

PLAN URZĄDZENIA LASU

NADLEŚNICTWA BORNE SULINOWO

Sporządzony na okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2031 roku
na podstawie stanu lasu na dzień 1 stycznia 2022 roku

TOM IB

PROGRAM OCHRONY PRZYRODY

WYKONAŁO:

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
Oddział w Szczecinku

ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek

Szczecinek 2021 r.

Wykonano na zlecenie

Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku

Wykonawca

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Szczecinku
ul. Koszalińska 91B, 78-400 Szczecinek
tel. (94) 37 408 05, faks (94) 37 408 05
e-mail: sekretariat@szczecinek.buligl.pl

Opracowanie

Rafał Matysiak

Kierowanie projektem

Mariusz Zawisłak

Kontrola końcowa

Tomasz Babiak

Spis treści

1. WPROWADZENIE	6
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA	9
2.1. Położenie Nadleśnictwa	9
2.2. Lesistość	15
2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych	15
2.4. Dominujące funkcje lasów	16
2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów	17
3. FORMY OCHRONY PRZYRODY	18
3.1. Istniejące formy ochrony przyrody	18
3.1.1. Rezerwat przyrody	19
3.1.2. Obszary chronionego krajobrazu	22
3.1.3. Obszary Natura 2000	26
3.1.4. Pomniki przyrody	40
3.1.5. Ochrona gatunkowa	42
3.2. Proponowane formy ochrony przyrody	65
3.2.1. Proponowane pomniki przyrody	65
3.2.2. Proponowane użytki ekologiczne	65
3.2.3. Proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy	66
3.2.4. Proponowane powiększenie obszaru Natura 2000	66
4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE	68
4.1. Rzeźba terenu i typy gleb	68
4.2. Wody	71
4.2.1. Wody powierzchniowe	71
4.2.2. Wody podziemne	75
4.3. Ekosystemy wodno-błotne	76
4.3.1. Obszary hydrogeniczne	76
4.3.2. Źródlika	77
4.3.3. Program małej retencji	75
4.4. Roślinność	71
4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna	71
4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000	80
4.5. Drzewostany	84
4.5.1. Bogactwo gatunkowe	84
4.5.2. Struktura pionowa	85
4.5.3. Pochodzenie	86
4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi	87
4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska	91
4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego	93
4.5.7. Drzewostany ponad 100-letnie	96
4.5.8. Ostoje różnorodności biologicznej	98
4.5.9. Drewno martwe	100

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE	103
5.1. Stanowiska archeologiczne.....	103
5.2. Parki.....	107
5.3. Cmentarze.....	108
5.4. Miejsca pamięci.....	110
5.5. Zabytki i ciekawostki architektoniczne	113
6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	114
6.1. Zagrożenia abiotyczne.....	115
6.1.1. Wiatry.....	115
6.1.2. Opady i osady atmosferyczne	116
6.1.3. Wyładowania atmosferyczne	117
6.1.4. Wahania temperatur	117
6.1.5. Zaburzenia gospodarki wodnej	118
6.2. Zagrożenia biotyczne.....	118
6.2.1. Szkodniki owadzie	118
6.2.2. Grzybowe choroby infekcyjne	120
6.2.3. Zwierzęta roślinożerne	122
6.3. Zagrożenia antropogeniczne.....	125
6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza	125
6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód	125
6.3.3. Pożary lasu	129
6.3.4. Szkodnictwo leśne.....	129
7. TURYSTYKA I EDUKACJA	131
7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa.....	131
7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa.....	133
7.3. Edukacja ekologiczna na terenie Nadleśnictwa.....	135
8. PLAN DZIAŁAŃ	139
8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej.....	139
8.1.1. Podział na gospodarstwa.....	139
8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego.....	140
8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego.....	141
8.2. Ochrona różnorodności biologicznej.....	141
8.3. Kształtowanie stref ekotonowych.....	142
8.4. Kształtowanie stosunków wodnych.....	143
8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną.....	144
8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków.....	156
8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych.....	160
8.7.1. Chronione siedliska leśne.....	160
8.7.2. Chronione siedliska nieleśne	167
9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY	170
10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY	172

11. LITERATURA	173
12. ZAŁĄCZNIKI	175
12.1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody.....	175
12.2. Zestawienie pododdziałów zaliczonych do ostoi różnorodności biologicznej.....	197
12.3. Zestawienie pododdziałów w rezerwacie przyrody "Diabelskie Pustacie".....	202
13. KRONIKA.....	209

1. WPROWADZENIE

Niniejszy program ochrony przyrody jest trzecim z kolei i stanowi integralną część „Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Borne Sulinowo na okres od 01.01.2022 r. do 31.12.2031 r.” Poprzednie programy obowiązywały w latach 2002-2011 oraz w latach 2012-2021.

Dane inwentaryzacyjne opracowano według stanu na dzień 01.01.2022 r.

Program sporządzony został w celu:

- zinwentaryzowania i zobrazowania bogactwa przyrodniczego lasów Nadleśnictwa;
- przedstawienia istniejących i potencjalnych zagrożeń lasów oraz środowiska przyrodniczego;
- doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych;
- ulepszania i rozwijania metod sprawowania ochrony przyrody;
- umożliwienia w przyszłości porównań i analiz zmian środowiska przyrodniczego;
- wskazania kolejnych obiektów do objęcia ochroną;
- uświadomienia różnym grupom społecznym obecnych i potencjalnych zagrożeń środowiska przyrodniczego;
- ochrony zabytków kultury materialnej w lasach.

Program ochrony przyrody został opracowany zgodnie z wymogami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity Dz. U., 2021 r., poz. 1275, 1718), na podstawie „Instrukcji sporządzania programu ochrony przyrody w nadleśnictwie” z 1996 r. (Załącznik nr 11 do Instrukcji urządzania lasu z 1994 r.) oraz „Instrukcji urządzania lasu” z 2011 r. (Załącznik do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie Instrukcji urządzania lasu).

W programie uwzględniono ogólne cele i zasady prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej w lasach wielofunkcyjnych, określone w „Polityce ekologicznej państwa 2030” przyjętej przez Radę Ministrów 16 lipca 2019 roku oraz wymogi dotyczące leśnictwa określone w:

- Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. „Prawo ochrony środowiska” (tekst jednolity Dz. U., 2021 r., poz. 1718, z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U., 2021 r., poz. 1098, z późn. zm.),

- Ustawie z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U., 2017 r., poz. 1161, z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U., 2021 r., poz. 247, z późn. zm.),
- Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity Dz. U., 2021 r., poz. 710, 954);

oraz aktach wykonawczych do wymienionych ustaw, takich jak:

- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U., 1992 r., Nr 67, poz. 337),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U., 2012 r., poz. 1302),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U., 2014 r., poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U., 2014 r., poz. 1408),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U., 2016 r., poz. 2183),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (tekst jednolity Dz. U., 2014 r., poz. 1713),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U., 2005 r., Nr 60, poz. 533),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U., 2011 r., Nr 25, poz. 133),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U., 2011 r., Nr 210, poz. 1260),

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U., 2019 r., poz. 1839).

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo wykonano zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, przy wykorzystaniu następujących materiałów:

- wyników V rewizji urządzenia lasu, wykonanej przez BULiGL Oddział w Szczecinku;
- informacji dostarczonych przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo i RDLP w Szczecinku;
- informacji uzyskanych od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie;
- danych udostępnionych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie;
- danych uzyskanych w Starostwach Powiatowych w Drawsku Pomorskim, Szczecinku, oraz Złotowie;
- operatu siedliskowego, wykonanego w roku 2000 przez firmę Usługi Gleboznawczo – Urządzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie ze Szczecinka;
- inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 wykonanej przez Lasy Państwowe w 2007 r., a zweryfikowanej w czasie prac taksacyjnych;
- SDF-ów obszarów Natura 2000;
- opracowanych przez Nadleśnictwo zestawień drzewostanów stanowiących ostoje różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych, jako drzewostanów wyłączonych z użytkowania głównego na okres obowiązywania planu u.l. na skutek odpowiednich decyzji zarządzającego;
- programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo na okres od 1.01.2012 r. do 31.12.2021 r.;
- waloryzacji przyrodniczych gmin;
- planu ochrony rezerwatu przyrody „Diabelskie Pustacie”;
- planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: PLB300012 „Puszcza nad Gwdą”, oraz PLH320048 „Diabelskie Pustacie”;
- innych informacji zebranych na potrzeby Programu.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA NADLEŚNICTWA

2.1. Położenie Nadleśnictwa

Nadleśnictwo Borne Sulinowo podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. W skład nadleśnictwa wchodzi jeden obręb Borne Sulinowo. Położone jest w zdecydowanej większości na terenie województwa zachodniopomorskiego w powiatach: drawskim i szczecineckim, na terenie gmin: Miasto Czaplinek, Czaplinek (obszar wiejski), Wierzchowo (obszar wiejski), Miasto Borne Sulinowo, Borne Sulinowo (obszar wiejski) oraz w niewielkiej części, na terenie województwa wielkopolskiego w powiecie złotowskim, na terenie gminy Jastrowie (obszar wiejski).

Nadleśnictwo graniczy z następującymi jednostkami LP: od północy z Nadleśnictwem Czaplinek, od wschodu z Nadleśnictwem Czarnobór, od południa z Nadleśnictwami Jastrowie ,Wałcz i Mirosławiec (RDLP Piła), a od zachodu z Nadleśnictwem Świerczyna.

Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa wg grup użytków gruntowych

Grupa użytków gruntowych	Powierzchnia ha
1	2
Grunty leśne zalesione	16836,64
Grunty leśne niezalesione	685,32
Grunty związane z gosp. leśną	693,37
Lasy (razem)	18215,33
Grunty nieleśne (ze współwłasnością)	2217,86
OGÓLEM	20433,19

Zestawienie powierzchni Nadleśnictwa wg podziału administracyjnego

Gmina Powiat	Powierzchnia ha
1	2
Miasto Czaplinek	65,23
Czaplinek (obszar wiejski)	7031,39
Wierzchowo (obszar wiejski)	1416,45
Razem powiat drawski (ze współwłasnością)	8513,07

Gmina Powiat	Powierzchnia ha
1	2
Miasto Borne Sulinowo	1393,97
Borne Sulinowo (obszar wiejski)	9942,90
Razem powiat szczecinecki	11336,87
Ogółem woj. zachodniopomorskie (ze współwłasnością)	19849,94
Jastrowie (obszar wiejski)	583,25
Razem powiat złotowski	583,25
Ogółem woj. wielkopolskie	583,25
OGÓLEM	22433,19

Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo w odniesieniu do ogólnej sieci geograficznej położone są pomiędzy:

- 53°24'26" a 53°37'12" szerokości geograficznej północnej;
- 16°14'38" a 16°35'41" długości geograficznej wschodniej.

Siedziba Nadleśnictwa znajduje się w miejscowości Borne Sulinowo, w oddz. 25p.

- adres: Al. Niepodległości 32, 78-449 Borne Sulinowo,
- tel.: (94) 37 331 23,
- fax.: (94) 37 331 24,
- e-mail: borne@szczecinek.lasy.gov.pl

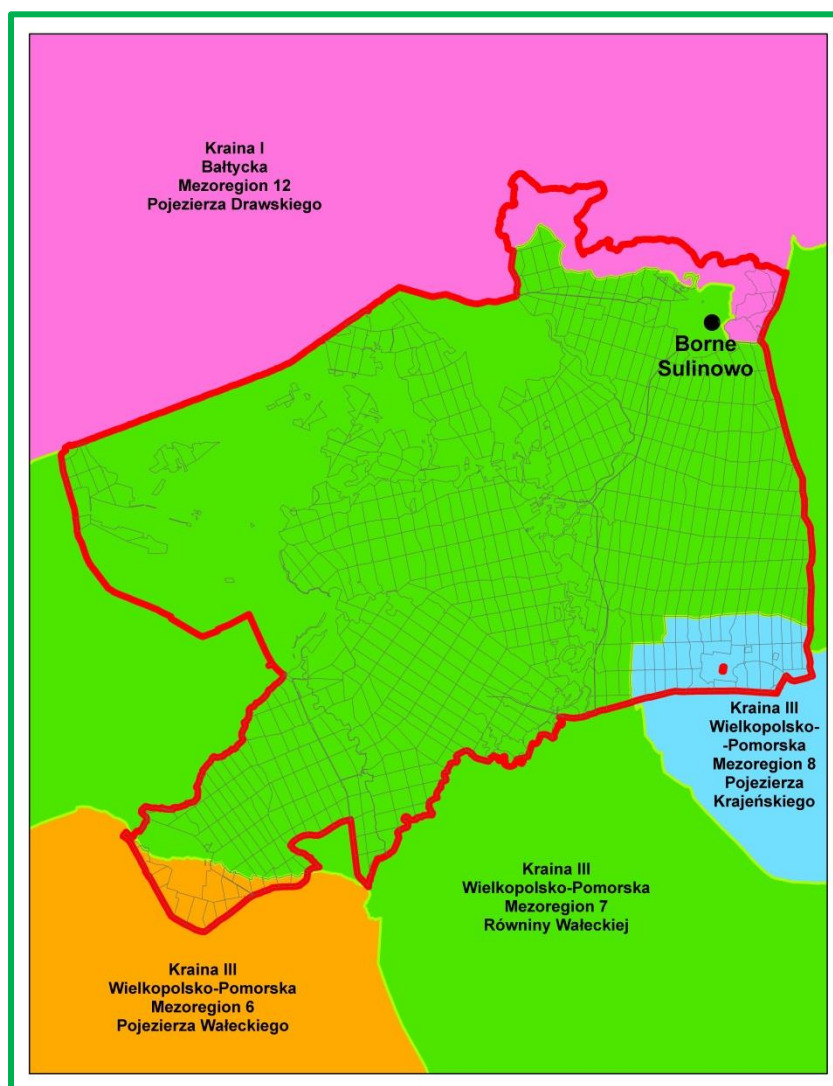
Siedziba Nadleśnictwa Borne Sulinowo
(Fot. Archiwum Nadleśnictwa Borne Sulinowo)

Położenie Nadleśnictwa w RDLP Szczecinek

Według regionalizacji przyrodniczo - leśnej Polski (2010) obszar Nadleśnictwa Borne Sulinowo położony jest w:

- Krainie I – Bałtyckiej, mezoregionie:
 - Pojezierza Drawskiego (I.12) – niewielki północno - zachodni fragment Nadleśnictwa;
- Krainie III – Wielkopolsko - Pomorskiej, mezoregionach:
 - Pojezierza Wałeckiego (III. 6) – niewielki południowo - zachodni fragment Nadleśnictwa,
 - Równiny Wałeckiej (III. 7) – większa część Nadleśnictwa,
 - Pojezierza Krajeńskiego (III. 8) – niewielki południowo - wschodni fragment Nadleśnictwa.

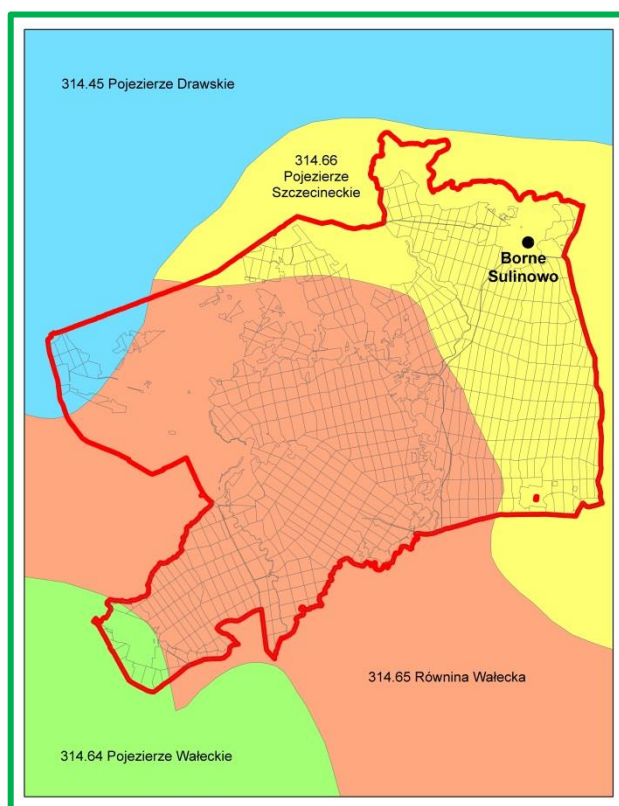

Mezoregiony przyrodniczo-leśne w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Według fizyczno-geograficznego podziału Polski, zmodyfikowanego w 2018 roku, obszar Nadleśnictwa Borne Sulinowo leży w następujących jednostkach:

Położenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo według podziału na jednostki fizyczno-geograficzne

Obszar	Mezoregion	Prowincja	Podprowincja	Makroregion	Mezoregion	Nazwa jednostki fizyczno-geograficznej
1	2	3	4	5	6	7
1						Europa Zachodnia
	3					Pozaalpejska Europa Środkowa
		31				Niż Środkowoeuropejski
			314-316			Pojezierza Południowobałtyckie
				314.4		Pojezierze Zachodniopomorskie
					314.45	Pojezierze Drawskie (niewielkie północne fragmenty)
				314.6-7		Pojezierze Południowopomorskie
					314.65	Równina Wałecka (część zachodnia Nadleśnictwa)
					314.66	Pojezierze Szczecińskie (część wschodnia Nadleśnictwa)

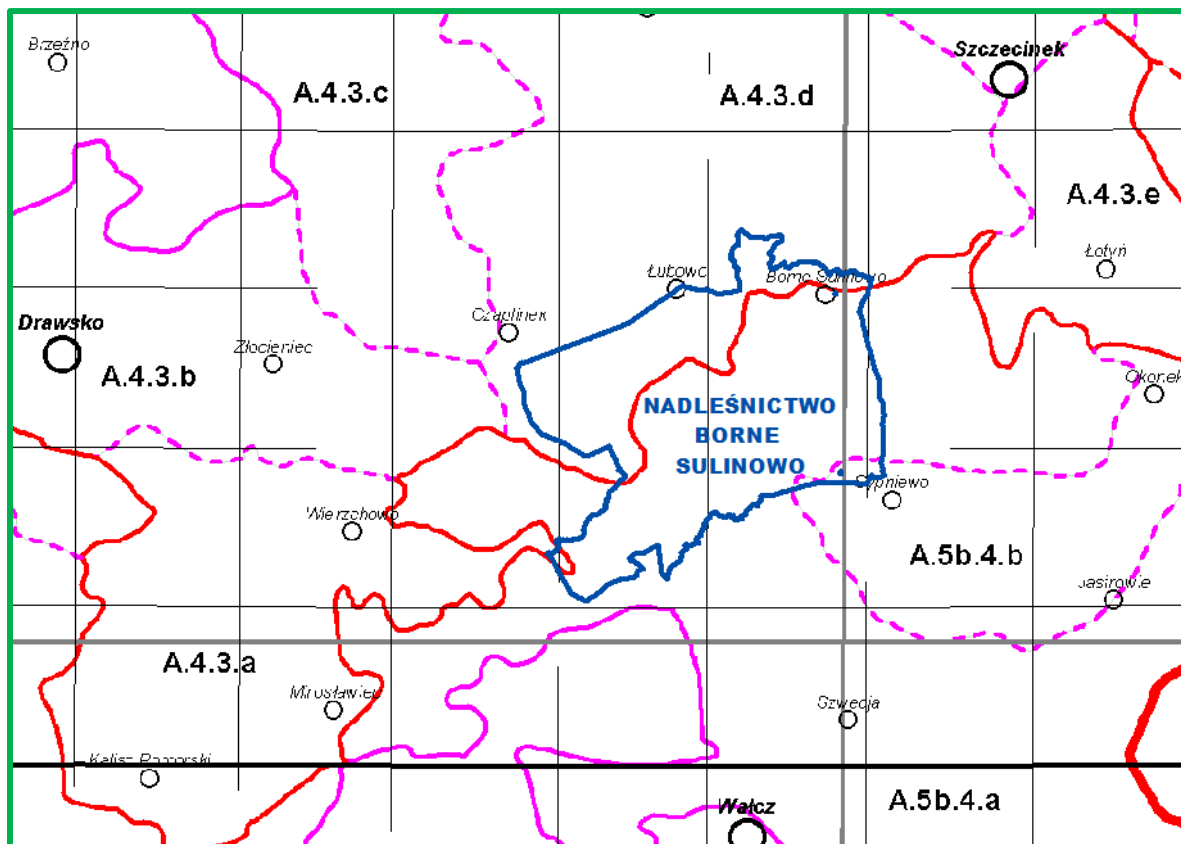

Mezoregiony fizyczno-geograficzne w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo
 (Źródło: opracowanie własne na podstawie warstwy „Mezoregiony fizycznogeograficzne” (2018))

Nazwy i zasięgi jednostek geobotanicznych w regionalizacji geobotanicznej Polski (MATUSZKIEWICZ 2008) dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo przedstawiają tabela i mapa.

**Jednostki geobotaniczne w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo
(Matuszkiewicz, 2008)**

Działy	Krainy i podkrainy	Okręgi	Podokręgi	Nazwy jednostek
Symbol jednostki				
1	2	3	4	5
A				Dział Pomorski
	A.4.			Kraina Pojezierzy Środkowopomorskich
		A.4.3.		Okręg Drawsko-Szczecinecki
			A.4.3.a	Podokręg Kaliskopomorski
			A.4.3.d	Podokręg Barwicki
	A.5.			Kraina Sandrowych Przedpoli Pojezierzy Środkowopomorskich
		A.5b.4.		Okręg Doliny Gwdy
			A.5b.4.a	Podokręg Pilski
			A.5b.4.b	Podokręg Sypniewski

Jednostki geobotaniczne w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo
(Źródło: Matuszkiewicz J.M., Regionalizacja geobotaniczna Polski, 2008)

2.2. Lesistość

Powierzchnia gruntów w zarządzie Nadleśnictwa Borne Sulinowo wynosi 20433,19 ha, a powierzchnia ogólna jego zasięgu terytorialnego wynosi 29681,00 ha.

Struktura własnościowa lasów przedstawia się następująco:

- Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie LP – 18215,33 ha,
- Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa – pozostałe – -
- Lasy stanowiące własność osób fizycznych i lasy komunalne – 200,92 ha,

Łącznie lasy w terytorialnym zasięgu Nadleśnictwa – 18416,25 ha.

Lesistość w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo wynosi 62,0%. Pozostałą powierzchnię terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa stanowią głównie użytki rolne, tereny różne, w mniejszym stopniu grunty zadrzewione i zakrzewione, grunty pod wodami oraz grunty zabudowane i zurbanizowane.

2.3. Charakterystyka kompleksów leśnych

Jako kompleks leśny potraktowano zwarty obszar gruntów leśnych w zarządzie Nadleśnictwa (zalesionych i niezalesionych oraz związanych z gospodarką leśną), niepodzielony obszarami bezleśnymi. Przyjęto również, że elementy liniowe, takie jak rzeki, drogi, linie kolejowe, itp. o szerokości do ok. 50 m położone między gruntami leśnymi nie dzielą kompleksów leśnych.

Zestawienie liczby i wielkości kompleksów leśnych

Wielkość kompleksów ha	Nadleśnictwo		%
	liczba	ha	
1	2	3	4
do 1,00	12	5,93	0,0
1,01 – 5,00	7	18,42	0,1
5,01 – 20,00	3	26,26	0,1
20,01 – 100,00	5	283,77	1,6
100,01 – 500,00	1	196,99	1,1
500,01 – 2000,00	-	-	-
pow. 2000,00	1*	17683,96	97,1
OGÓLEM	29	18215,33	100,0

* - kompleksy łączą się tworząc jeden duży kompleks

Lasy Nadleśnictwa Borne Sulinowo skupione są w jednym kompleksie leśnym zajmującym 97,1% powierzchni lasów. Kompleks ten poprzecinany jest w kilku miejscach obiektami liniowymi typu drogi asfaltowe, rzeki, nieczynna linia kolejowa. Okala również teren poligonu wojskowego położonego w południowej części Nadleśnictwa. Pozostałe 2,9% powierzchni rozdrobione jest na 28 kompleksów. Najwięcej jest kompleksów małych, do 5,00 ha (łącznie – 19); zajmują one 0,1% powierzchni wszystkich lasów Nadleśnictwa.

Odległość między najdalej położonymi miejscami Nadleśnictwa na kierunku wschód – zachód wynosi 23,1 km, a na kierunku północ – południe 21,8 km.

2.4. Dominujące funkcje lasów

Lasy, z natury wielofunkcyjne, dzieli się do celów planowania urządzeniowego na 3 podstawowe (główne) grupy lasów: lasy rezerwatowe, lasy ochronne oraz lasy gospodarcze.

W Nadleśnictwie przyjęto podział lasu na kategorie ochronności zgodnie z Decyzją Ministra Środowiska z dnia 6 marca 2003 r. (znak sprawy: DL.lp-0233-JJ-9/03).

Zestawienie powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych wg grup funkcji lasu i kategorii ochronności

Grupa funkcji	Nadleśnictwo	
	ha	%
1	2	3
I. LASY REZERWATOWE	41,40	0,24
II. LASY OCHRONNE	7780,02	44,40
LASY OCHRONNE OGÓLNEGO PRZEZNACZENIA		
1) glebochronne, wodochronne	56,45	0,32
2) wodochronne	3149,55	17,97
3) wodochronne, położone w granicach administracyjnych miast	415,90	2,37
4) położone w granicach administracyjnych miast	700,45	4,00
LASY OCHRONNE SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA		
1) mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa	2946,76	16,82
2) mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa Państwa, wodochronne	510,91	2,92
III. LASY GOSPODARCZE	9700,54	55,36
OGÓLEM	17521,96	100,00

Lasy ochronne i rezerwy w ogólnej powierzchni gruntów leśnych Nadleśnictwa stanowią 44,64%.

Szczegółowy podział na kategorie ochronności wraz z lokalizacją, przedstawiony jest w opisanu ogólnym.

2.5. Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów wykonano na podstawie danych uzyskanych z następujących opracowań:

- dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo: „Planu urządzenia lasu na okres od 01.01.2022 r. do 31.12.2031 r.;
- dla RDLP w Szczecinku i PGL LP: „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2020 r.”.

Porównanie wybranych cech taksacyjnych drzewostanów

Obszar	Średni wiek (lat)	Przeciętna zasobność (m ³ /ha)	Przeciętny przyrost (m ³ /ha)	Udział % siedlisk borowych	Udział % gatunków iglastych
1	2	3	4	5	6
Nadleśnictwo Borne Sulinowo	51	214	4,9	94,0	94,9
RDLP Szczecinek (1.01.2020)	60	266	4,4	61,2	76,4
PGL Lasy Państwowe (1.01.2020)	64	274	4,3	49,8	75,9
Nadleśnictwo Borne Sulinowo (1.01.2012)	48	197	4,6	94,0	94,7

Średni wiek drzewostanów Nadleśnictwa Borne Sulinowo jest niższy o 9 lat od średniego wieku drzewostanów w RDLP Szczecinek oraz o 13 lat od wieku drzewostanów zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Niższa jest przeciętna zasobność drzewostanów Nadleśnictwa: w stosunku do RDLP o 52 m³/ha, natomiast w porównaniu z Lasami Państwowymi różnica ta wynosi 60 m³/ha.

Wyższy jest w Nadleśnictwie udział siedlisk borowych: od udziału w RDLP – o 32,8%, a od udziału w Lasach Państwowych – o 44,2%.

Udział gatunków iglastych w Nadleśnictwie wynosi 94,9% i jest wyższy odpowiednio: o 18,5% w stosunku do RDLP, oraz o 19,0% w porównaniu do Lasów Państwowych.

Na przestrzeni ostatnich 10 lat wzrósł w Nadleśnictwie średni wiek drzewostanów – o 3 lata, oraz przeciętna zasobność – o 17 m³/ha. Pozostałe elementy kształtowały się na podobnych poziomach.

3. FORMY OCHRONY PRZYRODY

Podstawowym zadaniem Polityki Ekologicznej Państwa jest ochrona różnorodności biologicznej przed skutkami niekontrolowanej antropopresji. Temu służy przede wszystkim ustanowienie obszarów prawnie chronionych. Obecnie około 30% terytorium Polski jest objęte różnymi formami ochrony (wg „Polityki ekologicznej państwa 2030”).

3.1. Istniejące formy ochrony przyrody

Na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo występują następujące rodzaje chronionych obiektów przestrzennych i punktowych, powołanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody:

- rezerwat przyrody: „Diabelskie Pustacie”;
- obszary chronionego krajobrazu: „Pojezierze Drawskie”, „Dolina Piławy”;
- obszary Natura 2000:
 - ptasie:
 - PLB300012 „Puszcza nad Gwdą”,
 - siedliskowe:
 - PLH320025 „Dolina Piławy”,
 - PLH320048 „Diabelskie Pustacie”;
- 5 pomników przyrody: 4 pojedyncze drzewa i 1 grupa drzew;
- ochrona gatunkowa: 2 strefy ochrony gatunkowej.

Zestawienie form ochrony przyrody na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Rodzaj obiektu	Liczba	Pow. całkowita (ha)	Pow. w zasięgu N-ctwa (ha)	Pow. w zarządzie N-ctwa					
				las (ha)	%	grunty nieleśne (ha)	%	razem (ha)	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Rezerwat przyrody	1	932,53	637,63	65,51	10,3	572,12	89,7	637,63	100,0
Obszary chronionego krajobrazu	2	94614,97	3215,19	1663,57	88,2	223,59	11,8	1887,16	100,0
Obszary Natura 2000 – OSO	1	77678,90	36,72	6,25	65,6	3,28	34,4	9,53	100,0
Obszary Natura 2000 – SOO	2	5436,36	2943,11	1822,29	71,0	744,95	29,0	2567,24	100,0
Pomniki przyrody	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Ochrona gatunkowa - strefy ochrony	2	97,72	97,72	91,18	93,3	6,54	6,7	97,72	100,0

3.1.1. Rezerwat przyrody

*Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajo-
brazowymi.*

Na pograniczu Nadleśnictw Borne Sulinowo i Czarnobór zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie”.

Rezerwat został powołany Rozporządzeniem nr 45/2008 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 14 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. nr 96, poz. 2076, z dnia 26 listopada 2008).

Zlokalizowany jest w województwie zachodniopomorskim, w powiecie szczecineckim, w gminie Borne Sulinowo, w obrębie ewidencyjnym Borne Sulinowo i Kłomino. Obejmuje grunty o łącznej powierzchni 932,53 ha, w tym:

- grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Czarnobór, o powierzchni 294,90 ha;
- grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo, o powierzchni 637,63 ha, w tym:
 - ◆ grunty zalesione i niezalesione - 41,40 ha,
 - ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 24,11 ha,
 - ◆ grunty nieleśne - 572,12 ha.

Wykaz wydzieleń wchodzących w skład rezerwatu na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo znajduje się w załączniku 12.1.

Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie układów biocenotycznych i krajobrazu dwóch szlaków sandrowych - młodszego szlaku sandrowego i szlaku Płytnicy oraz leżących w ich obrębie obniżeń wytopiskowych i wzgórz o charakterze ostańców erozyjnych.

Rezerwat zaliczono do:

I. Rodzaj rezerwatu - florystyczny (Fl);

II. Typ i podtyp rezerwatu:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ rezerwatu - biocenotyczny i fizjocenotyczny (PBf);

- podtyp rezerwatu - biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

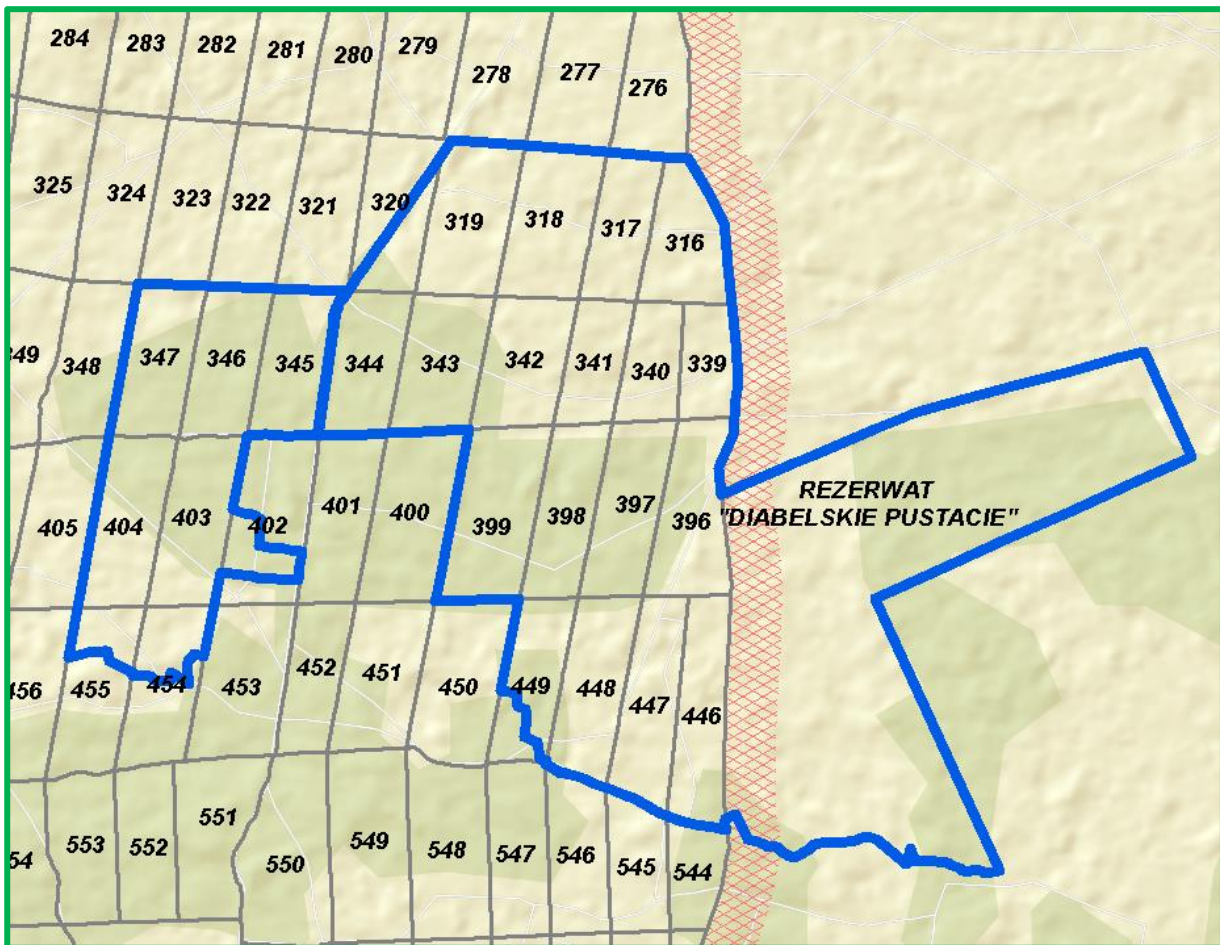
- typ rezerwatu - różnych ekosystemów (EE);
- podtyp rezerwatu - mozaiki różnych ekosystemów (me).

Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie.

Rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Nr 22/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2013 r., poz. 2295), następnie zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 grudnia 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2016 r., poz. 5224) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2017 r., poz. 2950).

Zapisy planu ochrony rezerwatu wzięto pod uwagę przy sporządzaniu niniejszego planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo.

Rezerwat położony jest w zasięgu obszaru siedliskowego PLH320048 „Diabelskie Pustacie”.

Mapa sytuacyjna rezerwatu przyrody „Diabelskie Pustacie”

**Widok na rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie” – wrzosowiska
(archiwum BULiGL O/Szczecinek)**

**Rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie” – tablice informacyjne
(archiwum BULiGL O/Szczecinek)**

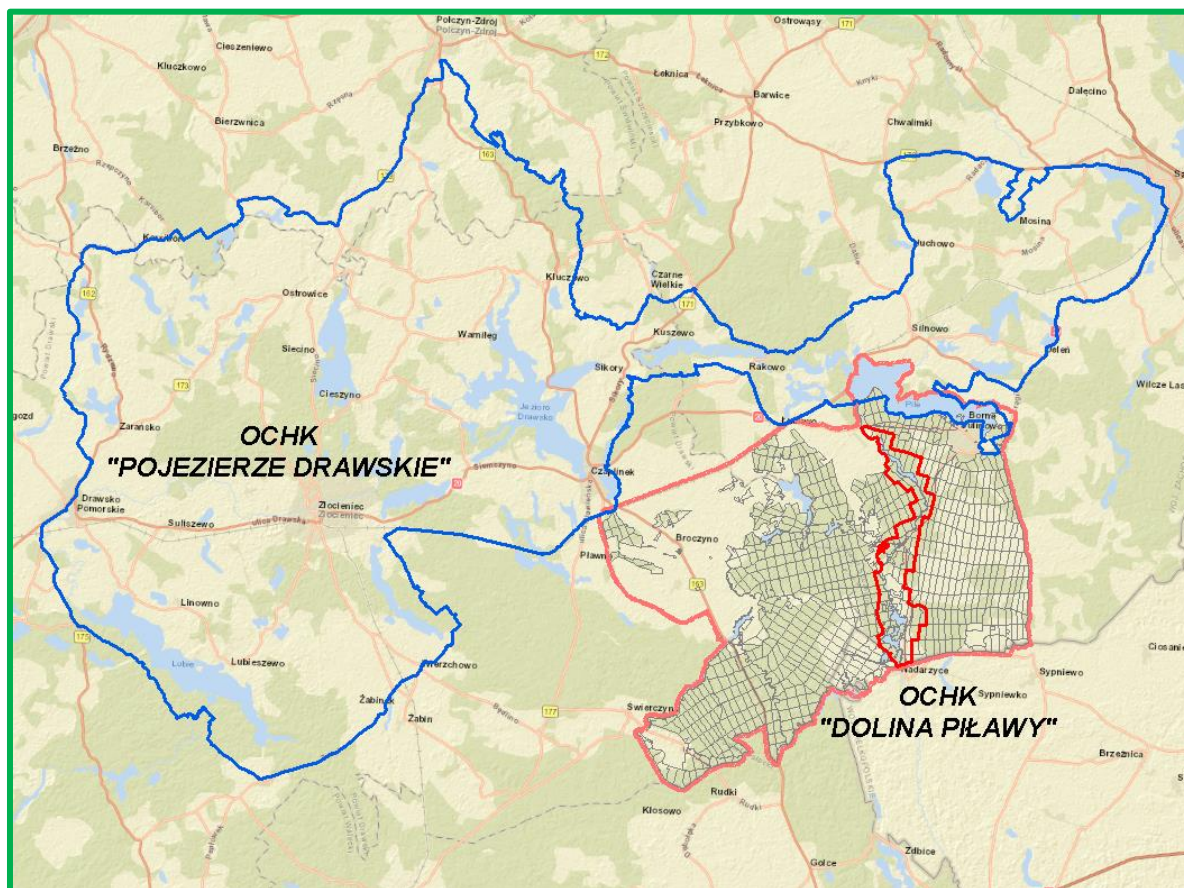
3.1.2. Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytary ekologicznych.

W zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo zlokalizowane są 2 obszary chronionego krajobrazu.

Zestawienie obszarów chronionego krajobrazu w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp.	Nazwa obszaru	Data utworzenia	Pow. ogól- na obszaru	Pow. w zasięgu N-ctwa	Grunty N-ctwa
			ha		
1	2	3	4	5	6
1.	„Pojezierze Drawskie”	17.11.1975 r.	92616,40	1216,62	223,70
2.	„Dolina Piławy”	28.02.2004 r.	1998,57	1998,57	1663,46
Razem powierzchnia			94614,97	3215,19	1887,16

Nadleśnictwo Borne Sulinowo na tle obszarów chronionego krajobrazu

➤ **Obszar Chronionego Krajobrazu „Pojezierze Drawskie”**

Obszar utworzono Uchwałą Nr X/46/75 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 17 listopada 1975 r. w sprawie stref chronionego krajobrazu (Dz. Urz. WRN w Koszalinie Nr 9, poz. 49 z dnia 2 grudnia 1975 r.), którego powierzchnia wynosiła 100 053 ha.

Aktualna powierzchnia obszaru to 92616,40 ha i jest obliczona na podstawie danych wektorowych przebiegu granic powstałych w wyniku wektoryzacji rastra mapy ewidencyjnej w skali 1:5000. Aktualnym aktem prawnym dotyczącym tego obiektu jest Uchwała nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Zach., z 2014 r., poz. 1637). Jednolity tekst uchwały został ogłoszony na podstawie Obwieszczenia Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Zach., poz. 2091, z dnia 13 maja 2021 r.),

Obszar chronionego krajobrazu „Pojezierze Drawskie” położony jest na terenie:

- powiatu drawskiego: gminy Czaplinek, Drawsko Pomorskie, Kalisz Pomorski, Ostrowice, Wierzchowo, Złocieniec;
- powiatu szczecineckiego: miasto Szczecinek, gminy Barwice, Borne Sulinowo, Szczecinek;
- powiat świdwińskiego: gminy Brzeżno, Połczyn Zdrój, Świdwin.

Powierzchnia obszaru w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo wynosi 1216,62 ha, co stanowi 1,3% całkowitej powierzchni obszaru. Na gruntach Nadleśnictwa obszar zajmuje 223,70 ha:

◆ grunty zalesione i niezalesione	-	150,25 ha,
◆ grunty związane z gospodarką leśną	-	9,61 ha,
◆ grunty nieleśne	-	63,84 ha.

Obszar zlokalizowany jest w północno-zachodniej części Nadleśnictwa, w oddz.: 1, 2, 7, 8a,b,~a, 22, 23, 25a-o,~a,~b.

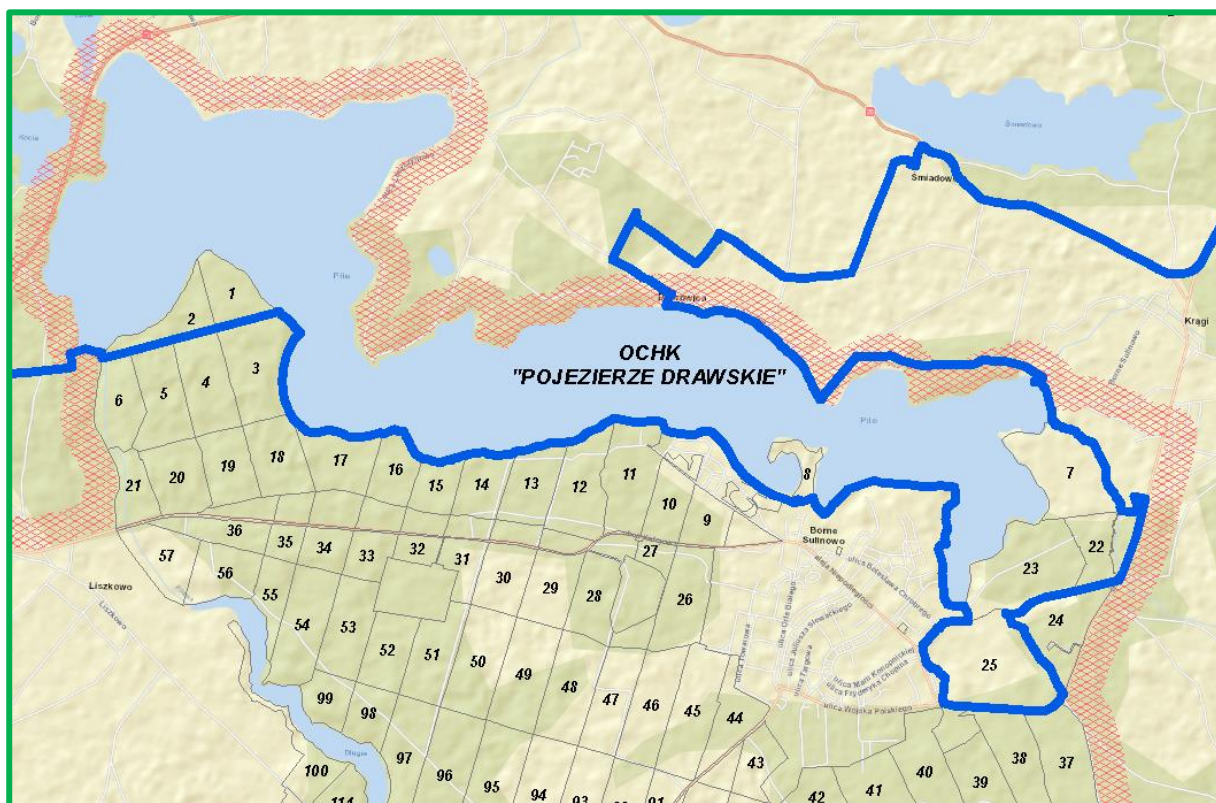
Został utworzony w celu ochrony krajobrazu i naturalnych walorów środowiska przyrodniczego Pojezierza Drawskiego.

Do głównych walorów tego obszaru należą:

- urozmaiconą rzeźbę terenu ze zwartymi kompleksami leśnymi,
- malowniczy krajobraz z lasami z żyzną buczyną pomorską,
- duża ilość jezior i cieków wodnych, położonych w zagłębieniach i dolinach,
- jeziora bezwapniowe z roślinnością lobeliową,

- mszary i bory bagienne na torfowiskach,
- siedliska przyrodnicze podlegające ochronie,
- miejsca lęgowe i siedliska rzadkich i ginących zwierząt, w tym ptaków: bąka, bieli-ka, błotniaka stawowego i łąkowego, gągoła, kwiczoła, remiza, tracza nurogęsi oraz miejsca zlotów i przelotów żurawi, gęsi i kaczek.

Nadzór nad obszarem sprawuje Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego.

Zasięg OCHK „Pojezierze Drawskie” w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

➤ **Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Piławy”**

Obszar „Dolina Piławy” ustanowiony został Uchwałą Nr XIII/143/2004 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 28 lutego 2004 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu w Gminie Borne Sulinowo (Dz. Urz. Woj. Zach. z 2004 r. Nr 59, poz. 1050). Powierzchnia całego obszaru wynosi 1998,57 ha.

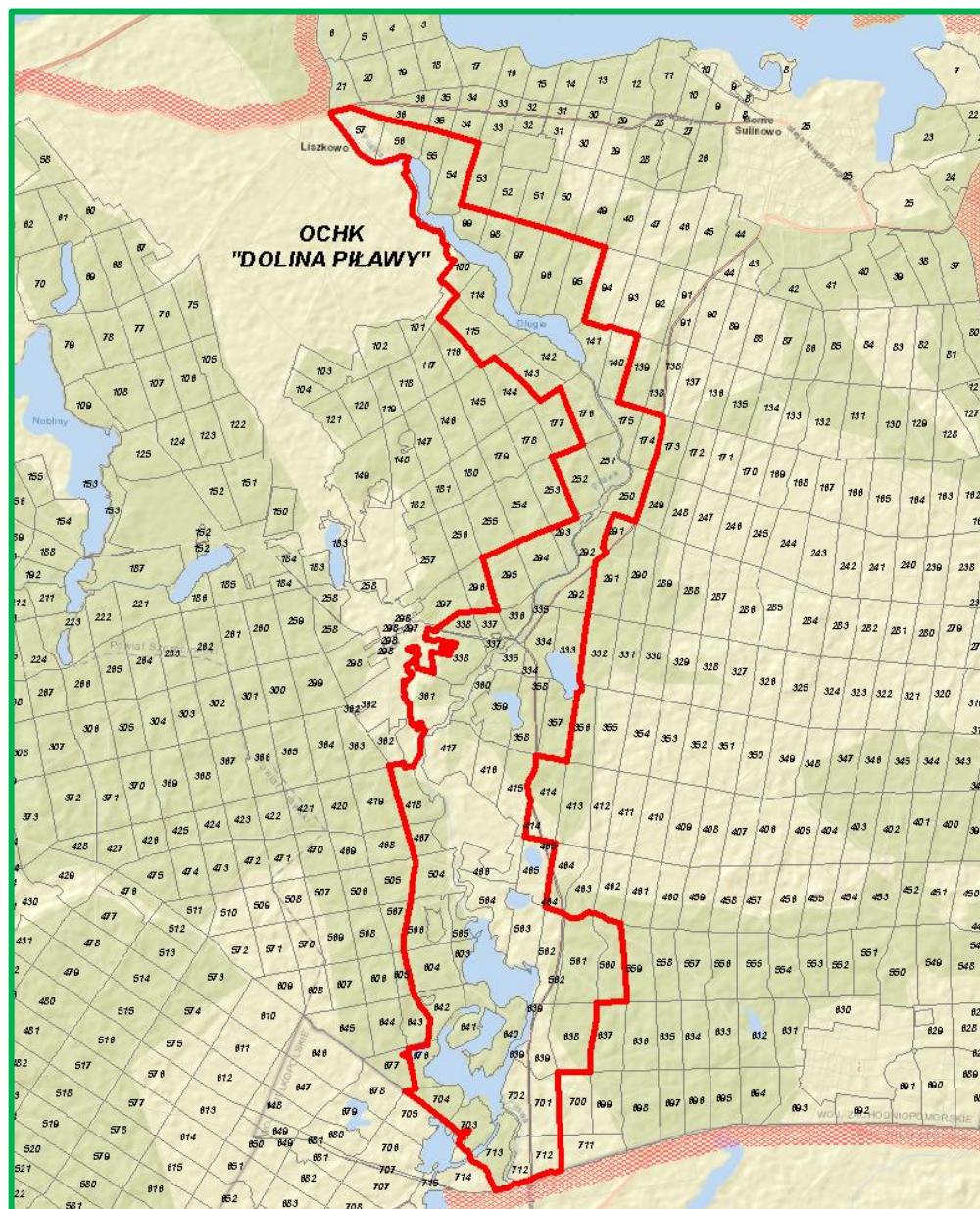
Obszar w całości znajduje się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo zajmują łącznie 1663,46 ha, w tym:

◆ grunty zalesione i niezalesione	-	1439,02 ha,
◆ grunty związane z gospodarką leśną	-	64,69 ha,
◆ grunty nieleśne	-	159,75 ha.

Obszar obejmuje następujące oddziały: 54 – 57, 95 – 100, 114, 115, 140 – 143, 174 – 176, 250 – 252, 292 – 295, 333 – 338, 357 – 361, 415 – 418, 465 – 467, 504, 560 – 566, 603, 604, 638 – 642, 676, 701, 702, 703a-h,k-n,~a,~f,~g, 704, 712, 713.

Obszar obejmuje tereny wyróżniające się krajobrazowo o wyjątkowo cennych wartościach przyrodniczych, kulturowych i naukowo-dydaktycznych, położone wzdłuż linii brzegowej jeziora Długie. Zalewy Nadarzyckie stanowią rozlewiska, tereny bagienne, oczka polodowcowe i małe jeziora. Dodatkowo rozlewiska otoczone są torfowiskami niskimi i pewną liczbą torfowisk wysokich znajdujących się w okolicznych lasach. Kolejnym aspektem są lasy bagienne gleb mułowych – żyzne olsy porzeczkowe

Obszar pokrywa się w znacznej części z obszarem siedliskowym Natura 2000 PLH320025 „Dolina Piławy”.

Zasięg OCHK „Dolina Piławy” w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

3.1.3. Obszary Natura 2000

Obszar Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Działania w zakresie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny mają służyć zachowaniu lub odtworzeniu różnorodności biologicznej Europy, co jest jednym z priorytetów działalności Unii Europejskiej. Dodatkowo państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania w razie potrzeby starań w celu zachowania ekologicznej spójności sieci Natura 2000, w celu utrzymania migracji, rozprzestrzeniania i wymiany genetycznej gatunków.

Podstawą jego funkcjonowania są dwie unijne dyrektywy:

- **Dyrektywa Ptasia** (Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa – wcześniej Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków), która określa kryteria do wyznaczania ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem;
- **Dyrektywa Siedliskowa** (Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie wrażliwych przyrodniczo.

W myśl dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej każdy kraj członkowski Unii Europejskiej ma obowiązek zapewnić siedliskom przyrodniczym oraz gatunkom roślin i zwierząt, o których mowa w tych dyrektywach, warunki sprzyjające ochronie lub zadbać o odtworzenie ich dobrego (właściwego) stanu, m.in. poprzez wyznaczenie obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) są wyznaczone do ochrony ptaków zagrożonych wyginięciem (ujętych w Załączniku 1 DP) jak również regularnie występujących pta-

ków wędrownych (również te niewymienione w Załączniku 1 DP), które w czasie swych corocznych wędrówek odpoczywają lub zatrzymują się w krajach Unii Europejskiej. OSO wyznaczone są indywidualnie przez każde państwo. Komisja Europejska sprawdza, czy krajowa sieć obszarów realizuje przyjęte przez dane państwo członkowskie kryteria wyboru obszaru oraz czy zapewnia ochronę wszystkich najbardziej odpowiednich terenów dla zachowania gatunków ptaków.

W dyrektywie siedliskowej natomiast jako cele ochrony wymienione zostały wymagające działań ochronnych typy siedlisk przyrodniczych o znaczeniu dla całej Unii Europejskiej (naturalne oraz półnaturalne tereny lądowe i wodne wyróżniające się specyficznymi czynnikami geograficznymi, fizycznymi cechami środowiska i określonymi zbiorowiskami roślinnymi) oraz wybrane cenne gatunki roślin i zwierząt (poza ptakami). Miejsca ich ochrony wyznacza się jako specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO). W przypadku SOO, każde państwo członkowskie opracowuje i przedstawia Komisji Europejskiej listę leżących na jego terytorium obszarów kwalifikujących pod względem przyrodniczym, odpowiadających gatunkowo i siedliskowo wymogom zawartym w dyrektywie siedliskowej. Po przedłożeniu listy obszary są wartościowane i selekcjonowane. Kluczowym elementem tej procedury jest seminarium biogeograficzne, podczas którego ocenia się kompletność sieci dla każdego z gatunków i siedlisk. Następnie Komisja Europejska zatwierdza te obszary w drodze decyzji jako „obszary mające znaczenie dla Wspólnoty” – OZW. Od tego momentu nabierają one statusu obszarów Natura 2000 i podlegają ochronie w ramach prawa wspólnotowego. Po wyznaczeniu ich odpowiednim aktem prawa krajowego przyjmują nazwę specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO).

Część wymienionych w dyrektywie siedliskowej gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodniczych oznaczono jako priorytetowe, czyli takie, za które Europa ponosi szczególną odpowiedzialność z uwagi na fakt, iż większość naturalnego zasięgu ich występowania pozostaje w granicach administracyjnych Unii Europejskiej. Ta kategoria przedmiotów ochrony jest w sposób szczególny brana pod uwagę na etapie wyznaczania obszarów Natura 2000 (każdy obszar istotny dla siedliska lub gatunku priorytetowego powinien bezwzględnie zostać wyznaczony), a także w czasie oceniania ewentualnego zezwolenia na realizację działań negatywnie wpływających na cele ochrony na takim obszarze.

W dyrektywach ptasiej i siedliskowej określono ogólnie gatunki i siedliska, dla ochrony których tworzy się obszary Natura 2000. Jednak o tym, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze decydują kryteria wyznaczania, np. wielkość populacji względem populacji krajowej. Każdy obszar Natura 2000 posiada tzw. Standardowy Formularz Danych

(SDF), w którym zawarte są wszystkie najważniejsze informacje, w tym dane identyfikujące obszar (nazwa, kod), informacje przyrodnicze o gatunkach i siedliskach występujących na jego terenie, a także ocena znaczenia danego obszaru w odniesieniu do poszczególnych gatunków i siedlisk, z której wynika, które z nich są przedmiotami ochrony w danym obszarze Natura 2000, czyli:

- w obszarach ptasich – gatunki ptaków wymienione w pkt 3.2 z oceną A, B lub C oraz ptactwo wodno-błotne (jeżeli tak wskazano w pkt. 4.2),
- w obszarach siedliskowych – siedliska przyrodnicze wymienione w pkt 3.1 oraz gatunki zwierząt (**bez ptaków**) i roślin wymienione w pkt. 3.2 z oceną A, B lub C.

Siedliska i gatunki oznaczone w SDF jako D nie są przedmiotem ochrony danego obszaru Natura 2000, a dane ich dotyczące stanowią wartość informacyjną.

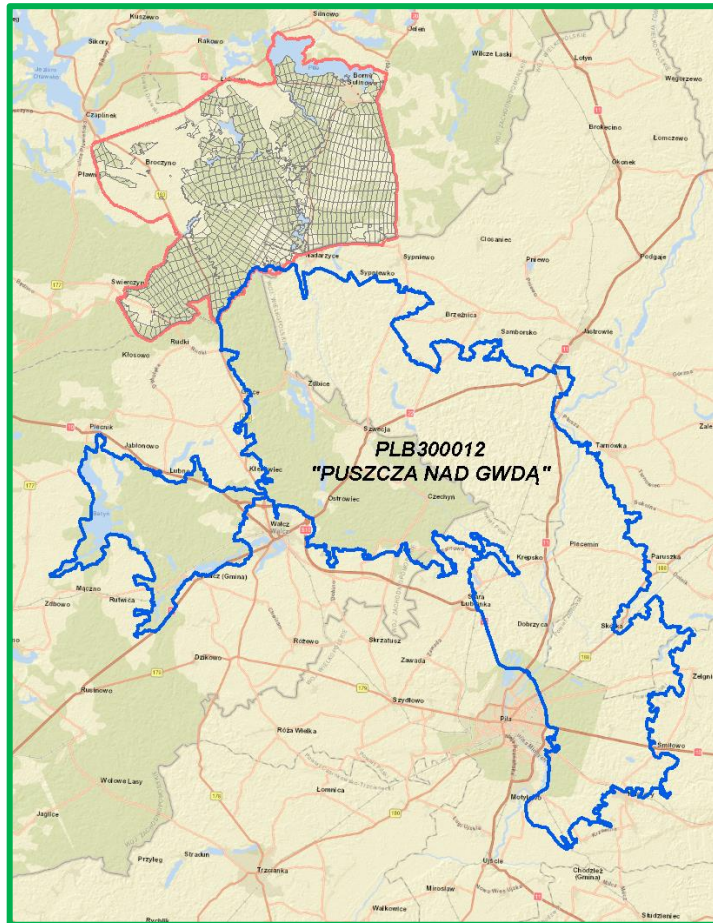
Według stanu na dzień 01.01.2022 r. w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo występują następujące obszary Natura 2000:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO):
 - PLB300012 „Puszcza nad Gwdą”.
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW):
 - PLH320025 „Dolina Piławy”,
 - PLH320048 „Diabelskie Pustacie”.

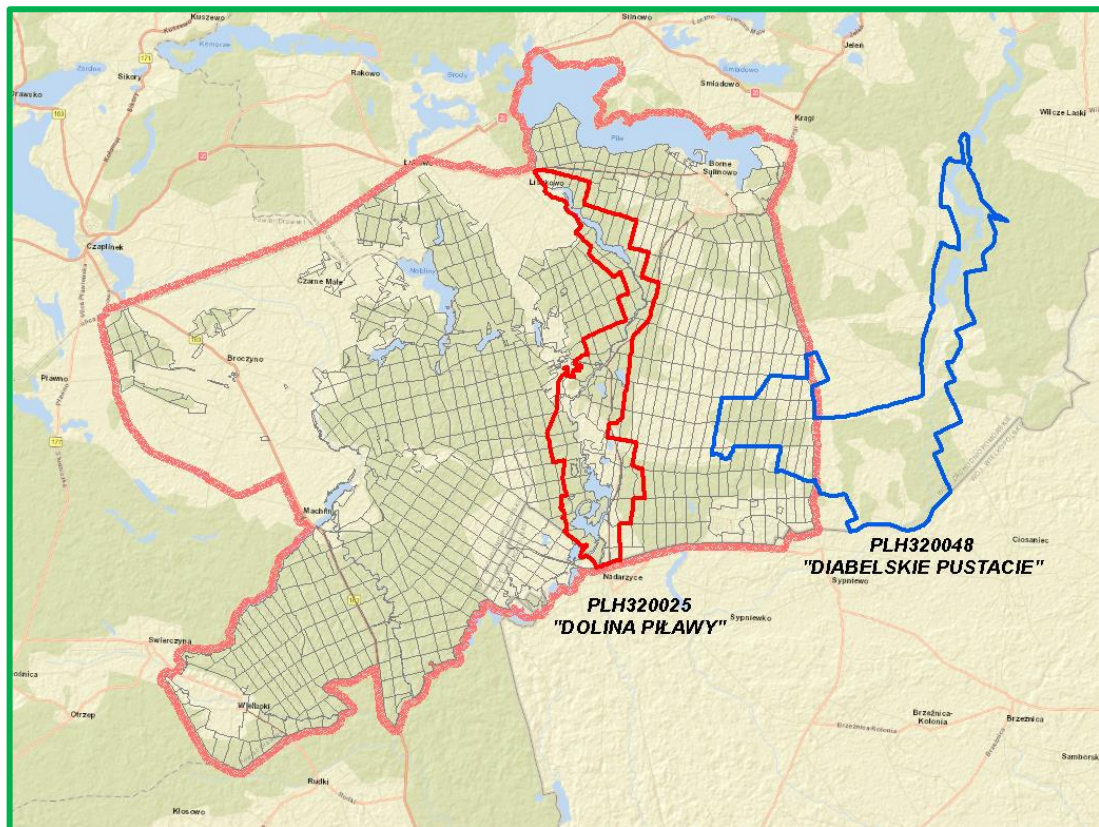
W poprzednim programie ochrony przyrody na lata 2012-2021 opisano jeszcze obszar ptasi PLB320019 „Ostoja Drawska”, który znajdował się w granicach administracyjnych Nadleśnictwa Borne Sulinowo, lecz nie obejmował gruntów zarządzanych przez LP. Ze względu na zmianę granicy terytorialnego zasięgu Nadleśnictwa (w części północno-zachodniej) aktualnie położony jest poza tym zasięgiem.

Zestawienie powierzchni obszarów Natura 2000 w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa

Lp.	Kod obszaru	Nazwa obszaru	Pow. całkowita	Pow. w zasięgu N-ctwa	Pow. w zarządzie Nadleśnictwa		
					lasy	grunty nieleśne	razem
1	2	3	4	5	6	7	8
OBZARY SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW (OSO) NATURA 2000							
1.	PLB300012	Puszcza nad Gwdą	77678,90	36,72	6,25	3,28	9,53
RAZEM POWIERZCHNIA OSO			77678,90	36,72	6,25	3,28	9,53
OBZARY MAJĄCE ZNACZENIE DLA WSPÓLNOTY (OZW) NATURA 2000							
1.	PLH320025	Dolina Piławy	2204,28	2204,28	1662,33	166,08	1828,41
2.	PLH320048	Diabelskie Pustacie	3232,08	738,83	159,96	578,87	738,83
RAZEM POWIERZCHNIA OZW			5436,36	2943,11	1822,29	744,95	2567,24

Nadleśnictwo Borne Sulinowo na tle obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO)

Nadleśnictwo Borne Sulinowo na tle obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW)

➤ **PLB300012 „PUSZCZA NAD GWDA”**

Obszar ptasi PLB300012 wyznaczony w Polsce w dniu 13.10.2007 r., powołany rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 05.09.2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. Urz. 2007 nr 179, poz. 1275). Aktualnym aktem prawnym dla tego obszaru jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 25, poz. 133)

Obejmuje obszar o powierzchni 77 678,90 ha, w tym:

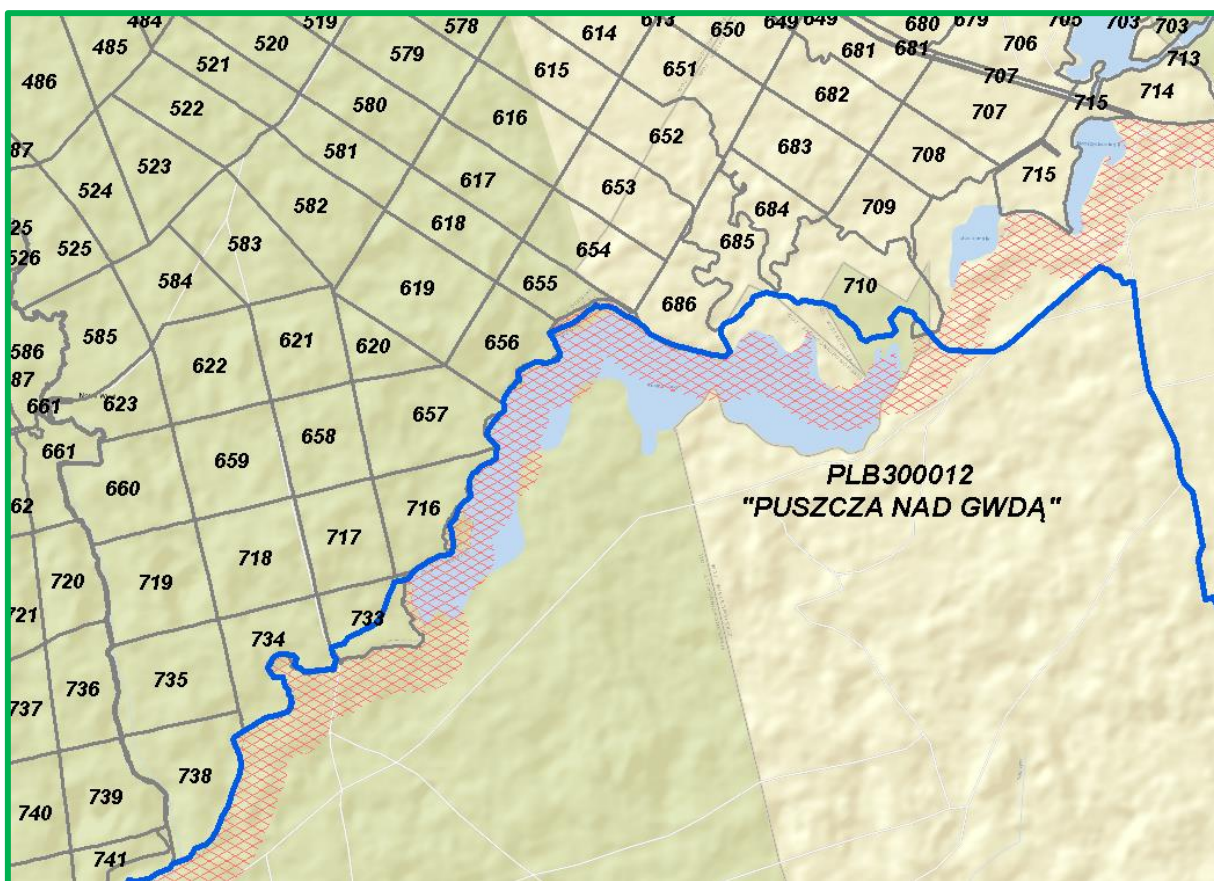
- w województwie wielkopolskim 50 116,40 ha, na terenie gmin: Piła (3 692,5 ha), Kaczory (5 944,3 ha), Szydłowo (6 980,3 ha), Ujście (124,6 ha), Jastrowie (21 286,6 ha), Krajenka (6 686,6 ha), Tarnówka (5 401,4 ha) i Wysoka (0,1 ha),
- w województwie zachodniopomorskim 27 562,50 ha, na terenie gmin: Czaplnek (9,1 ha), Mirosławiec (1 884,8 ha), Tuczno (919,1 ha), Wałcz — gmina miejska (1 099,1 ha) i Wałcz — gmina wiejska (23 650,4 ha).

Obszar obejmuje rozległy kompleks leśny w większości borów sosnowych, a na dnie i zboczach dolin – lasów liściastych i mieszanych. Silnie urozmaicona, postglacjalna rzeźba terenu przyczynia się do zróżnicowania siedlisk. Wokół jezior o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu ha, utrzymują się rozległe torfowiska niskie, przejściowe i wysokie oraz tereny podmokłe. Jest to również obszar źródliskowy kilku rzek. Znajdują się tu także połączone łąki, natomiast pola orne mają niewielki udział powierzchniowy. Na terenie ostoi zachowały się umocnienia „Wału Pomorskiego” z lat 1934 - 1945 (Nadarzyce, Szwecja, Jastrowie) – potencjalne zimowiska nietoperzy. Na obszarze występują następujące formy ochrony: 7 rezerwatów przyrody, obszary chronionego krajobrazu: „Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy” oraz „Dolina Noteci”.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo obszar ten zajmuje niewielki fragment w południowej części, o powierzchni 36,72 ha, z czego grunty zarządzane przez Nadleśnictwo stanowią 9,53 ha, w tym:

◆ grunty zalesione i niezalesione	-	6,01 ha,
◆ grunty związane z gospodarką leśną	-	0,24 ha,
◆ grunty nieleśne	-	3,28 ha.

Obszar obejmuje następujące oddziały: 710i, 733a,f-i,~b.

Zasięg OSO PLB300012 „Puszcza nad Gwdą” w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

W Standardowym Formularzu Danych (SDF) wg aktualizacji na 01-2021 r. wymieniono 31 gatunków ptaków objętych art. 4 Dyrektywy Ptasiej, w tym 16 gatunków z oceną B lub C, które stanowią przedmiot ochrony. Gatunki te w tabeli poniżej oznaczono poprzez zacielenie.

Gatunki z Załącznika I DP oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków w obszarze PLB300012 „Puszcza nad Gwdą”

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4	5
Ptaki				
1.	A021	Bąk	<i>Botaurus stellaris</i>	D
2.	A027	Czapla biała	<i>Egretta alba</i>	D
3.	A030	Bocian czarny	<i>Ciconia nigra</i>	C
4.	A031	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>	D
5.	A038	Łabędź krzykliwy	<i>Cygnus cygnus</i>	C
6.	A067	Gągoł	<i>Bucephala clangula</i>	B
7.	A070	Nurogęś	<i>Mergus merganser</i>	C
8.	A072	Trzmielojad	<i>Pernis apivorus</i>	D

Lp.	Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4	5
9.	A073	Kania czarna	<i>Milvus migrans</i>	C
10.	A074	Kania ruda	<i>Milvus milvus</i>	C
11.	A075	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	C
12.	A081	Błotniak stawowy	<i>Circus aeruginosus</i>	D
13.	A089	Orlik krzykliwy	<i>Clanga pomarina</i>	D
14.	A094	Rybołów	<i>Pandion haliaetus</i>	C
15.	A119	Kropiatka (kureczka nakrapiana)	<i>Porzana porzana</i>	D
16.	A120	Zielonka	<i>Porzana parva</i>	D
17.	A122	Derkacz	<i>Crex crex</i>	D
18.	A127	Żuraw	<i>Grus grus</i>	C
19.	A215	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>	C
20.	A217	Sóweczka	<i>Glaucidium passerinum</i>	D
21.	A223	Włochatka	<i>Aegolius funereus</i>	B
22.	A224	Lelek	<i>Caprimulgus europaeus</i>	B
23.	A229	Zimorodek	<i>Alcedo atthis</i>	B
24.	A236	Dzięcioł czarny	<i>Dryocopus martius</i>	C
25.	A238	Dzięcioł średni	<i>Dendrocopos medius</i>	D
26.	A246	Lerka	<i>Lullula arborea</i>	B
27.	A255	Świergotek polny	<i>Anthus campestris</i>	D
28.	A307	Jarzębka	<i>Sylvia nisoria</i>	D
29.	A320	Muchołówka mała	<i>Ficedula parva</i>	C
30.	A338	Gąsiorek	<i>Lanius collurio</i>	D
31.	A379	Ortolan	<i>Emberiza hortulana</i>	D

Obszar Natura 2000 „Puszcza nad Gwdą” posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 kwietnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. 2015, poz. 1522), zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 9 czerwca 2017 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Puszcza nad Gwdą” PLB300012 (Dz. Urz. Woj. Zach., 2017, poz. 4387).

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo uwzględnia zalecenia zawarte w załącznikach do planu zadań ochronnych Obszaru.

Drzewostany dojrzałe i ponad 100-letnie

Powierzchnia drzewostanów dojrzałych (rębnych i starszych) w PLB300012 „Puszcza nad Gwdą” na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo wynosi 1,49 ha (24,8% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych), gdzie gatunkiem panującym jest sosna. Brakuje natomiast drzewostanów ponad 100-letnich.

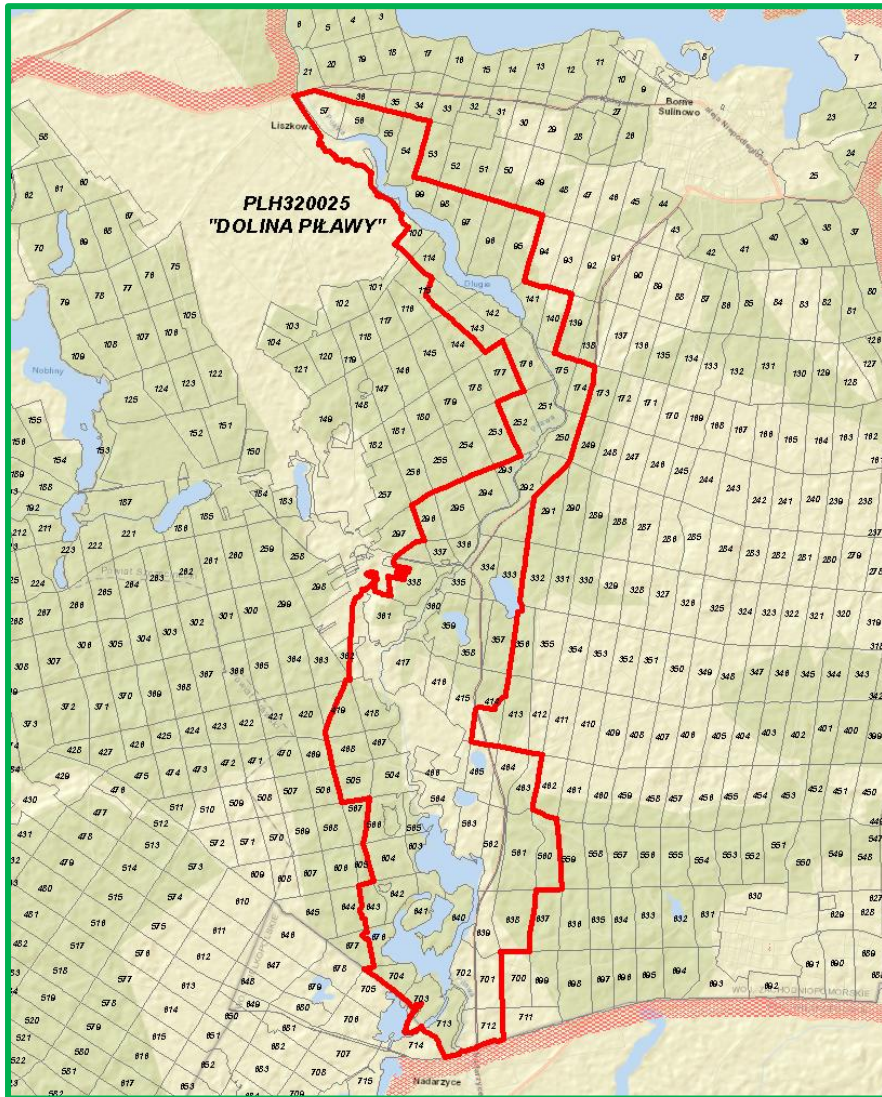
➤ PLH320025 „DOLINA PIŁAWY”

Obszar siedliskowy PLH320025 zaproponowany w Polsce w dniu 06.03.2009 r. został zatwierdzony decyzją Komisji Unii Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2008)8039)(2009/93/WE), (Dz. U. UE, L 43, str. 63, 2009-02-13).

Powierzchnia obszaru na podstawie SDF wg stanu na 01-2021 wynosi 2204,28 ha. Obszar położony jest w całości w granicach zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa Borne Sulinowo, w jego środkowej części, wzdłuż rzeki Piławy. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo zajmują 1828,41 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 1585,29 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 77,04 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 166,08 ha.

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo obszar ten obejmuje oddziały: 54–57, 95–100, 114, 115f,g,i,~b, 140–143, 174–176, 250–252, 291a-c,~a, 292 – 296, 333 – 337, 338a-g,j-n,~a ~d, 357–361, 362d,h,i, 414a-h,~c,~d, 415–418, 419a,g,k-o,~b,~d, 463–468, 504, 505, 560–566, 603, 604, 638–643, 676, 701, 702, 703a-h,k-o,~a,~d-~g, 704, 712, 713.

Obszar siedliskowy PLH320025 „Dolina Piławy” na tle gruntów Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Obszar obejmuje fragment terenu dawnego poligonu w Bornem Sulinowie oraz dolinę rzeki Piławy na odcinku tzw. Zalewów Nadarzyckich (sztuczne rozlewiska utworzone przed II wojną światową jako część linii umocnień Wału Pomorskiego). Niepowtarzalny, w pasie Pojezierzy Pomorskich, ciąg ekosystemów wodnych i torfowiskowych związanych z rynną wytopiskową głęboko rozcinającą sandry starszego szlaku Piławy (Lobu Parsęty), co w wielu miejscach w połączeniu z krętością dna obniżenia, stanowi o dużych walorach krajobrazowych ostoi. Bardzo liczne jak na stosunkowo niewielki obszar, doskonale zachowane torfowiska cechuje duża zmienność wynikająca ze zróżnicowania morfologii wytopisk, w obrębie których powstały; od niewielkich, płaskodennych, dość płytkich obniżen, po jeziora w głębokich kotlinach. Liczne wytopiska to jeziora o sporym areale, jak: Generalskie, Brzeżno, Kowal, Dudylany (zwane też Lipowym), Bagienne i Rybnik (Bobrowe). Bunkry pozostałe po umocnieniach Wału Pomorskiego stanowią zimowiska nietoperzy.

Na podstawie zobrazowań satelitarnych (projekt CORINE Land Cover CLC2018) można ocenić, że ok. 79% obszaru zajmują tereny leśne, ok. 12% zbiorniki wodne, ok. 7% tereny zajęte przez rolnictwo (w tym grunty orne), ok. 2% łąki i pastwiska oraz poniżej 1% inne (zabudowa miejska, wrzosowiska i zakrzaczenia).

W Standardowym Formularzu Danych (wg aktualizacji na 03-2022) dla obszaru odnotowano 15 rodzajów siedlisk z Załącznika I DS oraz 11 gatunków zwierząt z Załącznika II DS. Przedmioty ochrony w obszarze oznaczono w tabelach poprzez zacienienie.

Typy siedlisk przyrodniczych i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk w PLH320025 „Dolina Pilawy” oraz na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze (ha) wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba poddziałów	Powierzchnia poddziałów (ha)
1	2	3	4	5	6	7
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	C	22,04	-	-
2.	3140	Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic Charetea	C	4,41	-	-
3.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	B	440,86	20	58,19
4.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	B	4,41	5	1,06
5.	3260	Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośniczników	B	4,41	-	-
6.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek	C	0,22	-	-
7.	4030	Suche wrzosowiska	C	66,13	-	-
8.	6230*	Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe	D	0,22	-	-
9.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	B	22,04	1	1,92
10.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	A	22,04	13	10,35
11.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowiska i mechowisk	D	11,02	-	-
12.	9110	Kwaśne buczyny	D	0,22	-	-
13.	9160	Grąd subatlantycki	D	0,22	4	6,91
14.	91D0*	Bory i lasy bagienne	D	4,41	1	0,60
15.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (olsy źródliskowe)	B	11,02	12	25,16
RAZEM					56	104,19

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Gatunki wymienione w załączniku II DS oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków w PLH320025 „Dolina Piławy”

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ssaki			
1324	Nocek duży	<i>Myotis myotis</i>	C
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	C
1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	C
Płazy			
1166	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	C
Ryby			
1096	Minóg strumieniowy	<i>Lampetra planeri</i>	C
1149	Koza pospolita	<i>Cobitis taenia</i>	C
Bezkręgowce			
1032	Skójka gruboskorupowa	<i>Unio crassus</i>	B
1037	Trzepla zielona	<i>Ophiogomphus cecilla</i>	C
1042	Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	A
1081	Pływak szerokobrzeżek	<i>Dytiscus latissimus</i>	B
1082	Kreślinek nizinny	<i>Graphoderus bilineatus</i>	B

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w PLH320025 „Dolina Piławy” zlokalizowane na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Borne Sulinowo, zajmują łącznie 106,00 ha, czyli ok. 6,7% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych obszaru. Gatunkami panującymi są sosna zwyczajna (100,94 ha) oraz dęby (5,06 ha).

Obszar Natura 2000 PLH320025 „Dolina Piławy” nie posiada planu zadań ochronnych. Zgodnie z porozumieniem z dnia 26 lipca 2018 r. zawartym pomiędzy Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska a Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych, na potrzeby skoordynowania w skali kraju prac na rzecz ustanawiania planów zadań ochronnych na terenach zarządzanych przez LP sporządzona została lista zawierająca wykaz obszarów Natura 2000, na której został wymieniony m.in. obszar PLH320025 Dolina Piławy. Na tej podstawie ustalono, iż PUL dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo powinien zawierać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru PLH320025 Dolina Piławy. Zakres ten przedstawiono jako część programu ochrony przyrody, będącego częścią składową planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo, sporządzonego na okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2031 roku.

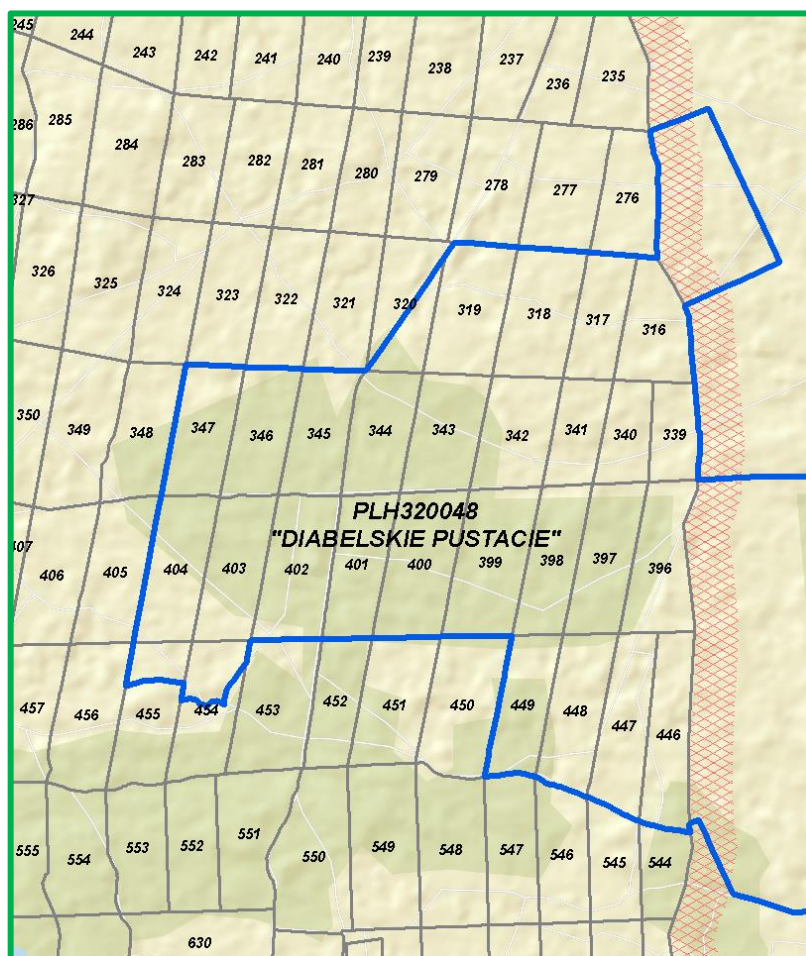
➤ **PLH320048 „DIABELSKIE PUSTACIE”**

Obszar siedliskowy PLH320048 zaproponowany w Polsce w dniu 01.09.2006 r. został zatwierdzony decyzją Komisji Unii Europejskiej z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008)8039)(2009/93/WE), Dz. U. UE, L 43, str. 63, 2009-02-13).

Powierzchnia obszaru na podstawie SDF wg stanu na 01-2021 wynosi 3232,08 ha. Fragment obszaru położony jest we wschodniej części nadleśnictwa Borne Sulinowo, na granicy z Nadleśnictwem Czarnobór. Grunty zarządzane przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo zajmują 738,83 ha, w tym:

- ◆ grunty zalesione i niezalesione - 131,34 ha,
- ◆ grunty związane z gospodarką leśną - 28,62 ha,
- ◆ grunty nieleśne - 578,87 ha.

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo obszar ten obejmuje oddziały: 316–319, 320b-f,h, 339–347, 396–404, 446–449, 454a-c,j-l, 455a,b,k-m.

Zasięg obszaru PLH320048 „Diabelskie Pustacie” w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Obszar siedliskowy PLH320048 „Diabelskie Pustacie” obejmuje tereny dawnego poligonu "Borne-Sulinowo" oraz przylegającą do niego rynną rzeki Płytnicy z jeziorami. Na dawnym poligonie zachowały się rozległe przestrzenie bezleśne pokryte wrzosowiskami. Część terenu została zalesiona, jednak znaczne powierzchnie wrzosowisk są świadomie i czynnie chronione przez administrację leśną (m. in. usuwanie nalotu drzew i krzewów). Rynna Płytnicy, to dolina rzeki Płytnicy z Jeziorem Przełęg i Jeziorem Kniewo, a także układy biocenotyczne otaczających ją równin sandrowych starszego i w niewielkim stopniu, młodszego szlaku, zwanego szlakiem Płytnicy. Rynnie rzeki towarzyszą liczne zagłębienia wytopiskowe o owalnym lub podłużnym kształcie, wypełnione złożami torfu. Koryto Płytnicy cechuje się naturalną morfologią: posiada liczne drobne i większe baseny oraz zatoki. Jego nierówne dno obfitujące w mikrosiedliska jest pokryte grubą warstwą osadów dennych. Jeziora usytuowane w biegu rzeki mają charakter zbiorników eutroficznych. Na torfowiskach rozwinęły się fitocenozy przejściowo- i wysokotorfowiskowe. W jego zasięgu zlokalizowany jest rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie”.

W Standardowym Formularzu Danych (wg aktualizacji na 01-2021) dla obszaru odnotowano 13 rodzajów siedlisk z Załącznika I DS oraz 7 gatunków zwierząt z Załącznika II DS. Przedmioty ochrony w obszarze oznaczono w tabelach poprzez zacienienie.

Typy siedlisk przyrodniczych i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk w PLH320048 „Diabelskie Pustacie” oraz na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze (ha) wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba pododdziałów	Powierzchnia pododdziałów (ha)
1	2	3	4	5	6	7
1.	2330	Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	D	1,08	-	-
2.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	C	130,23	-	-
3.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	D	0,30	-	-
4.	4010	Wilgotne wrzosowiska z wrzoścem bagiennym	B	44,28	-	-
5.	4030	Suche wrzosowiska	A	493,50	93	416,69
6.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe	C	40,98	-	-
7.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą	D	1,44	-	-
8.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	C	17,76	-	-
9.	7230	Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowiska i mechowisk	C	17,77	-	-

Lp.	Kod	Nazwa siedliska	Ocena znaczenia ogólnego wg SDF	Pokrycie w całym obszarze (ha) wg SDF	Na gruntach Nadleśnictwa	
					Liczba poddziałów	Powierzchnia poddziałów (ha)
1	2	3	4	5	6	7
10.	9110	Kwaśne buczyny	C	29,69	-	-
11.	9160	Grąd subatlantycki	C	6,20	-	-
12.	91D0*	Bory i lasy bagienne	C	49,80	-	-
13.	91E0*	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (olsy źródłiskowe)	C	6,82	-	-
RAZEM					93	416,69

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

Gatunki wymienione w załączniku II DS oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków w PLH320048 „Diabelskie Pustacie”

Kod	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Ocena znaczenia ogólnego
1	2	3	4
Ssaki			
1337	Bóbr europejski	<i>Castor fiber</i>	D
1352	Wilk szary	<i>Canis lupus</i>	B
1355	Wydra	<i>Lutra lutra</i>	D
Plazy			
1166	Traszka grzebieniasta	<i>Triturus cristatus</i>	C
1188	Kumak nizinny	<i>Bombina bombina</i>	C
Bezkęgowce			
1042	Zalotka większa	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	B
1081	Pływak szerokobrzeżek	<i>Dytiscus latissimus</i>	B

Drzewostany ponad 100-letnie

Drzewostany ponad 100-letnie w PLH320048 „Diabelskie Pustacie” zlokalizowane na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Borne Sulinowo zajmują łącznie 21,12 ha, czyli ok. 16,1% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych obszaru. Gatunkiem panującym jest sosna zwyczajna.

Obszar PLH320048 „Diabelskie Pustacie” posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie

z dnia 24 września 2019 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Diabelskie Pustacie” PLH320048 (Dz. Urz. Woj. Zach., 2019, poz. 4790).

Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo uwzględnia zalecenia zawarte w załącznikach do planu zadań ochronnych.

3.1.4. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajo-brazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo uznano 5 pomników przyrody: 4 pojedyncze drzewa i 1 grupę drzew.

Wykaz pomników przyrody na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp	Podstawa prawna (Rozporządzenie Wo- jewody Uchwała Rady Miasta Uchwała Rady Gminy)	Nr poz. w gmin. lub woj. rejestrze pomników przyrody	POŁOŻENIE		OPIS OBIEKTU				
			leśnictwo oddz. pododdz.	Gmina Miejscowość	Gatunek, nazwa lokalna	wiek	obwód [cm]	wysokość [m]	stan zdrowotny
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Uchwała NR XXXIX/350/21 Rady Miejskiej w Czaplunku z dnia 30.11.2021r.		Dobrzyca 382g (poprzednio 197d)	Czaplinek Obszar Wiejski Motarzewo	Jodła pospolita	120	292	36	1
					Jodła pospolita „Siostrzane jodły”		222	32	1
2.	Uchwała NR XXXIX/353/21 Rady Miejskiej w Czaplunku z dnia 30.11.2021r.		Machliny 390f (poprzednio 199d)	Czaplinek Obszar Wiejski Machliny	Dąb szypułkowy „Grzegorz”	210	534	28	1
3.	Uchwała NR XXXV/526/21 Rady Miejskiej w Bornym Sulinowie z dnia 30.09.2021r.		Brzeźno 417b (poprzednio 206b)	Borne Sulinowo Obszar Wiejski Borne	Sosna zwyczajna (kołnierzykowata) „Anula”	115	189	31	1
4.	Uchwała NR XXXIX/351/21 Rady Miejskiej w Czaplunku z dnia 30.11.2021r.		Wielboki 493f (poprzednio 259f)	Czaplinek Obszar Wiejski Machliny	Sosna zwyczajna „Roszpunka”	140	104	26	1
5.	Uchwała NR XXXIX/352/21 Rady Miejskiej w Czaplunku z dnia 30.11.2021r.		Dobrzyca 666c (poprzednio 371c)	Czaplinek Obszar Wiejski Machliny	Sosna zwyczajna „Zakręcona”	105	85	24	1

Stan zdrowotny pomników przyrody ożywionej przedstawiony jest liczbowo wg uproszczonej skali Pacyniaka i Smólskiego, w której:

- 1 – oznacza drzewo zdrowe, bez ubytków i obecności szkodników;
- 2 – oznacza drzewo z częściowo obumierającymi cieńszymi gałęziami w wierzchołkowej partii korony, z pojedynczymi szkodnikami;
- 3 – drzewo mające w 50% obumarłą koronę lub pień, w znacznym stopniu zaatakowane przez szkodniki;
- 4 – drzewo mające w 70% obumarłą koronę lub pień, z dużymi ubytkami tkanki drzewnej;
- 5 – drzewo mające w ponad 70% obumarłą koronę lub pień, z licznymi dziuplami oraz martwe.

**Pomnik przyrody - oddz. 390f – „Grzegorz”
(Fot. Nadleśnictwo Borne Sulinowo)**

**Pomnik przyrody - oddz. 417b
„sosna kołnierzykowata”
(Fot. Nadleśnictwo Borne Sulinowo)**

**Pomnik przyrody - oddz. 493f
„Roszpunka”
(Fot. Nadleśnictwo Borne Sulinowo)**

3.1.5. Ochrona gatunkowa

- 1. Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.*
- 2. Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.*

Pełna lista gatunków chronionych występujących na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo nie jest znana ze względu na brak specjalistycznych opracowań florystycznych i faunistycznych, obejmujących całą powierzchnię Nadleśnictwa.

Dane przedstawione w dalszej części są wynikiem m.in. obserwacji dokonanych przez pracowników BULiGL Oddział w Szczecinku w trakcie terenowych prac urzędniowych, danych pozyskanych od pracowników Nadleśnictwa, dokumentacji do PZO dla obszarów Natura 2000 oraz danych dotyczących terenu rezerwatu przyrody.

Zestawienie gatunków podlegających ochronie gatunkowej na gruntach Nadleśnictwa

Grupa organizmów	Gatunki objęte ochroną ścisłą	Gatunki objęte ochroną częściową	Razem	W tym:	
				Gatunki wymienione w załącznikach Dyrektyw EU*	Gatunki ujęte w Czerwonych Księgach lub Listach
Liczba gatunków zlokalizowanych na gruntach Nadleśnictwa					
1	2	3	4	5	6
Porosty	2	5	7	-	6
Widłaki	-	4	4	-	3
Mszaki	-	14	14	-	-
Rośliny naczyniowe	10	14	24	-	10
Owady	5	2	7	5	6
Małże	1	-	1	1	1
Ryby	-	2	2	2	2
Płazy	6	5	11	11	11
Gady	-	5	5	2	4
Ptaki	103	5	108	32	108
Ssaki	7	14	21	7	20

*Gatunki z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej i z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej

a) Rośliny chronione

Na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo stwierdzono stanowiska **49** gatunków roślin objętych prawną ochroną, w tym: **12** – ścisłą, **37** – częściową. Wśród stwierdzonych roślin **19** gatunków jest wymienionych w polskiej czerwonej księdze roślin (Polska Czerwona Księga Roślin 2016).

Wykaz roślin chronionych występujących na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
POROSTY				
1.	Brodaczka kępkowa <i>Usnea hirta</i>	339a	1	PL – cz CLP – VU
2.	Chrobotki - rodzaj <i>Cladonia ssp.</i>	3g-i, 7c,g, 13d, 14a,b,h, 15f, 16f,h, 18g,h, 19c, 26g, 27c,f, 28c, 29d,f, 31a,d,i, 34c,j, 35a, 37a,f, 38h,i, 39c,g,h-j,l,m, 40g, 41a,g,h, 42a,c,d, 64a, 80d, 83a, 84d-g, 85b,d,f,h, 86a, 87b-f, 88b,c, 89a, 131b-d, 133b,d, 134b-d, 135g, 136a-c,f, 137a-c, 138a,b,g,k,l, 139d,f, 140b, 141c,d,f,i, 169a, 170a, 171a,b, 172a,b,f, 245a, 246a, 248d, 250a,b,d, 335h, 355a,b, 356a,d,i, 357b,m, 358a,b,d, 400f, 403b, 452a,d,f-h,m, 453b,g-k,o, 454h, 455b,d,f,i, 456c,d, 550a,d, 551b, 552a,c, 553a, 557g,i, 558c, 560c,j, 565a, 573b,d,f, 574b, 576b,c, 577c,k, 578a,b, 616a,b, 634g,h, 636b, 637b,d,i, 640b,i, 695b, 696f, 698a, 699a,b	174	PL – cz
3.	Karlinka brodawkowata <i>Pycnothelia papillaria</i>	399a	1	PL – s CLP – EN
4.	Pawężnica psia <i>Peltigera canina</i>	318a, 341a, 399a	3	PL – cz CLP – VU
5.	Płucnica islandzka <i>Cetraria islandica</i>	14a, 15g, 16f, 399a	4	PL – cz CLP – VU
6.	Pustułka rurkowata <i>Hypogymnia tubulosa</i>	318a, 343a, 347a	3	PL – cz CLP – NT
7.	Włostka ciemniejsza <i>Bryoria subcana</i>	318a	1	PL – s CLP – CR
WIDLAKI				
1.	Widłakowate - rodzaj <i>Lycopodium ssp.</i>	10l, 11o, 17a, 187l, 189c, 193d,f,h,l,m, 215c, 222c, 277c, 330b, 403c, 521c, 585f, 636k, 660m, 702g	20	PL – cz
2.	Widłak goździsty <i>Lycopodium clavatum</i>	165a, 560k, 643c,f, 677c,d	6	PL – cz CL – NT
3.	Widłak jałowcowaty <i>Lycopodium annotinum</i>	130f, 133d, 134c, 164b, 165a, 217h, 243a, 245a, 375a,c, 476c, 478d, 500c, 532c, 677b,d, 736a,738f,j	19	PL – cz CL – NT
4.	Wroniec widlasty <i>Huperzia selago</i>	738f,j	2	PL – cz CL – NT

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
MSZAKI				
1.	Bielistka siwa <i>Leucobryum glaucum</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku, czyli na ok. 800 ha w warunkach N-ctwa Borne Sulinowo.	-	PL – cz
2.	Brodawkowiec czysty <i>Pseudoscleropodium purum</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku, czyli na ok. 3700 ha w warunkach N-ctwa Borne Sulinowo.	-	PL – cz
3.	Gajnik lśniący <i>Hylocomnium splendens</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku, czyli na ok. 3700 ha w warunkach N-ctwa Borne Sulinowo.	-	PL – cz
4.	Płonnik cienki <i>Polytrichum strictum</i>	313b, 504j, 561g	3	PL – cz
5.	Próchniczek błotny <i>Aulacomnium palustre</i>	7a, 13a, 14f, 286b, 333m, 361h, 414f,g, 643f	9	PL – cz
6.	Rokietnik pospolity <i>Pleurozium schreberi</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku, czyli na ok. 3700 ha w warunkach N-ctwa Borne Sulinowo.	-	PL – cz
7.	Torfowiec błotny <i>Sphagnum palustre</i>	13f, 23m,o, 95f, 96d, 189h, 193f,o, 215f, 217b, 276b, 332c, 333m	13	PL – cz
8.	Torfowiec brunatny <i>Sphagnum fuscum</i>	23f, 217g	2	PL – cz
9.	Torfowiec czerwony <i>Sphagnum rubellum</i>	3d, 23f, 120b, 121d, 189i, 193c, 254b, 297h, 384a, 557j, 561g, 643f	12	PL – cz
10.	Torfowiec kończysty <i>Sphagnum fallax</i>	3d, 10l, 11j,o, 14f, 15c,d, 22d, 23f,m, 61c, 95h, 109d, 120b, 121d, 149d, 189i, 193c,g, 199a,c, 211a, 212b, 213a, 214h, 217g,h, 232f, 254b,h, 266h, 286b, 289d,i, 297h, 306b, 313b, 314d, 356j, 357j,h, 361h, 378o, 384a, 414f,g, 417g, 429i, 430a,b, 476d, 504j, 557j, 558k,l, 559c, 560f, 561g, 566d, 603f,g, 643f, 721g	63	PL – cz
11.	Torfowiec nastroszony <i>Sphagnum squarrosum</i>	332m, 356c, 497a	3	PL – cz
12.	Torfowiec magellański <i>Sphagnum magellanicum</i>	3d, 23f, 189i, 193c, 254b, 297h, 313b, 314d, 357j, 361h, 384a, 430b, 504j, 557j, 643f	15	PL – cz

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
13.	Widłóżąb kędzierzawy <i>Dicranum polysetum</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku, czyli na ok. 3700 ha w warunkach N-ctwa Borne Sulinowo.	-	PL – cz
14.	Widłóżąb miotłowy <i>Dicranum scoparium</i>	Brak szczegółowych danych. Potencjalnie może występować w d-stanach na Bśw i BMśw, z pokrywą mszystą, najczęściej w III i starszych klasach wieku, czyli na ok. 3700 ha w warunkach N-ctwa Borne Sulinowo.	-	PL – cz
ROŚLINY NACZYNIOWE				
1.	Bagnica torfowa <i>Scheuchzeria palustris</i>	3d, 120b, 121d, 189i, 193c, 215f, 217g,h, 254b, 289i, 297h, 313b, 356j, 357h, 361h, 384a, 414f,g, 429i, 430b, 476d, 504j	22	PL – s PCL – VU
2.	Bagno zwyczajne <i>Ledum palustre</i>	3d, 10l, 11j,o, 13f, 22d, 23f, 120b, 121d, 189h,i, 193c,g, 197b, 198a, 215f, 217b,g,h, 254b, 332c, 333d,m, 378o, 384a,d, 429i, 430b, 467a, 476d, 500c, 557j, 643c,f, 644a	35	PL – cz
3.	Bażyna czarna <i>Empetrum nigrum</i>	217g, 504j	2	PL – cz
4.	Bobrek trójlistkowy <i>Menyanthes trifoliata</i>	3d, 61c, 95f, 96d, 120b, 121d, 149d,h, 189i, 193c, 215g, 217g,h, 254b,g,h, 297h, 313b, 361h, 384a, 414f,g, 429i, 430a,b, 476d, 504j, 560f, 561g, 563g, 564f	31	PL – cz
5.	Cis pospolity <i>Taxus baccata</i>	164l, 265c, 273c, 275a, 585f	5	PL – cz
6.	Gruszyca okrągłolistna <i>Pyrola rotundifolia</i>	149h	1	PL – cz
7.	Grzybień biały <i>Nymphaea alba</i>	95g, 120b, 121d, 149h, 217g, 297h, 359f, 430a, 502f 558g, 560f, 632h, 709d	13	PL – cz
8.	Grzybień północny <i>Nymphaea candida</i>	120b, 121d, 149h, 254b, 297h, 430a	6	PL – cz PCL – NT
9.	Kocanki piaskowe <i>Helichrysum arenarium</i>	7g, 8h, 26b, 29h, 30h, 258d,l, 316a, 340b, 343a, 344a, 346a, 361a, 403d, 421d, 446d, 447a, 733c	18	PL – cz
10.	Kruszczyk błotny <i>Epipactis palustris</i>	56h	1	PL – s PCL – NT
11.	Kukułka Fuchsa (storczyk) <i>Dactylorhiza fuchsii</i>	275h	1	PL – s
12.	Kukułka krwista (storczyk) <i>Dactylorhiza incarnata</i>	56h	1	PL – cz

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Lokalizacja: oddział, pododdział	Liczba wydz.	Status ochrony
1	2	3	4	5
13.	Kukułka szerokolistna (storczyk) <i>Dactylorhiza majalis</i>	525g, 555b	2	PL – cz
14.	Listera jajowata <i>Listera ovata</i>	12a, 141j	2	PL – cz
15.	Modrzewnica zwyczajna <i>Andromeda polifolia</i>	3d, 10l, 11j, 13f, 120b, 121d, 189i, 193c, 215g, 217h, 254b, 297h, 313b, 333m, 356j, 357h, 378o, 384a,b, 414f,g, 429i, 430b, 476d, 557j, 643c,f	27	PL – cz
16.	Nasiężrzył pospolity <i>Ophioglossum vulgatum</i>	56h	1	PL – s PCL – VU
17.	Pływacz drobny <i>Utricularia minor</i>	120b, 121d, 149h, 189i, 193c, 212b, 213a, 215f, 217h, 356j, 357h, 384a, 429i, 430a,b, 476d, 557j, 560f, 643c	19	PL – s PCL – NT
18.	Pływacz średni <i>Utricularia intermedia</i>	120b, 121d, 149h, 254b, 289i, 384a, 429i, 430a,b, 476d, 643c	11	PL – s PCL – VU
19.	Przygiełka brunatna <i>Rhynchospora fusca</i>	3d, 217g,h, 356j, 357h, 429i, 430b, 476d, 504j, 557j, 560f, 643c	12	PL – s PCL – EN
20.	Rosiczka długolistna <i>Drosera anglica</i>	120b, 121d, 254b, 297h	4	PL – s PCL – NT
21.	Rosiczka pośrednia <i>Drosera intermedia</i>	189i, 193c, 217h, 384a, 429i, 430b, 476d	7	PL – s PCL – EN
22.	Rosiczka okrągłolistna <i>Drosera rotundifolia</i>	3d, 10l, 11j,o, 14f, 15c,d, 23f, 61c, 120b, 121d, 189i, 193c,g, 215f, 217g,h, 254b, 286b, 289d,i, 297h, 313b, 356j, 357h,j, 361h, 378o, 384a, 414f,g, 429i, 430a,b, 476d, 504j, 557j, 558g, 560f, 643c,f 721g	42	PL – s PCL – NT
23.	Turzyca piaskowa <i>Carex arenaria</i>	187b, 342a	2	PL – cz
24.	Wawrzynek wilczętyko <i>Daphne mezereum</i>	333m, 359h, 373g, 487o, 488b, 640k, 641f	7	PL – cz

Objaśnienia:

PL – Prawo krajowe:

– dla porostów – Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, Nr 1408); s – gatunek objęty ochroną ścisłą, cz – gatunek objęty ochroną częściową;

– dla widłaków, mszaków i roślin naczyniowych – Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, Nr 1409); s – gatunek objęty ochroną ścisłą, cz – gatunek objęty ochroną częściową; (1) – gatunki wymagające ochrony czynnej; (2) – gatunki, których dotyczy zakaz transportu okazów ga-

tunków dziko żyjących, zgodnie z §6 ust. 1 pkt 6 Rozporządzenia oraz nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 ust. pkt 3; (3) – gatunki, których nie dotyczy odstępstwo, o którym mowa w § 8 pkt 1;

PCL – Polska Czerwona Lista paprotników i roślin kwiatowych (IOP, 2016). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki zagrożone, VU – gatunki narażone na wyginięcie, NT – gatunki bliskie zagrożenia, DD – gatunki, których stopień zagrożenia nie może być określony z powodu braku danych;

CLP – Czerwona Lista Porostów w Polsce (2006). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki krytycznie zagrożone, EN – gatunki wymierające, VU – gatunki narażone, NT – gatunki bliskie zagrożenia.

Występowanie roślin chronionych uwidocznione zostało w opisach taksacyjnych i na odpowiednich mapach tematycznych. Pospolite gatunki mszaków (bielistka siwa, brodawkowiec czysty, gajnik lśniący, rokiętnik pospolity, widłoząb kędzierzawy, widłoząb miotłowy), które nie były szczegółowo zinwentaryzowane, nie oznaczano na mapach.

b) Zwierzęta chronione

Na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo stwierdzono występowanie **155** gatunków zwierząt objętych prawną ochroną, w tym: **7 owadów, 1 małża, 2 ryby, 11 płazów, 5 gadów, 108 ptaków i 21 ssaków**. Dane odnośnie szczegółowej lokalizacji części gatunków zaewidencjonowanych (w tabeli wyszczególnionych kolorem) wprowadzono do opisów taksacyjnych i naniesiono na odpowiednią mapę tematyczną.

Wykaz gatunków zwierząt chronionych występujących na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
BEZKRĘGOWCE			
OWADY			
1.	Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Występuje na terenach podmokłych – wilgotne łąki, torfowiska niskie. Rośliną żywicielską gąsienic jest rdest wężownik. Obserwowany w oddz. 623d	PL – s, (1) PCZK - LC DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - EN

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
2.	Kreślinek nizinny <i>Graphoderus bilineatus</i>	Występuje zazwyczaj w dużych zbiornikach wód stojących (jeziora, stawy rybne), gdzie zasiedla ich strefę przybrzeżną. Preferuje zbiorniki z bogato rozwiniętą roślinnością wodno-błotną, różnorodnym gatunkowo szuwarem niskim i wysokim, wykształconą strefą roślinności pływającej (nymfeidy) i zanurzonej (elodeidy). Występuje w strefie płytkiej wody, często tuż przy brzegu, przebywając wśród roślinności wodnej. Unika zbiorników oligotroficznym i dystroficznym. Nie występuje na torfowiskach wysokich i w wodach płynących. Odnotowany w PLH320025 „Dolina Piławy”, oddz. 561f,j	PL – s, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - VU
3	Pływak szerokobrzeżek <i>Dytiscus latissimus</i>	Zasiedla najczęściej średniej wielkości i duże, stałe zbiorniki wodne, głównie jeziora i stawy. Preferuje zbiorniki z bogato rozwiniętą roślinnością wodno-błotną, różnorodnym gatunkowo szuwarem niskim i wysokim, wykształconą strefą roślinności pływającej (nymfeidy) i zanurzonej (elodeidy). Występuje w strefie płytkiej wody, często tuż przy brzegu, przebywając wśród roślinności wodnej. Unika zbiorników oligotroficznym i dystroficznym. Nie występuje na torfowiskach wysokich i w wodach płynących. Odnotowany w PLH320025 „Dolina Piławy”, oddz. 561f,j 562g, 563c.	PL – s, (1) PCZK - VU DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - VU
4.	Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	Zasiedla nizinne i podgórskie ciekły różnej wielkości, od strumieni po duże rzeki. Występuje najczęściej na odcinkach cieków położonych wśród bogatej strukturalnie roślinności, np. śródleśne lub w otoczeniu łąk z nadbrzeżnymi zaroślami, drzewami. Wskazane jest duże nasłonecznienie przynajmniej fragmentów obrzeży. Brak danych z terenu Nadleśnictwa. Prawdopodobnie występuje w PLH320025 „Dolina Piławy”.	PL – s, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
5.	Trzmiel leśny <i>Bombus pratorum</i>	Gatunek spotykany w świetlistych drzewostanach, głównie przy otwartych poboczach dróg leśnych.	PL – cz

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
6.	Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zasiedla jeziora dystroficzne otoczone torfowiskami. Stwierdzony w PLH320025 „Dolina Piławy”, oddz.: 558k, 559c, 561c,f,g,j, 562b,c,h,l, 563c,f, 632h, 638f, 639f, 643c, 694d, 702d.	PL – s, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
7.	Żagnica torfowcowa <i>Aeshna subarctica</i>	Występuje najczęściej w okolicy zbiorników wodnych (najczęściej 3160) otoczonych torfowiskami (7110, 7140). Na gruntach Nadleśnictwa prawdopodobnie w oddz.: 357j,k, 414g,h	PL – cz Czerwona lista IUCN - LC
MAŁŻE			
1.	Skójka gruboskorupowa (1) <i>Unio crassus</i>	Czyste wody płynące o dość szybkim nurcie, z dnem piaszczystym lub żwirowym. Brak danych z terenu Nadleśnictwa. Prawdopodobnie występuje w PLH320025 „Dolina Piławy”.	PL – s, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - EN
KRĘGOWCE			
RYBY i KRAĞŁOUSTE			
1.	Koza pospolita <i>Cobitis taenia</i>	Występuje głównie w rzekach o niewielkim przepływie. Preferuje miejsca o dnie piaszczystym lub mulistym. Prawdopodobnie występuje w PLH320025 „Dolina Piławy”.	PL – cz DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
2.	Minóg strumieniowy <i>Lampetra planeri</i>	Występuje głównie w rzekach o niewielkim przepływie. Preferuje miejsca o dnie piaszczystym lub mulistym. Prawdopodobnie występuje w PLH320025 „Dolina Piławy”.	PL – cz DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
PŁAZY			
1.	Grzebiuszka ziemna <i>Pelobates fuscus</i>	Gatunek rzadki. Preferuje wody stojące, okresowo zalewane łąki, głębsze rowy melioracyjne, doły po wydobyciu piasku i żwiru.	PL – s, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
2.	Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Spotykany głównie na płytkich wodach stojących, szczególnie mocno nasłonecznionych w okresie odbywania godów (IV – VII). Oddz.: 8a, 22d, 25a, 61c, 72d, 149h, 232f, 502f, 630b, 632p, 694d, 711d, 712b Występuje także w PLH320025 „Dolina Piławy”, w oddz.: 464k	PL – s, (1) DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
3.	Ropucha paskówka <i>Epidalea calamita</i> (<i>Bufo calamita</i>)	Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – s, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
4.	Ropucha szara <i>Bufo bufo</i>	Gatunek częsty. Preferuje wilgotne drzewostany w średnim i starszym wieku. Niezbędna obecność choć niewielkich akwenów o wodzie stojącej, najchętniej niezarybionych.	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
5.	Rzekotka drzewna (1) <i>Hyla arborea</i>	Zajmuje różnorodne środowiska roślinne, zarówno lasy, tereny krzewiaste, jak i porośnięte niższą roślinnością. Rozmnaża się w różnorodnych zbiornikach wód stojących, w tym sztucznych.	PL – ś, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
6.	Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	Gatunek rzadki. Spotyka się ją głównie w bezrybnych małych akwenach wód stojących, często śródleśnych lub częściowo ocienionych drzewami. Oddz. 43b. Prawdopodobnie występuje w PLH320025 „Dolina Piławy”.	PL – s, (1) PCZL - NT DS – zał. II i IV Czerwona lista IUCN - LC
7.	Żaba jeziorkowa <i>Pelophylax lessonae</i> (<i>Rana lessonae</i>)	Gatunek preferuje wody stojące i wolno płynące, także na terenach zalesionych.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
8.	Żaba moczarowa <i>Rana arvalis</i>	Występuje na łąkach, śródleśnych polanach. Wytrzymała na brak wody.	PL – s, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC
9.	Żaba śmieszka <i>Pelophylax ridibundus</i> (<i>Rana ridibunda</i>)	Gatunek najczęściej spotykany nad dużymi zbiornikami wodnymi: jeziora, stawy, rozlewiska rzeczne, lecz również w śródleśnych stawach.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
10.	Żaba trawna <i>Rana temporaria</i>	Gatunek preferuje tereny podmokłe i akweny wód stojących i wolno płynących, również wilgotne i podmokłe lasy.	PL – cz, (1) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
11.	Żaba wodna <i>Pelophylax esculentus</i> (<i>Rana esculenta</i>)	Preferuje wody stojące i wolno płynące.	PL – cz, (1), (4) DS – zał. V Czerwona lista IUCN - LC
GADY			
1.	Jaszczurka zwinka <i>Lacerta agilis</i>	Występuje na skraju lasu, przy stawach, w nasłonecznionych miejscach. Odnotowano występowanie w rezerwacie „Diabelskie Pustacie”	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN - LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
2.	Jaszczurka żyworodna <i>Zootoca vivipara</i>	Występuje w pobliżu torfowisk, na skraju lasu. Zamieszkuje wilgotne siedliska leśne.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN - LC
3.	Padalec zwyczajny <i>Anguis fragilis</i>	Liczny w wilgotnych lasach, przy obrzeżach drzewostanów.	PL – cz, (1)
4.	Zaskroniec zwyczajny <i>Natrix natrix</i>	Występuje zwykle w sąsiedztwie wód. Ściśle związany z obecnością płazów (pokarm).	PL – cz, (1) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LR/LC
5.	Żmija zygzakowata <i>Vipera berus</i>	Spotykana na obrzeżach lasów, podmokłych łąkach i polanach leśnych.	PL – cz, (1), (4) Czerwona lista IUCN - LC
PTAKI			
1.	Bąk (2) <i>Botaurus stellaris</i>	Zbiorniki wodne z szerokimi szuwarami: naturalne jeziora, glinianki, starorzecza, podmokłe trzcinowiska. Prawdopodobnie występuje w PLH320025 „Dolina Piławy”.	PL – s DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
2.	Bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	Może występować na terenach leśnych, w sąsiedztwie zbiorników wodnych. Na gruntach N-ctwa wyznaczone strefy ochrony w leśnictwach Piława i Wielboki.	PL – s, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
3.	Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	Szuwary nadwodne wód płynących i stojących. Żeruje głównie na terenach otwartych. Prawdopodobnie występuje w PLH320025 „Dolina Piławy”, okolice Jez. Szepc i Niewlino.	PL – s*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
4.	Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i>	W pobliżu osad, na łąkach i terenach otwartych.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
5.	Bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	Stare drzewostany, raczej w terenach mało uczęszczanych.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
6.	Bogatka <i>Parus major</i>	Głównie zadrzewienia, parki, przerzedzone lasy.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
7.	Cyraneczka (2) <i>Anas crecca</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne, Zalewy Nadarzyckie.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
8.	Cyranka (2) <i>Anas querquedula</i>	Gęsto zarośnięte zbiorniki wodne, niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne, Zalewy Nadarzyckie.	PL – s*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
9	Cierniówka <i>Curruca communis</i>	Uprawy leśne, kępy niskich krzewów w strefie ekotonu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
10.	Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	Wilgotne i podmokłe łąki i pastwiska, zastoiska śródpolne.	PL – s*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
11.	Czapla biała <i>Ardea alba</i>	Drzewostany w pobliżu akwenów wodnych.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
12.	Czarnogłówka <i>Poecile montanus</i>	Związana z podmokłymi zadrzewieniami, łozowiskami i zakrzewieniami liściastymi (zwłaszcza łęgowymi) oraz z suchymi, młodymi, niskimi lasami sosnowymi i sosnowo-świerkowymi.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
13.	Czubatka <i>Lophophanes cristatus</i>	Bory sosnowe i świerkowe, lasy mieszane. Częściej spotykana w głębi zwartych kompleksów leśnych niż na ich obrzeżach	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
14.	Derkacz <i>Crex crex</i>	Podmokłe łąki, pastwiska na wilgotnych glebach.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
15.	Śpiewak (2) <i>Turdus philomelos</i>	Drzewostany świerkowe, lasy łęgowe, o gęstym podszycie, w pobliżu otwartych przestrzeni.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
16.	Dzięcioł czarny <i>Dryocopus martius</i>	Wszelkiego typu drzewostany powyżej 80 lat.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
17.	Dzięcioł duży <i>Dendrocopos major</i>	Wszelkiego typu drzewostany powyżej 40 lat.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
18.	Dzięcioł średni <i>Dendrocopos medius</i>	Drzewostany liściaste, zwłaszcza z udziałem dębu, szczególnie powyżej 90 lat.	PL – s*, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
19.	Dzięcioł zielony <i>Picus viridis</i>	Skraje drzewostanów liściastych, zadrzewienia w pobliżu osad ludzkich.	PL – s* Czerwona lista IUCN – LC
20.	Dzięciołek <i>Dendrocopos minor</i>	Rzadkie, stare lasy liściaste i mieszane (rzadziej) oraz ich obrzeża, zwłaszcza preferuje obszary, gdzie obecne są ciek wodne i wody stojące.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
21.	Dzwoniec <i>Chloris chloris</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
22.	Gągoł <i>Bucephala clangul</i>	Zasiedla stare dziuplaste drzewa w pobliżu rzek i zbiorników wodnych.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
23.	Gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	Uprawy leśne, kępy niskich krzewów w strefie ekotonu, wrzosowiska.	PL – s DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
24.	Gil (2) <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Wilgotne, gęste lasy iglaste i mieszane, bory świerkowe z gęstym poszyciem.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
25.	Grubodziób <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane z udziałem grabu lub buka, w pobliżu zbiorników wodnych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
26.	Jarzębatka (2) <i>Sylvia nisoria</i>	Niewielkie skupiska krzewów i bujnej roślinności zielnej na terenach półotwartych, zadrzewienia rzeczne, jeziorne o wielowarstwowej strukturze z zaroślami, często kolczaste zakrzaczenia, młode uprawy leśne.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
27.	Jastrząb <i>Accipiter gentilis</i>	Drzewostany starszych klas wieku, zwłaszcza wilgotne i podmokłe.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
28.	Kania czarna <i>Milvus migrans</i>	Stare drzewostany, w pobliżu terenów otwartych z udziałem zbiorników wodnych i łąk.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
29.	Kania ruda <i>Milvus milvus</i>	Stare drzewostany, w pobliżu terenów otwartych z udziałem zbiorników wodnych i łąk.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
30.	Kapturka <i>Sylvia atricapilla</i>	Zadrzewienia, parki, przerzedzone lasy liściaste i mieszane.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
31.	Kobuz <i>Falco subbuteo</i>	Starsze drzewostany, zwłaszcza z gniazdami kruka, w których odbywa lęgi.	PL – s*, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
32.	Kokoszka <i>Gallinula chloropus</i>	Zbiorniki wodne o zróżnicowanej wielkości z gęstą roślinnością podwodną oraz nadwodną	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
33.	Kormoran <i>Phalacrocorax carbo</i>	Płytkie zbiorniki wodne.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
34.	Kos <i>Turdus merula</i>	Zadrzewienia i lasy liściaste i mieszane, w borach rzadko.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
35.	Kowalik <i>Sitta europaea</i>	Luźne starodrzewy liściaste i mieszane. Preferuje drzewostany z udziałem gatunków ciężkonasiennych, np. dębu i buka. Unika wnętrza lasów i suchych borów iglastych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
36.	Krakwa <i>Mareca strepera</i>	Bogato zarośnięte, nizinne zbiorniki stojącej wody o rozległej toni wodnej jak jeziora i stawy.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
37.	Krogulec <i>Accipiter nisus</i>	Głównie młodniki i drągowiny.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
38.	Kropiatka <i>Porzana porzana</i>	Płytke, gęsto zarośnięte zbiorniki wodne otoczone podmokłymi łąkami.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
39.	Kruk <i>Corvus corax</i>	Drzewostany i zadrzewienia liściaste i iglaste.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
40.	Kszyk <i>Gallinago gallinago</i>	Podmokłe łąki i zastoiska (również bobrowe), z niewysoką roślinnością zielną.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
41.	Kukułka <i>Cuculus canorus</i>	Zadrzewienia liściaste i mieszane.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
42.	Kulczyk <i>Serinus serinus</i>	Zadrzewienia, aleje śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
43.	Kwiczół <i>Turdus pilaris</i>	Lasy łęgowe, olsy, lasy sosnowo-brzozowe i luźne zadrzewienia w rzecznych dolinach.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
44.	Lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	Suche, świetliste bory sosnowe w pobliżu łąk, zrębów, młodników. Spotkać go można na wrzosowiskach.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
45.	Lerka <i>Lullula arborea</i>	Otwarte tereny (zręby, uprawy) przy ścianie sosnowych, prześwietlonych borów.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
46.	Łabędź czarnodzioby <i>Cygnus columbianus</i>	Jeziora i Zalewy Nadarzyckie.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
47.	Łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	Jeziora i Zalewy Nadarzyckie.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
48.	Łabędź niemy <i>Cygnus olor</i>	Akweny wód stojących i płynących, również z niewielkim szuwarem.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
49.	Makolągwa <i>Linaria cannabina</i>	Na obrzeżach lasów liściastych, parki, zadrzewienia.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
50.	Mazurek <i>Passer montanus</i>	Otwarte tereny, zakrzewienia, wrzosowiska.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
51.	Modraszka <i>Cyanistes caeruleus</i>	Zasiedla słoneczne lasy liściaste i mieszane, w dolinach rzek. Preferuje lasy olszowe z domieszką dębów.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
52.	Muchołówka szara <i>Muscicapa striata</i>	Obrzeża prześwietlonych lasów. Głównie stare, przerzedzone drzewostany, zwłaszcza nadrzeczne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
53.	Muchołówka mała <i>Ficedula parva</i>	Stare liściaste i mieszane lasy o bogatym podszyciu. Wymaga ponad 80–100 letnich drzewostanów, cienistych, próchniejących i z liczną entomofauną, która zapewni mu pokarm. Preferuje miejsca wilgotne i zacienione, np. zalewiska.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
54.	Muchołówka żałobna <i>Ficedula hypoleuca</i>	Starsze drzewostany liściaste i iglaste.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
55.	Mysikrólik <i>Regulus regulus</i>	Zwarte bory iglaste i mieszane (z przewagą drzew iglastych, najlepiej luźno stojących świerków) z licznymi podrostami.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
56.	Myszołów <i>Buteo buteo</i>	Lasy liściaste i mieszane.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
57.	Nurogęś <i>Mergus merganser</i>	Bieżące lub stojące wody o zadrzewionych brzegach. Preferuje lasy liściaste i mieszane, ale korzysta też z kęp i samotnych drzew. Poza okresem lęgowym przebywa nad wszelkimi płytkimi zbiornikami.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
58.	Orlik krzykliwy <i>Clanga pomarina</i>	Zwarte, stare i rozległe lasy, przeważnie mieszane i liściaste, w pobliżu pól uprawnych, dolin rzecznych, łąk i pastwisk, na obszarach obfitujących w tereny podmokłe i jeziora.	PL – s, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
59.	Ortolan <i>Emberiza hortulana</i>	Zadrzewienia, kępy i pasy drzew przy drogach, skraje większych lasów w otwartym krajobrazie rolniczym.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
60.	Orzechówka <i>Nucifraga caryocatactes</i>	Rozległe drzewostany iglaste, bory głównie świerkowe (również sosnowe i mieszane).	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
61.	Pełzacz leśny <i>Certhia familiaris</i>	Starsze drzewostany liściaste i iglaste.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
62.	Piecuszek <i>Phylloscopus trochilus</i>	Młodniki i drągowiny, szczególnie w strefie ekotonu na skraju lasu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
63.	Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	Większe akweny wód stojących (ponad 2 ha), z wykształconą roślinnością wodną.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
64.	Perkoz rdzawoszyi <i>Podiceps grisegena</i>	Płytkie, częściowo zarośnięte zbiorniki słodkowodne, starorzecza.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
65.	Zausznik <i>Podiceps nigricollis</i>	Małe zbiorniki wodne na bagnach oraz płytkie stawy i jeziora o bujnej roślinności zanurzonej i z obszarami roślinności wystającej ponad lustro wody.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
66.	Perkozek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	Małe, śródlądowe, zarosnięte zbiorniki wodne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
67.	Piegża <i>Currura curruca</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
68.	Pierwiosnek <i>Phylloscopus collybita</i>	Prześwietlone lasy liściaste i mieszane o umiarkowanej wilgotności z bujnym runem i podszytem, młodniki, doliny rzek. Unika zwartych, jednolitych drzewostanów i dlatego preferuje ich skraje.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
69.	Pleszka <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Przerzedzone fragmenty różnorodnych lasów iglastych, mieszanych i liściastych, prześwietlone sośniny, a zwłaszcza wiatrołomy, skraje lasu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
70.	Pliszka siwa <i>Motacilla alba</i>	Sąsiedztwo wód płynących i stojących, w miejscach niepokrytych roślinnością.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
71.	Pokląskwa <i>Saxicola rubetra</i>	Trwałe użytki zielone (łąki, pastwiska), przesuszone torfowiska.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
72.	Pokrzywnica <i>Prunella modularis</i>	Młodniki i drągowiny, szczególnie w strefie ekotonu na skraju lasu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
73.	Potrzos <i>Emberiza schoeniclus</i>	Tereny wilgotne i podmokłe – trzcinowiska, turzycowiska, bagna, wilgotne łąki.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
74.	Puchacz <i>Bubo bubo</i>	Stare drzewostany w pobliżu terenów otwartych (zbiorniki wodne).	PL – s*, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
75.	Pustułka <i>Falco tinnunculus</i>	W pobliżu osiedli ludzkich, zadrzewienia śródpolne.	PL – s*, (2) Czerwona lista IUCN – LC
76.	Puszczyk <i>Strix aluco</i>	Dziuple w starszych lasach liściastych i mieszanych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
77.	Raniuszek <i>Aegithalos caudatus</i>	Lasy liściaste i mieszane, bory, młodniki, skraje lasów, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
78.	Remiz <i>Remiz pendulinus</i>	Łęgi, brzegi mniej uczęszczanych, zaniedbanych jezior i rzek, zarosłych trzcinami, krzewami i drzewami, Zalewy Nadarzyckie.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
79.	Rudzik <i>Erithacus rubecula</i>	Wilgotne cieniste starsze lasy z obfitym podszytem.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
80.	Rybołów <i>Pandion haliaetus</i>	Preferuje skraje starych borów sosnowych, zadrzewione brzegi rzek i jezior oraz różnego typu rozlewiska i mokradła. Lęgnię się na obrzeżach drzewostanów w pobliżu jezior i stawów hodowlanych. Wymogiem jest obecność wysokich sosen o płaskich koronach, dogodnych do założenia gniazda.	PL – s*, o, (1), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
81.	Sikora uboga <i>Poecile palustris</i>	Lasy liściaste i mieszane.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
82.	Sosnowka <i>Periparus ater</i>	W głębi zwartych starych borów sosnowych i świerkowych, rzadko w lasach liściastych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
83.	Uszatka <i>Asio otus</i>	Lasy, zadrzewienia śródpolne, parki o gęstym zadrzewieniu.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
84.	Sójka <i>Garrulus glandarius</i>	Występuje licznie w lasach liściastych i mieszanych o bogatej strukturze (zwłaszcza z dębami). Unika obszarów bezleśnych i mocno prześwietlonych lasów.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
85.	Sóweczka <i>Glaucidium passerinum</i>	Spotykana w lasach z udziałem świerka, szczególnie przy dużym udziale w podszycie.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
86.	Sroka <i>Pica pica</i>	Nadrzeczne zarośla, szczególnie kolczaste zakrzewienia głogu, obrzeża lasów i młode drzewostany z domieszką olchy, wierzby, osiki i brzozy. Unika zwartych lasów, rozległych otwartych terenów bez krzewów i drzew.	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
87.	Srokosz <i>Lanius excubitor</i>	Strefa ekotonu, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
88.	Strumieniówka <i>Locustella fluviatilis</i>	Porośnięte tereny wzdłuż rzek i strumieni z dużą ilością leśnej roślinności zielonej i krzewiastej, nad jeziorami i starorzeczami.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
89.	Strzyżyk <i>Troglodytes troglodytes</i>	Lasy i bory z bujnym podszytem, szczególnie w pobliżu cieków wodnych, terenów podmokłych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
90.	Szczygieł <i>Carduelis carduelis</i>	Unika zwartych kompleksów leśnych. Lęgnię się na obrzeżach lasów liściastych i mieszanych, nadrzeczne łągi.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
91.	Szpak <i>Sturnus vulgaris</i>	Lasy i różne skupiska drzew z dziuplami. Różnorodne środowiska, od wrzosowisk po mokradła.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
92.	Świergotek drzewny <i>Anthus trivialis</i>	Uprawy i młodniki, dobrze nasłonecznione, suche drzewostany iglaste bądź mieszane, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
93.	Świergotek polny <i>Anthus campestris</i>	Tereny dobrze nasłonecznione, suche, piaszczyste, obrzeża borów, zręby i duże uprawy leśne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
94.	Świerszczak <i>Locustella naevia</i>	Spotykany na większości gruntów Nadleśnictwa, lasy liściaste o gęstym poszyciu, zakrzewione, wilgotne podmokłe łąki.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
95.	Świstunka leśna <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Dojrzałe lasy liściaste i mieszane.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
96.	Trzciniak <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	Bagienne doliny rzek, obficie zarośnięte jeziora i kompleksy stawów hodowlanych.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
97.	Trzmielojad <i>Pernis apivorus</i>	Preferuje stare, świetliste drzewostany liściaste i mieszane, zwłaszcza przylegające do terenów otwartych, np. polan, łąk, pól lub poprzecinane zrębami, rzadziej bory.	PL – s, (2), (3) Czerwona lista IUCN – LC
98.	Trznadel <i>Emberiza citrinella</i>	Preferuje miejsca dobrze nasłonecznione, będące mozaiką zadrzewień, krzewów i terenów otwartych, np. obrzeża widnych lasów liściastych i borów. Spotkać go można w pobliżu rzek. Nie występuje też w zwartych drzewostanach.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
99.	Wilga <i>Oriolus oriolus</i>	Drzewostany liściaste i mieszane, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
100.	Włochatka <i>Aegolius funereus</i>	Spotykana w lasach z udziałem świerka, często w pobliżu terenów otwartych (zrębów, upraw, bagien). Do gniazdowania często wykorzystuje dziuple dzięcioła czarnego.	PL – s*, o, (2), (3) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
101.	Wodnik <i>Rallus aquaticus</i>	Różnorodne zbiorniki wodne od dużych jezior i bagien po brzegi stawów i starorzeczy, rowy melioracyjne. Wymaga środowisk, w których płytką wodę porasta gęsta roślinność, głównie trzciny.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
102.	Wrona siwa <i>Corvus cornix</i>	Dawniej prawie wyłącznie doliny rzek, obrzeża jezior. Obecnie także obrzeża wszelkich lasów i zadrzewień śródpolnych, otwarte tereny z mozaiką śródpolnych lasów. Nie unika większych drzewostanów, choć lęgnie się tylko na ich skraju (w zwartych kompleksach nie występuje).	PL – cz, (2) Czerwona lista IUCN – LC
103.	Zaganiacz <i>Hippolais icterina</i>	Wilgotne obrzeża świetlistych lasów liściastych oraz mieszanych z dobrze rozwiniętym i niepełnym zwarcie koron drzew. Unika ciemnych krzewów, trzymając się wyłącznie górnych partii krzewów i drzew.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
104.	Zielonka <i>Porzana parva</i>	Zbiorniki z gęstym pasem trzciny, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących. Preferuje styk niewielkich obszarów wolnego lustra wody z pasem roślin lub zwałowiska trzciny.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
105.	Zięba <i>Fringilla coelebs</i>	Widne lasy liściaste, mieszane i iglaste, z ubogą warstwą podszytu, zadrzewienia śródpolne.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
106.	Zimorodek <i>Alcedo atthis</i>	Drzewostany w najbliższym sąsiedztwie wód płynących, strome piaszczyste brzegi.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC
107.	Zniczek <i>Regulus ignicapilla</i>	Gnieździ się w lasach mieszanych i liściastych, jeżeli tylko posiadają domieszki świerka. Preferuje obrzeża drzewostanów.	PL – s, (2) Czerwona lista IUCN – LC
108.	Żuraw <i>Grus grus</i>	Wilgotne, zabagnione tereny leśne, zwykle w oddaleniu od siedzib ludzkich; żeruje na łąkach i polach uprawnych. Na gruntach N-ctwa obserwowany w oddz: 7b, 25a, 61c, 100b, 120b, 121d,f, 123f, 148d, 149c,d,h, 152g, 179i, 183a, 189b, 193g, 217g, 254g, 276b, 277a,f, 297h,j, 361a, 378d, 384a, 398b, 414g, 418a, 430a,b, 446f, 476d, 500c, 501a,b, 502c,f,g, 525g, 543b,c, 558l, 626b, 643c, 711d, 732j, 746b,c, 748a.	PL – s, (2) DP – zał. I Czerwona lista IUCN – LC

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
SSAKI			
1.	Badylarka pospolita <i>Micromys minutus</i>	Wilgotne łąki, o wysokiej trawie, gęsto porośnięte brzegi rzek i jezior, zarośla.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
2.	Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Ślady działalności widoczne na gruntach N-ctwa w pobliżu cieków wodnych, w oddz.: 1a, 3d, 6c,g,i, 7a, 8a, 16a, 17a, 21c, 22a,b,d, 23w, 25a,j, 57c, 96d, 97f, 100a-c, 114c, 125d, 141d, 142a, 153d, 154a, 175f,g, 176a, 187l,m, 194g, 201b,d, 222a,b, 223b,j, 258a, 274a,b, 275b-d,h, 291l, 292f,j, 293a, 314h, 315f, 332m, 333a,p,r, 335a, 358k, 359d,f, 360a, 361f,g,l, 378j,l, 382c,f,h, 383f,i,k,m, 390h, 415f,i, 417c,f,j, 418a,f, 429d,i, 430a-c, 439f, 456g, 465c,g, 466b, 467a,b, 476d, 487p, 494a, 495a, 496a, 497a, 498b, 499a, 501a, 502f, 504a, 558g, 561b,c,g,i,j,o,p, 562d,h,i,j,l-o, 563a,b,d,f,i,j, 564a-g, 565a,c,f, 585f, 603c, 623f, 632h, 638a-c,f,h, 639b-h,m, 640a-c,f,i,k, 641a,d,f, 657h, 660m, 676c-f,j, 677d, 680d, 701b,j, 702d,f,j, 710c, 712d,f,h, 714b,c, 733a,g,h.	PL – cz, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
3.	Gacek brunatny (gacek wielkouch) <i>Plecotus auritus</i>	Pozostałości po budowłach poligonowych (bunkry, schrony). Sporadycznie w dziuplach drzew.	PL – s*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
4.	Gronostaj <i>Mustela erminea</i>	Lasy przy zbiornikach wodnych i bagnach.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
5.	Jeż wschodni <i>Erinaceus roumanicus</i>	Obrzeża borów i lasów.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
6.	Karczownik ziemnowodny <i>Arvicola amphibius</i>	Ochronie podlegają osobniki poza terenem ogrodów, szkółek leśnych, itp. Starorzecza, bagna, nad wodami.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
7.	Karlik malutki <i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Pozostałości po budowłach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – s*, (1), (3) Czerwona lista IUCN – LC
8.	Kret <i>Talpa europaea</i>	Występuje w luźnych drzewostanach, zwłaszcza liściastych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
9.	Łasica <i>Mustela nivalis</i>	Lasy i zadrzewienia.	PL – cz, (1)

Lp.	Nazwa polska Nazwa łacińska	Miejsca występowania na gruntach Nadleśnictwa, uwagi	Status ochrony
1	2	3	4
10.	Mopek zachodni <i>Barbastella barbastellus</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód.	PL – s*, (1), (3) DS – Zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT
11.	Mroczek późny <i>Eptesicus serotinus</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód.	PL – s*, (1), (3) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LC
12.	Mysz zaroślowa <i>Apodemus sylvaticus</i>	Zarośla na obrzeżach lasów.	PL – cz Czerwona lista IUCN – LC
13.	Nocek duży <i>Myotis myotis</i>	Dojrzałe lasy z ubogim podszytem, łąki i pastwiska. Pozostałości po budowlach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – s*, (1), (3) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
14.	Nocek rudy <i>Myotis daubentonii</i>	Występuje na obrzeżach lasów, zwłaszcza w pobliżu wód. Pozostałości po budowlach poligonowych (bunkry, schrony).	PL – s*, (1), (3) DS – zał. IV Czerwona lista IUCN – LC
15.	Ryjówka aksamitna <i>Sorex araneus</i>	W lasach liściastych i mieszanych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
16.	Ryjówka malutka <i>Sorex minutus</i>	Obrzeża podmokłych lasów, wilgotne łąki, kępy na bagnach.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
17.	Rzęsorek mniejszy <i>Neomys anomalus</i>	Okolice zbiorników wodnych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
18.	Rzęsorek rzeczek <i>Neomys fodiens</i>	Nad rzekami i strumieniami o czystym nurcie i żwirowatym dnie.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
19.	Wiewiórka <i>Sciurus vulgaris</i>	Dziuple w drzewostanach liściastych i mieszanych.	PL – cz, (1) Czerwona lista IUCN – LC
20.	Wilk <i>Canis lupus</i>	Związany z dużymi kompleksami leśnymi. W ostatnich latach coraz częściej obserwowany na terenie Nadleśnictwa.	PL – s*, o, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – LC
21.	Wydra <i>Lutra lutra</i>	Na gruntach N-ctwa spotykany w dolinach rzek i w pobliżu zbiorników wodnych. Obserwowany w oddz.: 8a, 378l, 383m, 416c, 418g, 439c, 733a.	PL – cz, (1) DS – zał. II, IV Czerwona lista IUCN – NT

Objaśnienia:

PL – Prawo krajowe (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. Nr 2183); s – gatunek objęty ochroną ścisłą, s* – gatunki zwierząt wymagające ochrony czynnej, cz – gatunek objęty ochroną częściową; o – gatunek wymagający ustalenia strefy ochrony jego ostoi lub stanowiska; (1) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w §6 ust. 2 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (2) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w §6 ust. 3 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (3) – gatunek, którego dotyczy zakaz, o którym mowa w § 6

ust. 4 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r., (4) – gatunek, którego dotyczy odstępstwo, o którym mowa w §9 pkt 6 Rozporządzenia MŚ z dnia 16.12.2016 r.;

PCzL / PCzK – Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce (Głowaciński, 2002) / Polska Czerwona Księga Zwierząt. Kręgowce – (Głowaciński, 2001). Stosowane skróty kategorii zagrożenia: CR – gatunki skrajnie zagrożone, EN – gatunki bardzo wysokiego ryzyka, silnie zagrożone, VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, NT – gatunki niższego ryzyka, ale bliskie zagrożenia, LC – gatunki na razie nie zagrożone, DD – o statusie słabo rozpoznanym i zagrożeniu, ale bliżej nieokreślonym;

DS – Dyrektywa Siedliskowa – Dyrektywa 92/43/EWG Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory); Załącznik II – gatunki roślin i zwierząt ważne dla Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony, Załącznik IV – gatunki roślin i zwierząt ważnych dla Wspólnoty, które wymagają ścisłej ochrony;

DP – Dyrektywa Ptasia - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa - wcześniej dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa; Załącznik I – gatunki objęte szczególną ochroną;

Czerwona Lista IUCN (IUCN *Red List of Threatened Species*). Version 2013.2. Stosowane skróty kategorii zagrożenia: NT – gatunki bliskie zagrożenia, LC – gatunki najmniejszej troski;

Nazwy łacińskie ptaków podane wg Listy awifauny krajowej wg stanu na 31.12.2020.

c) Strefy ochrony

W celu ochrony ostoi i stanowisk roślin lub grzybów objętych ochroną gatunkową lub ostoi, miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową mogą być ustalone strefy ochrony.

Podstawy prawne ochrony strefowej zawiera Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (tekst jednolity Dz. U., 2021 r., poz. 1098, z późn. zm.) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt z dnia 16 grudnia 2016 r. (Dz. U. 2016, poz. 2183). W załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia wymieniono gatunki dziko występujących zwierząt, wymagające ustalenia stref ochrony, miejsc rozrodu i regularnego przebywania oraz wielkości stref ochrony. Informacje o stwierdzonych przypadkach gniazdowania zgłaszają leśnicy, ornitolodzy oraz służby konserwatorskie. Wyznaczanie granic miejsc rozrodu i regularnego przebywania oraz prowadzenie wykazu gatunków chronionych strefowo leży w gestii regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Strefy ochrony zatwierdza i likwiduje dyrektor Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Granice stref ochrony oznacza się tablicami z napisem: „ostoja zwierząt” i informacją: „osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony”. Liczba i powierzchnia stref ulegają częstym zmianom, co związane jest z zakładaniem nowych lub opuszczaniem starych gniazd, a także

w rezultacie wystąpienia przypadków losowych np. zniszczenia gniazda w wyniku huraganu, gwałtownej burzy lub uderzenia pioruna. Strefa ochrony może zostać zlikwidowana przez dyrektora RDOŚ na wniosek nadleśnictwa. Zwyczajowo jednak decyzja taka może być wydana w przypadku nie zasiedlania przez ptaki konkretnego gniazda w ciągu kilku lat z rzędu (najczęściej pięciu). W związku z tym zaleca się, aby gromadzić informacje na temat stanu obiektu, poprzez obserwacje całoroczne, szczególnie w okresie lęgowym, które należy potwierdzić sporządzeniem notatki służbowej przez leśniczego na koniec roku (za: Instrukcja Ochrony Lasu, 2012). Osoby kontrolujące gniazda muszą posiadać pisemne upoważnienie od dyrektora RDOŚ oraz powiadomić nadleśnictwo o prowadzeniu obserwacji w obrębie stref.

Strefa ochrony całorocznej ma na celu ochronę istniejących stanowisk lęgowych ptaków. Miejsce lęgu obejmuje drzewo gniazdowe oraz cały drzewostan (lub obszar) w jego otoczeniu. Strefa stwarza ptakom możliwość odpoczynku, pilnowania lęgu, obserwacji czy noclegu, a także zbudowania nowego gniazda w przypadku utraty dotychczasowego. Obowiązują tu zakazy: „przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą; wycinania drzew lub krzewów; dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków; wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji”. Odstępstwo od tych zakazów możliwe jest tylko w celu wykonania niezbędnych prac sanitarnych w sytuacjach katastrofalnych. Planowane prace muszą być pisemnie zgłoszone dyrektorowi RDOŚ, który rozpatruje każdy przypadek indywidualnie (art. 60 Ustawy o ochronie przyrody).

Strefa ochrony okresowej powinna zapewniać ptakom spokój i bezpieczeństwo podczas wyprowadzania lęgów. W strefach tych, będących obszarami wyłączonymi okresowo z działalności gospodarczej, niezbędne prace związane z pozyskaniem drewna, hodowlą i ochroną lasu muszą być wykonywane poza okresowym terminem ochrony określonym ww. rozporządzeniem.

Aktualnie, na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Borne Sulinowo zatwierdzone są 2 strefy obejmujące ochroną miejsca lęgowe bielika.

Podstawą prawną wyznaczenia granic stref były: Decyzja Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 20 grudnia 2004 r. (znak sprawy: SR-P-6-6631/zk/4/9/25/1/04) oraz Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 października 2017 r. (znak sprawy: WOPN-OG.6442.46.2017.MKP).

Wykaz stref ochrony w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Lp.	Gatunek chroniony	Nazwa łacińska	Lokalizacja: obręb leśny leśnictwo	Strefa ochrony całorocznej	Strefa ochrony okresowej	Okresowy termin ochrony	Uwagi
				Pow. ha			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Borne Sulinowo Piława	13,05	50,74	1.01 – 31.07	-
2.	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Borne Sulinowo Wielboki	3,58	30,35		-
RAZEM				16,63	81,09		

3.2. Proponowane formy ochrony przyrody

3.2.1. Proponowane pomniki przyrody

W programie ochrony przyrody na lata 2012-2021 przedstawiono obiekty wyróżnione w „Waloryzacji przyrodniczej gminy Borne Sulinowo”, które według autorów opracowania powinny być objęte ochroną w formie pomników przyrody. Były to propozycje dotyczące 6 pojedynczych drzew (2 lipy drobnolistne, 2 klony zwyczajne, brzoza brodawkowata, dąb szypułkowy).

Do 2021 roku tylko jeden obiekt został uznany za pomnik przyrody (dąb szypułkowy – „Grzegorz” – oddz. 390f, dawny 199d).

3.2.2. Proponowane użytki ekologiczne

W programie ochrony przyrody na lata 2012-2021 na podstawie „Waloryzacji przyrodniczej gminy Borne Sulinowo” przedstawiono opis obiektów, które były proponowane do objęcia ochroną w formie użytku ekologicznego. Obejmowały 14 obiektów o łącznej powierzchni 128,21 ha, o nazwach:

- „Torfowisko nad jeziorem Generalskim”,
- „Młyńskie Bagna”,
- „Torfowisko koło Liszkowa”,
- „Bagno Cenlikowo i jezioro Czochryń”,
- „Torfowisko nad Piławą”,
- „Starowice”,

- „Torfowisko koło Starowic”,
- „Jezioro Szepc”,
- „Jezioro Broczyno Małe”,
- „Torfowisko Miłkowo”,
- „Torfowisko Podstrzesze”,
- „Torfowisko Machliny”,
- „Torfowisko nad Jeziorem Lipowym”,
- „Torfowisko nad Zalewami Nadarzyckimi”.

Do 2021 roku żaden z tych obiektów nie został uznany za użytek ekologiczny.

3.2.3. Proponowany zespół przyrodniczo-krajobrazowy

W programie ochrony przyrody na lata 2012-2021 na podstawie „Waloryzacji przyrodniczej gminy Czaplinek” przedstawiono propozycję utworzenia Zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina Dobrzycy”, zlokalizowanego w południowo-zachodniej części Nadleśnictwa, między jeziorem Machliny a granicą gminy Wałcz. Celem ochrony byłoby zachowanie walorów naturalnego przebiegu rzeki Dobrzycy charakteryzującej się cechami rzeki podgórskiej oraz ochrona zasobów nieożywionych i ożywionych.

W skład proponowanego ZPK weszłyby tereny śródleśne usytuowane wzdłuż rzeki Dobrzycy, o powierzchni około 160 ha.

Do 2021 roku nie utworzono tej formy ochrony na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo.

3.2.4. Proponowane powiększenie obszaru Natura 2000

W styczniu 2021 r. do Komisji Europejskiej przekazano propozycję korekty granic obszaru, zaakceptowaną uchwałą Nr 5 Rady Ministrów z dnia 5 stycznia 2021 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu „Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000” (M.P. z 2021 r. poz. 45, z dnia 15.01.2021 r.). Tereny włączane w granice obszaru Natura 2000 należy traktować jak proponowane obszary Natura 2000 - są one chronione na podstawie art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody i powinny być brane pod uwagę m. in. w trakcie autoryzacji planów i przedsięwzięć.

Na pozycji 48 zamieszczono informację o proponowanym powiększeniu obszaru PLH320048 „Diabelskie Pustacie” o 26,59 ha. Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo zmiana dotyczy fragmentu obszaru w oddz. 454 oraz oddz. 455. Po dokonanych zmianach, granica obszaru Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo będzie się pokrywać z granicą rezerwatu przyrody „Diabelskie Pustacie”.

Korekta granicy obszaru PLH320048 „Diabelskie Pustacie” na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo (opracowanie własne na podstawie <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>)

4. WALORY PRZYRODNICZO-LEŚNE

4.1. Rzeźba terenu i typy gleb

Pokrywa geologiczna oraz ukształtowanie powierzchni Nadleśnictwa Borne Sulinowo jest efektem działania lądolodu i jego wód roztopowych. Jest to obszar młodoglacjalny, ukształtowany przez ostatnie zlodowacenie bałtyckie, stadiał pomorski. Rzeźbę polodowcową urozmaica współczesna holocenińska działalność erozyjna i akumulacyjna rzek i jezior (torfowiska, piaski i żwiry rzeczne) oraz działalność eoliczna. Obszar Nadleśnictwa charakteryzuje się ciekawym ukształtowaniem terenu. Przez północną część Nadleśnictwa przebiega rozwinięta równoleżnikowo rynna marginalna, zajęta przez jezioro Pile, na którą od strony zachodniej nałożyła się rynna poprzeczna. Na południe od rynny marginalnej znajdują się obszary moreny dennej oraz rozległe równiny sandrowe rozcięte rynną radialną, wytopiskową rynną doliny Piławy. Na wschód od Piławy, w części zajętej przez dawny poligon wojskowy, teren pokrywały rozległe wrzosowiska o niespotykanych w Polsce walorach krajobrazowych, których fragment zachowano w rezerwacie przyrody "Diabelskie Pustacie".

Najniżej położony punkt na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo, o wysokości bezwzględnej 117 m n.p.m., znajduje się na poziomie doliny rzeki Dobrzycy, na granicy z Nadleśnictwem Wałcz, w oddziale 741b. Najwyższy punkt o wysokości bezwzględnej 179 m n.p.m., znajduje się na wzniesieniu Rybna Góra w oddziale 325d. Różnica pomiędzy punktami wynosi 62 m.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa, w jego części północnej, znajdują się liczne i zróżnicowane pod względem wielkości jeziora, głównie rynnowe. Największym i najciekawszym jest jezioro Pile - głęboki zbiornik z urozmaiconą konfiguracją dna i występującymi licznymi przegłębieniami.

Biorąc pod uwagę kryteria morfogenetyczne i litologiczne, wyróżniono na terenie Nadleśnictwa następujące rodzaje utworów geologiczno - glebowych:

a) utwory akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej:

- piaski zwałowe,
- żwiry zwałowe,
- gliny zwałowe,
- piaski zwałowe na glinach zwałowych lub gliny zwałowe na piaskach zwałowych,
- piaski sandrowe,
- żwiry sandrowe,
- piaski kemów,
- piaski jeziorne i rzeczne,

- utwory pyłowe i iły;

b) osady akumulacji bagiennej, rzecznej i jeziornej:

- torfy,
- mursze,
- piaski starych tarasów akumulacyjnych,
- piaski rzeczne.

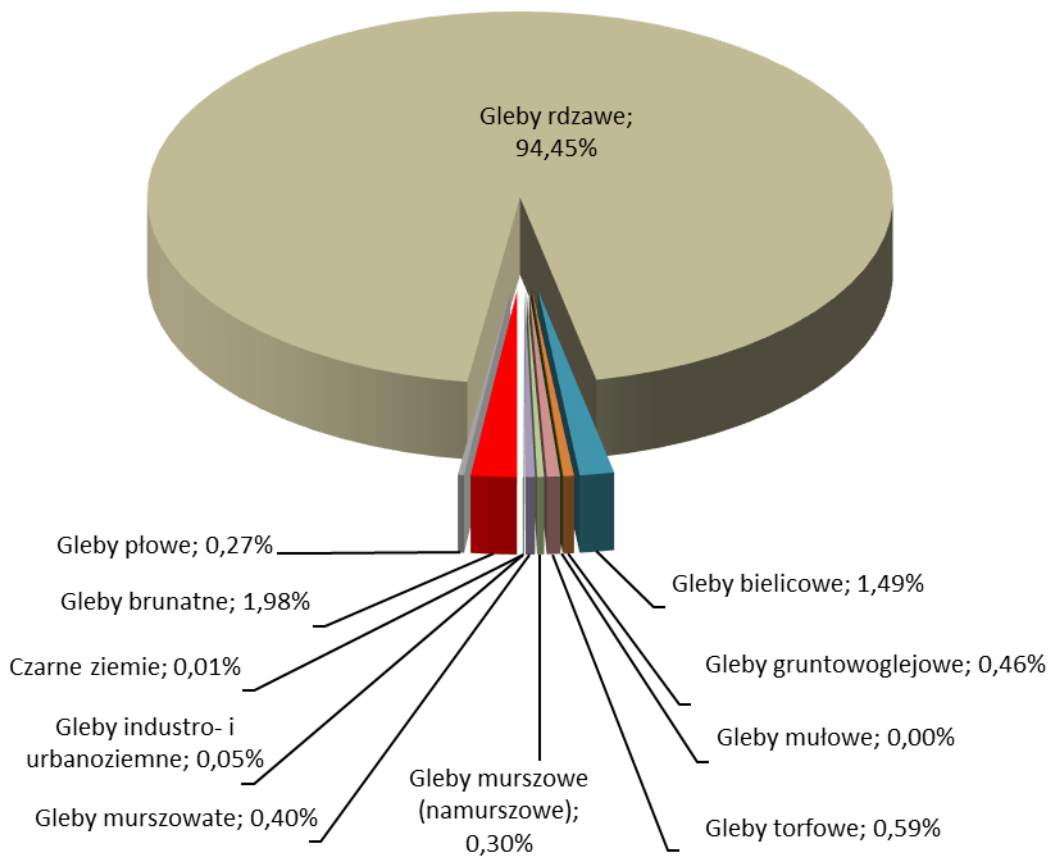
W opracowanym w roku 2000 przez firmę Usługi Gleboznawczo – Urzędzeniowe „Siedlisko” s.c. M. Nawrot i Synowie operacie glebowo-siedliskowym gleby nadleśnictwa zostały opisane i skartowane w oparciu o „Systematykę gleb Polski” Polskiego Towarzystwa Gleboznawczego, wydanie IV z 1989 r. W poprzednim planie u.l. typy i gatunki gleb dostosowano do aktualnej „Klasyfikacji gleb leśnych Polski” z 2000 r. (CILP 2000).

W Nadleśnictwie na gruntach zalesionych i niezalesionych wyróżniono 11 typów gleb.

Zestawienie powierzchni typów gleb w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Lp.	Typy gleb	Nadleśnictwo	
		pow. [ha]	%
1	2	3	4
1.	Czarne ziemie	2,28	0,01
2.	Gleby brunatne	347,45	1,98
3.	Gleby płowe	47,60	0,27
4.	Gleby rdzawe	16551,21	94,45
5.	Gleby bielcowe	260,17	1,49
6.	Gleby gruntowoglejowe	80,75	0,46
7.	Gleby mułowe	0,73	0,00
8.	Gleby torfowe	102,38	0,59
9.	Gleby murszowe (namurszowe)	53,23	0,30
10.	Gleby murszowate	69,11	0,40
11.	Gleby industro- i urbanoziemne	8,27	0,05
Razem		17523,18	100,00

NADLEŚNICTWO BORNE SULINOWO

Udział powierzchniowy typów gleb w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

W zasadzie tylko jeden typ gleby wpływa na układ siedlisk w Nadleśnictwie Borne Sulinowo. Są to gleby rdzawe, zajmujące 94,45% powierzchni gruntów leśnych. Wykazują one zróżnicowanie cech morfologicznych i zdolności produkcyjnych, w zależności od substratu glebowego i kierunku rozwoju procesów glebotwórczych. Wyróżniono trzy podtypy gleb rdzawych: rdzawe właściwe, rdzawe brunatne i rdzawe biellicowe. Powstały głównie na piaskach sandrowych, tworząc przeważnie siedliska Bśw, BMśw oraz mniej żyznego LMśw.

Pewne znaczenie gospodarcze mają jeszcze gleby brunatne (1,98%) oraz biellicowe (1,49%).

Pozostałe typy gleb nie odgrywają w warunkach Nadleśnictwa większego znaczenia.

Gleby porolne na gruntach leśnych wyodrębniono na 10193,95 ha, to jest na 58,2% powierzchni gruntów leśnych zalesionych i niezalesionych Nadleśnictwa.

4.2. Wody

4.2.1. Wody powierzchniowe

➤ Rzeki

Obszar Nadleśnictwa Borne Sulinowo leży w zlewni rzeki Piławy - prawobrzeżnego dopływu Gwdy należącego do dorzecza Odry (system Noteci, Warty, Odry), odprowadzającego, wraz z dopływami, wody z całego obszaru Nadleśnictwa.

Podział hydrograficzny obszaru Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp.	Nr zlewni	Nazwa zlewni	Rząd rzeki	Lokalizacja rzeki na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5
Dorzecze Odry				
1.	18866	Piława	V	W północnej oraz środkowej części Nadleśnictwa.
2.	1886632	Dopływ z jeziora Jelonek	VI	W północno - wschodniej części Nadleśnictwa.
3.	1886634	Sowia Struga	VI	W północno - wschodniej części Nadleśnictwa, przy oddz. 7, 22.
4.	188666	Dopływ z jeziora Niewlino (Nobliny)	VI	W środkowej części Nadleśnictwa, przy oddz. 154, 222, 186, 258, 363.
5.	18866712	Dopływ w Nadarzycach	VI	W południowo - wschodniej części Nadleśnictwa, przy oddz. 544, 547, 453, 455, 555, 557, 559, 561, 638, 639.
6.	188668	Dobrzyca	VI	W zachodniej części Nadleśnictwa, przy oddz. 198, 220, 275, 381, 383, 440, 480, 586, 720, 739.
7.	18866832	Nieciecza	VII	W zachodniej części Nadleśnictwa, przy oddz. 383.
8.	1886686	Dopływ z jeziora Businowskiego Dużego	VII	W południowej części Nadleśnictwa, przy oddz. 710, 715, 733, 738.
9.	18866872	Świerczyniec (Zgniły Zdrój)	VII	W południowo - zachodniej części Nadleśnictwa, przy oddz. 744, 746, 749, 543, 503.

Źródła: <https://danepubliczne.gov.pl/dataset/komputerowa-mapa-podzialu-hydrograficznego-polski>; https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpSIGW

➤ Jeziora

Obszar Nadleśnictwa Borne Sulinowo charakteryzuje się dość dużą ilością jezior, usytuowanych głównie w północnej części Nadleśnictwa. Większość z nich to typowe jeziora rynnowe, wypełniające dna rynien polodowcowych, wśród których można wyróżnić dwa typy: jeziora podłużne, zgodne z orientacją strefy marginalnej (Pile, Szepc, Jeziorno) oraz jeziora o orientacji prostopadłej do strefy marginalnej (Niewlino, Dołgie, Czochryńskie). Wyróżnia się tutaj jezioro Pile, wykształcone na bazie rynny równoleżnikowej, na którą od strony zachodniej nałożyła się rynna poprzeczna.

Wykaz jezior i zbiorników wody w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp.	Zlewnia	Nr zlewni	Nazwa jeziora	Pow. ha	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
1.	Gwda	18866399	Pile	955,67	Północno – wschodnia część Nadleśnictwa.
2.	Gwda	188665	Dołgie, (Długie)	57,08	W północnej części Nadleśnictwa, przy oddz. 56, 99, 115, 141.
3.	Gwda		Starowice (Generalskie, Młyńskie)	14,22	Oddz. 333r.
4.	Gwda	1886661	Motarskie	13,12	W północnej części Nadleśnictwa, między oddz. 69, 70.
5.	Gwda		Niewlino (Nobliny)	148,44	Poniżej miejscowości Nobliny.
6.	Gwda	1886663	Kortkowo	13,27	Między oddz. 187, 192.
7.	Gwda		Szepc	32,41	Poniżej oddz. 193, 194.
8.	Gwda		Młynówek	4,32	W oddz. 223.
9.	Gwda	1886669	Czochryńskie	11,45	Na północ od m. Czochryń, przy oddz. 183.
10.	Gwda		Płyćwia (Jeziorno)	17,91	Powyżej oddz. 185, 186.
11.	Gwda	18866719	Brzeżno	7,63	Oddz. 359f.
				0,27	Oddz. 359m.
12.	Gwda	Kowal	5,25	Oddz. 465d.	
13.	Gwda	Bagienne	3,45	Oddz. 561f.	
14.	Gwda	Rybnik (Bobrowe)	6,45	Oddz. 561j.	
15.	Gwda	Dudylany (Lipowe)	6,36	Oddz. 563c.	
16.	Gwda	Zalewy Nadarzyckie (Zbiornik Nadarzycki, Rozlewiska Nadarzyckie)	154,59	Na północ od wsi Nadarzyce. Sztuczne zbiorniki wodne, często określane jedną nazwą – Zalewy Nadarzyckie.	
17.	Gwda	Bagnisko	1,93	Przy oddz. 566.	
18.	Gwda	Gródek	4,71	Oddz 632h.	
19.	Gwda	Miechówek	17,26	Na wschód od wsi Machliny, pomiędzy oddz. 703, 706.	

Lp.	Zlewnia	Nr zlewni	Nazwa jeziora	Pow. ha	Lokalizacja na terenie Nadleśnictwa
1	2	3	4	5	6
20.	Gwda		bez nazwy	6,62	Oddz. 638f.
				2,91	Oddz. 638g.
				1,02	Oddz. 639f.
21.	Gwda	1886681	Broczyno Wielkie	22,09	Na południe od wsi Broczyno.
22.	Gwda		Łęgi	12,95	Oddz. 430a
23.	Gwda	188668325	Broczyno Małe	2,07	Przy oddz. 232.
24.	Gwda	18866839	Machliny Wielkie	39,27	Na wschód od wsi Machliny, powyżej oddz. 382, 383.
25.	Gwda	18866861	Długie Nadarzyckie	9,74	Na zachód od wsi Nadarzyce, poniżej oddz. 715.
26.	Gwda		Busino Małe (Buszno Małe)	7,49	Na zachód od wsi Nadarzyce, poniżej oddz. 708, 709.
OGÓLEM				1579,95	

Źródła: <https://danepubliczne.gov.pl/dataset/komputerowa-mapa-podzialu-hydrograficznego-polski>; https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpSIGW

Oprócz jezior wymienionych w tabeli, należy wspomnieć również o jeziorach, których linia brzegowa stanowi granicę zasięgu terytorialnego Nadleśnictwa. Są to jeziora: Machliny Małe (24,32 ha), Kaczory (4,75 ha) i Businowskie Duże (127,80 ha).

W stanie posiadania Nadleśnictwa Borne Sulinowo znajduje się 7 jezior oraz 2 zbiorniki wody.

Wykaz jezior i zbiorników wody w stanie posiadania Nadleśnictwa

Lp.	Oddział, poddz.	Nazwa jeziora, zbiornika wodnego, stawu rybnego	Pow. ha	Rodzaj powierzchni	
				SILP	Ewidencja gruntów
1	2	3	4	5	6
1.	333r	Starowice (Generalskie, Młyńskie)	14,22	Jezioro	Ws
2.	359f	Brzeźno	7,63	Jezioro	Ws
	359m		0,27		
3.	430a	Łęgi	12,95	Bagno	N
4.	465d	Kowal	5,25	Jezioro	Ws
5.	561f	Bagienne	3,45	Jezioro	Ws
6.	561j	Rybnik (Bobrowe)	6,45	Jezioro	Ws
7.	563c	Dudylany (Lipowe)	6,36	Jezioro	Ws
8.	632h	Gródek	4,71	Jezioro	Ws
9.	638f	bez nazwy	6,62	Bagno	N
	638g		2,91	Bagno	N
	639f		1,02	Bagno	N
Łączna pow. jezior w stanie posiadania Nadleśnictwa			71,84		

Ponadto w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa występuje wiele innych, mniejszych zbiorników wodnych, najczęściej bez nazw. Są to małe oczka wytopiskowe, powstałe po bryłach „martwego lodu”, niewielkie stawy rozlokowane w obrębie lasów i pól oraz jeziorka i nieduże zbiorniki wodne wypełnione wodą lub też w daleko posuniętym procesie tworzenia się torfowiska.

Jezioro Bagienne, oddz. 561f (Fot. BULiGL O/Szczecinek)

Jezioro Kowal, oddz. 465d (Fot. BULiGL O/Szczecinek)

4.2.2. Wody podziemne

Stosunki wodne na obszarze Nadleśnictwa Borne Sulinowo kształtowane są głównie przez opady atmosferyczne i zależą od ich intensywności. Dominuje przemysłowy typ gospodarki wodnej. Wpływ wody gruntowej, opadowej i zalewowej na siedliska leśne obrazują warianty uwilgotnienia siedlisk.

Wpływ wody gruntowej na siedliska leśne w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Wpływ wody gruntowej, opadowej lub zalewowej na siedlisko	Typ Siedliskowy Lasu i wariant uwilgotnienia	Nadleśnictwo	
		pow. ha	%
1	2	3	4
bez wyraźnego wpływu	Bśw 1, BMśw1, LMśw 1, Lśw 1	16873,01	96,3
słaby	Bśw 2, BMśw 2, LMśw 2, Lśw 2	256,48	1,5
umiarkowany	BMw 1, LMw 1, Lw 1	147,29	0,8
dość silny	BMw 2, LMw 2, Lw 2, BMb 1, LMb 1, Ol 1,	140,15	0,8
silny	Bb 2, BMb 2, LMb 2, Ol 2, OIJ 1	92,46	0,5
bardzo silny	BMb 3, LMb 3, Ol 3	12,57	0,1
RAZEM		17521,96	100,0

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo zdecydowanie przeważają siedliska bez wyraźnego wpływu wód gruntowych, gdzie o warunkach wilgotnościowych decyduje woda opadowa. Zajmują one 96,3% powierzchni gruntów leśnych. Siedliska świeże w drugim wariantcie uwilgotnienia, czyli pod słabym wpływem wody gruntowej stanowią 1,5%, siedliska wilgotne, różnej żyzności, o umiarkowanym i dość silnym wpływie wód gruntowych – 1,6%, resztę, to jest 0,6% zajmują siedliska silnie i bardzo silnie związane z wodą gruntową, czyli siedliska bagienne.

Na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo nie ma Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).

4.3. Ekosystemy wodno-błotne

Ekosystemy wodno-błotne to wszelkiego rodzaju mokradła, na których występuje roślinność wilgociolubna (higrofilna) lub utwory powierzchniowe, akumulowane w efekcie oddziaływania wody (torfy, muły, namuły). Integralną częścią mokradeł są cieki i zbiorniki wodne.

Ekosystemy wodno-błotne odgrywają szczególną rolę w kształtowaniu środowiska przyrodniczego, polegającą np. na:

- regulowaniu stosunków wodnych;
- retencjonowaniu wód;
- ograniczaniu pożarów;
- magazynowaniu dużej ilości węgla i azotu, ograniczając przez to np. skutki efektu cieplarnianego;
- uczestniczeniu w obiegu pierwiastków, dzięki czemu poprawiają również jakość wód;
- zwiększaniu różnorodności biologicznej;
- zwiększaniu zróżnicowania siedlisk istotnych dla wielu zagrożonych gatunków.

4.3.1. Obszary hydrogeniczne

Zestawienie obszarów hydrogenicznych

Rodzaj powierzchni	Nadleśnictwo	
	Liczba	Pow. ha
1	2	3
Bagna nie stanowiące wyłączeń (PNSW)	157	17,16
Bagna stanowiące wyłączenia	289	515,24
Siedliska bagienne (Bb, BMb, LMb)	32	64,71
Siedliska olsowe (Ol)	75	157,02
Rzeka	4	1,81
Jezioro	8	48,34
Razem	565	804,28

4.3.2. Źródłiska

Ważną rolę w biocenozach mokradłowych odgrywają również źródłiska. Przyjmują one różną postać: od niewidocznych, podziemnych wypływów, przez wolno sączące się wysięki, po żywe obficie bijące źródła i rozmyte wodami siedliska olsowe. Źródła stanowią unikalne biotopy, charakteryzujące się stabilnością temperatury w okresie rocznym i występowaniem specyficznych organizmów roślinnych i zwierzęcych. Ze względu na szczególną rolę ekosystemy źródliskowe zasługują na ochronę.

Na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo źródłiska odnotowano w oddz.: 23c, 356c, 357a, 525c,h, 555b, 556b, 557b,c, 561p, 638b oraz 702j.

Wszystkie pododdziały pozostawiono bez wskazówek gospodarczych. Należy pamiętać, ażeby w sąsiedztwie źródłiska pozostawić bez użytkowania rębny pasy drzewostanów (ekotony, biogrupy) o szerokości około jednej wysokości drzew.

4.3.3. Program małej retencji

Lasy wpływają korzystnie na stabilność układu hydrograficznego. Powodują zatrzymanie wód opadowych w ściółce i próchnicy nawet na długie okresy.

W trosce o ochronę wód i o stabilność bilansu wodnego uznano lasy wodochronne o łącznej powierzchni 3565,45 ha. Obejmują one ciągi mokradeł (siedlisk bagiennych i podmokłych), tereny w sąsiedztwie cieków, źródlisk wodnych oraz naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Gospodarka leśna na tych terenach powinna być podporządkowana celowi ochronnemu i odnosić się głównie do zachowania cieków wodnych w ich naturalnych korytach, ochrony śródleśnych bagien, drobnych zbiorników wodnych oraz utrzymywania w sprawności przepustów pod drogami. Sposobem gospodarczym można wykonać małe zbiorniki zasilane wodami gruntowymi w bezodpływowych zagłębieniach i obniżeniach terenu, położone poza istniejącą siecią hydrograficzną oraz instalować urządzenia melioracji wodnych niezwiązane z poborem wody (np. odpływ regulowany). Wykonanie innych urządzeń małej retencji wymaga sporządzenia dokumentacji technicznej obejmującej m. in. operat wodnoprawny.

4.4. Roślinność

4.4.1. Potencjalna roślinność naturalna

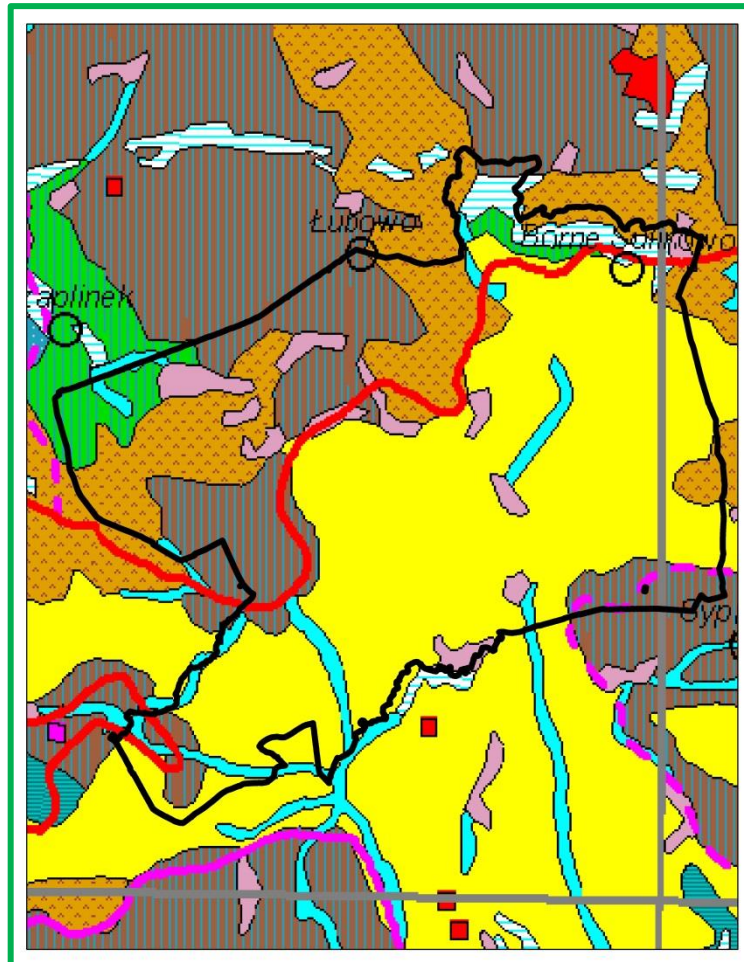
Pod pojęciem potencjalnej roślinności naturalnej rozumie się hipotetyczny stan roślinności, opisany fitosocjologicznymi jednostkami zbiorowisk roślinnych, jaki mógłby być osiągnięty na drodze naturalnej sukcesji pierwotnej lub wtórnej, gdyby oddziaływania człowieka zostały wyeliminowane, a właściwa dla danego regionu roślinność mogła w pełni wykorzystać możliwości stwarzane przez zróżnicowane siedliska. Zakłada się przy tym, że stan ten rozpoznaje się dla aktualnego zróżnicowania siedlisk, uwzględniając zmiany w siedliskach, jakie spowodowała dotychczasowa działalność człowieka. Skutkiem tego pojęcie "potencjalnej roślinności naturalnej" nie jest tożsame z pojęciem "roślinności pierwotnej". Zakłada się także pominięcie czynnika czasu, koniecznego dla realizacji procesów sukcesyjnych w warunkach realnych. Z tych powodów "potencjalna roślinność naturalna" nie jest prognozowanym stanem roślinności w przyszłości, lecz opisuje aktualny potencjał biologiczny siedlisk.

Potencjalną roślinność naturalną określa się na podstawie rozpoznania rzeczywistych zbiorowisk roślinnych tworzących tzw. "dynamiczne kręgi zbiorowisk roślinnych" oraz bezpośredniej i pośredniej analizy siedliska abiotycznego. Na tej drodze dedukuje się najbardziej prawdopodobny stan zbiorowiska finalnego naturalnej sukcesji, określany jako "zbiorowisko potencjalne". Zbiorowiska potencjalne identyfikowane są z jednostkami podziału typologicznego (najczęściej z zespołami czyli asocjacjami) rozpoznanymi fitosocjologicznie w danym regionie.

W wyniku wieloletnich prac zespołu geobotaników polskich powstała mapa potencjalnej roślinności naturalnej. Druk mapy (w skali 1:300 000), pod kierownictwem Jana Marka Matuszkiewicza, zrealizowano w 1995 roku, w ramach projektu finansowanego przez Komitet Badań Naukowych.

W 2008 r. mapa źródłowa (12 wydrukowanych arkuszy) została, na drodze szeregu działań, przetworzona do postaci plików rastrowych. Opracowano nową legendę barwną oraz nowy podział arkuszowy (16 arkuszy).

Zróżnicowanie potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo obrazuje fragment arkusza 1.

Układ potencjalnej roślinności naturalnej w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo
(źródło: Jan Marek Matuszkiewicz, *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa 2008)

Legenda mapy potencjalnej roślinności naturalnej

Lp.	Symbol	Kod	Nazwa polska typu zbiorowiska potencjalnego	Nazwa łacińska
1	2	3	4	5
1.		01	Olsy środkowoeuropejskie	<i>Carici elongatae-Alnetum</i>
2.		05	Niżowy łąg jesionowo-olszowy	<i>Fraxino-Alnetum (Circaeo-Alnetum)</i>
3.		09	Grąd subatlantycki, seria żyzna	<i>Stellario-Carpinetum rich</i>
4.		44	Acydofilny pomorski las bukowo-dębowy	<i>Fago-Quercetum petraeae</i>
5.		47	Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe	<i>Quercu-Pinetum</i>
6.		49	Suboceaniczny bór sosnowy	<i>Leucobryo-Pinetum</i>
7.			Wody	

4.4.2. Siedliska przyrodnicze Natura 2000

Siedlisko przyrodnicze to obszar lądowy lub wodny, naturalny, półnaturalny lub antropogeniczny, wyodrębniony w oparciu o cechy geograficzne, abiotyczne i biotyczne.

Na podstawie Art. 13 ust. 1 Ustawy o lasach wydane zostało Zarządzenie nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r. w sprawie ustalenia systemu okresowej powszechnej inwentaryzacji gatunków roślin, zwierząt, innych organizmów i siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów oraz prognozowania zmian w ekosystemach leśnych (znak: ZO-732-2-18/2006). Następnie, 25 lipca 2006 roku Dyrektor Generalny Lasów Państwowych wydał Decyzję nr 61 w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 – 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (znak: ZO-732-2-19/2006), a 7 sierpnia 2006 r. Decyzję nr 63 wprowadzającą jednolity tekst Decyzji 61.

Celem inwentaryzacji było uzyskanie możliwie wiarygodnych danych o występowaniu na całym terenie Lasów Państwowych siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej i oszacowanie ich stanu.

Metodyka przyjęta podczas inwentaryzacji dopuszczała dwojaki sposób przedstawiania wyników:

- powierzchniowy, gdy siedlisko dominuje w wyłączeniu (zajmuje więcej niż 50% jego powierzchni),
- punktowy, gdy siedlisko zajmuje mniej niż 50% powierzchni w wyłączeniu.

Taki sposób inwentaryzacji dopuszczał występowanie w pododdziale (wyłączeniu) więcej niż jednego siedliska.

Wyniki uzyskane w 2007 r. były kilkakrotnie korygowane. Korekty konturów, lokalizacji oraz poprawności określenia typów siedlisk, dokonano również podczas prac nad planem urządzania lasu na okres od 1.01.2022 r. do 31.12.2031 r.

Lokalizacja siedlisk przyrodniczych została odnotowana w opisach taksacyjnych oraz przedstawiona w załączniku do programu i na „Mapie siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000”.

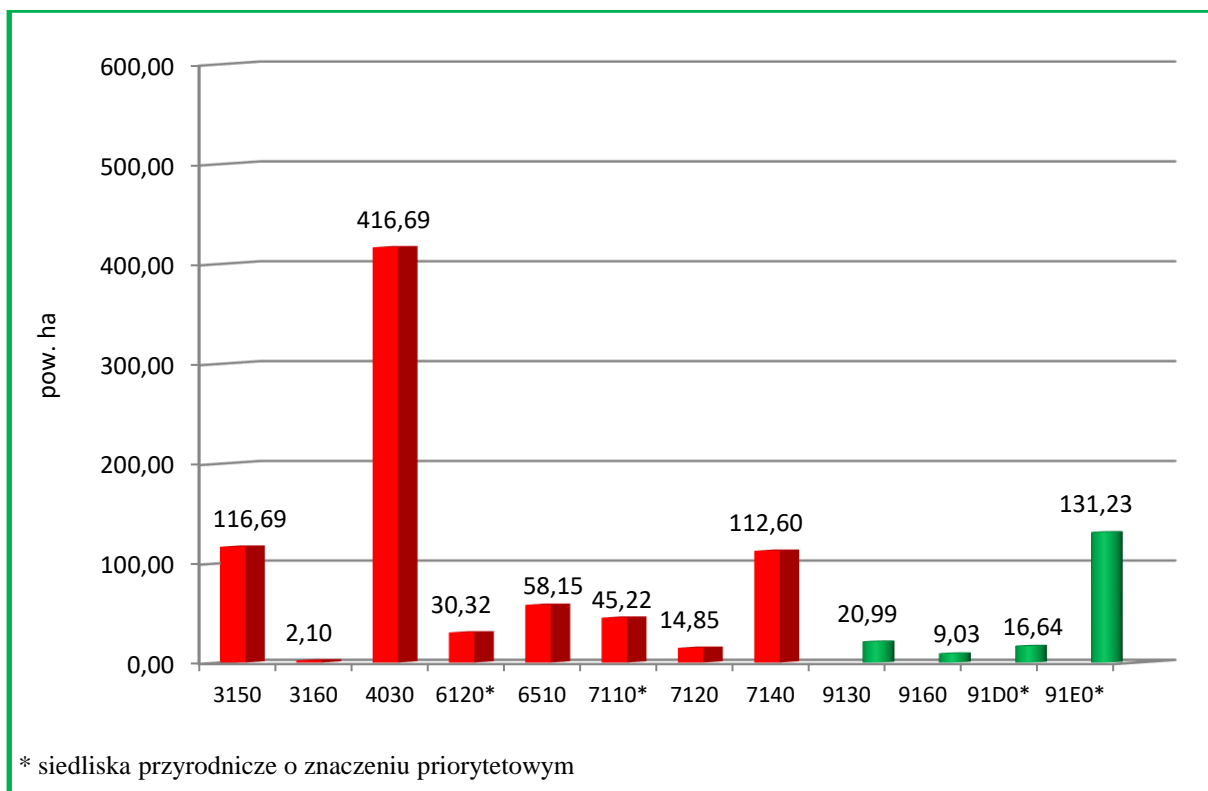
Aktualny obraz występowania siedlisk przyrodniczych na gruntach Nadleśnictwa przedstawiono w poniższej tabeli.

**Zestawienie powierzchni siedlisk przyrodniczych Natura2000 na gruntach
Nadleśnictwa Borne Sulinowo**

Lp.	Siedlisko		Wyłączenia z siedliskiem poza granicami obszarów siedliskowych		Wyłączenia z siedliskiem w granicach obszarów siedliskowych		Łącznie	
	Kod	Nazwa	Liczba wydz.	Pow. ha	Liczba wydz.	Pow. ha	Liczba wydz.	Pow. ha
1	2	3	4	5	6	7	8	9
SIEDLISKA NIELEŚNE								
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	21	58,50	20	58,19	41	116,69
2.	3160	Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	2	1,04	5	1,06	7	2,10
3.	4030	Suche wrzosowiska	-	-	93	416,69	93	416,69
4.	6120*	Ciepłolubne śródłądowe mura- wy napiaskowe	10	30,32	-	-	10	30,32
5.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie	20	58,15	-	-	20	58,15
6.	7110*	Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	10	43,30	1	1,92	11	45,22
7.	7120	Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	7	14,85	-	-	7	14,85
8.	7140	Torfowiska przejściowe i trzęsawiska	37	102,25	13	10,35	50	112,60
RAZEM SIEDLISKA NIELEŚNE			107	308,41	132	488,21	239	796,62
Lp.	Siedlisko		Wyłączenia z siedliskiem poza granicami obszarów siedliskowych		Wyłączenia z siedliskiem w granicach obszarów siedliskowych		Łącznie	
	Kod	Nazwa	Liczba wydz.	Pow. ha	Liczba wydz.	Pow. ha	Liczba wydz.	Pow. ha
1	2	3	4	5	6	7	8	9
SIEDLISKA LEŚNE								
1.	9130	Żyzne buczyny	5	20,99	-	-	5	20,99
2.	9160	Grądy subatlantyckie	2	2,12	4	6,91	6	9,03
3.	91D0*	Bory i lasy bagienne	7	16,04	1	0,60	8	16,64
4.	91E0*	Łęgi olszowe i jesionowe	44	106,07	12	25,16	56	131,23
RAZEM SIEDLISKA LEŚNE			58	145,22	17	32,67	75	177,89
OGÓLEM NADLEŚNICTWO			165	453,63	149	520,88	314	974,51

*siedlisko przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym

** lokalizacja siedlisk zamieszczona jest w załączniku nr 12.1.

Zestawienie siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Siedliska przyrodnicze Natura 2000 na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo zajmują 974,51 ha, czyli 4,8% powierzchni ogólnej. Ponad połowa (53,4%) zlokalizowana jest w obszarach siedliskowych. Wyróżniono 8 typów nieleśnych oraz 4 typy leśnych siedlisk. Największą powierzchnię zajmują suche wrzosowiska (siedlisko 4030 – 42,8% wszystkich siedlisk Natura 2000).

Torfowisko przejściowe, oddz. 414g (Fot. BULiGL O/Szczecinek)

Brzezina bagienna, oddz. 333m (Fot. BULiGL O/Szczecinek)

4.5. Drzewostany

Drzewostany są najważniejszym elementem ekosystemu leśnego, dlatego też w programie poświęcono im stosunkowo dużo uwagi. Tradycyjne charakterystyki i opisy poszczególnych elementów taksacyjnych drzewostanów Nadleśnictwa znajdują się w opisanu ogólnym.

W niniejszym opracowaniu podjęto próbę ich oceny i interpretacji pod kątem:

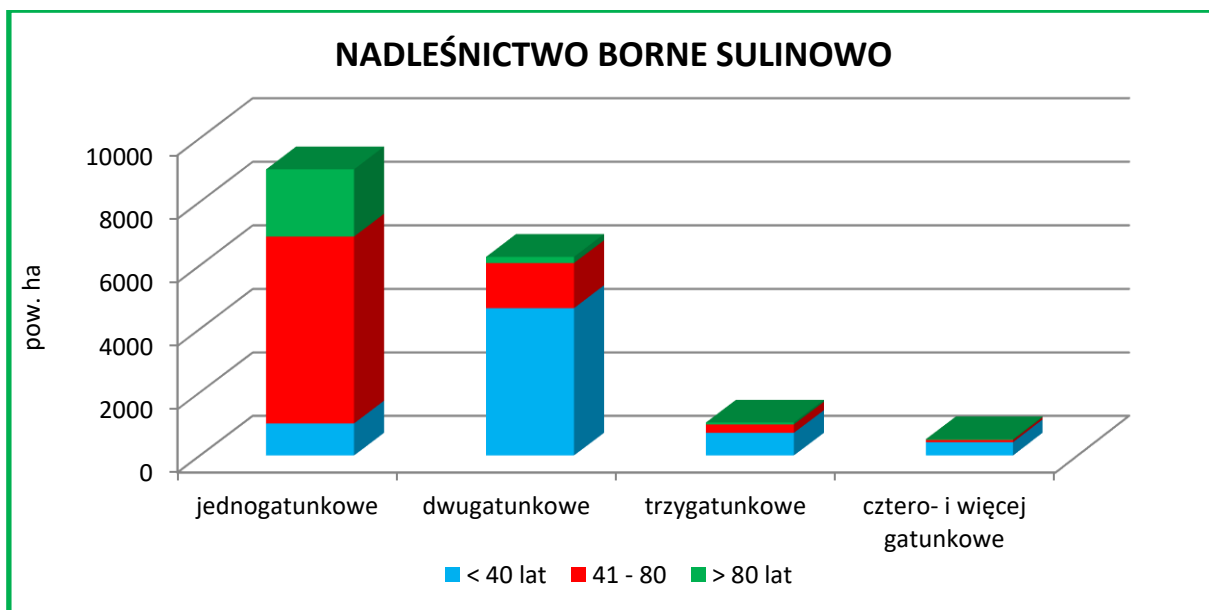
- bogactwa gatunkowego,
- struktury pionowej,
- pochodzenia,
- zgodności składu gatunkowego z warunkami siedliskowymi,
- form aktualnego stanu siedliska,
- form degeneracji ekosystemu leśnego.

4.5.1. Bogactwo gatunkowe

W analizie uwzględniono tylko gatunki występujące w górnej warstwie drzew, określone w opisach taksacyjnych jako skład I piętra.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup wiekowych i bogactwa gatunkowego

Bogactwo gatunkowe, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
jednogatunkowe	1013,54	5889,31	2114,14	9016,99	53,5
dwugatunkowe	4650,74	1418,71	193,88	6263,33	37,2
trzygatunkowe	716,26	265,62	59,11	1040,99	6,2
cztero- i więcej gatunkowe	418,65	71,36	25,32	515,33	3,1
OGÓLEM	6799,19	7645,00	2392,45	16836,64	100,0

Charakterystyka bogactwa gatunkowego Nadleśnictwa wg grup wiekowych

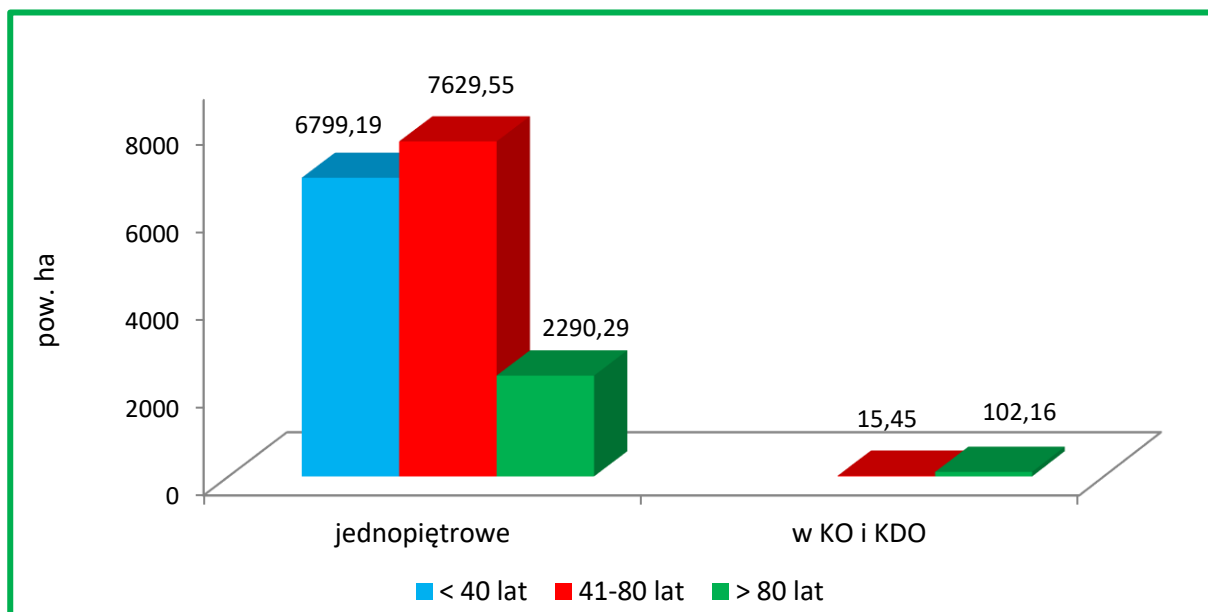
Drzewostany Nadleśnictwa Borne Sulinowo są średnio zróżnicowane pod względem składu gatunkowego. Dominują drzewostany jednogatunkowe – 53,5%. Następne pod względem zajmowanej powierzchni są drzewostany dwugatunkowe, zajmujące 37,2%. Znacznie mniej jest drzewostanów trzygatunkowych (6,2%) oraz drzewostanów cztero- i więcej gatunkowych (3,1% powierzchni gruntów zalesionych). W drzewostanach jednogatunkowych zauważa się dominację drzewostanów w grupie wiekowej „41-80 lat”, natomiast w drzewostanach dwu-, trzy- oraz cztero- i więcej gatunkowych – drzewostanów młodszych, do 40 lat.

4.5.2. Struktura pionowa

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo występują jedynie drzewostany jednopiętrowe, zajmujące 99,3% powierzchni gruntów zalesionych. Pozostałą powierzchnię stanowią drzewostany w KO i KDO – 0,7%. Drzewostany dwupiętrowe, wielopiętrowe i o budowie przerębowej nie występują.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup wiekowych i struktury pionowej

Struktura drzewostanów, drzewostany	W i e k			Ogółem	Ogółem
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
jednopiętrowe	6799,19	7629,55	2290,29	16719,03	99,3
w KO i KDO	-	15,45	102,16	117,61	0,7
OGÓLEM	6799,19	7645,00	2392,45	16836,64	100,0

Struktura pionowa drzewostanów wg grup wiekowych w Nadleśnictwie

W trakcie prac taksacyjnych zaewidencjonowano (o różnym stopniu pokrycia) 4,36 ha drzewostanów z nalotami, 9,03 ha drzewostanów z podsadzeniami oraz 199,46 ha drzewostanów z podrostami i podrostami o charakterze dolnego piętra. W przyszłości część tych drzewostanów zostanie zapewne opisana jako drzewostany dwupiętrowe.

4.5.3. Pochodzenie

Dla większości drzewostanów Nadleśnictwa Borne Sulinowo, z uwagi na brak informacji, trudno jednoznacznie określić ich pochodzenie. Można jedynie przypuszczać, że drzewostany iglaste pochodzą głównie z odnowień sztucznych, a liściaste oprócz sadzenia bądź siewu odnawiano również sposobem naturalnym przez samosiew lub odrośla. Jednakże wszystkie te drzewostany przy ocenie pochodzenia zaliczono do grupy „z odnowienia sztucznego + brak informacji”. Grupę drzewostanów pochodzących z odnowienia naturalnego stanowią więc drzewostany młodsze, powstałe najczęściej w wyniku zastosowania rębni częściowej oraz samosiewy brzozowe, bukowe i świerkowe, co do których nie było wątpliwości o ich naturalnym pochodzeniu.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg ich pochodzenia i grup wiekowych

Pochodzenie drzewostanów	W i e k			Ogółem	Ogółem
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
	Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6
odroślowe	-	-	-	-	-
z samosiewu	104,17	272,91	58,25	435,33	2,6
z odnowienia sztucznego + brak informacji	6695,02	7372,09	2334,2	16401,31	97,4
OGÓLEM	6799,19	7645,00	2392,45	16836,64	100,0
w tym:					
- z panującym gatunkiem obcym	-	-	0,62	0,62	0,0

W lasach Nadleśnictwa, oprócz drzewostanów występujących od wielu pokoleń na gruntach leśnych, są także takie, które powstały w wyniku zalesienia powierzchni będącej okresowo w użytkowaniu rolniczym. W całym Nadleśnictwie zinwentaryzowano 8638,17 ha zalesień porolnych, co stanowi 51,3% powierzchni gruntów leśnych zalesionych.

Porolność zalesień wyszczególniona jest w opisach taksacyjnych drzewostanów oraz uwidoczniła na mapie przeglądowej ochrony lasu.

4.5.4. Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z warunkami siedliskowymi

Ocena zgodności składu gatunkowego drzewostanów z typami drzewostanów (o kierunku gospodarczym lub ochronnym) jest jednym z ważniejszych wskaźników wykorzystania zdolności produkcyjnych siedlisk leśnych. Pozwala ona na formułowanie wielu wniosków w zakresie hodowli lasu. Jest to także interesujący wskaźnik bogactwa przyrodniczego, a głównie stopnia naturalności ekosystemów leśnych.

Stopnie zgodności przyjęto wg „Instrukcji urządzania lasu” z 2012 r. (§40, pkt. 1-5).

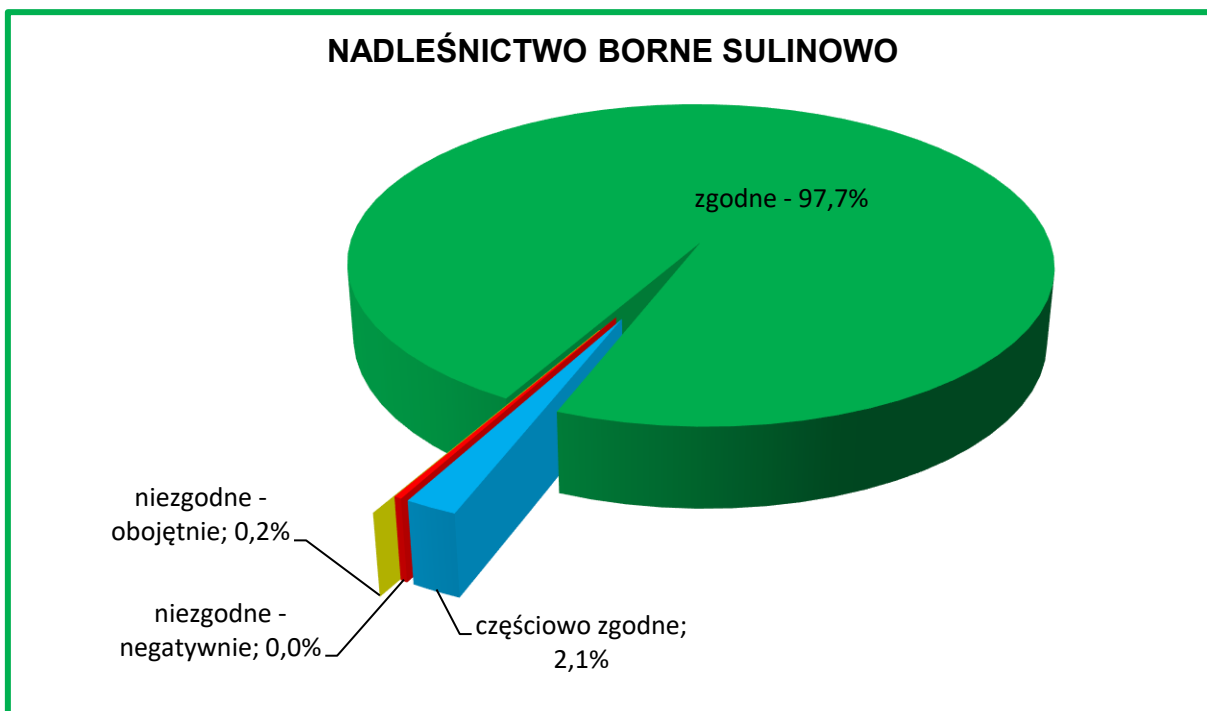
W grupie drzewostanów o składzie niezgodnym wyróżniono dodatkowo:

- niezgodność obojętną - *gdy zamiast zalecanego gatunku liściastego występuje inny gatunek liściasty,*
- niezgodność negatywną - *gdy zalecany gatunek liściasty zastąpiony jest przez sosnę lub świerka.*

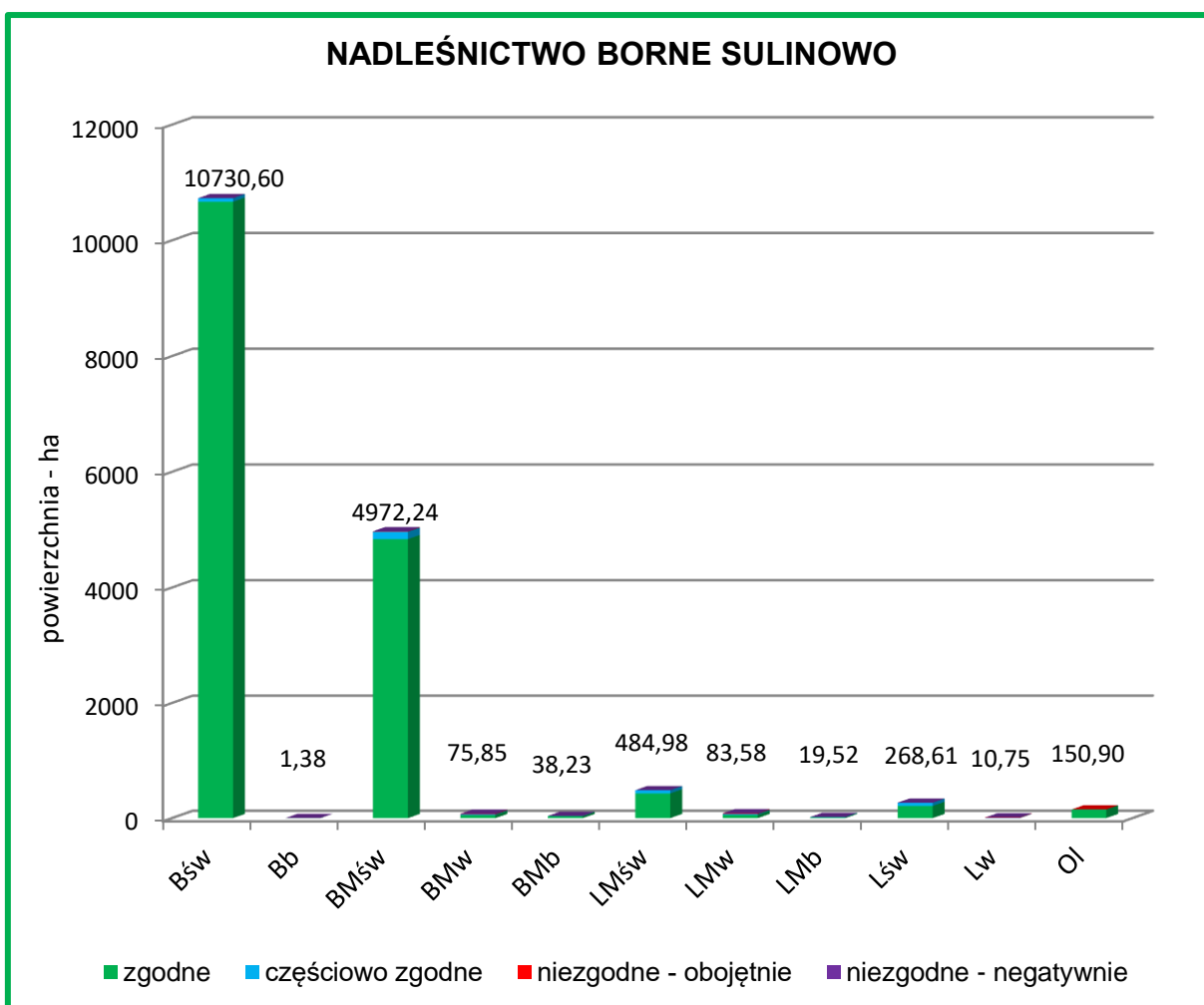
Otrzymane wyniki przedstawiono w tabeli i na diagramach.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg zgodności składu gatunkowego z typami drzewostanów

TSL	TD o kierunku gospodarczym lub ochronnym	Drzewostany o składzie :								Razem
		zgodnym		częściowo zgodnym		niezgodnym - obojętnie		niezgodnym - negatywnie		
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Bśw	So	10667,75	99,4	62,31	0,6	-	-	0,54	0,0	10730,60
Bb	So	1,38	100,0	-	-	-	-	-	-	1,38
BMśw	So Bk So Db So Św So	4837,20	97,3	128,14	2,6	6,05	0,1	0,85	0,0	4972,24
BMw	So Św So So Św Św Brz Brz So	53,04	69,9	13,26	17,5	9,55	12,6	-	-	75,85
BMb	So So Św Brz So So Brz	35,01	91,6	3,22	8,4	-	-	-	-	38,23
LMśw	Bk Bk So Db So So Bk So Db Św Db Bk Św Św Bk Gb Db Db	429,62	88,6	54,70	11,3	0,66	0,1	-	-	484,98
LMw	So Db Db So Brz Ol	56,10	67,1	17,36	20,8	10,12	12,1	-	-	83,58
LMb	Ol Brz Ol	13,88	71,1	5,64	28,9	-	-	-	-	19,52
Lśw	Bk Db Bk Bk Db	211,77	78,8	55,49	20,7	-	-	1,35	0,5	268,61
Lw	Db	-	-	4,34	40,4	6,41	59,6	-	-	10,75
Ol	Ol	150,17	99,5	0,73	0,5	-	-	-	-	150,90
OGÓŁEM		16455,92	97,7	345,19	2,1	32,79	0,2	2,74	0,0	16836,64

Zgodność składu gatunkowego drzewostanów z typami drzewostanów

Udział stopni zgodności składu gatunkowego drzewostanów w typach siedliskowych lasu

Generalnie można stwierdzić, że :

- drzewostany Nadleśnictwa Borne Sulinowo są bardzo dobrze dostosowane do warunków siedliskowych;
- łącznie drzewostanów niezgodnych z typami drzewostanów jest 35,53 ha, czyli 0,2% powierzchni gruntów zalesionych, w tym 2,74 ha wykazuje niezgodność negatywną, a drzewostany o składzie niezgodnym negatywnie występują na Bśw, BMśw i Lśw;
- zakładane w ubiegłym okresie uprawy są w 99,9% – zgodne oraz 0,1% – częściowo zgodne ze składem pożądanym.

Gatunkami panującymi w drzewostanach niezgodnych z siedliskiem są:

Brz	na powierzchni	-	23,39 ha	(65,83%),
Ol	- „ -	-	5,40 ha	(15,20%),
Św	- „ -	-	2,74 ha	(7,71%),
Os	- „ -	-	2,28 ha	(6,42%),
Ols	- „ -	-	1,23 ha	(3,46%),
Wb	- „ -	-	0,49 ha	(1,38%).

Spośród 19 drzewostanów niezgodnych do przebudowy zakwalifikowano 4 na łącznej powierzchni 17,45 ha. Będzie to przebudowa typu A – pilna i pełna.

Dostosowywanie składu gatunkowego do warunków siedliskowych powinno ponadto odbywać się poprzez:

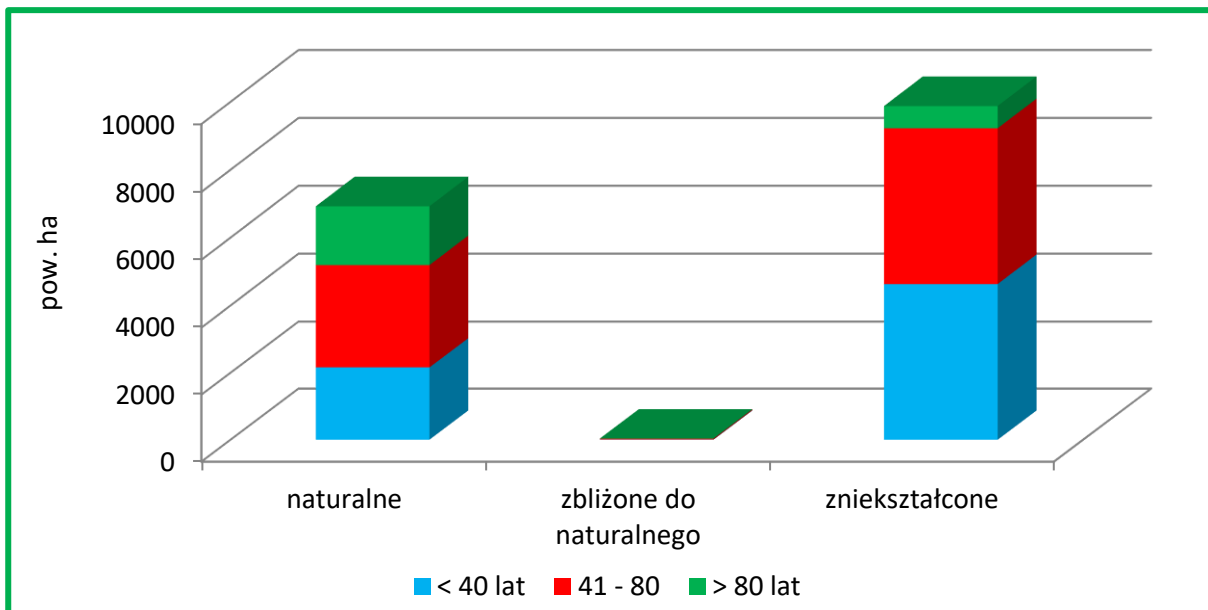
- szeroko rozumianą przebudowę drzewostanów niezgodnych z siedliskiem,
- odnawianie i zalesianie gatunkami zgodnymi z typem drzewostanu,
- preferowanie w poprawkach i uzupełnieniach gatunków będących w niedoborze w stosunku do typu drzewostanu,
- wykonywanie czyszczeń i trzebieży ukierunkowanych na eliminację gatunków niezgodnych z siedliskiem i poprawienie warunków wzrostu gatunkom zgodnym.

4.5.5. Formy aktualnego stanu siedliska

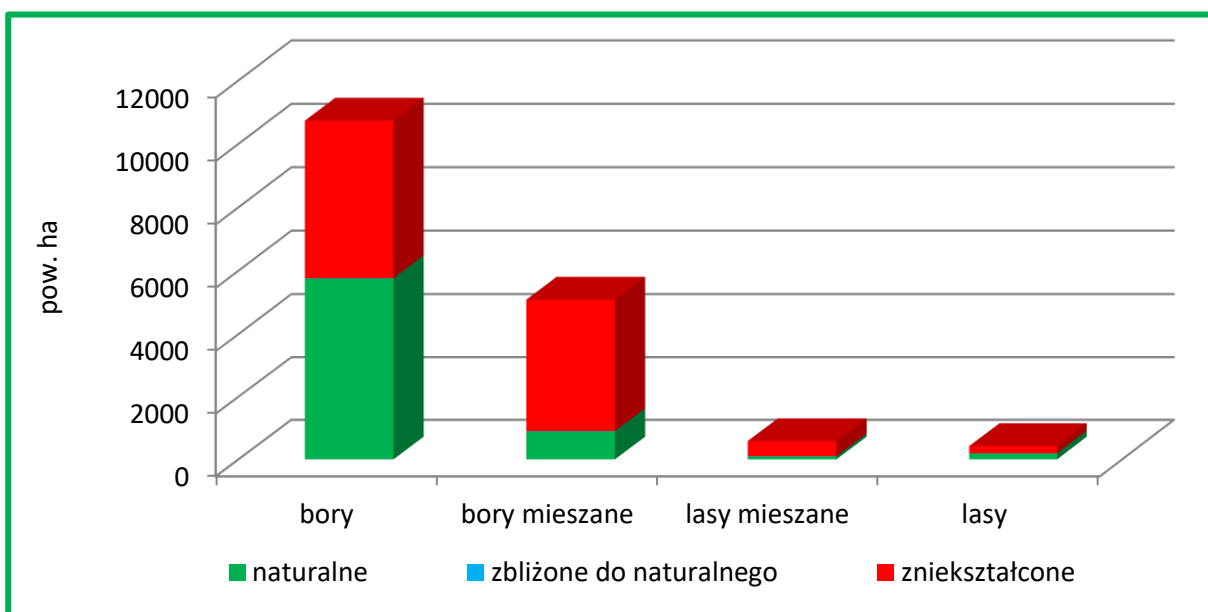
Aktualne stany siedlisk określono na podstawie zapisów w operacie siedliskowym.

Zestawienie powierzchni (ha) drzewostanów wg grup typów siedliskowych lasu, stanu siedliska i grup wiekowych

Grupa siedlisk	Forma stanu siedliska	W i e k			Ogółem	Ogółem
		← 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
		Pow. w ha				[%]
1	2	3	4	5	6	7
bory	naturalne	1774,76	2596,14	1383,29	5754,19	53,6
	zbliżone do naturalnego	4,25	5,03	-	9,28	0,1
	zniekształcone	3151,31	1447,75	369,45	4968,51	46,3
bory mieszane	naturalne	365,16	294,80	233,68	893,64	17,6
	zbliżone do naturalnego	2,89	6,34	-	9,23	0,2
	zniekształcone	1053,58	2871,30	258,57	4183,45	82,2
lasy mieszane	naturalne	12,78	39,28	36,59	88,65	15,1
	zbliżone do naturalnego	1,12	9,66	-	10,78	1,8
	zniekształcone	222,38	245,21	21,06	488,65	83,1
lasy	naturalne	7,19	98,91	79,35	185,45	43,1
	zbliżone do naturalnego	-	4,13	5,32	9,45	2,2
	zniekształcone	203,77	26,45	5,14	235,36	54,7
Ogółem N-ctwo	naturalne	2159,89	3029,13	1732,91	6921,93	41,1
	zbliżone do naturalnego	8,26	25,16	5,32	38,74	0,2
	zniekształcone	4631,04	4590,71	654,22	9875,97	58,7

Stan siedlisk Nadleśnictwa wg grup wiekowych

Charakterystyka siedlisk Nadleśnictwa wg ich stanu

Zauważyć można, że na gruntach zalesionych:

- 41,3% siedlisk (6960,67 ha) jest w stanie naturalnym lub zbliżonym do naturalnego;
- siedliska zniekształcone zajmują w Nadleśnictwie 58,7% (9875,97 ha);
- najczęściej siedlisk zniekształconych jest w grupie borów (4968,51 ha) i borów mieszanych (4183,45 ha);
- siedliska przekształcone, zdegradowane i zdewastowane nie występują.

Zdecydowaną większość siedlisk zniekształconych (98,8% – 9875,97 ha) zajmują siedliska na glebach porolnych.

Regeneracja siedlisk Nadleśnictwa powinna dokonywać się głównie poprzez właściwe wykonywanie prac hodowlanych, prowadzące do polepszenia stopnia zgodności składów gatunkowych drzewostanów z warunkami siedliskowymi.

4.5.6. Formy degeneracji ekosystemu leśnego

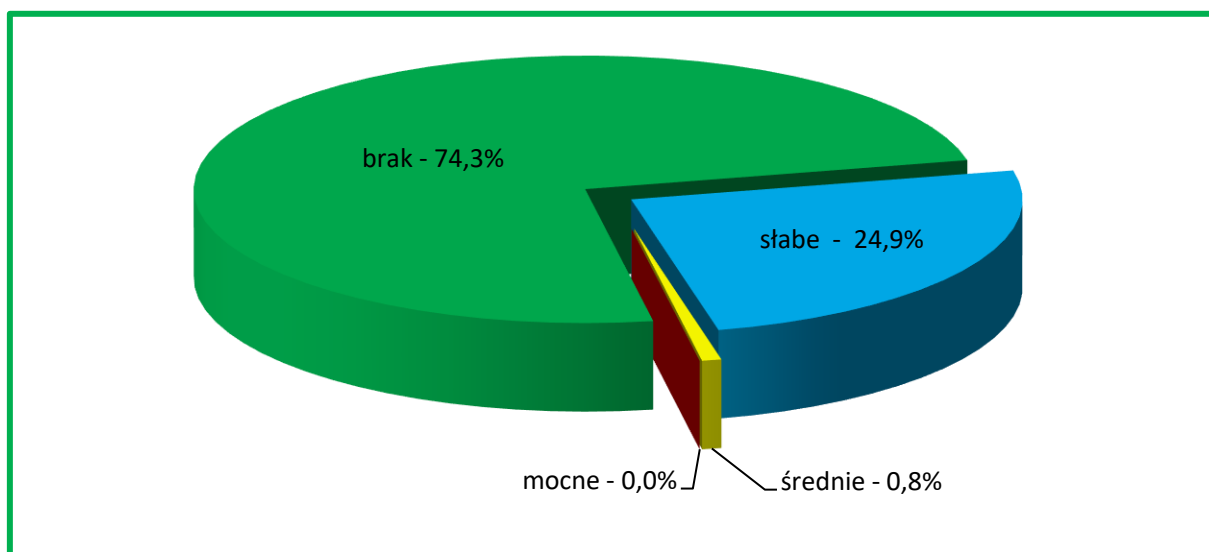
a) Borowacenie (pinetyzacja)

W zależności od udziału So lub Św (Jd i Md traktowane są jako gatunki właściwe dla siedlisk żyznych) w górnej warstwie drzew wyróżnia się borowacenia:

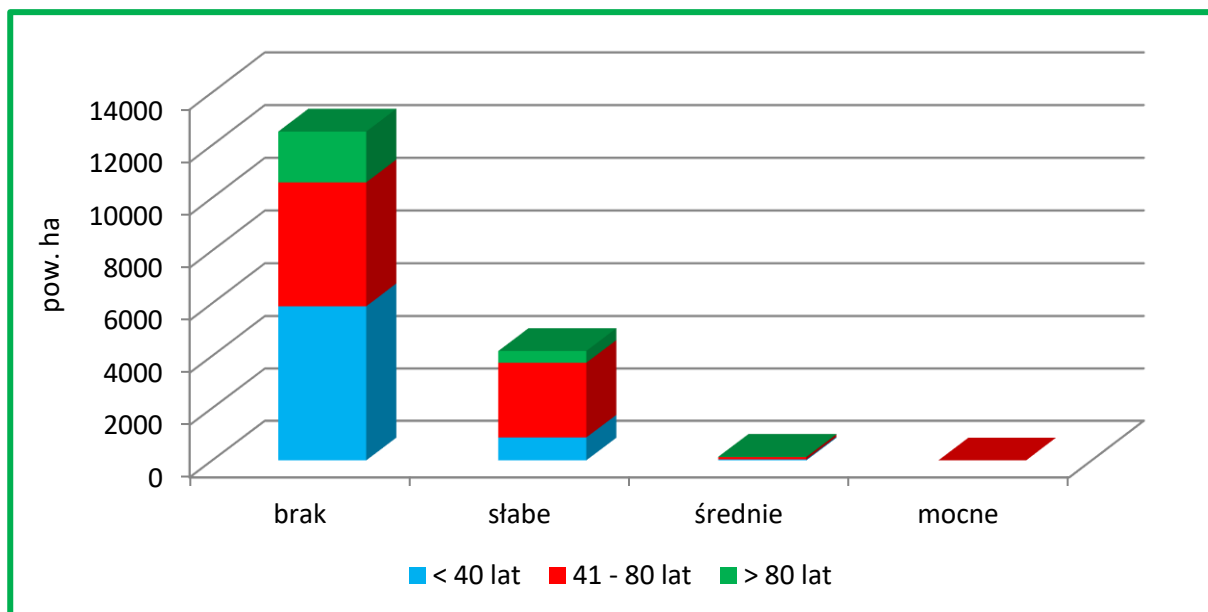
- słabe - jeżeli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym drzewostanu na siedliskach borów mieszanych wynosi ponad 80% powierzchni, 50-80% na siedliskach lasów mieszanych i do 30% na siedliskach lasowych,
- średnie - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym przekracza 80% na siedliskach lasów mieszanych i wynosi 30-60% na siedliskach lasowych,
- mocne - jeśli udział sosny lub świerka w składzie gatunkowym na siedliskach lasowych wynosi ponad 60%.

Zestawienie powierzchni drzewostanów Nadleśnictwa (ha) wg stopni borowacenia

Stopień borowacenia	Wiek			Ogółem	Ogółem %
	≤ 40 lat	41-80 lat	> 80 lat		
1	2	3	4	5	6
brak	5885,23	4695,76	1927,08	12508,07	74,3
słabe	876,98	2858,22	450,35	4185,55	24,9
średnie	36,98	88,91	15,02	140,91	0,8
mocne	0,00	2,11	0,00	2,11	0,0

Udział stopni borowacenia w Nadleśnictwie

Stopnie borowacenia wg grup wiekowych

Ogólnie można stwierdzić, że :

- borowacenie występuje na powierzchni 4328,57 ha, czyli w 25,7% drzewostanów, przy czym zdecydowanie przeważa borowacenie słabe - 4185,55 ha (24,9%); wskazuje to na niedostateczną ilość liściastych gatunków domieszkowych w składach drzewostanów;
- borowacenie średnie występuje na powierzchni 140,91 ha (0,8%), na siedliskach lasów mieszanych i lasów;
- borowacenie mocne, występuje na siedliskach lasowych, obejmuje powierzchnię 2,11 ha, co stanowi 0,0% powierzchni gruntów zalesionych.

Stopień borowacenia jest ściśle związany z udziałem w drzewostanach sosny i świerka, w związku z tym powierzchnia drzewostanów objętych borowaceniem powinna maleć wraz z postępem dostosowywania do siedlisk składów gatunkowych drzewostanów, głównie w wyniku prac odnowieniowych i zalesieniowych.

b) Monotypizacja (ujednoczenie składu gatunkowego i wiekowego)

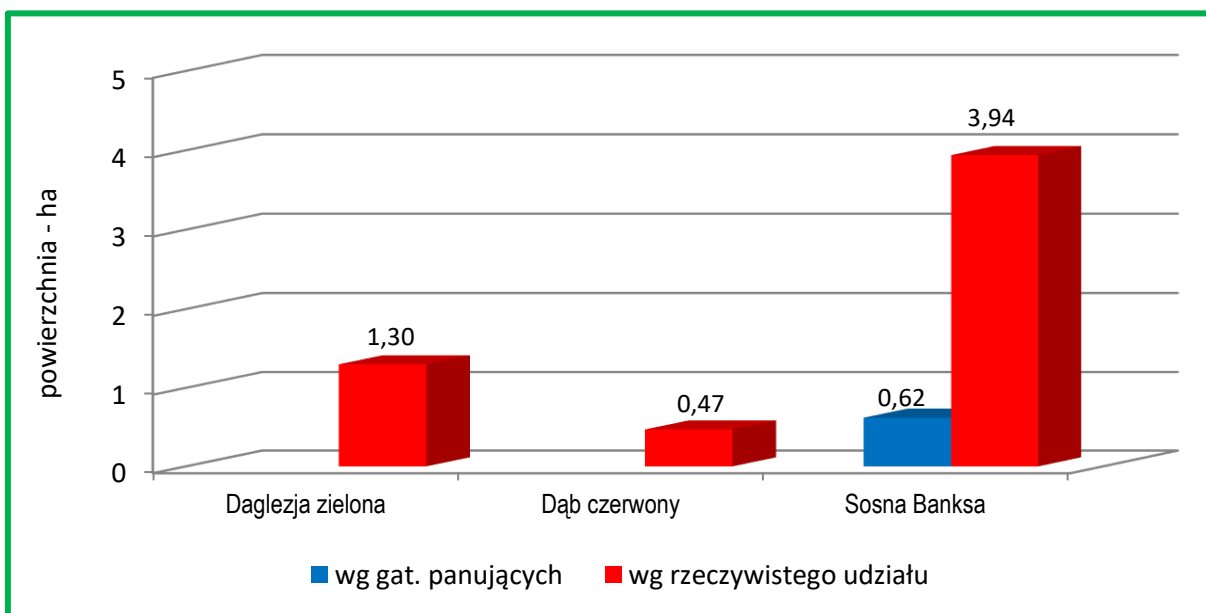
Jedną z form degeneracji ekosystemów leśnych jest monotypizacja. Wyróżnia się ją wówczas, gdy udział drzewostanów jednego gatunku i jednej klasy wieku wynosi 50-80% powierzchni kompleksu leśnego (monotypizacja częściowa) lub ponad 80% (monotypizacja pełna). Biorąc pod uwagę te kryteria, należy stwierdzić, że w warunkach Nadleśnictwa Borne Sulinowo monotypizacja nie występuje.

c) Neofityzacja

Neofityzacja jest formą degeneracji fitocenozy leśnej polegającą na występowaniu gatunków obcego pochodzenia (tzw. neofitów) w zbiorowiskach leśnych wskutek ich samoistnego wnikania (synantropizacji) lub celowego wprowadzania ze względów gospodarczych.

Powierzchnia drzewostanów z gatunkami obcego pochodzenia

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Wg gatunków panujących	Wg rzeczywistego udziału gatunków drzew
		Pow. ha / liczba wydzieleń	
1	2	3	4
1.	Daglezja zielona	-	1,30 / 6
2.	Dąb czerwony	-	0,47 / 2
3.	Sosna Banksa	0,62 / 1	3,94 / 9
Ogółem Nadleśnictwo		0,62 / 1	5,71 / 17

Występowanie gatunków obcego pochodzenia w drzewostanach Nadleśnictwa

Zestawienie liczby wyłączeń wg form występowania gatunków obcych w Nadleśnictwie

Lp.	Gatunek obcego pochodzenia	Forma występowania				
		ponad 5% w składzie d-stanu (od 1 w udziale)	do 5% w składzie d-stanu (poj, mjsc)	w warstwie nalotu, podrostu, podsadzeń	w warstwie podszytu i zakrzewień	w warstwie przestoi i zadrzewień
1	2	3	4	5	6	7
1.	Daglezja zielona	6	23	1	2	6
2.	Dąb czerwony	2	56	-	2	5
3.	Kasztanowiec biały	-	9	-	1	8
4.	Robinia akacjowa	-	21	-	7	4
5.	Sosna Banksa	9	17	-	-	-
6.	Sosna czarna	-	2	-	-	-
7.	Sosna smołowa	-	1	-	-	-
8.	Sosna wejmutka	-	3	-	1	-
9.	Śnieguliczka biała	-	-	-	45	-
10.	Żywotnik olbrzymi	-	-	-	-	1
Ogółem Nadleśnictwo		17	132	1	58	24

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo problem neofityzacji ma bardzo niewielkie znaczenie. Wyróżniono 1 drzewostan (0,62 ha) z panującą sosną Banksa. Ponadto w 16 drzewostanach gatunki obce: daglezja zielona, dąb czerwony oraz sosna Banksa są gatunkami domieszkowymi. W sumie gatunki obce według rzeczywistego udziału zajmują 5,71 ha, co w skali Nadleśnictwa stanowi 0,03% powierzchni gruntów zalesionych.

Zinwentaryzowano również 132 wyłączenia, w których gatunki obce występują pojedynczo lub miejscami oraz 83 wyłączenia, gdzie gatunki obce wyróżniono w warstwach: nalotu, podrostu, podszytu, zakrzewień, przestoi lub zadrzewień. Oprócz gatunków wymienionych wcześniej, występuje tu jeszcze: kasztanowiec biały, robinia akacjowa, sosna czarna, sosna smołowa, sosna wejmutka, śnieguliczka biała oraz żywotnik olbrzymi.

4.5.7. Drzewostany ponad 100-letnie

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo drzewostany ponad 100-letnie zajmują łącznie 704,32 ha, co stanowi 4,2% powierzchni gruntów zalesionych.

Zestawienie powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich wg gospodarstw i gatunków panujących

Gospodarstwo	Gat. pan.	Pow. zalesiona	Razem	%
		ha		
1	2	3	4	5
Specjalne (S)	So	199,43	239,12	33,9
	Bk	7,40		
	Db	2,62		
	Brz	1,42		
	Ol	26,10		
	Lp	2,15		
Ochronne (O)	So	214,44	222,99	31,7
	Bk	0,67		
	Db	6,35		
	Lp	1,53		
Zrębowe (GZ)	So	228,15	228,15	32,4
Przerębowo-zrębowe (GPZ)	So	5,26	14,06	2,0
	Db	8,40		
	Lp	0,40		
Ogółem Nadleśnictwo Borne Sulinowo	So	647,28	704,32	91,9
	Bk	8,07		1,1
	Db	17,37		2,5
	Brz	1,42		0,2
	Ol	26,10		3,7
	Lp	4,08		0,6

Głównym gatunkiem panującym w drzewostanach ponad 100-letnich jest sosna zwyczajna (91,9%). Pozostałe drzewostany ponad 100-letnie zajmują niewielkie powierzchnie i nie mają większego znaczenia. Ważnymi, z uwagi na duży stopień naturalności i wysoki wskaźnik różnorodności biologicznej są szczególnie drzewostany z panującym bukiem oraz dębem.

Pod względem podziału na gospodarstwa można stwierdzić, że 33,9% powierzchni drzewostanów ponad 100-letnich znajduje się w gospodarstwie specjalnym, 31,7% w gospodarstwie lasów ochronnych oraz 34,4% w gospodarstwie lasów gospodarczych (przerębowo-zrębowym i zrębowym).

4.5.8. Ostoje różnorodności biologicznej

Zarządzenie nr 7 Dyrektora RDLP w Szczecinku z dnia 31.01.2014 r. wprowadziło do stosowania „Wytyczne w sprawie ochrony różnorodności biologicznej, w tym zasobów rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych na terenie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku”.

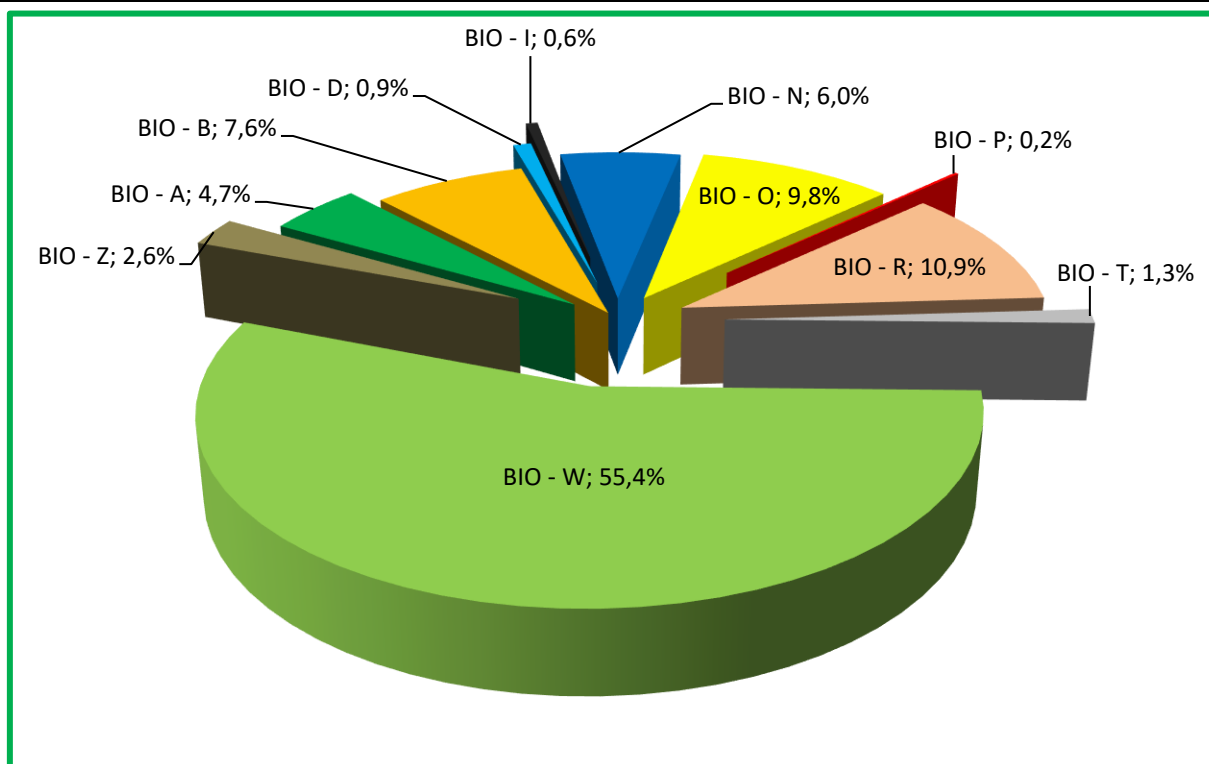
Celem wytycznych w tym zakresie jest:

- zwiększenie różnorodności biologicznej o organizmy związane ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna oraz zwiększenie tzw. oporu środowiska, poprzez poprawę warunków bytowania i rozwoju organizmów związanych z rozkładającym się drewnem;
- ochrona najlepiej zachowanych płatów siedlisk chronionych, zwłaszcza priorytetowych na podstawie załącznika Dyrektywy Siedliskowej;
- podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu siedlisk chronionych na podstawie załącznika Dyrektywy Siedliskowej;
- wdrożenie we wszystkich nadleśnictwach z terenu RDLP w Szczecinku jasnych i precyzyjnych procedur służących pozostawianiu w lesie posuszu i rozkładającego się martwego drewna w postaci grubizny i drzew dziuplastych;
- wyznaczenie ostoje różnorodności biologicznej, stanowiących równocześnie „ekosystemy reprezentatywne” wg definicji zawartej w „Zasadach, kryteriach i wskaźnikach dobrej gospodarki leśnej w Polsce” wg FSC.

Należy zaznaczyć, że podczas prac nad PUL Nadleśnictwo powinno dokonać aktualizacji istniejącego zarządzenia Nadleśniczego o wyznaczeniu Ostoje Różnorodności Biologicznej, weryfikując przede wszystkim adresy leśne oraz aktualną powierzchnię wydzielen. W przypadku zaliczenia nowych wyłączeń lub likwidacji wcześniej zaliczonych do BIO, nadleśniczy powinien wystąpić do RDLP w Szczecinku z wnioskiem wraz z uzasadnieniem o dokonanie odpowiednich zmian.

Zestawienie powierzchni wg kategorii ostoi różnorodności biologicznej w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Lp.	Kod ostoi	Nazwa kategorii	Liczba wydz.	Pow. [ha]	% pow.
1	2	3	4	5	6
1.	A	Strefy ochrony całorocznej ptaków	7	16,63	4,7
2.	B	Drzewostany na siedliskach bagiennych (Bb, BMb, LMb)	10	26,78	7,6
3.	D	Drzewostany związane z ochroną dziedzictwa kulturowego	2	3,27	0,9
4.	I	Wyspy	5	2,21	0,6
5.	N	Drzewostany o cechach zbliżonych do naturalnych (np. d-stany przeszłorębne w stanie A lub B wg inwentaryzacji przyrodniczej) oraz d-stany zachowawcze	12	21,27	6,0
6.	O	Drzewostany na obszarach z „drzewostanami postrzelanymi” w czasie działań wojennych oraz na poligonach	9	34,46	9,8
7.	P	Parki dworskie, zwłaszcza te o charakterze leśnym	1	0,78	0,2
8.	R	Rezerваты przyrody	14	38,50	10,9
9.	T	Drzewostany na obszarach o zwiększonej trudności przy pozyskaniu i zrywce (zbocza, wąwozy, tereny podtopione i zalewowe)	4	4,60	1,3
10.	W	Drzewostany na nadbrzeżnych strefach ekotonowych (przy bagnach, jeziorach, rzekach, torfowiskach, innych zbiornikach wodnych, np. p-poż.)	97	195,18	55,4
11.	Z	Drzewostany na źródłiskach i strefach wysięków	6	9,34	2,6
RAZEM NADLEŚNICTWO			167	353,02	100,0

Udział kategorii w powierzchni ostoi różnorodności biologicznej w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

W lasach Nadleśnictwa Borne Sulinowo ostoje różnorodności biologicznej obejmują 167 pododdziałów (353,02 ha). Stanowią łącznie 2,1% powierzchni gruntów zalesionych. Największą powierzchnię zajmują d-stany na nadbrzeżnych strefach ekotonowych – 195,18 ha (55,4%), a także kategoria rezerваты przyrody – 38,50 ha (10,9%).

Wyznaczenie ostoji powinno pozytywnie wpłynąć m.in. na rozwój populacji organizmów związanych ekologicznie z obecnością rozkładającego się drewna w ekosystemach leśnych oraz poprawić stan siedlisk chronionych na podstawie Dyrektywy Siedliskowej.

4.5.9. Drewno martwe

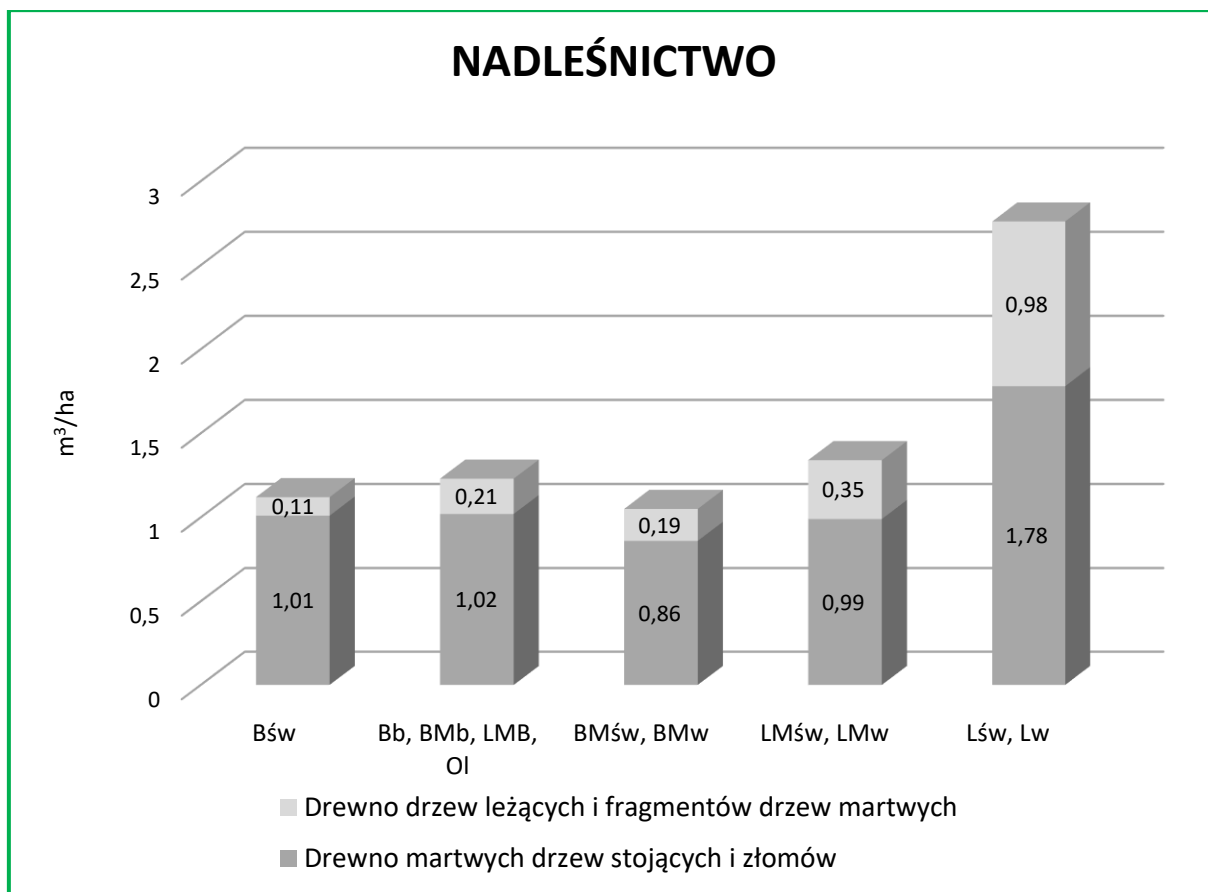
Martwe drewno w lesie jest środowiskiem życia wielu gatunków organizmów, zwłaszcza saprotroficznych grzybów i saproksylicznych owadów oraz gniazdujących w dziuplach ptaków. Zawarte w martwym drewnie substancje odżywcze wracają powoli do obiegu dzięki działalności reducentów i powiązanych z nimi zależnościami pokarmowymi innych organizmów.

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu, wykonano dodatkowy pomiar drewna martwego na wybranych powierzchniach próbnych, w oparciu o § 62 IUL, tj. na co dziesiątej powierzchni próbnej zakładanej do celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną w każdej warstwie gatunkowo-wiekowej,

Miąższość drewna martwego określono z podziałem na drewno: martwych drzew stojących i złomów; drzew ściętych i wyrwconych oraz stanowiące fragmenty drzew martwych.

Zestawienie zasobów drewna martwego w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Grupy typów siedliskowych lasu	Powierzchnia [ha]	Miąższość drewna martwego					
		Drewno martwych drzew stojących i złomów		Drewno drzew leżących i fragmentów drzew martwych		Razem	
		m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
1	2	3	4	5	6	7	8
Bory świeże i wilgotne	8679,35	1,01	8785,92	0,11	939,59	1,12	9725,51
Bory i lasy bagienne	208,18	1,02	211,75	0,21	43,29	1,23	255,04
Bory mieszane świeże i wilgotne	4487,90	0,86	3875,18	0,19	863,82	1,06	4739,00
Lasy mieszane świeże i wilgotne	472,26	0,99	468,56	0,35	167,22	1,35	635,78
Lasy świeże i wilgotne	196,29	1,78	350,36	0,98	191,46	2,76	541,82
Ogółem Nadleśnictwo	14043,98	0,97	13691,76	0,16	2205,38	1,13	15897,14

Zestawienie miąższości drewna martwego w m³/ha według drzew stojących i martwych i grup TSL w Nadleśnictwie Borne Sulinowo (na podstawie pomiarów na pow. próbnych)

Na podstawie pomiarów drewna martwego wykonanych w ramach inwentaryzacji miąższości w Nadleśnictwie Borne Sulinowo zinwentaryzowano łącznie 15897,14 m³ drewna martwego. W przeliczeniu na ha powierzchni leśnej daje to 1,13 m³/ha ogółem w Nadleśnictwie, w tym: drzew stojących – 0,97 m³/ha; drzew leżących – 0,16 m³/ha. Najwięcej martwego drewna jest w grupie lasów świeżych i wilgotnych – 2,76 m³/ha.

Na podstawie Zarządzenia nr 7 Dyrektora RDLP w Szczecinku z dnia 31.01.2014 r. w sprawie „*Ochrony zasobów rozkładającego się drewna oraz zwiększenia różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych na terenie RDLP w Szczecinku*” wprowadzono obowiązek monitoringu zmian ilości martwego drewna w celu uchwycenia tendencji (kierunku) zmian. W każdym nadleśnictwie wytypowano 10 stałych powierzchni próbnych, co w skali RDLP Szczecinek oznacza 300 powierzchni badawczych, na łącznej powierzchni 345,65 ha. Pomiar miąższości powinien być przeprowadzany w interwałach 5-cio letnich. Do tej pory pomiary wykonano w 2014 i 2019 roku. Poniżej zestawiono wyniki z 2019 roku dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo.

**Zestawienie miąższości martwego drewna na podstawie stałych powierzchni badawczych
w Nadleśnictwie Borne Sulinowo (dane z RDLP Szczecinek)**

Lp.	Adres leśny	Kod ostoi	TSL	Kod N2000	Pow. (ha)	Drewno drzew martwych leżących i złomów		Drewno drzew martwych stojących i złomów		Razem	
						m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³	m ³ /ha	m ³
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	11-29-1-04-241-b-00	Z	OL	91E0	1,00	1,38	1,38	0,89	0,89	2,27	2,27
2.	11-29-1-04-245-p-00	W	BMŚW	91E0	1,43	12,77	18,27	3,10	4,43	15,87	22,70
3.	11-29-1-04-247-d-00	Z	OL	brak	0,98	7,86	7,70	9,35	9,16	17,21	16,87
4.	11-29-1-04-269-1-00	P	LŚW	brak	0,97	2,38	2,31	2,53	2,45	4,91	4,76
5.	11-29-1-04-276-f-00	D	BMŚW	brak	1,00	2,58	2,58	0,09	0,09	2,67	2,67
6.	11-29-2-06-86-b-00	T	BMB	brak	1,00	0,00	0,00	1,97	1,97	1,97	1,97
7.	11-29-2-08-188-j-00	W	LMW	brak	1,00	28,07	28,07	13,80	13,80	41,88	41,88
8.	11-29-2-08-196-b-00	N	LŚW	9130	1,58	2,63	4,16	14,86	23,49	17,49	27,64
9.	11-29-2-10-457-g-00	O	BŚW	brak	1,00	4,78	4,78	3,09	3,09	7,87	7,87
10.	11-29-2-11-266-c-00	A	BMB	brak	1,00	0,78	0,78	2,98	2,98	3,77	3,77
Ogółem Nadleśnictwo					10,96	6,39	70,03	5,69	62,36	12,08	132,40

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w „Informacji o wynikach pomiaru miąższości martwego drewna (MD) wykonanego w roku 2019 na 300 pozycjach ostoi różnorodności biologicznej w nadleśnictwach RDLP w Szczecinku” (dane z RDLP w Szczecinku) łączne zasoby martwego drewna wynoszą 17,79 m³/ha, w tym: martwe leżące 9,53 m³/ha oraz martwe stojące 8,26 m³/ha. Dane uzyskane z pomiarów na powierzchniach wyznaczonych w Nadleśnictwie Borne Sulinowo są znacznie mniejsze niż średnia w RDLP i wynoszą odpowiednio 12,08 m³/ha, w tym: martwe leżące 6,39 m³/ha oraz martwe stojące 5,69 m³/ha.

Wskaźnik martwego drewna (łączne zasoby) jest wykorzystywany m.in. do oceny parametrów stanu siedliska przyrodniczego według metodyki GIOŚ dla leśnych siedlisk przyrodniczych Natura 2000 (9110, 9130, 9160, 9190, 91E0). Aby ocenić stan ochrony jako właściwy, średnia wartość w płatach siedliska przyrodniczego powinna przekraczać próg stanu właściwego (ponad 20 m³ martwego drewna na ha lasu). Wartość dla stanu niewłaściwego ustalono na poziomie 10-20 m³/ha, natomiast stan zły to wartości poniżej 10 m³/ha.

Takie wartości są trudne do uzyskania w lasach gospodarczych, lecz prawdopodobnie możliwe w dłuższej perspektywie czasowej w ostojach różnorodności biologicznej. Należy zaznaczyć, że ilość wydzielającego się martwego drewna oraz szybkość jego późniejszej deprecjacji jest uzależniona od cech taksacyjnych drzewostanu oraz siedliska, w tym w szczególności od typu siedliskowego lasu i wariantu uwilgotnienia, wieku drzewostanu oraz sposobu prowadzenia drzewostanu, czyli przeprowadzonych dotychczas zabiegów gospodarczych, ich rodzaju i nasilenia.

5. WALORY HISTORYCZNO-KULTUROWE

5.1. Stanowiska archeologiczne

Na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo występują stanowiska archeologiczne objęte ochroną archeologiczno-konserwatorską. Są to: grodziska, cmentarzyska, ślady osadnictwa, osady i obozowiska z dawnych epok. Ze względu na charakter tej ochrony wyróżniono następujące strefy:

- **Strefa „W. I” – pełnej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – obejmuje stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej wraz ze strefą ochrony krajobrazowej; są to stanowiska wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w ewidencji konserwatorskiej; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - zakaz lokalizacji wszelkich inwestycji na terenach stanowisk o własnej formie krajobrazowej (cmentarzyska płaskie, osady, cmentarzyska kurhanowe) i na obszarach bezpośrednio do nich przylegających,
 - zachowanie formy krajobrazowej i topograficznej,
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
 - w szczególnych przypadkach (np. nierozpoznany stan zachowania stanowiska, badania naukowe) dopuszcza się prowadzenie działalności związanej z pracami ziemnymi i przekształceniami krajobrazu tylko po przeprowadzeniu w zasięgu obszaru stanowiska archeologicznych badań ratowniczych – tylko za zezwoleniem i w zakresie określonym przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- **Strefa „W. II” – częściowej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie pozostałości pradziejowej i średnio-wiecznej działalności człowieka poprzez prowadzenie archeologicznych badań wykopaliskowych wyprzedzających inwestycję na danym terenie; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
 - wymóg przeprowadzenia na obszarach płaskich stanowisk (w zasięgu ich występowania) archeologicznych badań ratowniczych wyprzedzających proces zainwestowania terenu związany z pracami ziemnymi (takich jak: lokalizacja zabudowy, zmiana funkcji i podziały terenu, melioracje, budowa systemów infrastruktury technicznej i dróg, zalesienia, itd.), w trakcie których może dojść do na-

- ruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi;
- zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym na jego wniosek pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany;
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- **Strefa „W. III” – ograniczonej ochrony archeologiczno-konserwatorskiej** – celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie pozostałości pradziejowej i średniowiecznej działalności człowieka poprzez prowadzenie archeologicznych badań interwencyjnych w formie nadzoru archeologicznego realizowanego w trakcie prowadzenia procesu inwestycyjnego; w strefie tej obowiązują następujące rygory:
- wymóg przeprowadzenia na obszarach stanowisk archeologicznych badań inwestycyjnych o charakterze nadzoru archeologicznego nad pracami ziemnymi realizowanego w trakcie procesu inwestycyjnego;
 - zakres niezbędnych do wykonania badań archeologicznych określa inwestorowi Wojewódzki Konserwator Zabytków w wydanym na jego wniosek pozwoleniu (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po rozpoznaniu wartości kulturowych stanowisk archeologicznych na podstawie wyników archeologicznych badań inwestycyjnych; w szczególnych przypadkach, może być niezbędne przeprowadzenie archeologicznych badań ratowniczych, w zakresie określonym inwestorowi pozwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (na zasadach określonych przepisami szczególnymi dot. ochrony zabytków);
 - po zakończeniu badań archeologicznych teren może być trwale zainwestowany;
 - wymóg uzgodnienia wszystkich planów i projektów dotyczących terenów wyznaczonych stref ochrony archeologicznej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Wśród zinwentaryzowanych w Nadleśnictwie Borne Sulinowo stanowisk archeologicznych wyróżniono 27 obiektów, w tym: 2 stanowiska w strefie W-I, 1 stanowisko w strefie W-II, 24 stanowiska w strefie W-III. Wykaz stanowisk wraz z opisem i rodzajem strefy zamieszczono w tabelach.

Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-I

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	AZP/Nr	Opis obiektu, nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków
1	2	3	4	5
1.	11-29-1-09-487 -k -00	3,32	30-22/9	Wzniesienie zamkowe z okresu średniowiecza.
2.	11-29-1-09-487 -n -00	2,57	30-11/10	Przedzamcze z okresu średniowiecza.
	11-29-1-09-487 -o -00	0,72		
OGÓLEM NADLEŚNICTWO BORNE SULINOWO		6,61		

Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-II

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	AZP/Nr	Opis obiektu, nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków
1	2	3	4	5
1.	11-29-1-10-392 -a -00	0,88	29-22/2	Ślad osadnictwa z epoki kamiennej, osada otwarta z okresu średniowiecza, osada otwarta kultury pomorskiej.

Wykaz stanowisk archeologicznych na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo według danych źródłowych z arkuszy AZP – strefa W-III

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	AZP/Nr	Opis obiektu, nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków
1	2	3	4	5
1.	11-29-1-06-63 -b -00	20,17	28-23/3	Obozowisko z epoki kamienia oraz ślady osadnictwa z późnego średniowiecza.
2.	11-29-1-01-83 -b -00	3,47	28-24/8	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.
	11-29-1-01-83 -c -00	4,37		
	11-29-1-01-83 -d -00	5,60		
	11-29-1-01-83 -g -00	2,53		
	11-29-1-01-84 -a -00	15,35		
	11-29-1-01-84 -b -00	0,70		
	11-29-1-01-84 -d -00	4,79		
	11-29-1-01-84 -f -00	0,79		
3.	11-29-1-06-113 -c -00	2,11	28-22/10	Ślad osadnictwa z okresu mezolitu.
4.	11-29-1-06-113 -j -00	2,61	28-22/18	Osada z okresu halsztackiego.
5.	11-29-1-05-149 -a -00	24,62	28-23/15	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.
6.	11-29-1-05-149 -g -00	3,31	28-23/16	Ślad osadnictwa z pradziejów.
7.	11-29-1-01-165 -b -00	8,13	28-24/21	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.
8.	11-29-1-06-189 -f -00	3,14	28-23/5	Obozowisko z epoki kamienia.
9.	11-29-1-06-195 -f -00	9,27	28-22/7	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.
10.	11-29-1-10-198 -c -00	2,62	28-22/21	Ślad osadnictwa z epoki kamienia i ślad osadnictwa z wczesnego średniowiecza.

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	AZP/Nr	Opis obiektu, nr decyzji i data wpisu do rejestru zabytków
11.	11-29-1-10-199 -j -00	7,23	28-22/22	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.
12.	11-29-1-06-220 -f -00	13,91	29-22/22	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.
13.	11-29-1-06-221 -f -00	17,87	28-23/6	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.
14.	11-29-1-01-235 -a -00	4,89	28-24/43	Ślad osadnictwa z okresu starożytności.
15.	11-29-1-01-236 -a -00	10,57	28-24/44	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.
16.	11-29-1-10-383 -n -00	1,87	29-22/3	Osada otwarta średniowieczna.
17.	11-29-1-08-388 -f -00	1,01	29-22/7	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.
	11-29-1-08-389 -c -00	0,69		
18.	11-29-1-10-391 -h -00	4,54	30-22/8	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.
19.	11-29-1-10-392 -c -00	2,63	30-22/6	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.
	11-29-1-10-392 -d -00	0,97		
	11-29-1-10-392 -h -00	2,26		
20.	11-29-1-04-694 -l -00	6,80	30-24/58	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.
21.	11-29-1-04-711 -a -00	7,09	30-24/56	Ślad osadnictwa z epoki wczesnego średniowiecza.
22.	11-29-1-04-711 -b -00	14,01	30-24/55	Ślad osadnictwa z epoki średniowiecza.
23.	11-29-1-11-749 -a -00	8,01	31-22/3	Ślad osadnictwa z epoki kamienia.
24.	11-29-1-11-750 -d -00	0,38	31-22/1	Ślad osadnictwa z epoki późnego średniowiecza.
OGÓŁEM NADLEŚNICTWO BORNE SULINOWO		218,31		

Podstawowe zagrożenia dla obiektów archeologicznych stanowią prace ziemne, w trakcie których może dojść do naruszenia oraz zniszczenia warstw i obiektów archeologicznych zalegających pod powierzchnią ziemi. Są to takie rodzaje prac, jak np.: karczowanie drzew, orka leśna jako przygotowanie gleby pod zalesienia i odnowienia, prowadzenie inwestycji drogowych, melioracje, lokalizowanie nowej zabudowy, kładzenie wodociągów, gazociągów, linii energetycznych, zamiana funkcji terenu, ingerencja w krajobraz poprzez zabudowę terenów otaczających obiekt archeologiczny, np. w przypadku cmentarzysk kurhanowych.

Prowadzenie jakichkolwiek działań inwestycyjnych na terenach występowania stanowisk archeologicznych wymaga uzgodnienia z odpowiednim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

5.2. Parki

Na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo zlokalizowano 2 zabytkowe parki wiejskie objęte ochroną konserwatorską, w tym jeden wpisany do rejestru zabytków. Ich lokalizację i charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Wykaz parków wiejskich na gruntach Nadleśnictwa

Lp.	Adres leśny	Pow. poddz. ha	Opis obiektu
1	2	3	4
1.	11-29-1-10-208 -g -00	0,46	<p>Park w Broczynie, gmina Czaplinek, leśnictwo Dobrzyca, o powierzchni 1,80 ha. Park dworski z I połowy XIX wieku, styl krajobrazowy o cechach skromnego parku angielskiego, wpisany do rejestru zabytków dnia 12 czerwca 1980 r., numer decyzji Kl. IV. – 5340/18/80; numer rejestru 1105. Zachowany pałac i starodrzew parku, zły lub bardzo zły stan dawnych budynków folwarku, zatarty układ wewnętrznych dróg parkowych. Park powiązany jest widokowo z rynnowym jeziorem Broczyno Wielkie. Występują tu 160 letnie daglezie, dęby, buki, 100 letnie klony, lipy, graby, jesiony, kasztany, świerki, buki, topole, 60 letnie jesiony oraz 45 letnie wiązy. Ze względu na brak pielęgnacji w dolnym piętrze rozwinęła się warstwa samosiewów (klony, wiązy) i krzewów (bez korolowy, bez czarny).</p> <p>W granicach parku wyodrębniono pododdziały:</p> <ul style="list-style-type: none"> - g – tereny zabudowane – zły stan budynków gospodarczych i magazynów usytuowanych w wyłączeniu; - h – inne drogi – droga dojazdowa, łącząca pałac i zabudowania folwarczne (inna własność) z drogą główną; - i – park wiejski.
	11-29-1-10-208 -h -00	0,05	
	11-29-1-10-208 -i -00	1,29	
	Łączna powierzchnia	1,80	
2.	11-29-1-04-689 -n -00	3,07	<p>Park w Kłominie (Gródku), gmina Borne Sulinowo, leśnictwo Dudylany, o powierzchni 18,69 ha. Kompleks założono najprawdopodobniej w latach 30-tych ubiegłego wieku, kiedy powstawała infrastruktura miejscowości Kłomino. Skład gatunkowy i wiekowy drzew występujących w parku jest bardzo zróżnicowany. Występują tu 210 letnie lipy, 130 - 140 letnie dęby, buki, świerki, lipy, żywotniki olbrzymie, 100 - 110 letnie kasztany, lipy, klony, modrzewie, jawory, brzozy, wierzba iwa, 70 - 80 letnie graby, lipy, wierzby iwy, jawory, akacje, brzozy, klony, jesiony oraz 50 - 60 letnie lipy, osiki, jawory, klony, jesiony, buki. Ze względu na brak pielęgnacji w dolnym piętrze rozwinęła się warstwa samosiewów (lipy, osiki, brzozy) i krzewów (śnieguliczka biała, głóg, kruszyna, bez czarny, leszczyna, wierzba).</p>
	11-29-1-04-690 -h -00	0,76	
	11-29-1-04-690 -m -00	0,25	
	11-29-1-04-691 -a -00	11,42	
	11-29-1-04-691 -g -00	3,03	
	11-29-1-04-691 -h -00	0,16	
	Łączna powierzchnia	18,69	

5.3. Cmentarze

W trakcie prac taksacyjnych na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo zainwentaryzowano kilka miejsc, w których zauważono ślady małych, nie będących wydzieleniami niemieckich cmentarzy ewangelickich (mogił). W większości są to miejsca zaniedbane, zdezastrowane, niektóre doszczętnie splądrowane, porośnięte bluszczem, barwinkiem pospolitym czy konwaliają majową. Zainwentaryzowano również na gruntach innej własności, dwa inne godne uwagi cmentarze (wojskowe) jeńców alianckich, polskich i radzieckich powstałe na terenach byłego oflagu. Opisano je jako części pododdziałów. Ich lokalizację i charakterystykę przedstawiono poniżej.

Wykaz cmentarzy na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp.	Leśnictwo oddział, poddz.	Gmina	Pow. [ha]	Opis obiektu
1	2	3	4	5
1.	Ostroróg 113j	Czaplinek	0,10	Ślady po cmentarzu ewangelickim z połowy XIX wieku. Zniszczony, rozkopany, zarośnięty z pozostałością połamanych, nielicznych nagrobków. W runie rośliny: konwalia majowa, bluszcz pospolity, barwinek pospolity, występuje też śnieguliczka biała.
2.	Borne 161h	Borne Sulinowo	0,12	Ślady po cmentarzu ewangelickim. Zniszczony i rozkopany. Nieliczne pozostałości porozbijanych, porastających mchem nagrobków. Usytuowany w 23-letnim drzewostanie sosnowym.
3.	Dudylany 465b	Borne Sulinowo	0,10	Pozostałości po cmentarzu ewangelickim w 28-letnim sosnowym drzewostanie.
4.	Dudylany 465h	Borne Sulinowo	0,10	Ślady po zniszczonym i rozkopanym cmentarzu. Nieliczne pozostałości porozbijanych nagrobków. Usytuowany wśród 130-letnich lip.
5.	Dudylany 564b	Borne Sulinowo	0,08	Ślady po cmentarzu ewangelickim. Nieliczne pozostałości po nagrobkach. Cmentarz usytuowany w zadrzewieniach przy jeziorze, w dużej części składających się z ruin po zabudowaniach.
6.	Dobrzyca 586l	Czaplinek	0,10	Ślady i pozostałości po cmentarzu ewangelickim
7.	Dudylany 697f	Borne Sulinowo	0,40	Położone niedaleko siebie dwa cmentarze jenieckie żołnierzy alianckich Stalagu 302 Gross Born - Rederitz, później Oflagu IID Gross Born z okresu II wojny światowej. Beziemienne mogiły żołnierskie, porośnięte trawą i mchem, ozdobione prostymi krzyżami brzołowymi
8.	Dudylany 698f	Borne Sulinowo	0,40	Cmentarz jeniecki żołnierzy Armii Czerwonej Stalagu 302 Gross Born - Rederitz z okresu II wojny światowej. Beziemienne mogiły żołnierskie, porośnięte trawą i mchem, ozdobione prostymi krzyżami brzołowymi.

Cmentarz jeniecki, oddz. 698f (Fot. BULiGL O/Szczecinek)

Cmentarz jeniecki, oddz. 698f (Fot. BULiGL O/Szczecinek)

Na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo w enklawach oddz. 24 i 25 leśnictwa Borne, na gruntach innej własności, znajdują się ponadto dwa inne godne uwagi cmentarze wojskowe.

1. Cmentarz Radziecki – ze słynną „PEPESZĄ”, znajduje się przy trasie z Bornego Sulinowa do miejscowości Krągi. Przypuszczalnie założony na przełomie wieków XIX i XX. Następnie rozbudowany w latach 30-tych XX w., czyli w okresie budowy największego w ówczesnych Niemczech poligonu wojskowego wraz z koszarami i zapleczem magazynowym. Po zajęciu w 1945r. terenów Bornego Sulinowa przez wojska radzieckie, cmentarz stał się miejscem pochówków żołnierzy, ich rodzin oraz osób cywilnych zatrudnionych w Bornem. Powierzchnia całkowita cmentarza to 0,47 ha.

2. Cmentarz wojenny – cmentarz położony w odległości ok. 350m na zachód od drogi głównej Krągi - Borne Sulinowo. Zlokalizowany wśród lasów i założony na planie prostokąta. Do cmentarza prowadzi droga asfaltowa. Najstarsze nagrobki pochodzą z roku 1939 i poświęcone są dwóm polskim żołnierzom (p.por. Bogusław Jodłowski zm. 17.09.1939 r. i sierż. Aleksander Skwara zm. 16.09.1939 r.). Na cmentarzu znajdują się też kwatery z grobami poległych polskich żołnierzy z okresu walk na „Wale Pomorskim”, z których każda na czole posiada tablice z malowanymi orłami polskimi. Są także kwatery żołnierzy radzieckich. Od czoła oznaczone są one czerwonymi gwiazdami. W kwaterach polskich pochowani są polegli żołnierze z oddziałów I Armii WP, a w kwaterach radzieckich żołnierze radzieccy 2 korpusu kawalerii gen. KRIUKOWA, którzy zginęli w czasie walk o Borne. Pomnik poległych wykonano prawdopodobnie w latach 1960-1970, w formie dwóch sztandarów na wysokim cokole. Powierzchnia całkowita cmentarza to 0,16 ha.

5.4. Miejsca pamięci

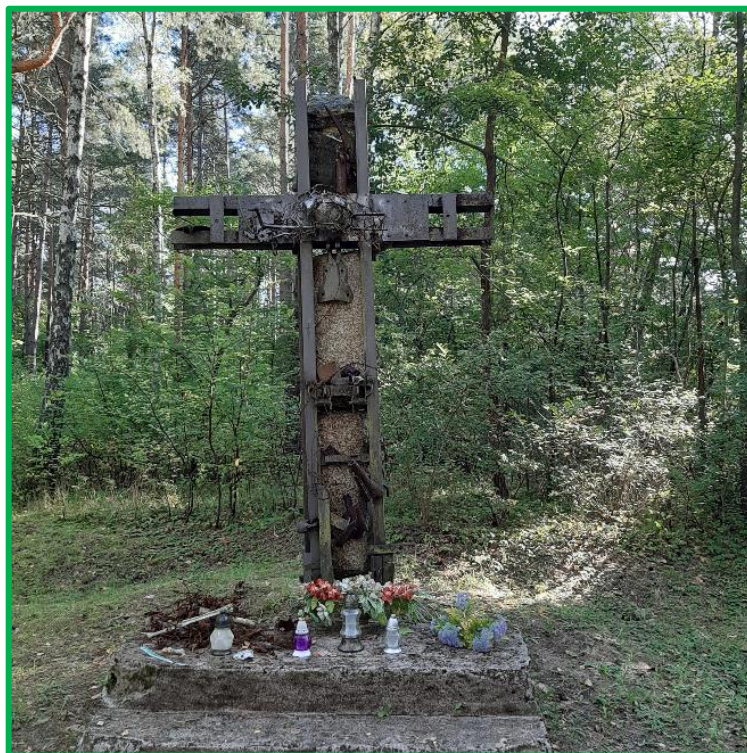
Na gruntach Nadleśnictwa Borne Sulinowo zainwentaryzowano 2 miejsca pamięci:

- ✓ w oddz. 696 m – w południowo - wschodniej części – przy drodze prowadzącej z Nadarzyc do Sypniewa, położone blisko siebie dwa pomniki poświęcone pamięci żołnierzy alianckich. Jest to początek niedawno powstałej ścieżki historycznej, prowadzącej przez cmentarze i tereny dawnych obozów jenieckich żołnierzy polskich, alianckich i Armii Czerwonej, Stalagu 302 Gross Born - Rederitz oraz Oflagu IID Gross Born z okresu II wojny światowej.

- ✓ w oddz. 697 f – w części południowo - wschodniej – teren dawnego obozu jenieckiego, Oflag IID Gross Born. Metalowo - kamienny krzyż na betonowej podstawie poświęcony pamięci żołnierzy alianckich przebywających w tym obozie.

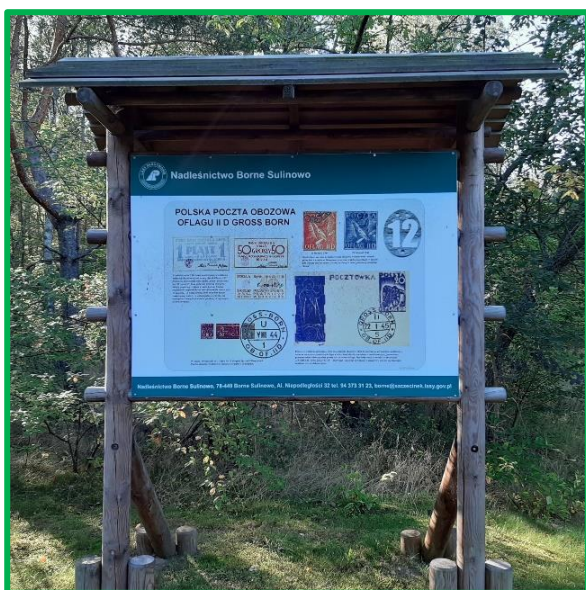
**Miejsce pamięci – pomniki poświęcone pamięci żołnierzy alianckich, oddz. 696m
(Fot. BULiGL O/Szczecinek)**

**Miejsce pamięci – metalowo – kamienny krzyż, oddz. 697f
(Fot. BULiGL O/Szczecinek)**

W południowej części Nadleśnictwa (były obręb Borne Sulinowo), w oddz.: 695g,j,l,m,p, 696f-j, 697g,h,j, 698h opisano miejsca po Oflagu IID Gross Born lub miejsca po Stalagu 302 Gross Born - Rederitz. Na terenach tych przed II wojną światową zbudowano kompleks drewnianych baraków przeznaczonych dla niemieckich oddziałów Służby Pracy. We wrześniu 1939 roku zorganizowano tu obóz jeniecki, na początku jako obóz przejściowy (Dulag). W listopadzie 1939 roku przekształcono go w obóz dla jeńców szeregowych (Stalag), który istniał do czerwca 1940 roku. Jego miejsce zajął Oflag II D Gross Born, obóz dla oficerów. Po barakach nie ma śladów, natomiast pozostałości ich fundamentów widoczne są do dziś.

W oddz. 698a,d,g, opisano otulinę cmentarza jeńców Oflagu IID Gross Born lub Stalagu 302 Gross Born - Rederitz. W związku z przeprowadzanymi badaniami terenów po obozach i nie do końca zbadanych mogiłach zbiorowych jeńców, do obszaru wymagającego ograniczenia działalności gospodarczej, do czasu ostatecznych rozstrzygnięć, należy zaliczyć oddziały 695 - 698.

Tablice informacyjne – miejsca po Oflagu IID Gross Born oraz Stalagu 302 Gross Born - Rederitz

5.5. Zabytki i ciekawostki architektoniczne

W latach 1932 - 1939 zbudowano biegnący od Bałtyku do Wielkopolski, przecinający obszar Nadleśnictwa z północy na południe pas umocnień i fortyfikacji granicznych – „Wał Pomorski”. Składał się on z licznych, łączących się ze sobą, różnego rodzaju bunkrów żelbetowych, zabezpieczonych dodatkowo kilkoma liniami transzei, zasieków, rowami przeciwczołgowymi, polami minowymi itd. Podczas wędrówki po lesie można spotkać:

- bunkry (91 szt.), zlokalizowane w oddz.: 12h, 44b, 49f, 82f, 83c,g,h,k, 84a,d, 87d, 88c, 89a, 91b, 92a, 100b, 114c, 132b,d, 133c, 134c, 135b,c,f, 136a, 164g, 165c, 166a,c, 167a,f, 168b, 169a, 176a,f,h, 243a, 244a, 251c,h, 252d, 285a,b, 286a, 287a,b, 288a,c, 289a, 290d,f, 293a,b,, 294c,d, 295d, 329a, 330a, 331a, 337f,g, 338j, 352a, 353a, 354a, 361i,k, 362i, 396a, 412b,c, 446d, 447f,g, 467c, 504b,g, 545b,g, 546c, 548c, 554a, 555d,g, 556g,i, 625c, 626a, 633c, 641a, 697a);
- okopy, zlokalizowane w oddz.: 6a,d,f, 14a,g,h, 15f,g, 16c,f,g, 17b,c,d, 23p, 27d, 28c,g, 31d,g,i-k, 32f,h, 33a, 42d, 46a, 50c,d, 51a, 52b-d, 53f, 83h, 94c,d, 96a-c, 97a, 98b,d, 99a,c, 100f-h, 101a, 114a-d, 115a,f, 135c,f,g, 138l, 139g-i, 140b,f, 141c-h, 142a,d,f, 143f, 173a-c, 174f,i, 176a,f,h-j, 183d,h,j, 193l, 194a,b, 214c, 221f, 249a,g,h, 250a,d,f, 251c,d,h, 252d, 284b,c, 285b, 287b, 288a, 289g, 290a, 291i,k, 292b,h, 293a-d, 294a,d, 295a-d, 333f,n, 334f,k,m, 336h, 337a,b,c, 337f,g, 338c,j, 357b,c,l, 35c, 361d,g,i,l-n, 362d,i, 414c,d, 415a-c, 418b,d,f,h, 419a, 455i,j, 456c,h, 464b, 467c, 504g,h,k, 551a, 562a,n, 563a,i, 565b-d,h, 603a,c,d, 604b, 638c, 639a,c,d,g,h,j,l, 640a,b,f,g,i-k, 641a-g, 642f, 701f, 703a,b,o, 704a, 712c-f, 713b,f, 714b,d-g, 738d,i.

6. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Stan lasów jest miernikiem zagrożeń całego środowiska przyrodniczego. Las jest najbardziej czułym wskaźnikiem negatywnych zmian, a jednocześnie najtrudniejszym do odtworzenia ekosystemem.

Spośród wielu groźnych dla lasów czynników tylko część może je zniszczyć w ciągu bardzo krótkiego czasu. Taki typ działania wykazują np.: pożary, huragany, powodzie, itp. Pozostałe powodują najczęściej różnorakie uszkodzenia, w wyniku których rozwijają się mniej lub bardziej przewlekłe procesy chorobowe.

Wzajemne powiązanie kilku czynników, polegające na jednoczesnym lub następującym po sobie występowaniu powoduje, że ich oddziaływanie jest silniejsze, a niszczący efekt końcowy większy niż zwykła suma efektów poszczególnych czynników.

Lasy Nadleśnictwa Borne Sulinowo narażone mogą być na oddziaływanie następujących czynników:

- abiotycznych:
 - wiatry,
 - opady i osady atmosferyczne,
 - wyładowania atmosferyczne,
 - wahania temperatur;
 - zaburzenia gospodarki wodnej;
- biotycznych:
 - szkodniki owadzie (pierwotne, wtórne),
 - grzybowe choroby infekcyjne (korzeni, pędów, liści),
 - nadmierne występowanie zwierząt roślinożernych;
- antropogenicznych:
 - zanieczyszczenie powietrza,
 - zanieczyszczenie wód i gleb,
 - pożary lasu,
 - szkodnictwo leśne.

6.1. Zagrożenia abiotyczne

Wśród zagrożeń abiotycznych w lasach Nadleśnictwa Borne Sulinowo najważniejsze znaczenie mają: wiatry, opady i osady atmosferyczne, wyładowania atmosferyczne, wahania temperatury, w tym przymrozki późne i wczesne oraz zaburzenia gospodarki wodnej, w tym długotrwałe i okresowe susze.

Powierzchnia drzewostanów z zinventaryzowanymi w trakcie taksacji uszkodzeniami przez czynniki klimatyczne (w różnym stopniu) wynosi 0,99 ha.

Zestawienie powierzchni uszkodzonych przez czynniki abiotyczne

lata	Szkółki	Uprawy, młodniki	Drzewostany
	powierzchnia w ha		
1	2	3	4
2012	-	-	-
2013	0,71	-	-
2014	0,20	-	-
2015	0,22	-	0,18
2016	-	-	-
2017	-	2,37	2,00
2018	0,80	-	0,01
2019	0,23	258,61	-
2020	-	-	-
Razem	2,16	260,98	2,19

Zródło: ZOL w Szczecinku

6.1.1. Wiatry

Wiatr jest jednym z czynników przyrody nieożywionej mającym duże znaczenie dla prowadzenia gospodarki leśnej. Powoduje przesychnanie gleby, jej zubożanie, utratę ciepła i wilgoci oraz głównie uszkodzenia mechaniczne: obłamywanie gałęzi, naruszanie systemu korzeniowego, pękanie strzał, wywracanie drzew z korzeniami lub łamanie drzew grupowo, gniazdowo, pasowo i powierzchniowo. Czasem szkody mogą przyjmować rozmiary klęskowe. Największe szkody powstają w miejscach narażonych na działanie panujących wiatrów: na skrajach drzewostanów, w gniazdach, w lukach. Najbardziej wrażliwe na wiatr są gatunki iglaste, zwłaszcza świerk, a z gatunków liściastych – buk. Stopień odporności drzew zależy od rozwoju systemu korzeniowego, budowy strzały, uformowania korony. O odporności drzewostanów decyduje także skład gatunkowy, zwarcie, struktura i ściany ochronne. Najodporniejsze są drzewostany różnowiekowe, wielogatunkowe, wyhodowane w luźnym zwarcu,

z nisko osadzonymi koronami, mogące wykształcić silny system korzeniowy. Znaczny wpływ na wielkość szkód ma rodzaj stosowanej rębni. Największe zniszczenia wiatry wyrządzają w jednogatunkowych drzewostanach o złym stanie zdrowotnym, zwłaszcza porażonym przez opieńkę i hubę korzeni oraz spalowane przez zwierzynę. Przeciwdziałać szkodom od wiatru można za pomocą czynności gospodarczych. Znaczny wpływ na wielkość szkód ma rodzaj stosowanej rębni. Największe zniszczenia wiatry wyrządzają w jednogatunkowych drzewostanach o złym stanie zdrowotnym, zwłaszcza porażonych przez opieńkę i hubę korzeni oraz spalowanych przez zwierzynę. Przeciwdziałać szkodom od wiatru można za pomocą czynności gospodarczych z zakresu urządzania i hodowli lasu. Podstawowe czynności to:

- zachowanie ładu przestrzennego,
- zaplanowanie właściwego składu gatunkowego drzewostanów,
- planowanie cięć rębnych i bezpiecznego kierunku cięć,
- tworzenie ścian ochronnych,
- rozluźnienie więźby sadzenia na terenach zagrożonych,
- właściwe prowadzenie cięć pielęgnacyjnych,
- ograniczanie rozwoju szkodników wtórnych,
- prawidłowe zwalczanie masowych pojawów owadów,
- usuwanie wywrotów i złomów, przestrzeganie zasad higieny lasu,
- utrzymywanie odpowiedniego stanu zwierzyny łownej.

6.1.2. Opady i osady atmosferyczne

Na terenie nadleśnictwa występują niekiedy dłuższe okresy bezdeszczowe (1-2 miesięczne), które w połączeniu z wysokimi temperaturami (+30°C i wyżej) mogą spowodować znaczne osłabienie drzewostanów. Małą ilością opadów charakteryzuje się również początek wiosny. Powstają wtedy szkody w uprawach, głównie sosnowych, świerkowych i bukowych, gdyż sadzonki w takich warunkach słabną i zamierają. W starszych drzewostanach podczas długotrwałych susz cierpi głównie świerk i buk, szczególnie w przypadku gwałtownego odślonięcia pni. Zjawiskiem wtórnym mogą być martwice, pęknięcie i odpadanie kory.

Nadmierne opady atmosferyczne mogą stanowić zagrożenie dla lasu. Opad może wystąpić w postaci deszczu, gradu, okiści, gołoledzi i szadzi. Bardzo silne deszcze często powodują mechaniczne uszkodzenia roślin. Szkody wywołane gradem mogą być bardzo duże w młodych drzewostanach do 15 roku życia, a na uprawach prowadzić do całkowitego zniszczenia sadzonek. W starszych drzewostanach szkody polegają na uszkodzaniu liści, kwiatów,

owoców, pędów i kory. Następstwem uszkodzeń mogą być choroby drzew, wzrost podatności na zasiedlenie przez szkodniki wtórne.

Śnieg przy bezwietrznej pogodzie i temperaturze ok. 0°C może powodować okiść. Pod ciężarem śniegu łamią się gałęzie i wierzchołki, przeginają, łamią i wywalają drzewa. Zapobieganie szkodom polega na doborze odpowiedniego składu gatunkowego oraz wykonywaniu odnowień (rozrzedzaniu więźby) i zabiegów pielęgnacyjnych tak, aby drzewostany były odporne na okiść.

Gołoledź powstaje, gdy na zmrożone korony i pnie drzew pada deszcz. Powstająca warstwa lodu może powodować nadmierne obciążenie drzew i ich uszkodzenia. Wrażliwe gatunki to sosna, olsza i buk. Mało wrażliwe są modrzew i brzoza.

Szadź powstaje w wyniku zetknięcia oziębionej mgły z gałązkami korony drzew. Powoduje szkody podobne do tych od gołoledzi.

6.1.3. Wyładowania atmosferyczne

Na pioruny najbardziej narażone są wysokie drzewa rosnące na wilgotnych glebach, dobrze zakorzenione. Szkody mają charakter mechaniczny i fizjologiczny. Uszkodzenia polegają na powstawaniu rysy, obłamywaniu wierzchołków, rozłupaniu lub powalaniu pni. Szkodliwe jest zamieranie grup drzew stojących wokół drzewa rażonego piorunem, zwłaszcza w drzewostanach świerkowych. Porażone kępy mogą stwarzać zagrożenie rozwojem szkodników wtórnych. Pioruny mogą być także przyczyną powstawania pożarów, zwłaszcza przy braku opadów.

6.1.4. Wahania temperatur

Na Pomorzu częstym zjawiskiem są późne przymrozki wiosenne, występujące w maju i na początku czerwca. Obejmują z reguły duże obszary, zmrażając wiosenne pędy buka, dębu i świerka. Zjawiska te szczególnie dotkliwe są w szkółkach i na uprawach. Znacznie mniejsze szkody wyrządzają wczesne przymrozki jesienne, uszkadzające czasami niezdrewniałe jeszcze pędy dębów. Niekiedy w młodszych (1-2 letnich) uprawach obserwuje się zjawisko tzw. gołomrozu, polegające na „wysadzaniu” młodych sadzonek, które następnie usychają.

6.1.5. Zaburzenia gospodarki wodnej

Poważnym zagrożeniem, zaznaczającym się w ostatnich latach, jest spadek poziomu wód gruntowych, powodujący m.in. wysychanie i degradację śródleśnych bagien oraz związany z tym zanik części cennych siedlisk przyrodniczych.

6.2. Zagrożenia biotyczne

Czynniki biotyczne zagrażające lasom są na bieżąco monitorowane przez Nadleśnictwo i analizowane przez specjalistów z Zespołu Ochrony Lasu w Szczecinku.

6.2.1. Szkodniki owadzie

Szkodliwe owady na terenie Nadleśnictwa występowały i występują w różnym nasileniu. W Polsce okresy między gradacjami najgroźniejszych, od dawna występujących szkodników owadzych wyraźnie się skracają, powstają nowe i poszerzają się stare ogniska gradacyjne. Pogarsza się także stan zdrowotny drzew gatunków liściastych, uważanych dotychczas za bardziej odporne.

W ubiegłym okresie w Nadleśnictwie największe znaczenie miały szkody powodowane przez: zwójki sosnowe, strzygonię choinówkę, brudnicę mniszkę, przypłaszczka granatka, cetyńce oraz szeliniaki.

Zestawienie powierzchni występowania i zwalczania szkodników owadzych w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Gatunek	Rok	Występowanie [ha]	Zwalczanie [ha]
1	2	3	4
Szkodniki pierwotne			
Strzygonia choinówka	2012	25,00	-
	2016	82,00	-
	2017	322,00	-
	2018	328,00	-
Brudnica mniszka	2012	4402,00	4402,00
	2013	584,00	584,00
	2017	58,11	-
	2018	35,21	-
	2019	677,28	-
	2020	515,85	-

Gatunek	Rok	Występowanie [ha]	Zwalczanie [ha]
1	2	3	4
Szkodniki wtórne			
Przypłaszczek granatek	2012	234,97	77,41
	2013	278,46	225,90
	2014	215,86	215,90
	2015	227,25	227,30
	2016	216,53	216,50
	2018	216,53	216,53
	2019	216,53	216,53
	2020	527,98	527,98
Cetyńce	2012	201,77	201,77
	2013	192,77	192,77
Szkodniki upraw i młodników			
Pędraki chrabąszczy i rolnice	2013	1,44	1,44
	2014	2,87	2,87
	2015	0,97	0,39
	2016	1,09	0,47
	2017	1,29	1,28
	2018	0,83	0,38
	2019	1,65	1,65
	2020	1,21	-
Szkodniki upraw i młodników			
Szeliniaki	2012	13,96	-
	2013	6,53	-
	2014	0,63	-
Smolik znaczony	2018	16,67	16,67
Osnuja sadzonkowa	2012	6,08	-
	2013	3,13	-
Skoczogonki	2015	0,96	0,96
	2016	0,96	0,96
Mszyce (inne)	2014	0,79	0,79
	2015	0,19	0,19

Źródło: ZOL w Szczecinku

Po analizie wieloletnich danych w zakresie ilości wystąpień, zsumowanej wartości zagrożeń oraz ilości przeprowadzonych zabiegów zwalczania foliofagów (strzygoni choinówki, poprocha cetyniaka, boreczników, barczatki sosnowki, brudnicy mniszki), Zespół Ochrony Lasu w Szczecinku, określił zasięg ognisk gradacyjnych rozrodu pierwotnych szkodników sosny.

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo ogniska gradacyjne zajmują łącznie 8660,70 ha (powierzchnię oddziałów przyjęto wg stanu na dzień 1.01.2022 r.) i obejmują oddziały: 1-6, 13-21, 26-37, 52-56, 96-99, 135, 160, 172, 224, 225, 230, 258-263, 265-269, 274, 298-309, 362-377, 379-381, 384-387, 390, 401-403, 411, 412, 418-439, 441-445, 449, 451, 452, 467-501, 504-541, 565-585, 587-601, 603-609, 615-623, 632-638, 641-645, 655-674, 676-686, 696, 697, 703-710, 713, 716-731, 733-737, 754-756.

Obecny stan sanitarny lasów jest dość dobry, posusz występuje pojedynczo i nie wpływa znacząco na obniżenie odporności drzewostanów.

Powierzchnia drzewostanów z zinwentaryzowanymi w trakcie taksacji uszkodzeniami od owadów (w różnym stopniu) wynosi 223,69 ha.

Zasady profilaktyki i ochrony przed szkodliwymi owadami przedstawiono w opisanu ogólnym.

6.2.2. Grzybowe choroby infekcyjne

Najgroźniejszym dla lasów patogenem grzybowym jest korzeniowiec wieloletni (*Heterobasidion annosum*), powodujący hubę korzeni, występujący szczególnie w drzewostanach na gruntach porolnych. Dość często korzeniowcowi wieloletniemu towarzyszy opieńka miodowa (*Armillaria mellea*), powodująca opieńkową zgniliznę korzeni. W Nadleśnictwie Borne Sulinowo zalesienia porolne występują na powierzchni 8638,17 ha, to jest na 51,3% powierzchni gruntów zalesionych.

Zestawienie występowania ważniejszych chorób grzybowych w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

Nazwa choroby	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	występowanie (ha)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Huba korzeni (d-stany)	163,70	245,24	260,99	227,17	233,48	233,48	233,48	233,48	233,46
Huba sosny (d-stany)	275,16	275,16	-	-	-	-	-	-	-

Nazwa choroby	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	występowanie (ha)								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Opieńkowa zgnilizna korzeni (upr, młód)	-	-	6,70	-	-	-	-	-	-
Osutki sosny (szkółki)	1,57	1,99	1,10	1,30	1,35	1,18	1,38	1,90	1,99
Osutki sosny (upr, młód)	-	-	-	-	-	-	9,06	-	-
Osutki innych gatunków (szkółki)	-	-	0,03	-	-	0,03	-	-	-
Mączniak dębu (szkółki)	0,14	-	0,58	0,44	0,24	0,44	0,45	0,15	0,13
Mączniak dębu (upr, młód)	-	0,75	-	-	-	-	-	-	-
Rak modrzewia (upr, młód)	-	-	-	-	-	-	5,45	-	-
Pasożytnicza zgorzel siewek drzew iglastych (szkółki)	1,39	1,14	0,83	1,02	1,00	0,90	1,41	1,77	1,54
Pasożytnicza zgorzel siewek drzew liściastych (szkółki)	0,54	-	0,77	0,35	0,37	0,65	0,43	0,25	0,61
Plamistość liści (szkółki)	-	-	-	-	-	-	-	0,03	-
Rdze na igłach/liściach (szkółki)	-	-	-	-	-	0,18	-	0,17	-
Holenderska choroba wiązu (d-stany)	-	-	-	-	-	-	-	-	1,29

Źródło: ZOL w Szczecinku

Powierzchnia drzewostanów z wyraźnie widocznymi zinventaryzowanymi w trakcie taksacji uszkodzeniami od grzybów (w różnym stopniu) wynosi 509,12 ha.

Środki zaradcze przed chorobami grzybowymi wymienione są w opisanu ogólnym.

6.2.3. Zwierzęta roślinożerne

a) Zwierzęta łowne

Najistotniejszymi dla hodowli lasu zwierzętami łownymi na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo są jelenie i sarny. Zagrożają one uprawom i młodnikom głównie poprzez zgryzanie i spałowanie. Największe nasilenie spałowania występuje zwykle, gdy młodnik sosnowy ma wysokość od 1,5 do 2,5 m.

W Nadleśnictwie Borne Sulinowo w OHZ i obwodach nadzorowanych zinwentaryzowano wg stanu na dzień 10.03.2021 r. 851 szt. jeleni, 830 szt. saren oraz 193 szt. dzików.

Określona w trakcie taksacji powierzchnię ogólną drzewostanów ze zinwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny płowej, bez względu na stopień uszkodzeń, w rozbiciu na podklasy wieku i procentowe przedziały uszkodzeń ilustruje poniższa tabela.

Powierzchnia drzewostanów z zinwentaryzowanymi uszkodzeniami od zwierzyny według podklas wieku i przedziałów uszkodzeń

Klasa wieku	Przedział uszkodzeń w %			Razem
	10 - 20	30 – 40	> 40	
	Powierzchnia w ha			
1	2	3	4	5
Ia	277,17	30,61	3,58	311,36
Ib	1233,64	227,27	-	1460,91
IIa	1556,36	125,33	-	1681,69
IIb	117,29	-	-	117,29
IIIa i starsze	2,72	4,60	-	7,32
Ogółem	3187,18	387,81	3,58	3578,57

Drzewostany ze stwierdzonymi uszkodzeniami spowodowanymi przez zwierzynę zajmują łącznie 3578,57 ha, czyli ok. 21,3% powierzchni gruntów zalesionych Nadleśnictwa, w tym z uszkodzeniami powyżej 20% – 391,39 ha. Wśród drzewostanów I klasy wieku, najbardziej wrażliwych na uszkodzenia, uprawy i młodniki uszkodzone powyżej 20% zajmują powierzchnię 261,46 ha (ok. 14,8% powierzchni I kl. w.). Uszkodzenia w II i starszych klasach wieku, to w zasadzie zblizniające się ślady po spałowaniu. Około 89,1% wszystkich uszkodzeń od zwierzyny przypada na przedział „10 – 20%”.

Celem minimalizacji szkód powodowanych przez zwierzynę należy:

- utrzymywać stan zwierzyny na poziomie niezagrażającym celom hodowli,
- kształtować optymalną strukturę płci i wieku populacji jeleniowatych,
- stosować środki odstraszające,
- egzekwować prawidłowe zagospodarowanie łowisk (np. koszenie łąk),
- udostępniać żer włóknisty jeleniowatym w okresie niedoborów pokarmowych,
- wzbogacać naturalną bazę żerową,
- grodzić najbardziej zagrożone powierzchnie.

b) Zwierzęta objęte ochroną

Ochrona bobra w Polsce, to dobry przykład aktywnej ochrony gatunkowej. Zwierzę to do niedawna jeszcze zagrożone, wymieniane w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, obecnie znajduje się już tylko na liście gatunków objętych ochroną częściową. Dzięki intensywnej ochronie udało się zahamować proces jego ginięcia i spowodować znaczny wzrost liczebności tego gatunku. Obecnie ślady bytowania bobrów i ich „działalności inżynierskiej” widoczne są prawie na każdym zbiorniku i cieku wodnym. Odnotowany w ostatnich latach rozwój populacji objął również część wód powierzchniowych w Nadleśnictwie Borne Sulinowo. Jego szkodliwa działalność polega m.in. na „ścianianiu” drzew, głównie miękkich i budowaniu tam. Z tego tytułu wystąpić mogą szkody polegające na zalaniu przylegających upraw, młodników i starszych drzewostanów.

Powierzchnia ogólna drzewostanów z opisanymi w trakcie taksacji uszkodzeniami spowodowanymi przez bobry wynosi 548,14 ha. Szkody odnotowano w oddz.: 1a, 3d, 6c,g,i, 7a, 8a, 16a, 17a, 21c, 22a,b,d, 23w, 25a,j, 57c, 96d, 97f, 100a-c, 114c, 125d, 141d, 142a, 153d, 154a, 175f,g, 176a, 187l,m, 194g, 201b,d, 222a,b, 223b,j, 258a, 274a,b, 275b-d,h, 291l, 292f,j, 293a, 314h, 315f, 332m, 333a,p,r, 335a, 358k, 359d,f, 360a, 361f,g,l, 378j,l, 382c,f,h, 383f,i,k,m, 390h, 415f,i, 417c,f,j, 418a,f, 429d,i, 430a-c, 439f, 456g, 465c,g, 466b, 467a,b, 476d, 487p, 494a, 495a, 496a, 497a, 498b, 499a, 501a, 502f, 504a, 558g, 561b,c,g,i,j,o,p, 562d,h,i,j,l-o, 563a,b,d,f,i,j, 564a-g, 565a,c,f, 585f, 603c, 623f, 632h, 638a-c,f,h, 639b-h,m, 640a-c,f,i,k, 641a,d,f, 657h, 660m, 676c-f,j, 677d, 680d, 701b,j, 702d,f,j, 710c, 712d,f,h, 714b,c, 733a,g,h. Są to uszkodzenia o małym znaczeniu gospodarczym (do 10%).

Uszkodzenia spowodowane przez bobry (Fot. BULiGL O/Szczecinek)

Uszkodzenia spowodowane przez bobry (Fot. BULiGL O/Szczecinek)

6.3. Zagrożenia antropogeniczne

6.3.1. Stan i zanieczyszczenie powietrza

Emisją zanieczyszczeń nazywamy zjawisko przedostawania się do atmosfery substancji i pyłów z powierzchni ziemi. Rozróżniamy emisje naturalne oraz antropogeniczne – będące wynikiem różnorodnej działalności człowieka. Z punktu widzenia źródeł emisji wyróżnia się emisje: punktowe (sektor energetyczny i przemysłowy), powierzchniowe (sektor komunalno-bytowy i stacje paliw), liniowe (z oddziaływania transportu samochodowego).

Aktualnie obowiązujące przepisy prawne system oceny jakości powietrza opierają na klasyfikacji stref w województwie. W województwie zachodniopomorskim wyróżniono trzy strefy: aglomeracja Szczecińska, miasto Koszalin oraz strefa zachodniopomorska (pozostały obszar województwa).

Nadleśnictwo Borne Sulinowo położone jest w większości na terenie województwa zachodniopomorskiego (ok. 97%), dlatego też dla celów oceny powietrza zostało zaliczone do strefy zachodniopomorskiej.

Według kryteriów ustanowionych dla **ochrony zdrowia** („Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2020 – GIOŚ Szczecin”), strefę zachodniopomorską pod kątem zawartości w powietrzu dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5}, metali w pyłe PM₁₀ (ołowiu, arseniu, kadmu, niklu) i ozonu zaliczono do **klasy A**, w której poziom zanieczyszczeń nie przekroczył wartości dopuszczalnych. Natomiast pod kątem zanieczyszczeń benzo(a)pirenem w pyłe PM₁₀ – do **klasy C** wskazującej na przekroczenie poziomu docelowego i długoterminowego.

Według parametrów kryterialnych ustanowionych dla **ochrony roślin** (zanieczyszczenie dwutlenkiem siarki i tlenkami azotu oraz zawartość ozonu) obszar ten zaliczono do **klasy A**.

6.3.2. Stan i zanieczyszczenie wód

Na jakość wód ma wpływ wiele czynników, do których należą między innymi: rodzaj i jakość zanieczyszczeń wprowadzanych do wód, podatność danej kategorii wód na degradację oraz zdolność do samooczyszczania.

Institucją, która prowadzi badania czystości wód jezior i rzek na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Szczecinie.

a) Monitoring rzek

W publikacjach „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raporty 2013 - 2018*” przedstawiono szczegółową ocenę jakości badanych wód. Końcowe wyniki dla niektórych rzek zlokalizowanych w zasięgu Nadleśnictwa przedstawia tabela.

Klasy czystości rzek w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp.	Rok badania	Nazwa rzeki	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
1	2	3	4	5	6
1.	2012, 2014	Piława (do Zb. Nadarzyckiego)	umiarkowany	dobry	zły
	2017		słaby	poniżej dobrego	

Źródło: „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raporty 2013 - 2018*”.

b) Monitoring jezior

Wdrożenie Ramowej Dyrektywy Wodnej nakłada obowiązek kontroli stanu czystości jezior o powierzchni większej od 50 ha. W zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo występuje kilka takich zbiorników, są to jeziora: Pile (955,67 ha), Zbiornik Nadarzycki (154,59 ha), Niewlino (148,44 ha) oraz Dołgie (57,08 ha). Ocenę stanu czystości jezior można wykonać także dla zbiorników wodnych mniejszych niż 50 ha, lecz ważnych ze względów gospodarczych lub ekologicznych.

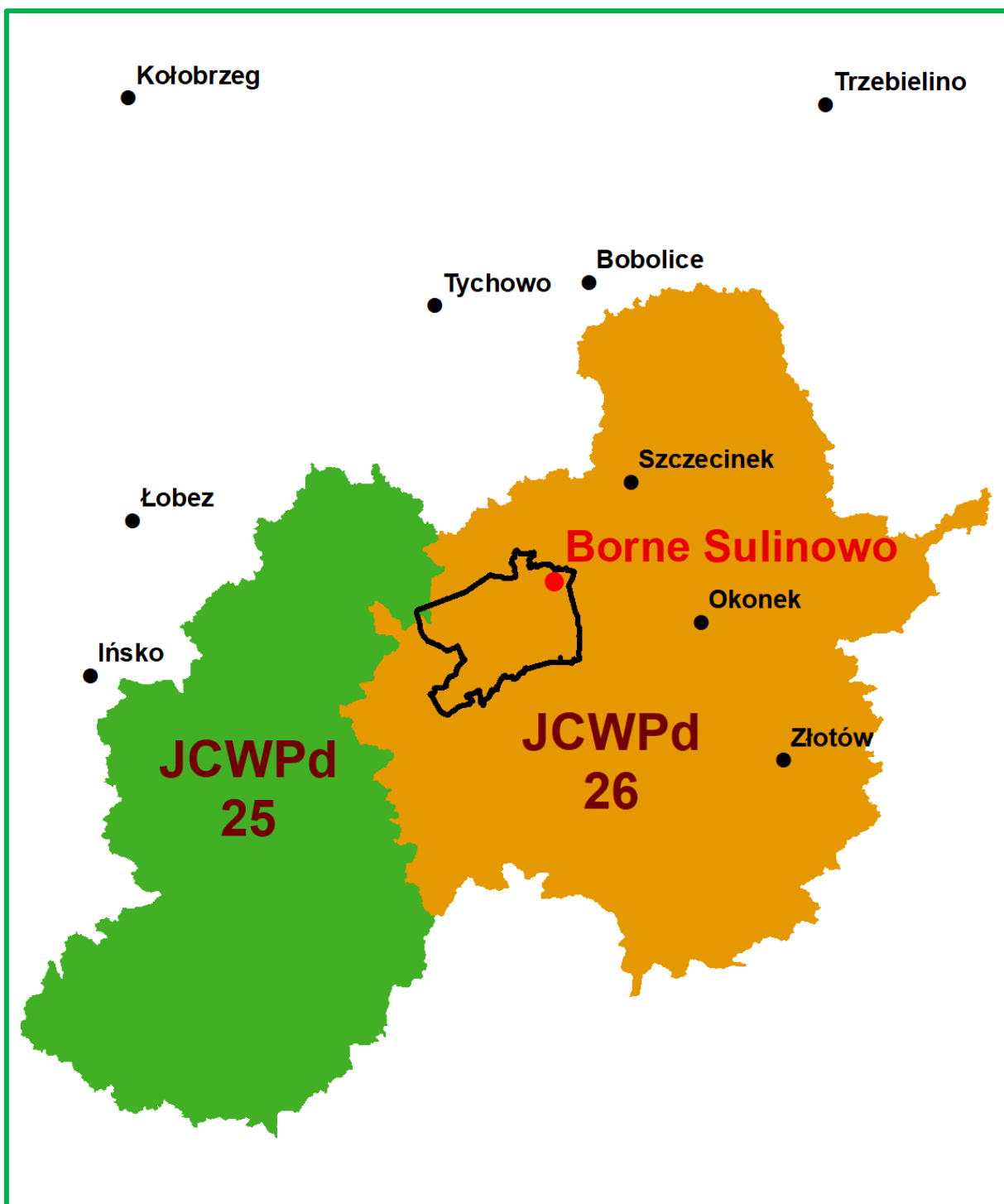
Stan czystości jezior w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Rok badania	Nazwa jeziora	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód
1	2	3	4	5
2012	Dołgie	dobry	-	dobry
2017	Pile	umiarkowany	poniżej dobrego	zły

Źródło: „*Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raporty 2013 - 2018*”.

c) Monitoring wód podziemnych

Ocena jakości wód podziemnych prowadzona jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Polskę podzielono na Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd). Nadleśnictwo Borne Sulinowo znajduje się w zasięgu JCWPd nr 25 i nr 26. Według oceny wód podziemnych prowadzonego przez WIOŚ, stan wód podziemnych w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo w roku 2016 otrzymał ocenę dobrą, zarówno pod względem ilościowym jak i chemicznym.

JCWPd w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo

d) Źródła zanieczyszczeń ekosystemów wodnych

Na czystość wód powierzchniowych i podziemnych duży wpływ ma gospodarka ściekowa, prowadzona przez gminy z terenu Nadleśnictwa Borne Sulinowo. Unieszkodliwianie ścieków komunalnych realizowane jest przez różnorodne systemy kanalizacyjne, tj. systemy kanalizacji grupowej, systemy zakładowe oraz indywidualne.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa zlokalizowane są dwie oczyszczalnie ścieków.

Oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Borne Sulinowo

Lp.	Lokalizacja: gmina, miejscowość	Przepustowość (m ³ /dobę)
1	2	3
1.	Borne Sulinowo, Borne Sulinowo	1400
2.	Czaplinek, Czaplinek	1500

Znaczący wpływ na stan środowiska, w tym na stan ekosystemów wodnych, mają również składowiska odpadów komunalnych, zwłaszcza w przypadku niewłaściwego ich zabezpieczenia i użytkowania. Według danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Szczecinie w zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo nie ma składowisk odpadów komunalnych. Ostatnie, gminne składowisko w Bornem Sulinowie z dniem 31.12.2012 r. zostało wyłączone z eksploatacji. Pozostałe gminy, które swoim zasięgiem obejmują Nadleśnictwo Borne Sulinowo wywożą odpady komunalne poza teren Nadleśnictwa.

Ochrona i właściwe zagospodarowanie zasobów wodnych powinno się odbywać poprzez:

- realizację zbiorczych i indywidualnych systemów oczyszczania w jednostkach osadniczych i produkcyjnych oraz udoskonalanie systemów już istniejących;
- wykluczenie z zabudowy krawędzi, zboczy i den dolin rzecznych;
- tworzenie wzdłuż cieków tzw. pasów ekologicznych poprzez zalesianie, zadrzewianie, nasadzanie krzewów oraz przekształcanie gruntów ornych w użytki zielone;
- ustanawianie lasów wodochronnych w bezpośrednim sąsiedztwie wód;
- likwidację dzikich wysypisk odpadów, a wobec planowanych w przyszłości wysypisk - przyjęcie i zrealizowanie zabezpieczeń ochraniających użytkowy poziom wodonośny;
- objęcie szczególną kontrolą obiektów hodowli ryb; potencjalne obiekty hodowlane wymagają nowoczesnych rozwiązań minimalizujących ujemny wpływ na środowisko wodne; wskazana jest ekspertyza ekologiczna przed wydaniem zgody na zlokalizowanie nowych obiektów wzdłuż rzek;
- realizowanie obiektów małej retencji wodnej (jazy, zastawki, zbiorniki).

6.3.3. Pożary lasu

Największe zagrożenie obszaru leśnego nadleśnictwa występuje wczesną wiosną, po stopnieniu śniegu - przed rozwojem roślinności, oraz w okresie letnim, w przypadku wystąpienia długotrwałych okresów z brakiem opadów atmosferycznych przy równocześnie utrzymującej się wysokiej temperatury powietrza. Okres jesienny z uwagi na niższe temperatury i większą wilgotność stanowi mniejsze zagrożenia pożarowe.

Dominujące na gruntach Nadleśnictwa drzewostany iglaste, z panującą sosną, z występującym łanowo w runie śmiałkiem pogiętym, sprzyjają szybkiemu rozprzestrzenianiu się ognia, ale w normalnych warunkach temperatura palącego się runa jest na tyle niska, że nie zagraża starszym drzewostanom.

W latach 2012-2021 na terenie Nadleśnictwa Borne Sulinowo odnotowano 30 pożarów, na łącznej powierzchni 13,52 ha. Główną przyczyną ich powstania były: wyładowania atmosferyczne (2), nieostrożność dorosłych (2), używanie ognia (1), podpalenia (10), energia elektryczna (1), pozostałe (1), nieustalone (13). Średnia wielkość powierzchni objętej pożarem wynosiła 0,45 ha.

6.3.4. Szkodnictwo leśne

Z innych zagrożeń, które mogą wystąpić w warunkach Nadleśnictwa Borne Sulinowo wymienić należy:

- wywożenie do lasu śmieci przez okolicznych mieszkańców,
- nadmierna penetracja lasów w okresie zbioru jagód i grzybów,
- zaśmiecanie lasów przez turystów i grzybiarzy,
- wyrzucanie śmieci z pojazdów w trakcie przejazdu przez lasy,
- wnykarstwo i kłusownictwo,
- nielegalne pozyskiwanie choinek i stroiszu,
- kradzieże drewna,
- niszczenie urządzeń turystycznych, tablic informacyjnych i ostrzegawczych,
- płoszenie zwierzyny,
- zagrożenie zaprószenia ognia w lesie.

Wśród zagrożeń występujących w Nadleśnictwie Borne Sulinowo, wymienić także należy specyficzne problemy wynikające z odbywających się ćwiczeń i szkoleń wojsk na poligonie w południowej części byłego obrębu Broczyno. Do najczęstszych, związanych z poli-

gonem szkód można zaliczyć: rozjeżdżanie pojazdami upraw leśnych lub runa, mechaniczne uszkodzanie drzew pojazdami, pociskami lub przez żołnierzy, pozostawienie rozlicznych ziemnych umocnień, okopów, transzei oraz zniszczenia w infrastrukturze dróg.

W okresie odbywających się ćwiczeń wojskowych, Komenda Poligonu wprowadza zakaz wstępu na powierzchnie objęte ćwiczeniami. Dlatego też na obszarze objętym dłuższym zakazem wstępu Nadleśnictwo może mieć problemy z terminowym wykonywaniem zabiegów gospodarczych: sanitarnych, hodowlanych lub związanych z ochroną lasu.

Znaczna część byłego obrębu Borne Sulinowo to dawny poligon wojsk niemieckich, a po wojnie radzieckich. Na terenie poligonu dochodziło często do pożarów, skażenia gleby środkami chemicznymi, dewastacyjnej wycinki drzew, rozjeżdżania wierzchniej warstwy gleby. Po opuszczeniu Bornego Sulinowa przez Armię Czerwoną, na początku lat 90-tych, teren poligonu był rekultywowany i sukcesywnie zalesiany. Jednak ślady po poligonie są nadal widoczne, np.: liczne ruiny po infrastrukturze poligonowej, umocnienia ziemne, transeje i okopy, czy ciągle znajdowane niewypały. W zalesieniach popoligonowych często pojawiają się kilkuarowe wypady (uciążliwe do uproduktywnienia w poprawkach lub uzupełnieniach), których przyczyna jest trudna do zdiagnozowania, a może mieć związek z wcześniejszym poligonowym wykorzystywaniem tych terenów.

W związku z występowaniem zagrożeń zdrowia i życia na obszarach poligonowych, Nadleśnictwo szkoli wszystkich pracowników związanych z pracami w lesie z zasad bezpiecznego przebywania na poligonie, a w szczególności instruuje o:

- zasięgu poligonu,
- strefach bezpośredniego i pośredniego zagrożenia,
- punktach informacyjnych o zakazie wstępu na teren poligonu,
- sygnalizacji strzelań,
- sposobach bezpiecznego poruszania się na drogach poligonowych,
- postępowaniu z niewypałami,
- planach ćwiczeń na poligonie,
- udzielaniu pierwszej pomocy w nagłych wypadkach.

Dodatkowo Komenda Poligonu przed wydaniem przepustki, uprawniającej do wstępu na teren poligonu, przeprowadza szkolenie z zasad przebywania na poligonie.

7. TURYSTYKA I EDUKACJA

7.1. Opis walorów turystycznych Nadleśnictwa

Racjonalna ochrona przyrody jest ściśle związana z problematyką rekreacji i turystyki. Dotyczy to zarówno udostępniania niektórych danych przyrodniczych w celu promocji ochrony przyrody, jak i nieujawniania części informacji, w przypadku, gdy groziłoby to zniszczeniem lub dewastacją obiektów chronionych.

Większość zasięgu Nadleśnictwa Borne Sulinowo charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi i rekreacyjno – wypoczynkowymi, na które składają się przede wszystkim duże kompleksy leśne. Jednak usytuowanie poligonu powoduje, że część obszaru Nadleśnictwa musi być wyłączona z zagospodarowania turystycznego lub jej udostępnianie jest ograniczone. Ale również tereny leśne poza poligonem są znakomitą bazą dla amatorów czynnego wypoczynku na łonie przyrody, a obszary porośnięte płacami czernicy i brusznicy oraz dobre urodzaje grzybów powodują, że lasy te są często odwiedzane przez ludność miejscową i przyjezdną, zdarza się, że nawet w okresie obowiązywania zakazu wstępu w czasie strzelań i ćwiczeń wojskowych. Kompleksy leśne, w których występuje dużo zwierzyny łownej, stanowią atrakcyjne tereny łowieckie. Dość duże znaczenie mają także zlokalizowane tu liczne jeziora i spora ilość śródleśnych oczek wodnych. Do największych jezior zagospodarowanych turystycznie należy Pile, przez które przepływa Piława, jedna z rzek najbardziej lubianych przez miłośników spływów kajakowych. Bardzo atrakcyjne pod względem przyrodniczo-krajobrazowym są również Zalewy i Rozlewiska Nadarzyckie. Obszar ten jest zarazem fragmentem „Wału Pomorskiego” – niemieckiego systemu obronnego, utworzonego przed II wojną światową, obejmującego liczne bunkry i umocnienia ziemne. Tak jeziora jak i rzeki cieszą się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród turystów jak i amatorów wędkowania. Przyciągają one swoim urokiem miłośników aktywnego wypoczynku nad wodą.

Bogactwo przyrodnicze oraz bardzo ciekawa historia regionu stanowią pierwszorzędne znaczenie dla osadnictwa rekreacyjnego, wypoczynku weekendowego i rozwoju agroturystyki. Z zagospodarowania turystycznego wyłączony jest obszar związany z poligonem, obejmujący południową częśći byłego obrębu Broczyno.

Na gruntach Nadleśnictwa w obrębie Borne Sulinowo zlokalizowane są cmentarze jeńskie żołnierzy: polskich, alianckich i Armii Czerwonej, w oddz.: 697f oraz 698f. Cmentarze te od lat 90-tych ubiegłego wieku, po rozpoczęciu prac nad upamiętnieniem tych miejsc pochówku, są coraz częściej odwiedzane przez turystów.

Do ciekawszego przyrodniczo obszaru Nadleśnictwa Borne Sulinowo należy zaliczyć występujący na gruntach Nadleśnictwa rezerwat przyrody „Diabelskie Pustacie”.

W celu ochrony najcenniejszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym fragmentów Pojezierza Drawskiego uznano w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa dwa obszary chronionego krajobrazu: „Pojezierze Drawskie” oraz „Dolina Piławy”.

Część zasięgu Nadleśnictwa objęta jest siecią Natura 2000 – występują tu fragmenty jednego obszaru specjalnej ochrony ptaków (OSO) - „Puszcza nad Gwdą” oraz dwóch specjalnych obszarów ochrony siedlisk (SOO): „Dolina Piławy” oraz „Diabelskie Pustacie”.

Na terenie Nadleśnictwa w rozlewiskach rzek i strumieni na dobre zadomowiły się bobry. Gniazduje tu też wiele gatunków dzikiego ptactwa, między innymi bielik, dla którego wyznaczono dwie strefy ochrony.

Obecność nieskażonego środowiska naturalnego stwarza potencjalne możliwości prowadzenia ekologicznej produkcji rolnej oraz rozwoju agroturystyki, jako alternatywnych źródeł dochodów dla mieszkańców okolicznych wsi. Konsekwentnie realizowany rozwój bazy agroturystycznej, zarówno dla turystów krajowych, jak również zagranicznych, stwarza szansę na zmianę dotychczasowego, rolniczego wizerunku okolicznych gmin na turystyczno-rolniczy.

Penetracja lasu przez człowieka wyłania jednak potrzebę stworzenia warunków ochrony środowiska leśnego oraz pogodzenia różnorodnych funkcji lasu, to jest gospodarczych i ochronnych, z udostępnieniem terenów leśnych dla celów rekreacyjnych. Wszelkie działania w tym zakresie winny wyprzedzać masowy i żywiołowy napływ ludności do lasu.

Bieżące wypełnianie przez lasy funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej Nadleśnictwo winno realizować poprzez:

- umożliwienie wstępu do lasu z zachowaniem zasad z zakresu ochrony przyrody i ochrony przeciwpożarowej,
- współpracę z RDOŚ i Konserwatorem Zabytków oraz z władzami samorządowymi w zakresie: organizacji ruchu turystycznego, ochrony przyrody i zabytków,
- oznaczenie osobliwości przyrodniczych i miejsc historycznych, jeżeli nie zagraża to dewastacją obiektów chronionych,
- pozostawianie otulin wokół zbiorników wodnych i tras turystycznych,
- śledzenie rozwoju ruchu turystycznego i dostosowywanie liczby i rodzaju urządzeń turystycznych do aktualnych potrzeb.

7.2. Turystyka na terenie Nadleśnictwa

W celu ukierunkowania ruchu turystycznego wyznaczono przez najciekawsze tereny Nadleśnictwa różnego rodzaju szlaki turystyczne: piesze, nordic walking, rowerowe, kajakowe oraz konny.

Szlaki piesze:

1. **Pętla Pszczoły** (długość 5,4 km) – w oddz.: 317, 319, 340-344, 398-400,
2. **Pętla Biedronki** (długość 8,8 km) – w oddz.: 339-438, 396-405, 447-450,
3. **Trakt Jeniecki** (długość 3,2 km) – w oddz.: 696-698,
4. **Niebieski – „im. I Warszawskiej Dywizji Kawalerii”** (długość 4,4 km) – ze Świerczyny przez Wielboki oddz. 750-747,
5. **Czarny – „Zdbice – Howiec”** (długość 0,1 km) – w oddz.: 742.

Nordic Walking:

1. **„Nad Jezioro Pile”** (długość 17,2 km) – przez oddz.: 8-21, 6, 2, 1, 3,
2. **„Szlak Pamięci”** (długość 4,5 km) – w oddz. 22-25.

Ścieżka konna:

1. **Szlak konny „Pojezierza Drawskiego”** (długość 14,2 km) – z Liszkowa przez oddz.: 101, 116, 145, 179, 254, 294-292, 250-245, 169-164, 129-126, 80, 37.

Spływ kajakowy:

1. **Rzeka Dobrzyca** (długość 9,8 km) – z Jez. Kuźnica przy oddz.: 383, 391, 440, 488, 520, 586, 661, 720, 736, 739, 741,
2. **Jezioro Pile i rzeka Pilawa** (długość 17,9 km) - z Liszkowa przy oddz.: 57, 56, Jezioro Dołgie przy oddz.: 142, 176, 251, 252, 293, 294, 336-338, 361, 418, 467, 504, Rozlewiska Nadarzyckie, Zalewy Nadarzyckie przy oddz. 713 do granicy Nadleśnictwa.

Szlaki rowerowe:

1. **Czarny – „Lobeliowe Jeziora”** (długość 9,2 km) – z Piekar przy oddz.: 200, 208, Broczyno, Trzciniac do Byszkowa,
2. **Wodny** (długość 20,8 km) – z Bornego Sulinowa przy oddz. 8-10 przez oddz.: 11-18, 3, 1, 2, 6, 215 przez oddz.: 36, 56-53, 99-95, 141, 140, 175, 174, 138, 91, 44 do Bornego Sulinowa,

3. **Bunkry** (długość 10,0 km) – przy oddz.: 37, 38 przez Borne Sulinowo, oddz.: 44, 91, 138, 173-162, 238, 237, 160 do granicy Nadleśnictwa,
4. **Czerwony** – „**Nad Jezioro Ciemino**” – przy oddz. 25 przez Borne Sulinowo przez oddz.: 23, 22, 24 do Krągów,
5. **Żółty** – „**Wrzosa**” (długość 28,8 km) – przy oddz. 25 przez Borne Sulinowo przez oddz.: 44, 90, 91, 138, 174, 283, 291, 292, 334, 335, 360, 417-414, 465, 464, 562, 639, 701-695, 632, 633, 557-550, 453-450, 548-546, 448-450, 399-400, 343, 344, 320, 321, 278, 237, 160 do granicy Nadleśnictwa,
6. **Czarny** – „**Kraina Małych Jezior**” (długość 13,9 km) – z Krągów przez oddz.: 22, 23 przez Borne Sulinowo przy oddz. 8-10 przez oddz.: 11-20 przez Liszkowo do Łubowa,
7. **Zielony** – „**Greenway – Naszyjnik Północy**” (długość 34,3 km) – przy oddz.25 przez Borne Sulinowo, Starowice, Jeziorna, Liszkowo do Łubowa,
8. **Czarny** – „**Wkręć Się w Historię**” trasa nr 7 (długość 16,1 km) – z Krągów do Bornego Sulinowa przez oddz. 40, 41, 85, 86, 133, 169, 245, 286, 327, 351-348, 405-402, 345, 321, 320, 278, 237, 160 do granicy Nadleśnictwa,
9. **Niebieski** – „**Kraina Odwróconego Krzyża**” (długość 28,8 km) – z Bornego Sulinowa przez Starowice, Jeziorna, Ostroróg, Nobliny, Liszkowo do Bornego Sulinowa,
10. **Zielony** – „**Dobrzyca**” (długość 23,0 km) – z Czaplinka przez Czarne Małe, oddz.: 112-110, 155, 154, 153 – Jeziorna, oddz.: 185, 186, 264-267, 224-226, 269, 309, 375-378, 380, Motarzewo, Turze do Machlin oraz w oddz. 234.

Do uprawiania różnych form turystyki wodnej (żeglarstwo, sporty wodne, windsurfing) nadaje się także jezioro Pile.

W celu odpowiedniego udostępniania lasów dla potrzeb turystyki i wypoczynku Nadleśnictwo Borne Sulinowo wyznaczyło i przygotowało następujące miejsca i urządzenia:

- miejsca postoju, w oddz.: 24a, 92d, 138g, 160f, 175d, 291f, 337f, 344f, 390a, 392a, 465b, 564c, 639k, 696p, 698d;
- miejsce biwakowe, w oddz.: 2f, 3a, 17a, 154g, 187f;
- miejsce widokowe, w oddz.: 344a, 415d;
- miejsce edukacyjne, w oddz.: 8b;
- miejsce turystyczne, w oddz.: 79f, 185a, 639r, 702c, 715c
- miejsce kulturowe, w oddz. 8g.

Miejsce biwakowe, oddz. 17a (fot. BULiGL O/Szczecinek)

7.3. Edukacja ekologiczna na terenie Nadleśnictwa

Edukacja ekologiczna prowadzona w Polsce jest wyrazem ogólnych tendencji, a także porozumień międzynarodowych. W zakres edukacji ekologicznej wchodzi m.in. edukacja leśna społeczeństwa.

Edukacja leśna społeczeństwa jest jednym z zadań realizowanych przez PGL Lasy Państwowe. Zadanie to wynika z przyjętej Uchwały nr 67 Rady Ministrów z dnia 16.07.2019 r., w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" oraz Zarządzenia nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 9 maja 2003 roku, w sprawie kierunków rozwoju edukacji leśnej w Lasach Państwowych oraz wytycznych do tworzenia programu edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie.

Edukacja prowadzona przez Lasy Państwowe, ma na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o środowisku leśnym i zrównoważonej gospodarce leśnej, podniesienie świadomości w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z darów lasu oraz budowanie zaufania społecznego do działalności zawodowej leśników.

Wspomniane Zarządzenie nr 57 wprowadziło do praktyki zawodowej Lasów Państwowych dokument zatytułowany „Program edukacji leśnej społeczeństwa w nadleśnictwie”. Wynikają z niego kierunki rozwoju, zakres i zadania realizowane przez nadleśnictwa w ramach edukacji. Nadleśnictwo powinno prowadzić edukację leśną wykorzystując salę narad w budynku Nadleśnictwa spełniającą rolę izby edukacyjnej, ale także naturalne walory przyrodnicze terenu (pomniki przyrody, ciekawe przyrodniczo miejsca: jeziora, źródła itd.).

Bazą do realizacji zadań w terenie będzie ścieżka edukacyjna „Głowa Orła”, zlokalizowana w leśnictwie Liszkowo, w oddz. 8, o długości 0,7 km. Wzdłuż tras rozmieszczone są liczne tablice o tematyce leśnej, przedstawiające budowę i funkcjonowanie ekosystemów leśnych, produkcyjne i pozaprodukcyjne znaczenie lasu, hodowlę i ochronę lasu, a także rolę leśnika w gospodarowaniu zasobami przyrody. Lekcje przyrody cieszą się dużym zainteresowaniem o każdej porze roku.

Partnerami w edukacji leśnej mają być lokalne przedszkola i szkoły, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, Starostwa Powiatowe w Drawsku, Szczecinku oraz Złotowie, a także organizacje i stowarzyszenia pozarządowe.

W ramach edukacji przyrodniczo-leśnej Nadleśnictwo bierze udział w imprezach masowych organizowanych przez lokalne samorządy, przygotowując na nie np. tematyczne wystawy. Prowadzi również na swoim terenie różnego rodzaju pogadanki i spotkania leśników z młodzieżą szkolną, organizuje konkursy przyrodnicze, turnieje, imprezy rekreacyjne, rajdy rowerowe oraz akcje, między innymi: „Sprzątanie Świata”, „Dzień Ziemi” itp., które mają na celu promowanie szeroko pojętej ochrony środowiska.

Innym celem edukacji przyrodniczo-leśnej w Nadleśnictwie jest zachęcenie wypoczywających gości i miejscowej ludności do uprawiania aktywnego wypoczynku, pokazanie różnorodności występującej tu przyrody oraz przybliżenie problematyki gospodarki leśnej i ochrony przyrody.

Odbywać się to może m.in. poprzez:

- ustawianie tablic wyjaśniających poszczególne zagadnienia z ochrony przyrody oraz gospodarki leśnej,
- unikanie ustawiania tablic z zakazami wstępu; raczej należy informować, gdzie można wejść, gdzie wjechać i pozostawić bezpiecznie samochód,
- wyraźne oznaczanie granic obiektów szczególnie cennych,
- komunikaty w lokalnych środkach masowego przekazu,
- wydawanie folderów,

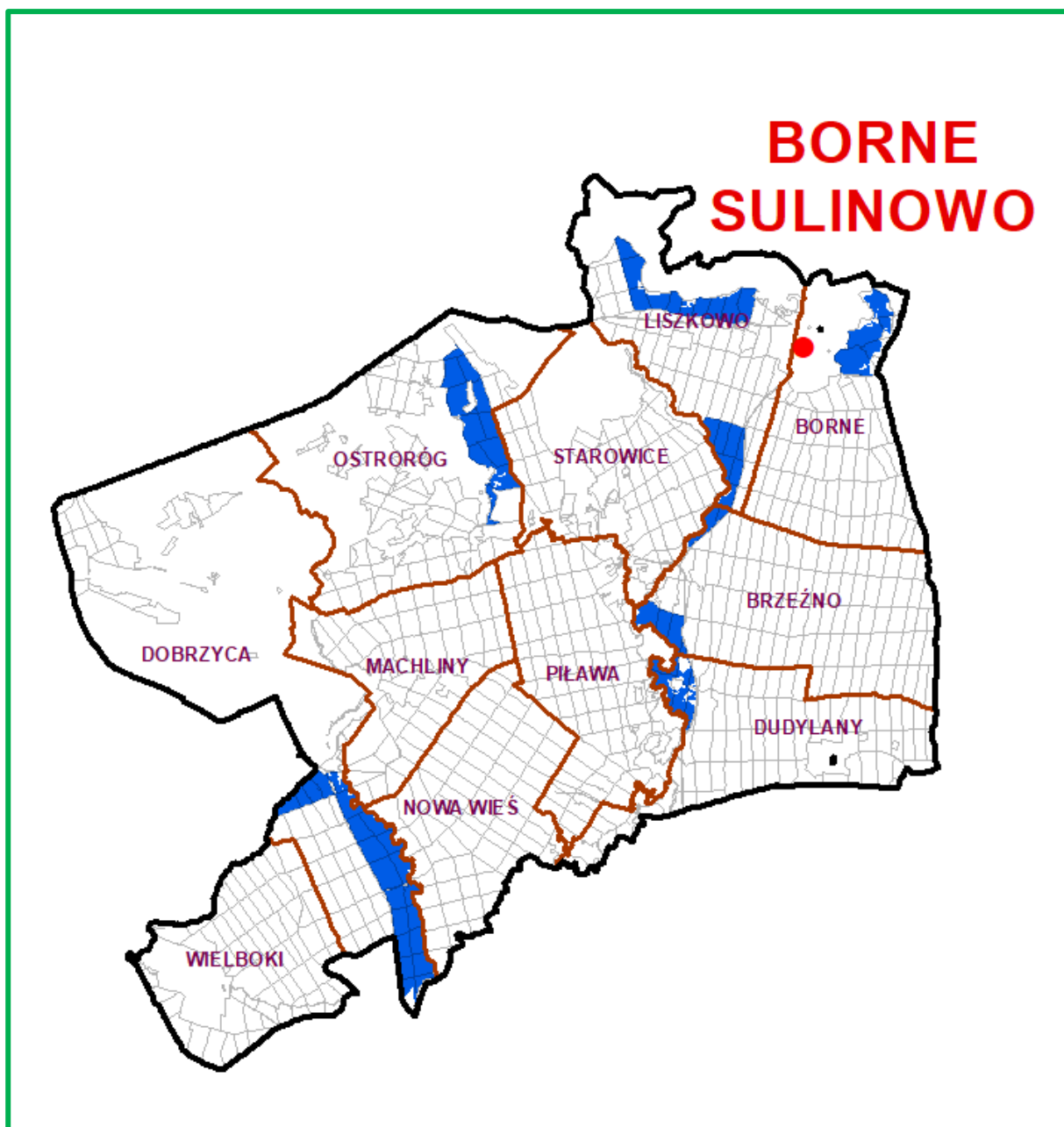
- prezentowanie walorów Nadleśnictwa i zagadnień związanych z ochroną przyrody poprzez media społecznościowe.

Ważne jest, aby podejmowane przez Nadleśnictwo działania edukacyjne i propagandowe nie ograniczały się wyłącznie do środowiska leśnego, ale by w jak najszerszym zakresie miały miejsce na terenach szkół, urzędów, ośrodków wypoczynkowych, itp. Wszystkie informacje prezentowane na tablicach, w folderach, itp. powinny być napisane językiem przystępnym i powinny zawierać jak najmniej terminów fachowych, a jeśli takie się pojawiają, winny być do nich stosowne wyjaśnienia.

Od 1 maja 2021 r. wszedł w Lasach Państwowych nowy program pod nazwą „Zanocuj w lesie”. Na terenie 430 nadleśnictw w Lasach Państwowych zostały wyznaczone specjalne obszary leśne, gdzie miłośnicy nocowania w lesie, będą mogli uprawiać swoje hobby (bus-hcraft, survival) bez obaw o naruszenie ustawy o lasach.

Wyznaczona przez Nadleśnictwo strefa to obszar przeznaczony dla ludzi, którzy chcą przenocować w lesie "na dziko" bez specjalnej infrastruktury. Osoby udające się na wyprawę powinny zapoznać się z regulaminem korzystania z obszaru, który zawarty jest na w załączniku na stronie internetowej Nadleśnictwa. Osoby korzystające z programu „Zanocuj w lesie” powinny także zapoznać się, czy obszar nie podlega okresowemu zakazowi wstępu do lasu, a także czy na wyznaczonym obszarze są prowadzone prace gospodarcze lub czy odbywają się polowania zbiorowe.

Osoby nocujące w lesie powinny po biwaku przywrócić miejsce swojego pobytu do stanu wyjściowego. Filozofia „Leave no trace” głosi, że nasz biwak musi być zorganizowany w taki sposób, aby po naszym pobycie nie pozostał żaden ślad. Nocleg w udostępnionym miejscu będzie możliwy dla dziewięciu osób na dwie noce. Lokalizacja takich miejsc przedstawiono na mapce poglądowej zamieszczonej poniżej.

Mapa obszarów leśnych programu „Zanocuj w lesie” w Nadleśnictwie Borne Sulimowo
(www.bdl.lasy.gov.pl)

8. PLAN DZIAŁAŃ

8.1. Ogólne wytyczne i zalecenia prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej

8.1.1. Podział na gospodarstwa

Zgodnie z ustaleniami Komisji Założeń Planu przyjęto następujący podział na gospodarstwa:

- a) Specjalne - (S) - obejmujące drzewostany pełniące funkcje specyficzne:
- rezerwaty przyrody wraz z ich otuliną;
 - projektowane i proponowane (z opracowaną dokumentacją) rezerwaty;
 - lasy glebochronne na stokach o nachyleniu powyżej 45⁰ oraz na stromych zboczach jarów, wąwozów i wzgórz;
 - lasy stanowiące wyłączone drzewostany nasienne i drzewostany zachowawcze;
 - lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej;
 - lasy wodochronne w strefach ochronnych ujęć wody i źródeł wody;
 - lasy na gruntach wpisanych do rejestru zabytków i ze stanowiskami archeologicznymi w strefie „W.I.”, „W.II.”;
 - lasy na terenie ośrodków wypoczynkowych i w ich najbliższym otoczeniu;
 - lasy, na których zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze Natura 2000 o znaczeniu priorytetowym;
 - lasy ze źródłiskami i inne, cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym, w szczególności na gruntach przyległych do rzek, cmentarze, miejsca pamięci;
 - lasy mające szczególne znaczenie dla obronności i bezpieczeństwa państwa;
 - ostoje różnorodności biologicznej;
 - lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych;
 - lasy na siedliskach bagiennych: Bb, BMb, LMb.
- b) Wielofunkcyjnych lasów ochronnych (O) - obejmujące obszary uznanych lasów ochronnych z wyjątkiem zaliczonych do gospodarstwa specjalnego (S);
- c) Wielofunkcyjnych lasów gospodarczych (G) - obejmujące pozostałe obszary z wiodącą funkcją produkcyjną, w tym:

- obszary o zrębowym sposobie zagospodarowania (GZ) – w odniesieniu do drzewostanów w lasach gospodarczych, w których ze względu na typ siedliskowy lasu, typ drzewostanu (TD) i aktualny skład gatunkowy przewidziane jest stosowanie rębni zupełnej; dotyczy to głównie drzewostanów na siedliskach: Bśw, BMśw (z wyjątkiem KO i KDO), BMw i Ol;
- obszary o przerębowo-zrębowym sposobie zagospodarowania (GPZ) – w odniesieniu do drzewostanów w lasach gospodarczych, w których stosowane będą rębnie częściowa, gniazdowa lub stopniowa; są to głównie drzewostany na siedliskach: LMśw, LMw, Lśw, Lw oraz KO i KDO bez względu na siedlisko.

8.1.2. Wytyczne w zakresie projektowania użytkowania rębego

Projektowane sposoby użytkowania rębego i rodzaje rębni przyjęto zgodnie z protokołem KZP. Uwzględniają one aktualny stan lasu i jego specyfikę lokalną.

Podczas planowania cięć rębnych kierowano się wytycznymi zawartymi w „Zasadach hodowli lasu”, instrukcjami i wytycznymi obowiązującymi aktualnie w Lasach Państwowych oraz zaleceniami KZP, w szczególności:

- w gospodarstwie specjalnym i lasów ochronnych projektowane użytkowanie rębne wynika ze stwierdzonych na gruncie potrzeb hodowlanych; została przyjęta przy tym zasada, iż użytkowanie nie może zakłócić pełnienia przez te drzewostany przypisanych i zatwierdzonych funkcji ochronnych;
- na siedliskach bagiennych zrezygnowano z użytkowania rębego;
- w użytkach rębnych zasadniczo planowano do pozyskania nie więcej niż 95% miąższości; reszta starodrzewu powinna pozostać w formie kęp wraz z nienaruszonymi warstwami dolnymi;
- bezpośrednio przy ciekach, zbiornikach wodnych, torfowiskach i miejscach kultu religijnego, projektując użytkowanie rębne zastosowano rębnię złożoną - tam gdzie można spodziewać się odpowiednich warunków do odnowienia naturalnego, a na ubogich (mniej żyznych) siedliskach - w przypadku projektowania rębni zupełnej - planowano do pozostawienia pasy ochronne o szerokości 20-40 m; pasy ochronne pozostawiono również przy projektowaniu w takich warunkach rębni gniazdowej zupełnej IIIa; na pasach tych zabiegi gospodarcze powinny być prowadzone pod kątem ukształtowania strefy ekotonowej;

- w celu urozmaicenia przebiegu działek zrębowych wykorzystano naturalne granice wyłączeń, drogi, rowy itp.;
- podczas planowania rodzaju rębni wzięto pod uwagę występowanie siedlisk przyrodniczych; niektóre drzewostany cenne pod względem przyrodniczym lub krajobrazowym wyłączono z użytkowania rębego.

8.1.3. Wytyczne w zakresie planowania hodowlanego

Biorąc pod uwagę regionalizację przyrodniczo-leśną oraz lokalne warunki siedliskowe, KZP ustaliła dla poszczególnych typów siedliskowych lasu typy drzewostanów (TD) oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw. Określając TD dla konkretnego wyłączenia uwzględniano stan siedliska, rzeczywisty skład gatunkowy drzewostanu, stopień uwilgotnienia, występujące mikrosiedliska. KZP przyjęła również typy drzewostanów i orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla siedlisk przyrodniczych Natura 2000.

8.2. Ochrona różnorodności biologicznej

W celu ochrony różnorodności biologicznej w lasach Nadleśnictwa Borne Sulinowo zaleca się:

- a) dla zachowania różnorodności gatunkowej:
 - zwracać uwagę na skład gatunkowy nie tylko upraw i warstwy drzewiastej, ale również podszytów,
 - chronić cenne przyrodniczo gatunki roślin podczas prowadzenia zabiegów, np. poprzez pozostawianie biogrup i kęp oraz omijanie ich przy wyznaczaniu szlaków operacyjnych,
 - stwarzać warunki dla rozwoju wszystkich warstw lasu;
- b) w celu zachowania różnorodności genowej należy:
 - chronić populacje rzadkich i zagrożonych gatunków roślin i zwierząt,
 - zwracać uwagę, ażeby pozyskiwanie materiału siewnego (głównie drzew i krzewów leśnych) odbywało się z jak największej liczby osobników oraz z różnych miejsc Nadleśnictwa;
- c) w celu zachowania bogactwa i różnorodności ekosystemów należy dążyć do:
 - wykorzystania zmienności w ramach mikrosiedlisk, wprowadzając na te niewielkie powierzchnie właściwe im gatunki,

- zachowania w stanie zbliżonym do naturalnego i odtwarzania śródleśnych cieków i zbiorników wodnych,
- pozostawiania w stanie nienaruszonym nisz źródłiskowych, bagien, trzęsawisk i torfowisk z ich charakterystyczną florą i fauną,
- zachowania olsów i innych naturalnych zbiorowisk jako ostoi rzadkich gatunków roślin i zwierząt,
- indywidualizowania zasad postępowania gospodarczego,
- popierania mechanizmów samoregulacji w przyrodzie (o ile nie zagraża to trwałości lasów),
- zwiększania udziału starych drzew w lasach oraz związanych z nimi roślin, zwierząt i mikroorganizmów,
- wyznaczania i pozostawiania drzew dziuplastych do ich naturalnego rozkładu,
- preferowania odnowień naturalnych,
- pozostawianie drewna martwego,
- kształtowania strefy ekotonowej, bogatej w gatunki stykowe, szczególnie na siedliskach porolnych,
- zagospodarowania lasu w sposób zapewniający maksymalizację korzystnego ich wpływu na klimat, wodę, glebę i warunki życia człowieka,
- czynnej ochrony ekosystemów łąkowych poprzez regularne wykaszanie, a tam, gdzie jest to konieczne – zbiór siana.

8.3. Kształtowanie stref ekotonowych

Biocenozy mogą mieć w przyrodzie wyraźnie wykształcone granice lub przechodzić jedna w drugą stopniowo, szerszym lub węższym pasem przejściowym. Ta strefa przejściowa, zwana inaczej ekotonem, odznacza się zazwyczaj większym bogactwem flory i fauny, niż podstawowe, graniczące ze sobą ekosystemy. Szczególnie korzystne są szerokie strefy ekotonowe, będące miejscem bytowania gatunków charakterystycznych dla obu sąsiadujących biocenoz oraz tzw. gatunków stykowych.

W celu kształtowania korzystnej strefy ekotonowej w Nadleśnictwie Borne Sulinowo należy:

- dążyć do tego, by zewnętrzne obrzeże lasu oraz lasy wzdłuż dróg, cieków wodnych, szlaków turystycznych, itp., były maksymalnie wypełnione; by tworzyła się „ściana lasu” ograniczająca wnikanie i penetrację czynników szkodliwych; ściana ta winna składać się z wielu warstw roślinnych, obejmujących roślinność drzewiastą, krzewiastą i runo;
- stosować na obrzeżach lasu silniejsze cięcia pielęgnacyjne, umożliwiając w ten sposób wnikanie światła do wnętrza lasu i powstawanie fragmentów lasu charakteryzujących się możliwie dużym zwarcim pionowym drzewostanów;
- w cięciach pielęgnacyjnych preferować drzewa i krzewy silnie korzeniące się oraz drzewa silnie ugałęzione;
- przy sztucznym kształtowaniu tej strefy stosować luźniejszą więźbę sadzenia, wprowadzać możliwie dużą gamę gatunków o wysokich walorach estetycznych;
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (7110, 7120, 7140, 91D0, 91E0) należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem posuszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

Realizacja powyższych zaleceń powinna odbywać się etapami, przy okazji wykonywania bieżących zadań gospodarczych w poszczególnych drzewostanach.

8.4. Kształtowanie stosunków wodnych

Zagadnienia gospodarki wodnej są niezmiernie istotne na znacznym obszarze Nadleśnictwa. Wiele hektarów lasów prawidłowo rozwijać się będzie jedynie w przypadku utrzymania obecnego poziomu wód gruntowych.

Realizacji tego celu ma służyć przestrzeganie następujących zasad:

- należy chronić brzegi zbiorników wodnych przed dewastacją;
- wokół jezior, których brzegi stwarzają korzystne warunki dla rozwoju rekreacji, powinny być wyznaczone strefy ochronne;

- należy utrzymywać w stanie zbliżonym do naturalnego śródlęśne zbiorniki i oczka wodne;
- pozwolić na naturalne kształtowanie się koryt rzek;
- nie można osuszać i zalesiać torfowisk;
- melioracje odwadniające powinny być ograniczone do niezbędnego minimum;
- zaleca się lokalne zbieranie wód, np. w rowach bez odpływu, zbiornikach retencyjnych;
- podmokłe, trudne do odnowienia grunty można odnawiać samosiewem lub wieloletnikami, bez przygotowania gleby ciężkim sprzętem i bez stosowania rabatowałków; dopuszczalne są tu również odstępstwa od zalecanego składu gatunkowego;
- nie można zalesiać tych łąk i pastwisk, na których zinwentaryzowano siedliska przyrodnicze;
- wskazana jest likwidacja gruntów ornych dochodzących do zbiorników wodnych i koryt rzek; należałoby je przekształcać na trwałe użytki zielone lub pozostawić do sukcesji leśnej;
- należy rozważyć potrzebę budowy obiektów małej retencji.

8.5. Postępowanie w obiektach objętych ochroną

Nadleśnictwo wykonuje zadania z zakresu ochrony przyrody na podstawie planów ochrony, planów zadań ochronnych lub zaleceń wydanych przez organ właściwy do sprawowania ochrony przyrody i po zapewnieniu środków finansowych na ochronę.

Postępowanie w obiektach chronionych, wyszczególnionych w rozdziale „Formy ochrony przyrody”, powinno uwzględniać:

a) odnośnie rezerwatu przyrody:

- przestrzegać zakazów wymienionych w Art. 15, ust.1 ustawy o ochronie przyrody;
- realizować działania ochronne w rezerwach posiadających plany ochrony;
- służby Nadleśnictwa powinny czynnie uczestniczyć przy tworzeniu projektu planu ochrony dla rezerwatów przyrody;

b) odnośnie rezerwatu przyrody „Diabelskie Pustacie”:

- rezerwat posiada plan ochrony ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 28 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Zach.

z 2013 r., poz. 2295) wraz z późniejszymi wprowadzającymi zmiany w rodzaju i zakresie działań ochronnych na obszarze rezerwatu.

Określenie działań ochronnych na obszarze ochrony w rezerwacie „Diabelskie Pustacie”

(literacja wyłączeń wg stanu na 01.01.2022 r.)

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych	Rodzaj czynności w <i>Planie</i>	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych
1	2	3	4	5
1.	<p>Poddz.: 316a (były 143a), 317a (były 144a), 318a (były 145a), 319a (były 146a), 319b (były 146b), 320b (były 147b), 320f (były 147a), 339a (były 163a), 340a (były 164a), 341c (były 165b), 342c (były 166b), 343c (były 167b), 344a,h (były 168a,b), 345a (były 169a), 346a (były 170a), 347a (były 171a), 396a (były 185a), 397a-c (były 186a-c),</p> <p>398b-f (były 187b), 399a,g (były 188a,f), 402f,h (były 191d,g), 403d-l (były 192c), 404c (były 193a), 446a,b (były 207a), 447a-d,g,h (były 208a), 447f (były 208b), 448a,b,f,g (były 209a), 448a (były 209b), 449a-d (były 210a), 454a-c (były 215a), 455a (były 216a).</p>	Brak wskazań	Utrzymanie powierzchni wrzosowisk oraz niewielkich płatów muraw napiaskowych w obrębie wrzosowisk w rezerwacie.	<p>1) koszenie raz na 5-7 lat w okresie późnojesiennym, po wysypaniu nasion; stosować koszenie naprzemienne (każdorazowo inny płat wrzosowiska, nie całość za jednym razem). Biomasa należy wywozić poza teren rezerwatu niezwłocznie;</p> <p>2) ewentualne wprowadzenie ekstensywnego wypasu (pierwotne metody użytkowania wrzosowisk) lub eksperymentalnego rozjeżdżania powierzchni wrzosowisk. Do wypasu stosować prymitywne rasy owiec (najlepiej wrzosówki lub świniarki), w obsadzie maksymalnie 1 DJP/ha;</p> <p>3) ewentualne zastosowanie maszyn do uprawy gleby w celu odnowienia wrzosowisk (przeoranie bądź przebronowanie gleby, uszkadzające korzenie wrzosu i pobudzające regenerację roślin) oraz regularne systematyczne usuwanie nalotów drzew i krzewów przy użyciu metod kombinowanych (mechanicznych i/lub punktowego zastosowania środków chemicznych w terminach i ilości zależnej od potrzeb). W miarę możliwości siewki (zwłaszcza osiki, brzozy i czeremchy) – wrywać z korzeniami. Biomasa należy wywozić poza teren rezerwatu w przeciągu 2 miesięcy od zakończenia zabiegów.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Borne Sulinowo, Nadleśnictwo Czarnobór, RDOŚ w Szczecinie.</p>
2.	<p>Poddz.: 397b (były 186b), 397c (były 186c), 399b (były 188b), 399d (były 188c), 399h (były 188g), 403a (były 192a), 404b (były 193b), 446c (były 207b),</p>	Brak wskazań	Zabiegi pielęgnacyjne mające na celu utrzymanie aktualnej postaci ekosystemów leśnych, stworzenie jak najlepszych warunków do wzrostu i rozwoju	<p>Ilość m³ grubizny do pozyskania – w zależności od potrzeb. Liczba zabiegów – co najmniej dwukrotnie w ciągu całego okresu obowiązywania planu u.l., w terminach zależnych od potrzeb (w okresie spoczynku wegetacyjnego w I i IV kwartale). Pierwszy zabieg należy wykonać w przeciągu pierwszych pięciu lat obowiązywania planu.</p>

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych	Rodzaj czynności w Planie	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych
1	2	3	4	5
	446f (były 207f), 448c (były 209c).		gatunków drzewiastych, ze szczególnym uwzględnieniem występujących w nich cennych, rzadkich oraz chronionych gatunków roślin i zwierząt.	Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Borne Sulinowo, Nadleśnictwo Czarnobór.
3.	Obszar całego rezerwatu.	-	-	Inwentaryzacja i monitoring populacji wilka <i>Canis lupus</i> w rezerwacie w okresie obowiązywania planu ochrony (z częstotliwością zależną od potrzeb), w tym: - całoroczne obserwacje gatunku i jego nor, - obrączkowanie osobników wilka i jelenia, - zbiór prób do badań genetycznych, - ewentualne przeprowadzenie nalotów termowizyjnych i fotogrametrycznych w przypadku uzyskania środków zewnętrznych (np. z programu Life +). W oparciu o wyniki ww. monitoringu podjęcie, w zależności od potrzeb, działań mających na celu utrzymanie drożności terenów migracji i dyspersji (korytarzy ekologicznych) oraz określenie i zachowanie odpowiedniej bazy pokarmowej. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Borne Sulinowo, Nadleśnictwo Czarnobór, RDOŚ w Szczecinie.
4.	Punktowo w poddz: 317a (były 144a), 318a (były 145a), 319a (były 146a), 339a (były 163a), 340a,b (były 164a,b), 341a,c (były 165a,b), 342c (były 166b), 343c (były 167b), 344a,b (były 168a,b), 345a (były 169a), 346a (były 170a), 347a (były 171a), 348a (były 172a), 396a (były 185a), 398b-f (były 187b), 399a (były 188a), 400a (były 189a), 400i,j (były 189i), 401d,f (były 190f),	Zgodnie z PUL	Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) infrastruktury służącej celom edukacyjnym, turystycznym, sportowym i rekreacyjnym w rezerwacie, ustawionej wzdłuż punktu widokowego, żółtego szlaku turystycznego i dwóch ścieżek edukacyjnych tj. „Pętli biedronki” o długości 9,15 km i „Pętli pszczoły” o długości 5,35 km.	Uzupełnienie ww. ścieżek i szlaku o obiekty infrastruktury technicznej, turystycznej i rekreacyjnej, w tym 10 tablic informacyjnych, 70 sztuk tabliczek kierunkowych, 2 wiat i 15 kompletów ław, koszy i stojaków na rowery. Coroczne sprzątanie rezerwatu wzdłuż udostępnianych ścieżek i szlaku turystycznego. Utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) i ewentualna wymiana istniejącego oznakowania rezerwatu. Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Borne Sulinowo, Nadleśnictwo Czarnobór, RDOŚ w Szczecinie.

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych	Rodzaj czynności w <i>Planie</i>	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych
1	2	3	4	5
	402k,l (były 191h,i), 403d-l (były 192c), 404c (były 193a), 405a (były 194a), 447a-d,g,h (były 208a), 448a (były 209b), 449a-d (były 210a), 450a (były 211a), obszar całego rezerwatu (wzdłuż granic).			
5.	Obszar całego rezerwatu.	-	-	<p>Ciągłe przeciwdziałanie zagrożeniu pożarowemu w rezerwacie poprzez utrzymanie sprawności technicznej (konserwację) infrastruktury, w tym leśnych dróg przeciwpożarowych, patrolowanie terenu w okresie zagrożenia pożarowego (w terminie marzec – październik) oraz utrzymanie widocznego podziału powierzchniowego (linii gospodarczych o szerokości 6 m oraz linii oddziałowych o szerokości 4 m), o łącznej długości 26,8 km (wycinkę drzew i krzewów prowadzić z częstotliwością zależną od potrzeb, poza sezonem wegetacyjnym tak, aby podczas prac nie niszczyć cennej roślinności nieleśnej. Biomasa w miarę możliwości usuwać poza teren rezerwatu).</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Czarnobór, Nadleśnictwo Borne Sulinowo.</p>
6.	Obszar całego rezerwatu.	-	-	<p>Rozpoznanie i oczyszczanie saperskie terenu z pozostałość po poligonie wojskowym w formie niewybuchów i niewypałów.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: Nadleśnictwo Borne Sulinowo, Nadleśnictwo Czarnobór,</p>
7.	Poddz. 344h (były 168b). Na łącznej powierzchni 2,77 ha.	-	Odtworzenie siedliska suche wrzosi-wiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno Arctostaphyilion</i>) na powierzchni zdegradowanej po pożarze w 2015 r.	<p>Zwalczanie metodami kombinowanymi (poprzez mechaniczną wycinkę, wrywanie i miejscowe zastosowanie środków chemicznych) odrostów drzew i krzewów lekkonasiennych, a w sezonie jesienno – zimowym, przygotowanie gleby i wysypywanie nasion wrzosi (pochodzących z obszaru rezerwatu). Do zrealizowania w latach 2016 - 2018.</p> <p>Podmiot odpowiedzialny: RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z Nadleśnictwem Borne Sulinowo.</p>

Lp.	Lokalizacja działań ochronnych	Rodzaj czynności w Planie	Rodzaj działań ochronnych	Zakres działań ochronnych
1	2	3	4	5
8.	Poddz.: 320b, (były 147b), 320f (były 147c), 345a (były 169a), 346a (były 170a), 398b-f (były 187b), 448a,b (były 209a). Na łącznej powierzchni 84,20 ha.	-	Utrzymanie powierzchni siedliska suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno Arctostaphylylion</i>).	Kontrolowane wypalanie powierzchni wrzosowisk podzielonych na kwatery 2-2,5 ha, ułożonych w formie pasmowej. Łącznie 12-15 ha wrzosowisk wypalanych w ciągu roku w sprzyjających warunkach pogodowych, w sezonie zimowym. Wypalanie tego samego płatu wrzosowiska na danej kwaterze przeprowadzać w nawrotach co 8-10 lat. Zabieg realizować pod nadzorem przyrodniczym oraz w asyście jednostek straży pożarnej. Podmiot odpowiedzialny: RDOŚ w Szczecinie na podstawie porozumienia z Nadleśnictwem Borne Sulinowo i Instytutem Badawczym Leśnictwa w Sękocinie Starym.

b) odnośnie obszarów chronionego krajobrazu: „Pojezierze Drawskie” oraz „Dolina Pilawy”.

W załączniku Nr 1 do Uchwały Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (tekst jednolity Dz. Urz. Woj. Zach. z 14.04.2014 r. poz. 1637) zawarto następujące ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów:

- w zakresie ochrony ekosystemów leśnych – prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej polegającej na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk;
- w zakresie ochrony nieleśnych ekosystemów lądowych – dostosowanie zabiegów agrotechnicznych do wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je gatunków fauny, zachowanie śródpolnych torfowisk, zabagnień, podmokłości, oczek wodnych oraz sprzyjanie ograniczeniu ich sukcesji;
- w zakresie ochrony ekosystemów wodnych – zachowanie i ochrona zbiorników wodnych wraz z pasem roślinności okalającej, ograniczenie zabudowy na skarpach wysoczyznowych, zapewnianie swobodnej migracji fauny w ciekach wodnych, wdrażanie programów reintrodukcji i restytucji rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi.

Uchwała dotycząca obszarów chronionego krajobrazu wprowadza również pewne zakazy, m.in.:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, lęgówisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- wydobywania dla celów gospodarczych skał, w tym torfu i skamieniałości;
- wykonywanie prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody, lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno – błotnych;
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie o szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej;
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

c) odnośnie obszaru specjalnej ochrony ptaków PLB300012 „Puszcza nad Gwdą”

Obszar Natura 2000 „Puszcza nad Gwdą” posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 21 kwietnia 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Zach. 2015 r. poz. 1522), zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 9 czerwca 2017 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Puszcza nad Gwdą” PLB300012 (Dz. Urz. Woj. Zach., 2017 r. poz. 2601). W załączniku Nr 5 do zarządzenia zidentyfikowano oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Zadania ochronne w obszarze PLB300012 „Puszcza nad Gwdą”

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres działań ochronnych	Obszar wdrażania ¹⁾	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
A030, A073, A074, A075, A094, A215, A223, A236	Zapewnienie minimalnego udziału starych drzew.	Dostosowanie dotychczas prowadzonej działalności do potrzeb zachowania przedmiotów ochrony – poprzez planowanie urządzania lasu z uwzględnieniem zasady obecności w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych w granicach obszaru Natura 2000, nie mniej niż 20% drzewostanów w wieku powyżej 80 lat w tym 5% drzewostanów w wieku powyżej 100 lat (z uwzględnieniem klasy odnowienia, klasy do odnowienia oraz kęp pozostawionych po zrębach i po cięciach uprzętających w rębniach złożonych). Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy
A030, A067, A070, A073, A074, A075, A094, A215, A223, A236, A320	Zapewnienie trwałej dostępności drzewostanów lęgowych.	Dostosowanie dotychczas prowadzonej działalności do potrzeb zachowania przedmiotów ochrony – poprzez zapewnienie trwałej dostępności drzewostanów lęgowych w obszarze Natura 2000 przez pozostawianie na pasach, smugach i strefach cięć rębnych o powierzchni większej od 1 ha (bez względu na grupę rębni) kęp starodrzewu wraz z dolnymi warstwami drzewostanu na obszarze równym 5% powierzchni manipulacyjnej pasa, smugi lub strefy. Drzewa w pozostawionych biogrupach nie podlegają użytkowaniu, są pozostawiane do naturalnej śmierci i rozkładu z wyjątkiem sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ludzi. Nie jest konieczne pozostawianie fragmentów starodrzewu w przypadku zagrożenia trwałości lasu i bezpieczeństwa ludzi, na powierzchniach zrębów mniejszych niż 1 ha oraz w przypadku bloku upraw pochodnych czy zachowawczych jeśli stanowią je gatunki drzew, dla których założono dany blok. Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres działań ochronnych	Obszar wdrażania ¹⁾	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
A030, A073, A074, A075, A127, A215, A223	Ochrona żerowisk.	Zapobieganie zmniejszeniu się powierzchni żerowisk poprzez utrzymywanie dotychczasowego przeznaczenia gruntów na terenach otwartych – bagien i łąk o optymalnym uwodnieniu, wrzosowisk, luk (za wyjątkiem tych, które w planie urządzenia lasu są przeznaczone do odnowienia), pasów przeciwpożarowych, a w razie potrzeby podejmowanie zabiegów powstrzymujących sukcesję lasu na ww. terenach. Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy
A073, A074, A215	Ochrona żerowisk położonych na trwałych użytkach zielonych.	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk przedmiotów ochrony położonych na trwałych użytkach zielonych; ekstensywne użytkowanie kośne, kośnopastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych utrzymujące siedlisko gatunku. <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> wykaszenie użytków zielonych po 15 lipca; usunięcie lub ułożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany. <p>Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.</p>	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres działań ochronnych	Obszar wdrażania ¹⁾	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
A127	Ochrona siedlisk łągowych i żerowiskowych położonych na trwałych użytkach zielonych.	<p><u>Działania obligatoryjne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> zachowanie siedlisk przedmiotu ochrony położonych na trwałych użytkach zielonych, Ekstensywne użytkowanie kośne, kośnopastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych utrzymujące siedlisko gatunku. <p><u>Działania fakultatywne:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> wykaszenie użytków zielonych po 1 sierpnia; wypasanie w sezonie pastwiskowym trwającym od dnia 1 maja do 15 października przy obsadzie zwierząt wynoszącej maksymalnie 1,0 DJP/ha; usunięcie lub ułożenie w stogi ściętej biomasy w terminie 2 tygodni po pokosie, a w uzasadnionych przypadkach w dłuższym terminie niezwłocznie po ustaniu przyczyn ze względu, na które termin ten nie był przestrzegany. <p>Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.</p>	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy
A094	Zwiększenie liczby potencjalnych miejsc łągowych.	<p>Pozostawianie drzew optymalnych do założenia gniazda przez rybołowa: pojedynczych wysokich wyeksponowanych sosen albo kęp kilku rosnących w luźnym zwarcu sosen > 100 lat (docelowo do osiągnięcia wieku > 150 lat), o parasolowatych koronach, zlokalizowanych < 1 km od wybranych większych zbiorników wodnych (po jednej sośnie lub kępie sosen/ 1 km brzegu jeziora), w odległości powyżej 500 m od zabudowań i ruchliwych dróg.</p> <p>Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.</p>	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres działań ochronnych	Obszar wdrażania ¹⁾	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
A067, A070, A223, A320	Zachowanie drzew dziuplastych.	Zapobieganie zmniejszeniu się miejsc lęgowych, poprzez pozostawianie w drzewostanach drzew dziuplastych, z wyłączeniem sytuacji stwarzających zagrożenie zdrowia, życia lub mienia ludzkiego oraz w przypadku usuwania posuszu czynnego w ramach wykonywania cięć sanitarnych w sytuacjach zagrażających trwałości lasu. Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy
A224	Ochrona biotopów.	Zapobieganie zmniejszeniu się powierzchni biotopów lelka i lerki, poprzez ochronę śródleśnych terenów otwartych, w tym powierzchni nieleśnych – łąk, muraw oraz luk (za wyjątkiem tych, które w planie urządzenia lasu są przeznaczone do odnowienia) w drzewostanach, w zakresie zgodnym z obowiązującymi przepisami. Preferowanie zrębowego sposobu zagospodarowania lasów na siedliskach borowych. Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy
A224	Ochrona powierzchni lęgowych.	Zapobieganie zmniejszeniu się powierzchni lęgowych, poprzez tolerowanie obecności drzewostanów o zadrzewieniu poniżej 0,5 na siedliskach borowych, szczególnie boru suchego. Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres działań ochronnych	Obszar wdrażania ¹⁾	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
A067, A070, A229	Ochrona lasów wzdłuż brzegów jezior i rzek.	Zapobieganie zmniejszaniu się powierzchni drzewostanów dojrzałych w pobliżu zbiorników wodnych i rzek poprzez pozostawianie wyłączonych z cięć rębnych pasów o szerokości do 30 m od brzegów jezior i po obu stronach rzek o korycie szerszym niż 1,5 m. Dla nurogęsia w obrębie pasów pozostawianie wykrotów i złamanych drzew, jeśli nie stanowią one zagrożenia bezpieczeństwa ludzi. Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy
A236	Utrzymanie lub zwiększenie ilości martwego drewna.	Zapobieganie zmniejszaniu się ilości dogodnych siedlisk, poprzez utrzymanie lub zwiększenie ilości martwego drewna w lesie. Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy
A236	Zwiększenie bazy żerowej.	Zapobieganie zmniejszaniu się bazy żerowej, poprzez pozostawianie wszystkich możliwych pni po zrębach do ich naturalnego rozkładu oraz niestosowanie ich karczowania i korowania. Działanie nie dotyczy powierzchni zagrożonych masowymi pojawami szkodników drzew. Termin wykonania: działanie ciągłe w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.	Cały obszar N2000 na terenie N-ctwa Borne Sulino-wo	Właściwy miejscowo nadleśniczy

d) odnośnie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH320048 „Diabelskie Pustacie”

Obszar „Diabelskie Pustacie” posiada plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 24 września 2019 r., w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Diabelskie Pustacie” PLH320048 (Dz. Urz. Woj. Zach., 2019, poz. 4790). W załączniku Nr 5 do zarządzenia zidentyfikowano oraz określono działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania.

Zadania ochronne w obszarze PLH320048 „Diabelskie Pustacie”

Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Zakres prac	Obszar wdrażania*	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
1	2	3	4	5
Siedlisko 4030	Koszenie.	Po wysypaniu nasion wrzosu koszenie przemienne (każdorazowo inny płat wrzosowiska). Termin koszenia: od października do lutego (optymalnie przełom stycznia i lutego). Koszenie na wysokości nie mniejszej niż 15 cm. Biomasa należy wywieźć poza obręb płatów siedliska w przeciągu 2 tygodni od zakończenia zabiegu.	Wszystkie płaty siedliska w obszarze Natura 2000 z wyłączeniem rezerwatu „Diabelskie Pustacie”	Właściwy miejscowo nadleśniczy
	Usuwanie samosiewów roślin drzewiastych i krzewiastych.	Zwalczanie najskuteczniejszymi metodami samosiewów i odrośli drzew i krzewów. W miarę możliwości młode siewki wrywać z korzeniami. Biomasa należy wywozić poza teren siedliska w przeciągu 2 m-cy od zakończenia zabiegu. Systematyczne wycinanie drzew i krzewów wykonywać poza sezonem wegetacyjnym, z dopuszczeniem możliwości usuwania lekko nasiennych gatunków liściastych także w okresie wegetacyjnym tak, aby podczas prac nie niszczyć cennej roślinności nieleśnej. Dopuszcza się zrębkowanie pozyskanej biomasy poza płatami siedlisk przyrodniczych. Prace wykonywać w miarę potrzeb w okresie obowiązywania planu zadań ochronnych.		
	Wypas.	Rozważyć możliwość ekstensywnego wypasu – pierwotnej metody użytkowania wrzosowisk. Do wypasu stosować prymitywne rasy owiec (najlepiej wrzosówki lub świniarki), w obsadzie maksymalnie 1 DJP/ha.		

*lokalizacja wyłączeń leśnych wg Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Borne Sulinowo na lata 2022 – 2031

e) odnośnie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty PLH320025 „Dolina Piławy”

Dla obszaru Natura 2000 PLH320025 „Dolina Piławy” na terenach zarządzanych przez Nadleśnictwo Borne Sulinowo, zakres zadań ochronnych ujęty jest w planie urzędzenia lasu na lata 2022-2031. Służby Nadleśnictwa powinny wdrożyć działania ochronne w obszarach wskazanych, które powinny przyczynić się do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest właściwy stan ochrony przedmiotów ochrony w obszarze.

8.6. Metody ochrony rzadkich i chronionych gatunków

W celu ochrony rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków flory i fauny oraz ich siedlisk należy:

a) w stosunku do roślin i grzybów objętych ochroną gatunkową:

- stanowiska cennych gatunków nanieść na odpowiednie mapy (np. szkice powierzchni manipulacyjnej działek zrębowych), a w razie potrzeby zaznaczyć w terenie,
- działania gospodarcze na stanowiskach cennych gatunków lub w ich bezpośrednim otoczeniu prowadzić w sposób niezagrażający trwaniu populacji (np. poprzez pozostawianie biogrup na zrębach, wytyczenie szlaków operacyjnych z ominięciem występujących płatów cennej flory),
- nowe stanowiska cennej roślinności w odpowiedni sposób katalogować i kartować (np. uzupełniając kronikę w programie ochrony przyrody),
- przeprowadzać szkolenia pracowników z rozpoznawania cennych gatunków roślin i grzybów;

b) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową:

- przestrzegać zasad podanych w rozdziale „Kształtowanie stosunków wodnych”, które pozwolą zachować we właściwym stanie zbiorniki wodne będące miejscem rozrodu płazów i gadów,
- przestrzegać sposobów gospodarowania w pobliżu zbiorników wodnych, stanowiących potencjalne miejsca bytowania wielu gatunków ptaków,
- pozostawiać w starszych drzewostanach drzewa martwe i obumierające, które będą stanowić potencjalne miejsca gniazdowania ptaków dziuplastych,
- w drzewostanach stanowiących miejsca bytowania żurawia wszelkie prace gospodarcze wykonywać poza okresem lęgowym (tj. z wyłączeniem miesięcy III-VII);

- przestrzegać zaleceń mających na celu zapobieganie lub ograniczenie niektórych negatywnych oddziaływań w stosunku do wybranych gatunków fauny, wymagających wyznaczenia obszarów Natura 2000 (SOO lub OSO):
 - **kreślinek nizinny, pływak szerokobrzeżek** – należy uświadamiać dzierżawców jezior, aby nie wapnować zbiorników i nie wrzucać zanęt wędkarskich prowadzących do nadmiernej eutrofizacji;
 - **czerwończyk nieparek** – gatunek związany z podmokłymi łąkami, więc podejmowane działania realizowane na użytkach zielonych najogólniej powinny dotyczyć utrzymania odpowiednich stosunków wodnych, utrzymywania rolniczego użytkowania gruntów oraz przeciwdziałanie intensyfikacji działalności rolniczej; konieczne jest podjęcie działań (karczowanie krzewów, usuwanie biomasy oraz gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych), które wpłyną na poprawę stanu ochrony siedlisk motyli;
 - **trzepla zielona, zalotka większa** – stanowiska tych ważek zlokalizowano na terenach bagiennych w pobliżu cieków wodnych, dlatego też ochrona powinna dotyczyć nieużytków i ich otoczenia; należy wprowadzić zakaz zmiany stosunków wodnych; należy uświadamiać dzierżawców jezior, aby nie wapnować zbiorników i nie wrzucać zanęt wędkarskich prowadzących do nadmiernej eutrofizacji;
 - **skójką gruboskorupowa** – objęcie ochroną obszarową rzek lub ich odcinków z dobrze zachowanymi populacjami;
 - **kumak nizinny** – zachowanie niewielkich bagienek, na których stwierdzono stanowiska, zapobieganie ich dewastacji i wysychania, powstrzymanie spontanicznych niekorzystnych zmian powodowanych naturalną sukcesją i zarastaniem;
 - **traszka grzebieniasta** – zachowanie niewielkich bagienek, na których stwierdzono stanowiska, utrzymanie właściwych stosunków wodnych, aby nie doprowadzić do odwodnienia;
 - **źmija zygzakowata** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
 - **wodnik** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na rozległych, ale też mniejszych trzcinowiskach, okolicach stawów, bagien i starorzeczy lub w wilklinie nadrzecznych brzegów;

- **bąk** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie z rozległymi płatami trzciny lub pałki oraz silnie zarośniętych wysoką roślinnością szuwarową okolic stawów, bagien i starorzeczy;
- **blotniak stawowy** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **bocian biały** – ochrona gniazd oraz minimalizacja najczęstszych przyczyn śmierci, zachowanie siedlisk i miejsc żerowania;
- **cyraneczka, cyranka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, szczególnie gęsto zarośniętych zbiorników wodnych; często są to niewielkie stawy, a nawet rowy melioracyjne;
- **derkacz** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie wilgotnych łąk, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **dzięciol czarny** – pozostawianie drzew dziuplastych i obumierających w drzewostanach, głównie iglastych;
- **dzięciol średni** – pozostawianie drzew dziuplastych i obumierających w świetlistych, starych drzewostanach głównie liściastych, a także mniejszych zadrzewieniach śródpolnych, starych parkach, sadach i alejach;
- **gągoł** – pozostawianie starych dziuplastych drzew nad brzegami jezior, rzek, starorzeczy i innych zbiorników wodnych;
- **gąsiorek** – zachowanie istniejących lub zakładanie nowych zadrzewień śródpolnych i utrzymywanie w nich kolczastych krzewów;
- **jarzębatka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie krzewów i bujnej roślinności zielnej na terenach półotwartych, nadrzecznych łąk, zadrzewień śródpolnych, rzecznych, jeziornych, na których stwierdzono występowanie tego gatunku;
- **lelek** – ochrona miejsc występowania, głównie suchych, świetlistych borów sosnowych w pobliżu łąk, pól, polan, zrębów, młodników;
- **lerka** – objęcie specyficznych, suchych gruntów z rzadką roślinnością murawową, sąsiadujące z kompleksami leśnymi, programami rolnośrodowiskowymi promującymi utrzymanie takich siedlisk w stanie niezmienionym;
- **łabędź czarnodzioby, łabędź krzykliwy, łabędź niemy** – objęcie ochroną obszarów zatrzymywania się łabędzi w czasie wędrówki i zimowania;
- **mucholówka mała** – ochrona zachowawcza jak największej powierzchni starych drzewostanów liściastych;

- **nocek** – przegląd fortyfikacji (bunkrów) z terenu obszaru na gruntach LP pod kątem potencjalnych miejsc zimowania nietoperzy; należy wykonać w terminie 15 I – 20 II, w najbliższym okresie po zatwierdzeniu PUL; jeżeli zostaną zlokalizowane miejsca bytowania z ilością osobników powyżej 10, pozycje te należy wyznaczyć do monitoringu na przyszłe lata;
- **nurogęś** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie starodrzewu w pobliżu jezior i rzek;
- **perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkoz zausznik, perkozek** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie jezior i stawów, rzadziej wolno płynących rzek, z pasem przybrzeżnych trzcin, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **świergotek polny** – zachowanie specyficznych, suchych gruntów z rzadką roślinnością murawową i objęcie ich programami rolno-środowiskowymi;
- **trzmiełojad** – zachowanie różnego rodzaju starych drzewostanów liściastych i mieszanych, również borów;
- **zielonka** – zachowanie miejsc rozrodu i przebywania, głównie zbiorników z gęstym pasem trzcin, sitowia i inną roślinnością bagienną na brzegach wód stojących, na których stwierdzono występowanie gatunku;
- **zomorodek** – zachowanie miejsc przebywania, którymi najczęściej są czyste, śródlądowe wody (rzeki i strumienie oraz brzegi jezior i stawów) o stromych brzegach;
- **żuraw** – zachowanie miejsc rozrodu, którymi najczęściej w warunkach Nadleśnictwa są bagna i torfowiska; nie należy zmieniać stosunków wodnych w miejscach występowania gatunku;
- **wydra** – przy wykonywaniu prac melioracyjnych i oczyszczaniu brzegów różnych zbiorników wodnych należy brać pod uwagę możliwość istnienia nor z młodymi wydrami; należy zachowywać zadrzewienia wzdłuż cieków i zbiorników wodnych;
- **bóbr europejski** – nie stwierdzono potrzeby prowadzenia działań ochronnych dla tego gatunku na terenie Nadleśnictwa.

c) odnośnie stref ochrony:

- dla gatunków ptaków, które gniazdują na terenach leśnych zarządzanych przez Nadleśnictwo:

- **bielik** – przestrzegać zakazu przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony, osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarem objętym strefą ochrony oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą; należy przestrzegać terminu ochrony
- dla gatunków, które prawdopodobnie występują na terenach zarządzanych przez Nadleśnictwo:
 - **bocian czarny, kania czarna, kania ruda, orlik krzykliwy, puchacz, rybolów, sóweczka** – po zlokalizowaniu gniazda wyznaczyć strefy ochrony, w sąsiedztwie wyłączyć drzewostany z użytkowania;
 - **nietoperze** – wyznaczyć strefy ochronne zimowisk (pomieszczenia i kryjówki), w których w ciągu 3 kolejnych lat choć raz stwierdzono występowanie ponad 200 osobników;
 - **wilk** – po zlokalizowaniu miejsca rozrodu (nory) wyznaczyć strefę ochronną; w strefie konieczne jest ograniczenie wstępu ludzi i zakaz prowadzenia prac leśnych od 1 kwietnia do 31 sierpnia; właściwa gospodarka populacjami kopytnych w łowieckich planach hodowlanych.

8.7. Ochrona siedlisk przyrodniczych

8.7.1. Chronione siedliska leśne

Główne zasady postępowania na siedliskach chronionych, to:

- zrównoważenie funkcji gospodarczej lasu z funkcją przyrodniczą,
- wszelkie działania na siedliskach w „stanie uprzywilejowanym/wzorcowym – A” powinny zmierzać do zachowania tego stanu,
- podniesienie w trakcie kształtowania kolejnego pokolenia drzew stopnia zachowania siedlisk przynajmniej o jeden stopień (dotyczy to szczególnie siedlisk w stanie silnie zniekształconym „C”, których renaturyzacja bez interwencji człowieka może trwać bardzo długo),
- całkowita rezygnacja z celowego użytkowania lasu na siedliskach skrajnie ubogich pod względem troficznym, których ilość i powierzchnia w danym Nadleśnictwie jest niewielka lub bardzo mała; pozyskanie drewna może być prowadzone przy zabiegach ochronnych (np. usuwanie nadmiaru osobników brzoźowych w Bb), czy cięciach rozluźniających lub sanitarnych (w borach chrobotkowych).

Celem zabiegów pielęgnacyjnych powinno być:

- stworzenie najodpowiedniejszych dla danych warunków siedliskowych:
 - struktury drzewostanu,
 - składu gatunkowego,
 - zróżnicowania wieku,
 - ukształtowania koron,
 - budowy warstwowej drzewostanu;
- poprawa stanu zdrowotnego i sanitarnego drzewostanów, zwłaszcza o niewłaściwym składzie gatunkowym (monokultury).

Cięcia rębne

Cięcia rębne powinny wynikać z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych, z uwzględnieniem ładu przestrzennego i czasowego. Głównym zadaniem cięć rębnych jest stworzenie odpowiednich warunków do powstania i rozwoju młodego pokolenia lub wprowadzenia pożądanych gatunków drzew i krzewów. Należy dobrać rodzaj rębni najbardziej zbliżonej do naturalnych procesów rozwojowych drzewostanu w danych warunkach siedliskowych i klimatycznych. Użytkowanie nie może spowodować zaniku określonego typu siedliska i zmniejszenia jego powierzchni.

Trzebieże

Podczas wykonywania trzebieży należy odsłaniać powstające stożki odnowieniowe. Niektóre zabiegi trzebieżowe należy wykonywać pod kątem ochrony gatunków runa leśnego. Stopniowo eliminować gatunki niezgodne z siedliskiem i obce geograficznie.

Odnowienia, zalesienia, poprawki, uzupełnienia i dolesienia

Podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek, uzupełnień i dolesień powinien być przyjęty przez Komisję Założeń Planu docelowy skład gatunkowy drzewostanów dojrzałych (typ drzewostanu) oraz wyjściowy, orientacyjny skład gatunkowy upraw.

Typy drzewostanów i orientacyjne składy gatunkowe upraw oraz sposoby zagospodarowania dla chronionych siedlisk przyrodniczych w Nadleśnictwie Borne Sulinowo

TSL	Kod Natura 2000	TD	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia	Sposób zagospodarowania
		gatunki główne	uszlachetniające (produkcyjne)	Pomocnicze (pielęgnacyjne, biocenotyczne)		
1	2	3	4	5	6	7
Bb	91D0*	So	Brz	-	So 90, Brz 10	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
BMśw	9110	So Bk	Db	Kl, Os, Jrz	Bk 60, So 30, Db i in. 10	Rębnie złożone II / III / IV
	9130		Db	Kl, Lp, Jrz, Gb		
	9190	Db BK Db	So, Brz	Bk, Os Kl, Os, Jrz	Db 80, So i in. 20 Db 40, Bk 30, So i in. 30	
BMw	9190	So Db	Brz, Bk	Kl, Ol, Os, Jrz	Db 50, So 30, Bk i in. 20	Rębnie złożone II / III / IV
		Db	So, Brz	Ol, Os	Db 80, So i in. 20	
		Bk Db	So, Brz	Kl, Os, Jrz	Db 40, Bk 30, So i in. 30	
BMb	91D0*	So Brz	Św	Ol	Brz 60, So 30, Św i in. 10	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
		So	Brz	-	So 90, Brz 10	
		Brz	So	-	Brz 90, So 10	
LMśw	9110	Bk	Db, So, Brz	Kl, Jw, Os	Bk 80, Db i in. 20	Rębnie złożone II / III / IV
	9130	Bk	Db, Lp, Gb, Brz			
	9160	Gb Db	Bk, So, Lp, Brz, Jw	Kl, Os	Db 50, Gb 30, Bk i in. 20	
		Bk Db	Gb, So, Lp, Brz, Jw		Db 50, Bk 30, Gb i in. 20	
		Db	Bk, So, Gb, Lp, Brz, Jw		Db 70, Bk i in. 30	
	9190	Db	Bk, So, Brz, Os	Gb, Lp, Kl	Db 80, So i in. 20	
Bk Db		So, Brz, Os	Kl, Gb	Db 50, Bk 30, So i in. 20		
LMw	9110	Bk	Db, So, Ol	Jw, Kl, Lp	Bk 80, Db i in. 20	Rębnie złożone II / III / IV
	9160	Gb Db	Bk, Brz, Os	Kl, Gb, Lp, Os	Db 60, Gb 30, Bk i in. 10	
		Bk Db	Gb, Lp, Brz, Jw	Kl, Os	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20	

TSL	Kod Natura 2000	TD	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia	Sposób zagospodarowania
		gatunki główne	uszlachetniające (produkcyjne)	Pomocnicze (pielęgnacyjne, biocenotyczne)		
1	2	3	4	5	6	7
	9190	Db	Gb, Bk, Brz, Ol, Os	Lp, Kl	Db 80, Gb i in. 20	
		Bk Db	So, Brz, Os	Kl, Gb	Db 50, Bk 30, So i in. 20	
		Db	So, Brz, Ol	Kl, Os	Db 80, So i in. 20	
LMb	91D0*	So Brz	Ol	Ol	Brz 60, So 30, Ol i in. 10	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
		Brz	So	-	Brz 90, So 10	
Lśw	9110	Bk	Db, So, Md	Jw, Kl, Lp	Bk 90, Db i in. 10	Rębnie złożone II / III / IV
		Db Bk	So, Lp, Md	Jw, Czir, Jb, Gr	Bk 70, Db i in. 30	
	9130	Bk	Db, Gb, Md	Jw, Lp, Czir, Jb, Gr	Bk 80-90, Db i in. 10-20	
	9160	Gb Db	Bk, Lp, Md	Jw, Czir, Gr, Jb	Db 50, Gb 30, Lp i in. 20	
		Db	Gb, Bk, Lp, Md	Jw, Czir, Jb, Gr	Db 80, Gb i in. 20	
		Gb Bk	Db, Lp, Md	Jw, Czir, Jb, Gr	Bk 50, Gb 30, Lp i in. 20	
		Bk Db	Gb, Lp, Md	Jw, Czir, Jb, Gr	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20	
	9190	Lp Db	Gb, Bk, Md	Jw, Czir, Jb, Gr	Db 50, Lp 30, Gb i in. 20	
		Bk Db	So, Brz, Os, Md	Kl, Gb	Db 60, Bk 30, Jw i in. 10	
	9190	Db	Bk, So, Brz, Os, Md	Gb, Lp, Kl	Db 80, Bk i in. 20	
Db Bk		Gb, Lp, Md	Jw, Czir, Jb, Gr	Bk 50, Db 30, Jw i in. 20		
Lw	9130	Bk	Db, Gb	Jw, Lp, Czir, Jb, Gr	Bk 90, Db i in. 10	Rębnie złożone II / III / IV
	9160	Bk Db	Gb, Jw, Lp	Czir, Jb, Gr	Db 50, Bk 30, Gb i in. 20	
		Db	Gb, Bk, Jw	Lp, Czir, Jb, Gr	Db 80, Gb i in. 20	
	91F0	Gb Db	Bk, Lp, Jw,	Kl, Gr, Jb	Db 50, Gb 30, Bk i in. 20	
Db		Js, Wz	Kl, Gb, Czm	Db 80, Wz i in. 20		

TSL	Kod Natura 2000	TD	Gatunki domieszkowe		Orientacyjny skład gatunkowy odnowienia	Sposób zagospodarowania
		gatunki główne	uszlachetniające (produkcyjne)	Pomocnicze (pielęgnacyjne, biocenotyczne)		
1	2	3	4	5	6	7
		Js Wz	Db, Ol	Kl, Gb, Czm	Wz 40, Js 30, Db i in. 30	
		Js Wz Db	Lp, Gb	Ol, Kl, Tp, Czm	Db 40, Wz 30, Js i in. 30	
	91E0*	Ol	Js, Wz, Gb	Kl, Lp	Ol 80, Js i in. 20	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
		Js Ol	Wz, Gb		Ol 60, Js 30, Brz i in. 10	
Ol	91E0*	Ol	Js, Wz, Gb	Kl, Lp	Ol 90, Js i in. 10	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
		Ol****	Js		Ol 90, Js i in. 10	
OlJ	91E0*	Ol Js	Brz, Św, Db, Wz	Kl, Lp	Js 40, Ol 40, Brz i in. 20	Pozostawienie drzew do śmierci fizjologicznej, sprzyjanie odnowieniu naturalnemu
		Js Ol	Brz, Wz		Ol 60, Js 30, Brz i in. 10	
		Ol	Js, Wz		Ol 80, Js i in. 20	

9160 - Grab należy wprowadzić w zmieszaniu grupowym i kępowym. Dopuszcza się wprowadzenie grabu w późniejszych fazach rozwojowych drzewostanu.

* - siedliska przyrodnicze o znaczeniu priorytetowym,

** - źródłiskowe lasy olszowe na niżu.

W odnowieniach przyjmować następującą kolejność postępowania: samosiew, siew, sadzenie. Może zachodzić potrzeba wykorzystania w jednym drzewostanie wszystkich wymienionych sposobów. Należy zwrócić uwagę na wykorzystanie mikrosiedlisk i odpowiedni do nich dobór gatunków.

We wszystkich fazach rozwojowych drzewostanu, przy wykonywaniu zabiegów pielęgnacyjnych, starać się stwarzać korzystne warunki do odnowienia naturalnego.

Wykonując prace hodowlane na leśnych siedliskach chronionych należy kierować się następującymi zasadami:

- podstawą prac odnowieniowych, zalesieniowych, poprawek i uzupełnień jest określony dla każdego siedliska przyrodniczego docelowy skład gatunkowy;
- w pielęgnacji upraw należy preferować gatunki właściwe dla siedliska;
- chronić i pielęgnować odnowienia naturalne;

- charakter i intensywność zabiegów pielęgnacyjnych powinny wynikać z potrzeby ochrony siedliska i dążenia do ukształtowania struktury i składu drzewostanu zgodnego z siedliskiem, charakterystycznego dla danego zespołu leśnego;
- powstające luki i przerzedzenia należy wykorzystywać dla odnowienia naturalnego lub sztucznego gatunków charakterystycznych i typowych dla danego zespołu leśnego;
- preferować odnowienie naturalne gatunków domieszkowych;
- chronić cenne domieszki;
- cięcia odnowieniowe wykonywać tylko w przypadku koniecznej przebudowy, konieczności odślaniania istniejących, wartościowych i zgodnych z siedliskiem odnowień naturalnych lub starości drzewostanu;
- starać się o zachowanie dłuższego okresu przebudowy drzewostanu;
- w odniesieniu do lasów bukowych o uproszczonej strukturze wiekowo-gatunkowej należy wprowadzać naturalne gatunki domieszkowe (w zależności od żyzności gleb): grab, dąb szypułkowy i bezszypułkowy, jawor, lipa drobnolistna, czereśnia ptasia;
- z uwagi na niszczenie runa nie stosować kruszerek do gałęzi;
- realizując ogólną zasadę trwałości szaty leśnej należy dążyć do wytworzenia dolnego piętra lub podszytu (z wyjątkiem siedlisk ubogich), o ile nie występują one naturalnie.

Postępowanie z gatunkami obcego pochodzenia

Z ekologicznego punktu widzenia obecność w lasach gatunków obcych nie jest pożądana, chociaż nie zawsze jednoznacznie szkodliwa, mając na myśli produkcyjny aspekt gospodarki leśnej. Jednak gospodarka leśna ma również na celu zrównoważone zarządzanie środowiskiem, co przy wprowadzaniu gatunków obcego pochodzenia nie jest realizowane.

Obce, ekspansywne gatunki drzew (robinia akacjowa, dąb czerwony, czeremcha amerykańska) powinny być stopniowo eliminowane z drzewostanów.

Zalecenia do prowadzenia działań hodowlanych na leśnych siedlisk przyrodniczych

Zalecenia dla siedlisk leśnych opracowano na podstawie analizy zaplanowanych działań w dokumentach Planów Zadań Ochronnych (PZO), przedstawionych m.in. w Priorytetowych Ramach Działań (PAF) dla Sieci Natura 2000 w Polsce na lata 2021-2027 (GDOŚ, 2021). Działania na siedliskach przyrodniczych zawarte w tej publikacji poddano niewielkim modyfikacjom, dostosowując je do warunków siedliskowych Nadleśnictwa.

➤ żyzne buczyny niżowe (9130), grąd subatlantycki (9160):

- przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją);

- usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska;
 - pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrożający trwałości lasu;
 - pozostawianie martwego drewna;
 - zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych;
- **brzezina bagienna (91D0-1) i sosnowy bór bagienny (91D0-2):**
- wyłączenie z użytkowania rębnego;
 - usuwanie gatunków drzew niepożądanych (ekspansywnych lub obcych, w tym inwazyjnych);
 - usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska;
 - zmiana stosunków wodnych (budowa zastawek);
 - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;
- **łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe, jesionowe i olsy źródliskowe (91E0):**
- podtyp „olsy źródliskowe” należy wyłączyć z użytkowania rębnego;
 - zmiana stosunków wodnych (budowa zastawek, montaż rur przelewowych w tamach bobrowych);
 - przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją).
 - w przypadku wykonywania trzebieży zaplanowanych w PUL pozostawianie drzew biocenotycznych, w tym martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz niewycinanie drzew zamierających, z wyłączeniem czynnego posuszu zagrażającego trwałości lasu, z uwzględnieniem przepisów BHP oraz zdrowia i bezpieczeństwa ludzi;
 - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych stre-

fach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

8.7.2. Chronione siedliska nieleśne

Zalecenia dla siedlisk nieleśnych opracowano na podstawie analizy zaplanowanych działań w dokumentach Planów Zadań Ochronnych (PZO), przedstawionych m.in. w Priorytetowych Ramach Działań (PAF) dla Sieci Natura 2000 w Polsce na lata 2021-2027 (GDOŚ, 2021). Działania na siedliskach przyrodniczych zawarte w tej publikacji poddano niewielkim modyfikacjom, dostosowując je do warunków siedliskowych Nadleśnictwa.

a) Wrzosowiska

➤ Suche wrzosowiska (kod siedliska 4030)

- zahamowanie procesu ich zarastania poprzez ich użytkowanie (usuwanie pojawiających się krzewów i podrostów (nie dotyczy dębów szypułkowego i bezszypułkowego oraz drzewiastych form rodzimych wierzb),
- w zależności od oceny stanu siedliska zaleca się wykaszanie;

b) Torfowiska

➤ Torfowiska wysokie (7110); wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji (7120); przejściowe i trzęsawiska (7140):

- poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych,
- w celu zatrzymania procesu sukcesji należy prowadzić systematyczne usuwanie krzewów i podrostu drzew; ściętą biomasę usunąć poza płaty siedliska; realizacja cyklicznie, w miarę potrzeb, na podstawie monitoringu; najlepiej wykonywać w okresie zimowym;
- usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych,
- wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz z usunięciem biomasy,
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź

wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;

c) Użytki zielone

➤ Niżowe świeże łąki użytkowane ekstensywnie (kod siedliska 6510)

- użytkowanie kośne z usunięciem biomasy i/lub pastwiskowe użytkowanie terenów łąk;
- usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy);

d) Tereny z rzadkim pokryciem roślinnym

➤ Ciepłolubne śródłądowe murawy napiaskowe (kod siedliska 6120*)

- kośne z usunięciem biomasy i/lub pastwiskowe użytkowanie terenów łąk,
- usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy),
- zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych,
- usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego

e) Wody słodkowodne (rzeki, jeziora)

➤ Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne (kod siedliska 3150)

- nie wydzierżawiać do intensywnej hodowli ryb, można ewentualnie wydzierżawiać do ekstensywnych zarybień na cele wędkarskie,
- niezarybianie jezior gatunkami obcymi i rodzimymi gatunkami karpiołowatymi,
- wzmocnienie populacji gatunków ryb właściwych dla siedliska corocznym zarybianiem narybkiem jesiennym,
- renaturyzacja starorzeczy obejmująca m. in. usuwanie osadów z dna oraz odtworzenie połączenia ze starorzeczem (naturalne zalewy),
- ręczne wykaszanie brzegów zbiorników,
- zmniejszenie zacienienia lustra wody - usuwanie drzew i krzewów,
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone;

- przetrzymywanie przy brzegach zbiorników drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu;

➤ **Jeziorka dystroficzne (kod siedliska 3160)**

- nie wydzierżawiać na cele wędkarskie, nie zarybiać i nie zanęcać,
- zmiana stosunków wodnych - budowa zastawki,
- w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdowe) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.

9. ADRESY ORGANÓW, JEDNOSTEK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH ZAJMUJĄCYCH SIĘ OCHRONĄ PRZYRODY

W związku z koniecznością prowadzenia przez Nadleśnictwo wielu uzgodnień, konsultacji i korespondencji związanej z szeroko pojętą problematyką ochrony przyrody, poniżej zamieszczono pomocniczy wykaz instytucji i organizacji zajmujących się tą tematyką na terenie województwa zachodniopomorskiego, w tym szczególnie z terenu byłego województwa koszalińskiego:

1. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa;
2. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, ul. Teofila Firlika 20, 71-637 Szczecin;
3. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Szczecinie, Wydział Spraw Terenowych ul. Dworcowa 13, 78-520 Złocieniec;
4. Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Szczecinie, ul. Kaszubska 59, 70-382 Szczecin;
5. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego ul. Korsarzy 34 70-540 Szczecin;
6. Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Szczecinie, Żubrów 1, 71-637 Szczecin;
7. Liga Ochrony Przyrody, Zarząd Okręgowy w Koszalinie, Grunwaldzka 20, 75-241 Koszalin;
8. Klub Przyrodników, ul. 1 Maja 22, 66-200 Świebodzin;
9. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, ul. Ludwika Solskiego 3, 71-323 Szczecin;
10. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Szczecinie, Biuro w Koszalinie, ul. Kościuszki 33, 75-415 Koszalin;
11. Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin;
12. Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Delegatura w Koszalinie, ul. Zgoda 23, 75-553 Koszalin;

13. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie
Wały Chrobrego 4, 70-502 Szczecin;
14. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie, Delegatura w Koszalinie
ul. Zwycięstwa 125, 75-602 Koszalin;
15. Starostwo Powiatowe w Drawsku Pomorskim, Wydział Ochrony Środowiska, ul. Plac Orzeszkowej 3, 78-500 Drawsko Pomorskie;
16. Starostwo Powiatowe w Szczecinku, Wydział Rolnictw, Leśnictw i Ochrony Środowiska, ul. Warcisława IV 16, 78-400 Szczecinek;
17. Starostwo Powiatowe w Złotowie, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa, ul. aleja Piasta 32, 77-400 Złotów.

10. MAPY PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY

W ramach „Programu ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo” opracowano mapy przeglądowe:

- walorów przyrodniczo-kulturowych,
- siedlisk przyrodniczych i obszarów Natura 2000.

11. LITERATURA

1. Kapuściński R., Zadura J.: Edukacja przyrodnicza i leśna w Lasach Państwowych, GDLP, Warszawa 2007.
2. Kaźmierczakowa R. (red.). Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych, IOP, 2016.
3. „Informacja o wynikach pomiaru miąższości martwego drewna (MD) wykonanego w roku 2019 na 300 pozycjach ostoi bioróżnorodności w nadleśnictwach RDLP w Szczecinku”. – RDLP Szczecinek, Szczecinek 2020.
4. Matuszkiewicz J.M.: Regionalizacja geobotaniczna Polski, IGiPZ PAN, Warszawa 2008.
5. Matuszkiewicz W., Faliński J.B., Kostrowicki A.S., Matuszkiewicz J.M., Olaczek R., Wojterski T.: Potencjalna roślinność naturalna Polski – Mapa przeglądowa 1:300 000, Arkusz A1, IGiPZ PAN, Warszawa 1995.
6. Nawrot M.: Operat glebowo-siedliskowy Nadleśnictwa Borne Sulinowo, Usługi Gleboznawczo – Urzędzeniowe, Szczecinek 2000.
7. Plany zadań ochronnych dla obszaru ptasiego PLB300012 „Puszcza nad Gwdą”
8. Plany zadań ochronnych dla obszaru siedliskowego PLH320048 „Diabelskie Pustacie”.
9. „Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” – MŚ, Warszawa 2019.
10. „Program Ochrony Środowiska (POŚ) Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2016 – 2020 z perspektywą do roku 2024”.
11. Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raporty 2013 – 2018, WIOŚ, Szczecin 2019.
12. Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2020, GIOŚ, Szczecin 2020.
13. Program ochrony przyrody dla Nadleśnictwa Borne Sulinowo na okres od 01.01.2012 do 31.12.2021 r., BULiGL O/Szczecinek 2012.
14. Referat Nadleśniczego Nadleśnictwa Borne Sulinowo na posiedzenie Komisji Założeń Planu do opracowania Programu Ochrony Przyrody, Nadleśnictwo Borne Sulinowo 2019.
15. Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P.,

- Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data, „Geographia Polonica” 2018, vol. 91, no. 2, s.143-170.
16. Światowa Czerwona Lista Gatunków Zagrożonych (Red List of Threatened Species) – IUCN 2012.
 17. „Wyniki aktualizacji stanu powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych na dzień 1 stycznia 2020 r.” – BULiGL, Warszawa 2021.
 18. Zasady hodowli lasu – Dyrektor Generalny Lasów Państwowych, Warszawa 2012.
 19. Zestawienie występowania i zwalczania szkodników lasu w Nadleśnictwie Borne Sulinowo – Zespół Ochrony Lasu, Szczecinek 2021.
 20. Zestawienie inwentaryzacji zwierzyny łownej wg stanu na 10.03.2021 r., Nadleśnictwo Borne Sulinowo 2021.
 21. Zdjęcia – BULiGL O/Szczecinek oraz zasoby Nadleśnictwa Borne Sulinowo.

12. ZAŁĄCZNIKI

12.1. Zestawienie zadań z zakresu ochrony przyrody

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
REZERWAT PRZYRODY							
„Diabelskie Pustacie”							
1.	11-29-1-03-316 -a -00	3,60	PIASKI	-	Zgodnie z planem ochrony rezerwatu	PLH320048	-
2.	11-29-1-03-316 -b -00	6,08	PIASKI	-		PLH320048	-
3.	11-29-1-03-316 -c -00	0,72	PIASKI	-		PLH320048	-
4.	11-29-1-03-316 -d -00	1,14	PIASKI	-		PLH320048	-
5.	11-29-1-03-316 -f -00	4,76	PIASKI	-		PLH320048	-
6.	11-29-1-03-316 -g -00	3,85	PIASKI	-		PLH320048	-
7.	11-29-1-03-316 -h -00	2,23	PIASKI	-		PLH320048	-
8.	11-29-1-03-316 -i -00	0,69	PIASKI	-		PLH320048	-
9.	11-29-1-03-316 -j -00	0,58	PIASKI	-		PLH320048	-
10.	11-29-1-03-316 -k -00	0,13	DROGI L	-		PLH320048	-
11.	11-29-1-03-316 -l -00	0,13	DROGI L	-		PLH320048	-
12.	11-29-1-03-316 -m -00	0,06	DROGI L	-		PLH320048	-
13.	11-29-1-03-316 -n -00	0,13	DROGI L	-		PLH320048	-
14.	11-29-1-03-316 -o -00	0,16	DROGI L	-		PLH320048	-
15.	11-29-1-03-316 -p -00	0,05	DROGI L	-		PLH320048	-
16.	11-29-1-03-316 -r -00	0,53	DROGI L	-		PLH320048	-
17.	11-29-1-03-316 -s -00	0,08	LINIE	-		PLH320048	-
18.	11-29-1-03-317 -a -00	3,00	PIASKI	-		PLH320048	-
19.	11-29-1-03-317 -b -00	8,89	PIASKI	-		PLH320048	-
20.	11-29-1-03-317 -c -00	0,75	PIASKI	-		PLH320048	-
21.	11-29-1-03-317 -d -00	0,7	PIASKI	-		PLH320048	-
22.	11-29-1-03-317 -f -00	0,47	PIASKI	-		PLH320048	-
23.	11-29-1-03-317 -g -00	1,76	PIASKI	-		PLH320048	-
24.	11-29-1-03-317 -h -00	5,05	PIASKI	-		PLH320048	-
25.	11-29-1-03-317 -i -00	0,07	PIASKI	-		PLH320048	-
26.	11-29-1-03-317 -j -00	0,12	DROGI L	-		PLH320048	-
27.	11-29-1-03-317 -k -00	0,07	DROGI L	-		PLH320048	-
28.	11-29-1-03-317 -l -00	0,04	DROGI L	-		PLH320048	-
29.	11-29-1-03-317 -m -00	0,05	DROGI L	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
30.	11-29-1-03-317 -n -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048	-
31.	11-29-1-03-317 -o -00	0,08	DROGI L	-		PLH320048	-
32.	11-29-1-03-317 -p -00	0,02	DROGI L	-		PLH320048	-
33.	11-29-1-03-317 -r -00	0,18	LINIE	-		PLH320048	-
34.	11-29-1-03-317 -s -00	0,30	LINIE	-		PLH320048	-
35.	11-29-1-03-318 -a -00	14,26	PIASKI	-		PLH320048	-
36.	11-29-1-03-318 -b -00	0,01	PIASKI	-		PLH320048	-
37.	11-29-1-03-318 -c -00	2,78	PIASKI	-		PLH320048	-
38.	11-29-1-03-318 -d -00	4,75	PIASKI	-		PLH320048	-
39.	11-29-1-03-318 -f -00	5,11	PIASKI	-		PLH320048	-
40.	11-29-1-03-318 -g -00	3,48	PIASKI	-		PLH320048	-
41.	11-29-1-03-318 -h -00	0,01	DROGI L	-		PLH320048	-
42.	11-29-1-03-318 -i -00	0,14	DROGI L	-		PLH320048	-
43.	11-29-1-03-318 -j -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048	-
44.	11-29-1-03-318 -k -00	0,14	DROGI L	-		PLH320048	-
45.	11-29-1-03-318 -l -00	0,12	DROGI L	-		PLH320048	-
46.	11-29-1-03-318 -m -00	0,26	LINIE	-		PLH320048	-
47.	11-29-1-03-318 -n -00	0,32	LINIE	-		PLH320048	-
48.	11-29-1-03-319 -a -00	0,63	PIASKI	-		PLH320048	-
49.	11-29-1-03-319 -b -00	2,63	PIASKI	-		PLH320048	-
50.	11-29-1-03-319 -c -00	0,39	PIASKI	-		PLH320048	-
51.	11-29-1-03-319 -d -00	4,84	PIASKI	-		PLH320048	-
52.	11-29-1-03-319 -f -00	0,5	PIASKI	-		PLH320048	-
53.	11-29-1-03-319 -g -00	1,83	PIASKI	-		PLH320048	-
54.	11-29-1-03-319 -h -00	18,26	PIASKI	-		PLH320048	-
55.	11-29-1-03-319 -i -00	1,31	PIASKI	-		PLH320048	-
56.	11-29-1-03-319 -j -00	0,28	DROGI L	-		PLH320048	-
57.	11-29-1-03-319 -k -00	0,03	DROGI L	-		PLH320048	-
58.	11-29-1-03-319 -l -00	0,11	DROGI L	-		PLH320048	-
59.	11-29-1-03-319 -m -00	0,08	DROGI L	-		PLH320048	-
60.	11-29-1-03-319 -n -00	0,23	LINIE	-		PLH320048	-
61.	11-29-1-03-319 -o -00	0,31	LINIE	-		PLH320048	-
62.	11-29-1-03-320 -b -00	0,33	PIASKI	-		PLH320048	-
63.	11-29-1-03-320 -c -00	3,57	PIASKI	-		PLH320048	-
64.	11-29-1-03-320 -d -00	0,04	DROGI L	-		PLH320048	-
65.	11-29-1-03-320 -f -00	7,44	PIASKI	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
66.	11-29-1-03-320 -h -00	0,27	LINIE	-		PLH320048	-
67.	11-29-1-03-339 -a -00	2,44	PIASKI	-		PLH320048	-
68.	11-29-1-03-339 -b -00	2,27	PIASKI	-		PLH320048	-
69.	11-29-1-03-339 -c -00	9,35	PIASKI	-		PLH320048	-
70.	11-29-1-03-339 -d -00	1,09	PIASKI	-		PLH320048	-
71.	11-29-1-03-339 -f -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048	-
72.	11-29-1-03-339 -g -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048	-
73.	11-29-1-03-339 -h -00	0,11	DROGI L	-		PLH320048	-
74.	11-29-1-03-339 -i -00	0,15	LINIE	-		PLH320048	-
75.	11-29-1-03-339 -j -00	0,39	DROGI L	-		PLH320048	-
76.	11-29-1-03-340 -a -00	0,18	PIASKI	-		PLH320048	-
77.	11-29-1-03-340 -b -00	0,86	PIASKI	-		PLH320048	-
78.	11-29-1-03-340 -c -00	1,60	PIASKI	-		PLH320048	-
79.	11-29-1-03-340 -d -00	3,47	PIASKI	-		PLH320048	-
80.	11-29-1-03-340 -f -00	6,11	PIASKI	-		PLH320048	-
81.	11-29-1-03-340 -g -00	1,38	PIASKI	-		PLH320048	-
82.	11-29-1-03-340 -h -00	0,08	PIASKI	-		PLH320048	-
83.	11-29-1-03-340 -i -00	2,51	PIASKI	-		PLH320048	-
84.	11-29-1-03-340 -j -00	0,03	DROGI L	-		PLH320048	-
85.	11-29-1-03-340 -k -00	0,08	DROGI L	-		PLH320048	-
86.	11-29-1-03-340 -l -00	0,13	DROGI L	-		PLH320048	-
87.	11-29-1-03-340 -m -00	0,06	DROGI L	-		PLH320048	-
88.	11-29-1-03-340 -n -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048	-
89.	11-29-1-03-340 -o -00	0,03	DROGI L	-		PLH320048	-
90.	11-29-1-03-340 -p -00	0,02	DROGI L	-		PLH320048	-
91.	11-29-1-03-340 -r -00	0,14	LINIE	-		PLH320048	-
92.	11-29-1-03-340 -s -00	0,24	LINIE	-		PLH320048	-
93.	11-29-1-03-341 -a -00	0,56	PIASKI	-		PLH320048	-
94.	11-29-1-03-341 -b -00	11,46	PIASKI	-		PLH320048	-
95.	11-29-1-03-341 -c -00	1,06	PIASKI	-		PLH320048	-
96.	11-29-1-03-341 -d -00	1,15	PIASKI	-		PLH320048	-
97.	11-29-1-03-341 -f -00	2,33	PIASKI	-		PLH320048	-
98.	11-29-1-03-341 -g -00	1,10	PIASKI	-		PLH320048	-
99.	11-29-1-03-341 -h -00	0,06	DROGI L	-		PLH320048	-
100.	11-29-1-03-341 -i -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048	-
101.	11-29-1-03-341 -j -00	0,12	DROGI L	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
102.	11-29-1-03-341 -k -00	0,08	DROGI L	-		PLH320048	-
103.	11-29-1-03-341 -l -00	0,18	LINIE	-		PLH320048	-
104.	11-29-1-03-341 -m -00	0,25	LINIE	-		PLH320048	-
105.	11-29-1-03-342 -a -00	16,12	PIASKI	-		PLH320048	-
106.	11-29-1-03-342 -b -00	2,24	PIASKI	-		PLH320048	-
107.	11-29-1-03-342 -c -00	8,39	PIASKI	-		PLH320048	-
108.	11-29-1-03-342 -d -00	0,12	DROGI L	-		PLH320048	-
109.	11-29-1-03-342 -f -00	0,17	DROGI L	-		PLH320048	-
110.	11-29-1-03-342 -g -00	0,25	LINIE	-		PLH320048	-
111.	11-29-1-03-342 -h -00	0,26	LINIE	-		PLH320048	-
112.	11-29-1-03-343 -a -00	1,06	PIASKI	-		PLH320048	-
113.	11-29-1-03-343 -b -00	10,93	PIASKI	-		PLH320048	-
114.	11-29-1-03-343 -c -00	12,42	PIASKI	-		PLH320048	-
115.	11-29-1-03-343 -d -00	2,83	PIASKI	-		PLH320048	-
116.	11-29-1-03-343 -f -00	0,07	DROGI L	-		PLH320048	-
117.	11-29-1-03-343 -g -00	0,16	DROGI L	-		PLH320048	-
118.	11-29-1-03-343 -h -00	0,15	DROGI L	-		PLH320048	-
119.	11-29-1-03-343 -i -00	0,24	LINIE	-		PLH320048	-
120.	11-29-1-03-343 -j -00	0,26	LINIE	-		PLH320048	-
121.	11-29-1-03-344 -a -00	3,74	PIASKI	-		PLH320048	-
122.	11-29-1-03-344 -b -00	0,01	PIASKI	-		PLH320048	-
123.	11-29-1-03-344 -c -00	0,72	PIASKI	-		PLH320048	-
124.	11-29-1-03-344 -d -00	0,52	PIASKI	-		PLH320048	-
125.	11-29-1-03-344 -f -00	1,19	PIASKI	-		PLH320048	-
126.	11-29-1-03-344 -g -00	3,88	PIASKI	-		PLH320048	-
127.	11-29-1-03-344 -h -00	15,03	PIASKI	-		PLH320048	-
128.	11-29-1-03-344 -i -00	0,15	DROGI L	-		PLH320048	-
129.	11-29-1-03-344 -j -00	0,04	DROGI L	-		PLH320048	-
130.	11-29-1-03-344 -k -00	0,02	DROGI L	-		PLH320048	-
131.	11-29-1-03-344 -l -00	0,04	DROGI L	-		PLH320048	-
132.	11-29-1-03-344 -m -00	0,24	DROGI L	-		PLH320048	-
133.	11-29-1-03-344 -n -00	0,01	DROGI L	-		PLH320048	-
134.	11-29-1-03-344 -o -00	0,19	LINIE	-		PLH320048	-
135.	11-29-1-03-344 -p -00	0,27	LINIE	-		PLH320048	-
136.	11-29-1-03-345 -a -00	7,54	PIASKI	-		PLH320048	-
137.	11-29-1-03-345 -b -00	17,19	PIASKI	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
138.	11-29-1-03-345 -d -00	0,10	DROGI L	-		PLH320048	-
139.	11-29-1-03-345 -f -00	0,22	LINIE	-		PLH320048	-
140.	11-29-1-03-346 -a -00	0,35	PIASKI	-		PLH320048	-
141.	11-29-1-03-346 -b -00	9,98	PIASKI	-		PLH320048	-
142.	11-29-1-03-346 -c -00	14,91	PIASKI	-		PLH320048	-
143.	11-29-1-03-346 -d -00	0,05	DROGI L	-		PLH320048	-
144.	11-29-1-03-346 -f -00	0,10	DROGI L	-		PLH320048	-
145.	11-29-1-03-346 -g -00	0,19	LINIE	-		PLH320048	-
146.	11-29-1-03-346 -h -00	0,28	LINIE	-		PLH320048	-
147.	11-29-1-03-347 -a -00	5,96	PIASKI	-		PLH320048	-
148.	11-29-1-03-347 -b -00	8,48	PIASKI	-		PLH320048	-
149.	11-29-1-03-347 -c -00	11,59	PIASKI	-		PLH320048	-
150.	11-29-1-03-347 -d -00	0,17	DROGI L	-		PLH320048	-
151.	11-29-1-03-347 -f -00	0,12	DROGI L	-		PLH320048	-
152.	11-29-1-03-347 -g -00	0,21	LINIE	-		PLH320048	-
153.	11-29-1-03-347 -h -00	0,31	LINIE	-		PLH320048	-
154.	11-29-1-03-396 -a -00	18,68	PIASKI	-		PLH320048	-
155.	11-29-1-03-396 -b -00	0,6	PIASKI	-		PLH320048	-
156.	11-29-1-03-396 -c -00	8,72	PIASKI	-		PLH320048	-
157.	11-29-1-03-396 -d -00	0,81	DROGI L	-		PLH320048	-
158.	11-29-1-03-396 -f -00	0,25	DROGI L	-		PLH320048	-
159.	11-29-1-03-396 -g -00	0,18	DROGI L	-		PLH320048	-
160.	11-29-1-03-396 -h -00	0,27	LINIE	-		PLH320048	-
161.	11-29-1-03-397 -~a -00	0,23	DROGI L	-		PLH320048	-
162.	11-29-1-03-397 -a -00	13,2	PIASKI	-		PLH320048	-
163.	11-29-1-03-397 -b -00	3,10	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
164.	11-29-1-03-397 -c -00	2,79	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
165.	11-29-1-03-397 -d -00	2,19	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
166.	11-29-1-03-397 -f -00	6,9	PIASKI	-		PLH320048	-
167.	11-29-1-03-397 -g -00	0,36	LINIE	-		PLH320048	-
168.	11-29-1-03-397 -h -00	0,17	DROGI L	-		PLH320048	-
169.	11-29-1-03-398 -~a -00	0,22	DROGI L	-		PLH320048	-
170.	11-29-1-03-398 -~b -00	0,13	LINIE	-		PLH320048	-
171.	11-29-1-03-398 -a -00	4,89	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
172.	11-29-1-03-398 -b -00	8,80	PIASKI	-		PLH320048	-
173.	11-29-1-03-398 -c -00	7,96	PIASKI	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
174.	11-29-1-03-398 -d -00	1,42	PIASKI	-		PLH320048	-
175.	11-29-1-03-398 -f -00	1,88	PIASKI	-		PLH320048	-
176.	11-29-1-03-398 -g -00	0,29	DROGI L	-		PLH320048	-
177.	11-29-1-03-398 -h -00	0,22	LINIE	-		PLH320048	-
178.	11-29-1-03-398 -i -00	0,06	DROGI L	-		PLH320048	-
179.	11-29-1-03-398 -j -00	0,05	DROGI L	-		PLH320048	-
180.	11-29-1-03-399 --a -00	0,51	DROGI L	-		PLH320048	-
181.	11-29-1-03-399 -a -00	25,56	PIASKI	-		PLH320048	-
182.	11-29-1-03-399 -b -00	1,57	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
183.	11-29-1-03-399 -c -00	0,29	PIASKI	-		PLH320048	-
184.	11-29-1-03-399 -d -00	0,73	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
185.	11-29-1-03-399 -f -00	0,58	SUKCESJA	-		PLH320048	-
186.	11-29-1-03-399 -g -00	0,75	PIASKI	-		PLH320048	-
187.	11-29-1-03-399 -h -00	1,16	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
188.	11-29-1-03-399 -i -00	4,27	PIASKI	-		PLH320048	-
189.	11-29-1-03-399 -j -00	0,16	PIASKI	-		PLH320048	-
190.	11-29-1-03-399 -k -00	0,16	PIASKI	-		PLH320048	-
191.	11-29-1-03-399 -l -00	0,05	PIASKI	-		PLH320048	-
192.	11-29-1-03-399 -m -00	0,25	DROGI L	-		PLH320048	-
193.	11-29-1-03-399 -n -00	0,09	DROGI L	-		PLH320048	-
194.	11-29-1-03-399 -o -00	0,04	DROGI L	-		PLH320048	-
195.	11-29-1-03-399 -p -00	0,02	DROGI L	-		PLH320048	-
196.	11-29-1-03-399 -r -00	0,36	LINIE	-		PLH320048	-
197.	11-29-1-03-402 -h -00	2,49	PIASKI	-		PLH320048	-
198.	11-29-1-03-402 -i -00	6,21	PIASKI	-		PLH320048	-
199.	11-29-1-03-402 -j -00	0,16	DROGI L	-		PLH320048	-
200.	11-29-1-03-403 --a -00	0,21	DROGI L	-		PLH320048	-
201.	11-29-1-03-403 --b -00	0,14	LINIE	-		PLH320048	-
202.	11-29-1-03-403 -a -00	4,49	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
203.	11-29-1-03-403 -b -00	2,61	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
204.	11-29-1-03-403 -c -00	2,32	SUKCESJA	-		PLH320048	-
205.	11-29-1-03-403 -d -00	1,00	PIASKI	-		PLH320048	-
206.	11-29-1-03-403 -f -00	6,81	PIASKI	-		PLH320048	-
207.	11-29-1-03-403 -g -00	0,01	PIASKI	-		PLH320048	-
208.	11-29-1-03-403 -h -00	2,88	PIASKI	-		PLH320048	-
209.	11-29-1-03-403 -i -00	2,05	PIASKI	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
210.	11-29-1-03-403 -j -00	0,13	PIASKI	-		PLH320048	-
211.	11-29-1-03-403 -k -00	4,19	PIASKI	-		PLH320048	-
212.	11-29-1-03-403 -l -00	1,58	PIASKI	-		PLH320048	-
213.	11-29-1-03-403 -m -00	0,23	DROGI L	-		PLH320048	-
214.	11-29-1-03-403 -n -00	0,14	DROGI L	-		PLH320048	-
215.	11-29-1-03-403 -o -00	0,12	DROGI L	-		PLH320048	-
216.	11-29-1-03-403 -p -00	0,08	DROGI L	-		PLH320048	-
217.	11-29-1-03-403 -r -00	0,02	DROGI L	-		PLH320048	-
218.	11-29-1-03-403 -s -00	0,2	LINIE	-		PLH320048	-
219.	11-29-1-03-404 --a -00	0,07	DROGI L	-		PLH320048	-
220.	11-29-1-03-404 --b -00	0,20	LINIE	-		PLH320048	-
221.	11-29-1-03-404 -a -00	5,70	PIASKI	-		PLH320048	-
222.	11-29-1-03-404 -b -00	5,79	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
223.	11-29-1-03-404 -c -00	0,34	PIASKI	-		PLH320048	-
224.	11-29-1-03-404 -d -00	0,35	PIASKI	-		PLH320048	-
225.	11-29-1-03-404 -f -00	3,80	PIASKI	-		PLH320048	-
226.	11-29-1-03-404 -g -00	5,01	PIASKI	-		PLH320048	-
227.	11-29-1-03-404 -h -00	6,22	PIASKI	-		PLH320048	-
228.	11-29-1-03-404 -i -00	1,29	PIASKI	-		PLH320048	-
229.	11-29-1-03-404 -j -00	0,21	DROGI L	-		PLH320048	-
230.	11-29-1-03-404 -k -00	0,07	DROGI L	-		PLH320048	-
231.	11-29-1-03-404 -l -00	0,23	DROGI L	-		PLH320048	-
232.	11-29-1-03-404 -m -00	0,03	DROGI L	-		PLH320048	-
233.	11-29-1-03-404 -n -00	0,14	DROGI L	-		PLH320048	-
234.	11-29-1-03-404 -o -00	0,10	DROGI L	-		PLH320048	-
235.	11-29-1-03-404 -p -00	0,14	DROGI L	-		PLH320048	-
236.	11-29-1-03-404 -r -00	0,15	LINIE	-		PLH320048	-
237.	11-29-1-03-446 --a -00	0,20	LINIE	-		PLH320048	-
238.	11-29-1-03-446 -a -00	13,57	PIASKI	-		PLH320048	-
239.	11-29-1-03-446 -b -00	2,30	PIASKI	-		PLH320048	-
240.	11-29-1-03-446 -c -00	1,11	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
241.	11-29-1-03-446 -d -00	3,74	PIASKI	-		PLH320048	-
242.	11-29-1-03-446 -f -00	4,50	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
243.	11-29-1-03-446 -g -00	2,42	PIASKI	-		PLH320048	-
244.	11-29-1-03-446 -h -00	0,15	DROGI L	-		PLH320048	-
245.	11-29-1-03-446 -i -00	0,39	LINIE	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urzędzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
246.	11-29-1-03-446 -j -00	0,19	DROGI L	-		PLH320048	-
247.	11-29-1-03-447 -a -00	10,93	PIASKI	-		PLH320048	-
248.	11-29-1-03-447 -b -00	0,40	PIASKI	-		PLH320048	-
249.	11-29-1-03-447 -c -00	4,27	PIASKI	-		PLH320048	-
250.	11-29-1-03-447 -d -00	0,02	PIASKI	-		PLH320048	-
251.	11-29-1-03-447 -f -00	1,42	PIASKI	-		PLH320048	-
252.	11-29-1-03-447 -g -00	5,13	PIASKI	-		PLH320048	-
253.	11-29-1-03-447 -h -00	4,85	PIASKI	-		PLH320048	-
254.	11-29-1-03-447 -i -00	0,54	DROGI L	-		PLH320048	-
255.	11-29-1-03-447 -j -00	0,23	DROGI L	-		PLH320048	-
256.	11-29-1-03-447 -k -00	0,32	LINIE	-		PLH320048	-
257.	11-29-1-03-447 -l -00	0,11	LINIE	-		PLH320048	-
258.	11-29-1-03-447 -m -00	0,08	LINIE	-		PLH320048	-
259.	11-29-1-03-447 -n -00	0,01	LINIE	-		PLH320048	-
260.	11-29-1-03-447 -o -00	0,04	LINIE	-		PLH320048	-
261.	11-29-1-03-447 -p -00	0,16	DROGI L	-		PLH320048	-
262.	11-29-1-03-447 -r -00	0,01	DROGI L	-		PLH320048	-
263.	11-29-1-03-447 -s -00	0,10	DROGI L	-		PLH320048	-
264.	11-29-1-03-448 --a -00	0,22	DROGI L	-		PLH320048	-
265.	11-29-1-03-448 -a -00	14,56	PIASKI	-		PLH320048	-
266.	11-29-1-03-448 -b -00	7,55	PIASKI	-		PLH320048	-
267.	11-29-1-03-448 -c -00	2,22	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
268.	11-29-1-03-448 -d -00	1,35	D-STAN	BRAK WSK		PLH320048	-
269.	11-29-1-03-448 -f -00	1,80	PIASKI	-		PLH320048	-
270.	11-29-1-03-448 -g -00	0,71	PIASKI	-		PLH320048	-
271.	11-29-1-03-448 -h -00	0,18	DROGI L	-		PLH320048	-
272.	11-29-1-03-448 -i -00	0,29	DROGI L	-		PLH320048	-
273.	11-29-1-03-448 -j -00	0,06	DROGI L	-		PLH320048	-
274.	11-29-1-03-448 -k -00	0,38	LINIE	-		PLH320048	-
275.	11-29-1-03-448 -l -00	0,19	LINIE	-		PLH320048	-
276.	11-29-1-03-449 -a -00	1,32	PIASKI	-		PLH320048	-
277.	11-29-1-03-449 -b -00	5,64	PIASKI	-		PLH320048	-
278.	11-29-1-03-449 -c -00	0,01	PIASKI	-		PLH320048	-
279.	11-29-1-03-449 -d -00	1,55	PIASKI	-		PLH320048	-
280.	11-29-1-03-449 -k -00	0,13	DROGI L	-		PLH320048	-
281.	11-29-1-03-449 -l -00	0,15	DROGI L	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
282.	11-29-1-03-449 -m -00	0,02	DROGI L	-		PLH320048	-
283.	11-29-1-03-449 -n -00	0,13	LINIE	-		PLH320048	-
284.	11-29-1-03-449 -o -00	0,18	LINIE	-		PLH320048	-
285.	11-29-1-03-449 -p -00	0,03	LINIE	-		PLH320048	-
286.	11-29-1-03-454 -a -00	8,19	PIASKI	-		PLH320048	-
287.	11-29-1-03-454 -b -00	0,05	PIASKI	-		PLH320048	-
288.	11-29-1-03-454 -c -00	3,23	PIASKI	-		PLH320048	-
289.	11-29-1-03-454 -j -00	0,17	DROGI L	-		PLH320048	-
290.	11-29-1-03-454 -k -00	0,01	DROGI L	-		PLH320048	-
291.	11-29-1-03-454 -l -00	0,31	LINIE	-		PLH320048	-
292.	11-29-1-03-455 -a -00	3,57	PIASKI	-		PLH320048	-
293.	11-29-1-03-455 -b -00	4,09	PIASKI	-		PLH320048	-
294.	11-29-1-03-455 -c -00	0,8	PIASKI	-		-	-
295.	11-29-1-03-455 -k -00	0,21	LINIE	-		PLH320048	-
296.	11-29-1-03-455 -l -00	0,13	LINIE	-		PLH320048	-
297.	11-29-1-03-455 -m -00	0,12	DROGI L	-		PLH320048	-
298.	11-29-1-03-455 -n -00	0,05	DROGI L	-		-	-
Razem		637,63					

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
OBSZARY CHRONIONEG KRAJOBRAZU							
„Pojezierze Drawskie”							
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2.	223,70	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urządzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
„Dolina Piławy”							
2.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.2.	1663,46	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urządzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH320025	-
OBSZARY NATURA 2000 - OSO							

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
OSO „Puszcza nad Gwdą”							
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3.	9,53	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urządzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
OBSZARY NATURA 2000 - SOO							
SOO „Dolina Piławy”							
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.3.	28,41	Drzewostany i grunty nieleśne	Zgodnie z planem urządzenia lasu	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
POMNIKI PRZYRODY							
1.	Lokalizacja w podrozdziale 3.1.4.	-	5 pomników przyrody – 4 pojedyncze drzewa i grupa drzew	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-10-666 -c -00	3,59	Pomnik przyrody Sosna zwyczajna „Zakręcona”	Rębnia IB – 95%	Teren wokół pomnika oznaczyć jako biogrupę i wyłączyć z użytkowania	-	-
STREFY OCHRONY							
1.	Lokalizacja stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania bielika - zastrzeżona	63,79	Bielik – A075	W strefie ochrony całorocznej (13,05 ha) - brak wskazań gospodarczych; w strefie ochrony okresowej (50,74 ha) - zabiegi pielęgnacyjne (PIEL, CP, TW, TP-39,75 ha), rębnia zupełna (IB - 6,83 ha), na pozostałej powierzchni zabiegów nie planowano	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH320025	-
2.	Lokalizacja stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania bielika - zastrzeżona	33,93	Bielik – A075	W strefie ochrony całorocznej (3,58 ha) - brak wskazań gospodarczych; w strefie ochrony okresowej (30,35 ha) - zabiegi pielęgnacyjne	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
				(CW, CP, TW, TP-29,09 ha), na pozostałej powierzchni zabiegów nie planowano			

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
NIELEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE							
3150 - Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne							
1.	11-29-1-01-37 -b -00	1,89	BAGNO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-01-235 -b -00	15,27	BAGNO	-		-	-
3.	11-29-1-01-240 -c -00	1,69	BAGNO	-		-	-
4.	11-29-1-03-327 -f -00	0,93	BAGNO	-		-	-
5.	11-29-1-03-333 -r -00	14,22	JEZIORO	-		PLH320025	-
6.	11-29-1-03-334 -c -00	0,31	BAGNO	-		PLH320025	-
7.	11-29-1-03-359 -f -00	7,63	JEZIORO	-		PLH320025	-
8.	11-29-1-04-465 -d -00	5,25	JEZIORO	-		PLH320025	-
9.	11-29-1-11-502 -f -00	4,07	BAGNO	-		-	-
10.	11-29-1-04-545 -f -00	0,30	BAGNO	-		-	-
11.	11-29-1-04-555 -h -00	0,31	BAGNO	-		-	-
12.	11-29-1-04-561 -d -00	0,10	BAGNO	-		PLH320025	-
13.	11-29-1-04-561 -f -00	3,45	JEZIORO	-		PLH320025	-
14.	11-29-1-04-561 -j -00	6,45	JEZIORO	-		PLH320025	-
15.	11-29-1-04-562 -b -00	0,13	BAGNO	-		PLH320025	-
16.	11-29-1-04-562 -c -00	0,07	BAGNO	-		PLH320025	-
17.	11-29-1-04-562 -g -00	2,06	BAGNO	-		PLH320025	-
18.	11-29-1-04-562 -l -00	3,27	BAGNO	-		PLH320025	-
19.	11-29-1-04-563 -c -00	6,36	JEZIORO	-		PLH320025	-
20.	11-29-1-07-565 -i -00	0,40	BAGNO	-		PLH320025	-
21.	11-29-1-07-603 -b -00	0,40	BAGNO	-		PLH320025	-
22.	11-29-1-04-626 -b -00	0,58	BAGNO	-		-	-
23.	11-29-1-04-631 -i -00	2,82	BAGNO	-		-	-
24.	11-29-1-04-632 -f -00	0,31	BAGNO	-		-	-
25.	11-29-1-04-632 -h -00	4,71	JEZIORO	-		-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
26.	11-29-1-04-632 -p -00	1,94	BAGNO	-		-	-
27.	11-29-1-04-638 -g -00	2,91	BAGNO	-		PLH320025	-
28.	11-29-1-04-639 -f -00	1,02	BAGNO	-		PLH320025	-
29.	11-29-1-07-640 -h -00	0,90	BAGNO	-		PLH320025	-
30.	11-29-1-07-641 -h -00	0,37	BAGNO	-		PLH320025	-
31.	11-29-1-07-676 -f -00	2,65	BAGNO	-		PLH320025	-
32.	11-29-1-07-677 -d -00	0,37	BAGNO	-		-	-
33.	11-29-1-07-678 -d -00	3,84	BAGNO	-		-	-
34.	11-29-1-07-678 -h -00	1,05	BAGNO	-		-	-
35.	11-29-1-07-679 -d -00	8,10	BAGNO	-		-	-
36.	11-29-1-07-680 -d -00	3,09	BAGNO	-		-	-
37.	11-29-1-04-694 -d -00	3,31	BAGNO	-		-	-
38.	11-29-1-04-695 -h -00	0,78	BAGNO	-		-	-
39.	11-29-1-07-704 -i -00	0,24	BAGNO	-		PLH320025	-
40.	11-29-1-04-714 -c -00	2,79	BAGNO	-		-	-
41.	11-29-1-04-714 -h -00	0,35	BAGNO	-		-	-
Razem		116,69					
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej poprzez jej dostosowanie do wymogów siedliska przyrodniczego, - wzmocnienie populacji gatunków ryb właściwych dla siedliska corocznym zarybieniem narybkiem jesiennym, - renaturyzacja starorzeczy obejmująca m. in. usuwanie osadów z dna oraz odtworzenie połączenia ze starorzeczem (naturalne zalewy), - ręczne wykaszanie brzegów zbiorników, - zmniejszenie zacienienia lustra wody - usuwanie drzew i krzewów, - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdo-we) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 							
3160 - Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne							
1.	11-29-1-01-23 -o -00	0,50	BAGNO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-02-95 -g -00	0,15	BAGNO	-		PLH320025	-
3.	11-29-1-03-276 -b -00	0,54	BAGNO	-		-	-
4.	11-29-1-03-357 -k -00	0,34	BAGNO	-		PLH320025	-
5.	11-29-1-03-414 -h -00	0,34	BAGNO	-		PLH320025	-
6.	11-29-1-04-560 -g -00	0,05	BAGNO	-		PLH320025	-
7.	11-29-1-07-603 -g -00	0,18	BAGNO	-		PLH320025	-
Razem		2,10					
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie ekstensywnej gospodarki rybackiej poprzez jej dostosowanie do wymogów siedliska przyrodniczego, - wzmocnienie populacji gatunków ryb właściwych dla siedliska corocznym zarybieniem narybkiem jesiennym, - renaturyzacja starorzeczy obejmująca m. in. usuwanie osadów z dna oraz odtworzenie połączenia ze starorzeczem (naturalne zalewy), - ręczne wykaszanie brzegów zbiorników, 							

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
<p>– zmniejszenie zacielenia lustra wody - usuwanie drzew i krzewów,</p> <p>– w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdo-we) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone.</p>							
4030 - Suche wrzosowiska							
1.	11-29-1-03-316 -b -00	6,08	PIASKI	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	PLH320048	-
2.	11-29-1-03-316 -c -00	0,72	PIASKI	-		PLH320048	-
3.	11-29-1-03-316 -d -00	1,14	PIASKI	-		PLH320048	-
4.	11-29-1-03-316 -g -00	3,85	PIASKI	-		PLH320048	-
5.	11-29-1-03-316 -h -00	2,23	PIASKI	-		PLH320048	-
6.	11-29-1-03-316 -j -00	0,58	PIASKI	-		PLH320048	-
7.	11-29-1-03-317 -b -00	8,89	PIASKI	-		PLH320048	-
8.	11-29-1-03-317 -c -00	0,75	PIASKI	-		PLH320048	-
9.	11-29-1-03-317 -d -00	0,70	PIASKI	-		PLH320048	-
10.	11-29-1-03-317 -f -00	0,47	PIASKI	-		PLH320048	-
11.	11-29-1-03-317 -g -00	1,76	PIASKI	-		PLH320048	-
12.	11-29-1-03-317 -h -00	5,05	PIASKI	-		PLH320048	-
13.	11-29-1-03-319 -b -00	2,63	PIASKI	-		PLH320048	-
14.	11-29-1-03-319 -c -00	0,39	PIASKI	-		PLH320048	-
15.	11-29-1-03-319 -f -00	0,50	PIASKI	-		PLH320048	-
16.	11-29-1-03-319 -g -00	1,83	PIASKI	-		PLH320048	-
17.	11-29-1-03-320 -b -00	0,33	PIASKI	-		PLH320048	-
18.	11-29-1-03-320 -c -00	3,57	PIASKI	-		PLH320048	-
19.	11-29-1-03-339 -a -00	2,44	PIASKI	-		PLH320048	-
20.	11-29-1-03-339 -b -00	2,27	PIASKI	-		PLH320048	-
21.	11-29-1-03-339 -c -00	9,35	PIASKI	-		PLH320048	-
22.	11-29-1-03-339 -d -00	1,09	PIASKI	-		PLH320048	-
23.	11-29-1-03-340 -d -00	3,47	PIASKI	-		PLH320048	-
24.	11-29-1-03-340 -g -00	1,38	PIASKI	-		PLH320048	-
25.	11-29-1-03-340 -h -00	0,08	PIASKI	-		PLH320048	-
26.	11-29-1-03-340 -i -00	2,51	PIASKI	-		PLH320048	-
27.	11-29-1-03-341 -c -00	1,06	PIASKI	-		PLH320048	-
28.	11-29-1-03-341 -f -00	2,33	PIASKI	-		PLH320048	-
29.	11-29-1-03-341 -g -00	1,10	PIASKI	-		PLH320048	-
30.	11-29-1-03-342 -c -00	8,39	PIASKI	-		PLH320048	-
31.	11-29-1-03-343 -c -00	12,42	PIASKI	-		PLH320048	-
32.	11-29-1-03-343 -d -00	2,83	PIASKI	-		PLH320048	-
33.	11-29-1-03-344 -a -00	3,74	PIASKI	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
34.	11-29-1-03-344 -b -00	0,01	PIASKI	-		PLH320048	-
35.	11-29-1-03-344 -c -00	0,72	PIASKI	-		PLH320048	-
36.	11-29-1-03-344 -d -00	0,52	PIASKI	-		PLH320048	-
37.	11-29-1-03-344 -f -00	1,19	PIASKI	-		PLH320048	-
38.	11-29-1-03-344 -g -00	3,88	PIASKI	-		PLH320048	-
39.	11-29-1-03-344 -h -00	15,03	PIASKI	-		PLH320048	-
40.	11-29-1-03-345 -a -00	7,54	PIASKI	-		PLH320048	-
41.	11-29-1-03-345 -b -00	17,19	PIASKI	-		PLH320048	-
42.	11-29-1-03-346 -a -00	0,35	PIASKI	-		PLH320048	-
43.	11-29-1-03-346 -b -00	9,98	PIASKI	-		PLH320048	-
44.	11-29-1-03-346 -c -00	14,91	PIASKI	-		PLH320048	-
45.	11-29-1-03-347 -a -00	5,96	PIASKI	-		PLH320048	-
46.	11-29-1-03-347 -b -00	8,48	PIASKI	-		PLH320048	-
47.	11-29-1-03-347 -c -00	11,59	PIASKI	-		PLH320048	-
48.	11-29-1-03-396 -a -00	18,68	PIASKI	-		PLH320048	-
49.	11-29-1-03-396 -b -00	0,60	PIASKI	-		PLH320048	-
50.	11-29-1-03-396 -c -00	8,72	PIASKI	-		PLH320048	-
51.	11-29-1-03-397 -a -00	13,20	PIASKI	-		PLH320048	-
52.	11-29-1-03-398 -b -00	8,80	PIASKI	-		PLH320048	-
53.	11-29-1-03-398 -c -00	7,96	PIASKI	-		PLH320048	-
54.	11-29-1-03-398 -d -00	1,42	PIASKI	-		PLH320048	-
55.	11-29-1-03-398 -f -00	1,88	PIASKI	-		PLH320048	-
56.	11-29-1-03-399 -a -00	25,56	PIASKI	-		PLH320048	-
57.	11-29-1-03-399 -c -00	0,29	PIASKI	-		PLH320048	-
58.	11-29-1-03-399 -g -00	0,75	PIASKI	-		PLH320048	-
59.	11-29-1-03-399 -i -00	4,27	PIASKI	-		PLH320048	-
60.	11-29-1-03-402 -i -00	6,21	PIASKI	-		PLH320048	-
61.	11-29-1-03-403 -d -00	1,00	PIASKI	-		PLH320048	-
62.	11-29-1-03-403 -f -00	6,81	PIASKI	-		PLH320048	-
63.	11-29-1-03-403 -g -00	0,01	PIASKI	-		PLH320048	-
64.	11-29-1-03-403 -h -00	2,88	PIASKI	-		PLH320048	-
65.	11-29-1-03-403 -i -00	2,05	PIASKI	-		PLH320048	-
66.	11-29-1-03-403 -j -00	0,13	PIASKI	-		PLH320048	-
67.	11-29-1-03-403 -k -00	4,19	PIASKI	-		PLH320048	-
68.	11-29-1-03-403 -l -00	1,58	PIASKI	-		PLH320048	-
69.	11-29-1-03-404 -a -00	5,70	PIASKI	-		PLH320048	-
70.	11-29-1-03-404 -c -00	0,34	PIASKI	-		PLH320048	-
71.	11-29-1-03-404 -d -00	0,35	PIASKI	-		PLH320048	-
72.	11-29-1-03-404 -f -00	3,80	PIASKI	-		PLH320048	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
73.	11-29-1-03-404 -g -00	5,01	PIASKI	-		PLH320048	-
74.	11-29-1-03-404 -h -00	6,22	PIASKI	-		PLH320048	-
75.	11-29-1-03-404 -i -00	1,29	PIASKI	-		PLH320048	-
76.	11-29-1-03-446 -a -00	13,57	PIASKI	-		PLH320048	-
77.	11-29-1-03-446 -b -00	2,30	PIASKI	-		PLH320048	-
78.	11-29-1-03-447 -a -00	10,93	PIASKI	-		PLH320048	-
79.	11-29-1-03-447 -b -00	0,40	PIASKI	-		PLH320048	-
80.	11-29-1-03-447 -c -00	4,27	PIASKI	-		PLH320048	-
81.	11-29-1-03-447 -d -00	0,02	PIASKI	-		PLH320048	-
82.	11-29-1-03-447 -f -00	1,42	PIASKI	-		PLH320048	-
83.	11-29-1-03-447 -g -00	5,13	PIASKI	-		PLH320048	-
84.	11-29-1-03-448 -a -00	14,56	PIASKI	-		PLH320048	-
85.	11-29-1-03-448 -b -00	7,55	PIASKI	-		PLH320048	-
86.	11-29-1-03-449 -a -00	1,32	PIASKI	-		PLH320048	-
87.	11-29-1-03-449 -b -00	5,64	PIASKI	-		PLH320048	-
88.	11-29-1-03-449 -c -00	0,01	PIASKI	-		PLH320048	-
89.	11-29-1-03-449 -d -00	1,55	PIASKI	-		PLH320048	-
90.	11-29-1-03-454 -a -00	8,19	PIASKI	-		PLH320048	-
91.	11-29-1-03-454 -b -00	0,05	PIASKI	-		PLH320048	-
92.	11-29-1-03-454 -c -00	3,23	PIASKI	-		PLH320048	-
93.	11-29-1-03-455 -a -00	3,57	PIASKI	-		PLH320048	-
Razem		416,69					
<ul style="list-style-type: none"> - zahamowanie procesu ich zarastania poprzez ich użytkowanie (usuwanie pojawiających się krzewów i podrostów (nie dotyczy dębów szypułkowego i bezszypułkowego oraz drzewiastych form rodzimych wierzb), - w zależności od oceny stanu siedliska zaleca się wykaszanie. 							
6120* - Ciepłolubne śródłądowe murawy napiaskowe							
1.	11-29-1-02-8 -h -00	0,71	PIASKI	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-02-8 -i -00	0,09	PIASKI	-		-	-
3.	11-29-1-02-26 -b -00	0,29	PIASKI	-		-	-
4.	11-29-1-02-29 -h -00	14,73	PIASKI	-		-	-
5.	11-29-1-02-29 -i -00	2,85	PIASKI	-		-	-
6.	11-29-1-02-29 -j -00	0,38	PIASKI	-		-	-
7.	11-29-1-02-30 -h -00	6,91	PIASKI	-		-	-
8.	11-29-1-02-30 -j -00	0,31	PIASKI	-		-	-
9.	11-29-1-02-30 -k -00	3,89	PIASKI	-		-	-
10.	11-29-1-02-30 -l -00	0,16	PIASKI	-		-	-
Razem		30,32					

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
<ul style="list-style-type: none"> - kośne z usunięciem biomasy i/lub pastwiskowe użytkowanie terenów łąk, - usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy), - zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, - usuwanie skutków zniszczenia i dewastacji siedliska przyrodniczego. 							
6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie							
1.	11-29-1-06-154 -c -00	3,14	PS	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-05-179 -i -00	1,90	Ł	-		-	-
3.	11-29-1-06-220 -c -00	3,64	Ł	-		-	-
4.	11-29-1-08-377 -d -00	1,05	PS	-		-	-
5.	11-29-1-08-379 -a -00	4,05	Ł	-		-	-
6.	11-29-1-10-440 -a -00	2,29	PS	-		-	-
7.	11-29-1-10-440 -d -00	4,62	PS	-		-	-
8.	11-29-1-09-487 -h -00	6,86	Ł	-		-	-
9.	11-29-1-10-526 -d -00	1,86	PS	-		-	-
10.	11-29-1-11-543 -c -00	2,02	Ł	-		-	-
11.	11-29-1-04-711 -b -00	14,01	PS	-		-	-
12.	11-29-1-10-720 -h -00	0,81	LZ	-		-	-
13.	11-29-1-11-731 -f -00	0,62	PS	-		-	-
14.	11-29-1-11-732 -d -00	1,02	PS	-		-	-
15.	11-29-1-11-732 -j -00	1,87	PS	-		-	-
16.	11-29-1-09-733 -a -00	2,68	Ł	-		-	PLB300012
17.	11-29-1-09-734 -m -00	0,68	Ł	-		-	-
18.	11-29-1-10-739 -a -00	1,92	LZ	-		-	-
19.	11-29-1-11-747 -a -00	1,61	PS	-		-	-
20.	11-29-1-11-748 -a -00	1,50	Ł	-		-	-
Razem		58,15					
<ul style="list-style-type: none"> - użytkowanie kośne z usunięciem biomasy i/lub pastwiskowe użytkowanie terenów łąk; - usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy). 							
7110* -Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) –							
1.	11-29-1-01-23 -f -00	0,88	BAGNO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-06-189 -i -00	6,03	BAGNO	-		-	-
3.	11-29-1-06-193 -c -00	5,70	BAGNO	-		-	-
4.	11-29-1-06-193 -g -00	2,74	BAGNO	-		-	-
5.	11-29-1-05-254 -b -00	4,81	BAGNO	-		-	-
6.	11-29-1-08-313 -b -00	3,61	BAGNO	-		-	-
7.	11-29-1-08-384 -a -00	5,88	BAGNO	-		-	-
8.	11-29-1-08-384 -b -00	0,82	PS	-		-	-
9.	11-29-1-08-430 -b -00	9,94	BAGNO	-		-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
10.	11-29-1-04-557 -j -00	2,89	BAGNO	-		-	-
11.	11-29-1-07-643 -f -00	1,92	BAGNO	-		PLH320025	-
Razem		45,22					
<ul style="list-style-type: none"> - poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych, - usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); - usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych, - wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz z usunięciem biomasy, - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdo-we) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 							
7120 - Torfowiska wysokie zdegradowane, zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji							
1.	11-29-1-06-109 -d -00	0,44	BAGNO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-10-199 -a -00	2,07	BAGNO	-		-	-
3.	11-29-1-10-199 -c -00	1,19	BAGNO	-		-	-
4.	11-29-1-10-199 -i -00	1,45	PS	-		-	-
5.	11-29-1-08-314 -d -00	1,53	BAGNO	-		-	-
6.	11-29-1-08-378 -o -00	1,90	BAGNO	-		-	-
7.	11-29-1-08-429 -i -00	6,27	BAGNO	-		-	-
Razem		14,85					
<ul style="list-style-type: none"> - poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych, - usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); - usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych, - wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz z usunięciem biomasy, - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdo-we) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 							
7140 - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska -							
1.	11-29-1-02-3 -d -00	1,07	BAGNO	-	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-02-10 -l -00	0,25	BAGNO	-		-	-
3.	11-29-1-02-11 -j -00	2,67	BAGNO	-		-	-
4.	11-29-1-02-11 -o -00	0,66	BAGNO	-		-	-
5.	11-29-1-02-14 -f -00	1,67	BAGNO	-		-	-
6.	11-29-1-02-15 -c -00	0,78	BAGNO	-		-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
7.	11-29-1-02-15 -d -00	1,67	BAGNO	-		-	-
8.	11-29-1-01-22 -d -00	2,69	BAGNO	-		-	-
9.	11-29-1-01-23 -m -00	2,06	BAGNO	-		-	-
10.	11-29-1-06-61 -c -00	2,50	BAGNO	-		-	-
11.	11-29-1-02-95 -h -00	0,17	BAGNO	-		PLH320025	-
12.	11-29-1-05-120 -b -00	4,87	BAGNO	-		-	-
13.	11-29-1-05-121 -d -00	9,70	BAGNO	-		-	-
14.	11-29-1-05-149 -d -00	0,55	BAGNO	-		-	-
15.	11-29-1-05-149 -h -00	1,67	BAGNO	-		-	-
16.	11-29-1-06-211 -a -00	0,40	BAGNO	-		-	-
17.	11-29-1-06-212 -b -00	1,07	BAGNO	-		-	-
18.	11-29-1-06-213 -a -00	0,54	BAGNO	-		-	-
19.	11-29-1-06-214 -h -00	1,80	BAGNO	-		-	-
20.	11-29-1-06-217 -g -00	0,58	BAGNO	-		-	-
21.	11-29-1-06-217 -h -00	5,87	BAGNO	-		-	-
22.	11-29-1-10-232 -f -00	3,47	BAGNO	-		-	-
23.	11-29-1-05-254 -g -00	4,43	Ł	-		-	-
24.	11-29-1-05-254 -h -00	0,74	BAGNO	-		-	-
25.	11-29-1-08-266 -h -00	2,60	BAGNO	-		-	-
26.	11-29-1-03-286 -b -00	0,50	BAGNO	-		-	-
27.	11-29-1-03-289 -d -00	0,28	BAGNO	-		-	-
28.	11-29-1-03-289 -i -00	1,38	BAGNO	-		-	-
29.	11-29-1-05-297 -h -00	6,96	BAGNO	-		-	-
30.	11-29-1-08-306 -b -00	1,15	BAGNO	-		-	-
31.	11-29-1-03-356 -j -00	0,18	BAGNO	-		-	-
32.	11-29-1-03-357 -h -00	0,46	BAGNO	-		PLH320025	-
33.	11-29-1-03-357 -j -00	0,46	BAGNO	-		PLH320025	-
34.	11-29-1-03-359 -m -00	0,27	JEZIORO	-		PLH320025	-
35.	11-29-1-05-361 -h -00	2,28	BAGNO	-		PLH320025	-
36.	11-29-1-03-414 -f -00	0,35	BAGNO	-		PLH320025	-
37.	11-29-1-03-414 -g -00	2,60	BAGNO	-		PLH320025	-
38.	11-29-1-03-417 -g -00	0,48	BAGNO	-		PLH320025	-
39.	11-29-1-08-430 -a -00	12,95	BAGNO	-		-	-
40.	11-29-1-09-476 -d -00	8,00	BAGNO	-		-	-
41.	11-29-1-11-502 -c -00	3,87	Ł	-		-	-
42.	11-29-1-07-504 -j -00	0,95	BAGNO	-		PLH320025	-
43.	11-29-1-04-558 -k -00	0,72	BAGNO	-		-	-
44.	11-29-1-04-558 -l -00	5,04	BAGNO	-		-	-
45.	11-29-1-04-559 -c -00	6,17	BAGNO	-		-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
46.	11-29-1-04-560 -f -00	1,41	BAGNO	-		PLH320025	-
47.	11-29-1-04-561 -g -00	0,34	BAGNO	-		PLH320025	-
48.	11-29-1-07-566 -d -00	0,18	BAGNO	-		PLH320025	-
49.	11-29-1-07-603 -f -00	0,40	BAGNO	-		PLH320025	-
50.	11-29-1-10-721 -g -00	0,74	BAGNO	-		-	-
Razem		112,60					
<ul style="list-style-type: none"> poprawić stosunki wodne poprzez m.in. budowę zastawek, zasypywanie rowów melioracyjnych oraz montaż rur przelewowych w tamach bobrowych, usuwanie podrostu drzew i krzewów (wraz z usunięciem biomasy); usuwanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych, umożliwiających odtworzenie siedlisk torfowiskowych i podmokłych, wykaszanie okrajków siedlisk torfowiskowych wraz z usunięciem biomasy, w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdo-we) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 							
LEŚNE SIEDLISKA PRZYRODNICZE							
9130 - Żyzne buczyny							
1.	11-29-1-10-382 -c -00	3,69	D-STAN	BRĄK WSK	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-10-382 -f -00	2,15	D-STAN	BRĄK WSK		-	-
3.	11-29-1-10-382 -g -00	1,86	D-STAN	TP		-	-
4.	11-29-1-10-382 -h -00	11,73	D-STAN	TP		-	-
5.	11-29-1-10-383 -a -00	1,56	D-STAN	BRĄK WSK		-	-
Razem		20,99					
<ul style="list-style-type: none"> przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją); usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska; pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; pozostawianie martwego drewna; zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych. 							
9160 - Grądy subatlantyckie							
1.	11-29-1-08-274 -b -00	0,60	D-STAN	BRĄK WSK	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-03-292 -d -00	2,09	D-STAN	BRĄK WSK		PLH320025	-
3.	11-29-1-03-358 -m -00	0,20	D-STAN	TP		PLH320025	-
4.	11-29-1-03-359 -h -00	2,99	D-STAN	TP		PLH320025	-
5.	11-29-1-05-361 -a -00	1,63	LZ	-		PLH320025	-
6.	11-29-1-10-382 -b -00	1,52	D-STAN	BRĄK WSK		-	-
Razem		9,03					
<ul style="list-style-type: none"> przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją); 							

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
<ul style="list-style-type: none"> - usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska; - pozostawianie fragmentów drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; - pozostawianie martwego drewna; - zwalczanie gatunków ekspansywnych lub obcych, w tym gatunków inwazyjnych. 							
Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
1	2	3	4	5	6	7	8
91D0* - Bory i lasy bagienne							
1.	11-29-1-02-13 -f -00	1,38	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-06-189 -h -00	1,05	D-STAN	BRAK WSK		-	-
3.	11-29-1-06-193 -f -00	2,66	D-STAN	BRAK WSK		-	-
4.	11-29-1-06-193 -o -00	1,87	D-STAN	BRAK WSK		-	-
5.	11-29-1-06-215 -f -00	1,40	BAGNO	-		-	-
6.	11-29-1-06-217 -b -00	5,14	D-STAN	BRAK WSK		-	-
7.	11-29-1-03-332 -c -00	2,54	D-STAN	BRAK WSK		-	-
8.	11-29-1-03-333 -m -00	0,60	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
Razem		16,64					
<ul style="list-style-type: none"> - wyłączenie z użytkowania rębne; - przetrzymywanie w najbliższym sąsiedztwie siedliska pasa drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; - usuwanie gatunków drzew niepożądanych (ekspansywnych lub obcych, w tym inwazyjnych); - usuwanie podrostu drzew niezgodnych z danym typem siedliska; - zmiana stosunków wodnych (budowa zastawek); - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdo-we) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 							
91E0* - Łęgi olszowe i jesionowe							
1.	11-29-1-02-1 -a -00	1,83	D-STAN	BRAK WSK	Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody	-	-
2.	11-29-1-02-2 -a -00	2,99	D-STAN	BRAK WSK		-	-
3.	11-29-1-02-6 -i -00	1,41	D-STAN	BRAK WSK		-	-
4.	11-29-1-01-7 -a -00	9,83	D-STAN	BRAK WSK		-	-
5.	11-29-1-02-8 -a -00	7,88	D-STAN	BRAK WSK		-	-
6.	11-29-1-02-12 -a -00	2,54	D-STAN	BRAK WSK		-	-
7.	11-29-1-02-13 -a -00	2,22	D-STAN	BRAK WSK		-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
8.	11-29-1-01-22 -a -00	8,63	D-STAN	BRAK WSK		-	-
9.	11-29-1-01-22 -b -00	1,67	D-STAN	BRAK WSK		-	-
10.	11-29-1-01-23 -c -00	4,85	D-STAN	BRAK WSK		-	-
11.	11-29-1-06-109 -h -00	1,74	D-STAN	BRAK WSK		-	-
12.	11-29-1-02-141 -k -00	0,43	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
13.	11-29-1-05-183 -a -00	0,96	D-STAN	BRAK WSK		-	-
14.	11-29-1-05-183 -b -00	0,80	D-STAN	BRAK WSK		-	-
15.	11-29-1-08-274 -a -00	0,64	D-STAN	BRAK WSK		-	-
16.	11-29-1-03-292 -f -00	2,04	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
17.	11-29-1-05-295 -g -00	1,65	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
18.	11-29-1-08-314 -i -00	0,22	SUKCESJA	-		-	-
19.	11-29-1-03-328 -d -00	0,80	BAGNO	-		-	-
20.	11-29-1-03-332 -d -00	0,34	BAGNO	-		-	-
21.	11-29-1-03-335 -b -00	1,36	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
22.	11-29-1-05-336 -a -00	1,54	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
23.	11-29-1-05-336 -d -00	0,64	SUKCESJA	-		PLH320025	-
24.	11-29-1-10-383 -b -00	0,72	D-STAN	BRAK WSK		-	-
25.	11-29-1-08-390 -h -00	1,04	D-STAN	BRAK WSK		-	-
26.	11-29-1-10-395 -c -00	1,42	D-STAN	BRAK WSK		-	-
27.	11-29-1-03-417 -c -00	0,92	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
28.	11-29-1-03-417 -d -00	9,90	BAGNO	-		PLH320025	-
29.	11-29-1-08-439 -j -00	1,83	D-STAN	BRAK WSK		-	-
30.	11-29-1-10-445 -c -00	2,33	D-STAN	BRAK WSK		-	-
31.	11-29-1-09-487 -l -00	2,28	D-STAN	BRAK WSK		-	-
32.	11-29-1-10-488 -b -00	1,31	D-STAN	BRAK WSK		-	-
33.	11-29-1-11-501 -c -00	0,97	D-STAN	BRAK WSK		-	-
34.	11-29-1-09-525 -c -00	3,11	D-STAN	BRAK WSK		-	-
35.	11-29-1-09-525 -h -00	1,52	D-STAN	BRAK WSK		-	-
36.	11-29-1-04-555 -b -00	1,63	D-STAN	BRAK WSK		-	-
37.	11-29-1-04-556 -b -00	2,67	D-STAN	BRAK WSK		-	-
38.	11-29-1-04-557 -b -00	0,79	D-STAN	BRAK WSK		-	-
39.	11-29-1-04-557 -c -00	1,08	D-STAN	BRAK WSK		-	-
40.	11-29-1-04-558 -j -00	1,63	D-STAN	BRAK WSK		-	-
41.	11-29-1-04-560 -k -00	1,62	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
42.	11-29-1-04-561 -p -00	1,38	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
43.	11-29-1-10-586 -f -00	2,53	D-STAN	BRAK WSK		-	-
44.	11-29-1-04-631 -f -00	1,99	D-STAN	BRAK WSK		-	-
45.	11-29-1-04-638 -b -00	1,79	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
46.	11-29-1-09-660 -h -00	1,01	D-STAN	BRAK WSK		-	-

Lp.	Adres leśny	Pow. [ha]	Ogólna charakterystyka	Zadania z zakresu ochrony przyrody oraz przewidywane metody ich realizacji		Specjalny obszar specjalnej ochrony siedlisk (SOO)	Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO)
				zadania wg planu urządzenia lasu	zadania fakultatywne (wskazania ochronne)		
1	2	3	4	5	6	7	8
47.	11-29-1-09-660 -m -00	4,34	D-STAN	BRAK WSK		-	-
48.	11-29-1-04-702 -j -00	1,89	D-STAN	BRAK WSK		PLH320025	-
49.	11-29-1-09-719 -g -00	2,52	D-STAN	BRAK WSK		-	-
50.	11-29-1-10-720 -g -00	0,70	D-STAN	BRAK WSK		-	-
51.	11-29-1-09-735 -d -00	4,02	D-STAN	BRAK WSK		-	-
52.	11-29-1-09-738 -f -00	3,39	D-STAN	BRAK WSK		-	-
53.	11-29-1-09-738 -j -00	4,78	D-STAN	BRAK WSK		-	-
54.	11-29-1-10-742 -l -00	4,29	D-STAN	BRAK WSK		-	-
55.	11-29-1-11-745 -g -00	1,39	D-STAN	BRAK WSK		-	-
56.	11-29-1-11-745 -h -00	1,43	D-STAN	BRAK WSK		-	-
Razem		177,29					
<ul style="list-style-type: none"> - podtyp „olsy źródłiskowe” należy wyłączyć z użytkowania rębnego; - przetrzymywanie w najbliższym sąsiedztwie siedliska (głównie wokół podtypu „olsu źródłiskowego”) pasa drzewostanów do naturalnego rozpadu w sposób niezagrażający trwałości lasu; - przebudowa drzewostanu zgodnie z typem siedliska (usuwanie gatunków drzew niepożądanych oraz prowadzenie odnowień wraz z ich ochroną i pielęgnacją). - pozostawianie martwego drewna; - zmiana stosunków wodnych (budowa zastawek, montaż rur przelewowych w tamach bobrowych); - w przypadku planowania cięć zupełnych (rębnie zupełne I oraz rębnie III gniazdo-we) wokół siedliska należy wyznaczyć strefy buforowe, o szerokości ok. 25 m (uwzględniając rzeczywiste ukształtowanie terenu), gdzie nie powinno się wykonywać cięć zupełnych i lokalizować gniazd przy rębniach złożonych; w tych strefach w razie potrzeby można odsłaniać pojawiające się odnowienie naturalne bądź wprowadzone odnowienie sztuczne; czynności związane z usuwaniem po-suszu czynnego zagrażającego trwałości lasu oraz związane z bezpieczeństwem ludzi mogą być prowadzone. 							

12.2. Zestawienie pododdziałów zaliczonych do ostoi różnorodności biologicznej

Pow. ogólna: 353,02 ha

Adres leśny	Powierzchnia	BIO	Obszary Natura 2000
1	2	3	4
11-29-1-02-12 -a -00	2,54	BIO-W	-
11-29-1-02-13 -a -00	2,22	BIO-W	-
11-29-1-02-15 -a -00	1,14	BIO-W	-
11-29-1-02-15 -b -00	3,03	BIO-W	-
11-29-1-01-23 -c -00	4,85	BIO-W	-
11-29-1-01-23 -d -00	1,99	BIO-W	-
11-29-1-06-69 -c -00	2,35	BIO-W	-
11-29-1-05-100 -a -00	1,06	BIO-W	PLH320025
11-29-1-05-100 -b -00	3,07	BIO-W	PLH320025
11-29-1-05-100 -c -00	2,11	BIO-W	PLH320025
11-29-1-06-125 -d -00	2,02	BIO-W	-
11-29-1-06-125 -g -00	0,77	BIO-W	-
11-29-1-06-125 -k -00	1,68	BIO-W	-
11-29-1-06-153 -d -00	2,33	BIO-W	-
11-29-1-06-153 -h -00	0,89	BIO-W	-
11-29-1-06-153 -i -00	0,53	BIO-I	-
11-29-1-06-154 -l -00	0,70	BIO-W	-
11-29-1-01-160 -d -00	2,15	BIO-N	-
11-29-1-05-176 -f -00	2,40	BIO-W	PLH320025
11-29-1-06-187 -m -00	0,57	BIO-W	-
11-29-1-06-193 -b -00	1,19	BIO-T	-
11-29-1-06-193 -i -00	0,40	BIO-T	-
11-29-1-06-193 -j -00	0,99	BIO-T	-
11-29-1-06-193 -n -00	0,43	BIO-B	-
11-29-1-10-208 -j -00	0,17	BIO-I	-
11-29-1-10-208 -k -00	0,49	BIO-I	-
11-29-1-06-215 -c -00	0,49	BIO-W	-
11-29-1-06-217 -b -00	5,14	BIO-B	-
11-29-1-05-251 -g -00	1,24	BIO-W	PLH320025
11-29-1-08-274 -a -00	0,64	BIO-W	-
11-29-1-08-274 -b -00	0,60	BIO-W	-
11-29-1-08-275 -c -00	0,65	BIO-W	-
11-29-1-08-275 -d -00	5,79	BIO-W	-
11-29-1-08-275 -h -00	2,86	BIO-W	-
11-29-1-03-291 -l -00	1,14	BIO-B	-
11-29-1-03-292 -i -00	1,97	BIO-B	PLH320025

Adres leśny	Powierzchnia	BIO	Obszary Natura 2000
1	2	3	4
11-29-1-08-314 -h -00	0,56	BIO-W	-
11-29-1-08-314 -i -00	0,22	BIO-W	-
11-29-1-08-315 -f -00	2,48	BIO-W	-
11-29-1-08-315 -g -00	1,79	BIO-W	-
11-29-1-03-332 -c -00	2,54	BIO-B	-
11-29-1-03-333 -a -00	2,17	BIO-B	PLH320025
11-29-1-03-334 -a -00	2,01	BIO-W	PLH320025
11-29-1-03-334 -d -00	1,95	BIO-W	PLH320025
11-29-1-03-334 -i -00	5,34	BIO-B	PLH320025
11-29-1-03-356 -b -00	2,02	BIO-T	-
11-29-1-03-356 -c -00	2,45	BIO-B	-
11-29-1-03-357 -a -00	4,97	BIO-B	PLH320025
11-29-1-05-361 -b -00	0,63	BIO-W	PLH320025
11-29-1-08-375 -l -00	1,04	BIO-N	-
11-29-1-08-375 -p -00	3,82	BIO-N	-
11-29-1-08-378 -j -00	1,24	BIO-W	-
11-29-1-08-378 -k -00	0,85	BIO-W	-
11-29-1-08-378 -l -00	0,75	BIO-W	-
11-29-1-10-382 -b -00	1,52	BIO-N	-
11-29-1-10-382 -c -00	3,69	BIO-N	-
11-29-1-10-382 -f -00	2,15	BIO-N	-
11-29-1-10-383 -a -00	1,56	BIO-W	-
11-29-1-10-383 -b -00	0,72	BIO-W	-
11-29-1-10-383 -c -00	1,86	BIO-W	-
11-29-1-10-383 -g -00	0,90	BIO-W	-
11-29-1-10-383 -m -00	1,42	BIO-N	-
11-29-1-10-391 -g -00	2,60	BIO-N	-
11-29-1-10-395 -c -00	1,42	BIO-W	-
11-29-1-03-397 -b -00	3,10	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-397 -c -00	2,79	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-397 -d -00	2,19	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-398 -a -00	4,89	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-399 -b -00	1,57	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-399 -d -00	0,73	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-399 -h -00	1,16	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-403 -a -00	4,49	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-403 -b -00	2,61	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-404 -b -00	5,79	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-413 -l -00	1,74	BIO-O	-
11-29-1-03-417 -c -00	0,92	BIO-W	PLH320025

Adres leśny	Powierzchnia	BIO	Obszary Natura 2000
1	2	3	4
11-29-1-03-417 -f -00	3,57	BIO-W	PLH320025
11-29-1-03-417 -j -00	0,88	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-418 -f -00	3,00	BIO-A	PLH320025
11-29-1-07-418 -g -00	2,01	BIO-A	PLH320025
11-29-1-07-418 -h -00	5,47	BIO-A	PLH320025
11-29-1-08-439 -j -00	1,83	BIO-W	-
11-29-1-10-440 -b -00	0,58	BIO-W	-
11-29-1-10-440 -c -00	1,00	BIO-W	-
11-29-1-10-440 -n -00	1,00	BIO-W	-
11-29-1-10-445 -c -00	2,33	BIO-W	-
11-29-1-10-445 -d -00	0,56	BIO-W	-
11-29-1-03-446 -c -00	1,11	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-446 -f -00	4,50	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-448 -c -00	2,22	BIO-R	PLH320048
11-29-1-03-448 -d -00	1,35	BIO-R	PLH320048
11-29-1-04-464 -a -00	0,73	BIO-O	PLH320025
11-29-1-04-464 -b -00	1,00	BIO-O	PLH320025
11-29-1-04-464 -j -00	1,36	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-465 -c -00	4,25	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-465 -h -00	1,57	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-467 -a -00	1,37	BIO-A	PLH320025
11-29-1-07-467 -b -00	1,20	BIO-A	PLH320025
11-29-1-09-477 -a -00	3,44	BIO-W	-
11-29-1-10-488 -b -00	1,31	BIO-W	-
11-29-1-11-497 -a -00	0,63	BIO-B	-
11-29-1-11-500 -c -00	2,61	BIO-A	-
11-29-1-11-500 -d -00	0,97	BIO-A	-
11-29-1-11-501 -c -00	0,97	BIO-N	-
11-29-1-09-525 -c -00	3,11	BIO-W	-
11-29-1-04-555 -b -00	1,63	BIO-Z	-
11-29-1-04-556 -b -00	2,67	BIO-Z	-
11-29-1-04-557 -b -00	0,79	BIO-Z	-
11-29-1-04-557 -c -00	1,08	BIO-Z	-
11-29-1-04-558 -i -00	0,83	BIO-W	-
11-29-1-04-558 -j -00	1,63	BIO-W	-
11-29-1-04-560 -k -00	1,62	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-561 -b -00	1,73	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-561 -p -00	1,38	BIO-Z	PLH320025
11-29-1-04-562 -d -00	1,54	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-562 -i -00	3,13	BIO-W	PLH320025

Adres leśny	Powierzchnia	BIO	Obszary Natura 2000
1	2	3	4
11-29-1-04-562 -o -00	0,77	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-563 -b -00	2,49	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-563 -d -00	0,97	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-564 -c -00	0,75	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-564 -d -00	1,58	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-564 -g -00	3,85	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-565 -d -00	0,31	BIO-I	PLH320025
11-29-1-09-585 -f -00	5,55	BIO-W	-
11-29-1-10-586 -f -00	2,53	BIO-W	-
11-29-1-07-603 -a -00	0,71	BIO-I	PLH320025
11-29-1-07-603 -d -00	0,64	BIO-N	PLH320025
11-29-1-07-604 -a -00	0,64	BIO-N	PLH320025
11-29-1-04-632 -o -00	1,03	BIO-W	-
11-29-1-04-638 -b -00	1,79	BIO-Z	PLH320025
11-29-1-04-639 -c -00	0,92	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-639 -d -00	0,97	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-639 -g -00	1,39	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-639 -i -00	1,41	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-640 -a -00	2,57	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-640 -f -00	5,12	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-640 -g -00	0,62	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-640 -i -00	2,59	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-640 -j -00	1,22	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-640 -k -00	6,85	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-641 -a -00	3,70	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-641 -c -00	1,54	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-641 -d -00	6,49	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-641 -f -00	1,61	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-641 -i -00	1,46	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-642 -d -00	2,63	BIO-W	PLH320025
11-29-1-07-642 -f -00	1,07	BIO-W	PLH320025
11-29-1-09-660 -m -00	4,34	BIO-W	-
11-29-1-09-686 -c -00	1,33	BIO-O	-
11-29-1-09-686 -d -00	3,30	BIO-O	-
11-29-1-04-691 -l -00	0,78	BIO-P	-
11-29-1-04-695 -b -00	0,63	BIO-N	-
11-29-1-04-697 -f -00	1,99	BIO-D	-
11-29-1-04-698 -f -00	1,28	BIO-D	-
11-29-1-04-702 -f -00	1,74	BIO-W	PLH320025
11-29-1-04-702 -j -00	1,89	BIO-W	PLH320025

Adres leśny	Powierzchnia	BIO	Obszary Natura 2000
1	2	3	4
11-29-1-07-706 -b -00	0,71	BIO-W	-
11-29-1-04-710 -b -00	14,23	BIO-O	-
11-29-1-04-710 -c -00	5,83	BIO-O	-
11-29-1-09-719 -g -00	2,52	BIO-W	-
11-29-1-10-720 -g -00	0,70	BIO-W	-
11-29-1-09-735 -d -00	4,02	BIO-W	-
11-29-1-09-738 -f -00	3,39	BIO-W	-
11-29-1-09-738 -j -00	4,78	BIO-W	-
11-29-1-10-742 -h -00	5,28	BIO-O	-
11-29-1-10-742 -i -00	1,02	BIO-O	-
11-29-1-10-742 -l -00	4,29	BIO-W	-
Razem	355,02		

Objaśnienia:

Lp.	Kod ostoi	Nazwa kategorii
1	2	3
1.	A	strefy ochrony całorocznej ptaków
2.	B	d-stany na siedliskach bagiennych (BMb, LMb)
3.	D	d-stany związane z ochroną dziedzictwa kulturowego
4.	I	wyspy
5.	N	d-stany o cechach zbliżonych do naturalnych (np. d-stany przeszło-rębne w stanie A lub B wg inwentaryzacji przyrodniczej, d-stany zachowawcze)
6.	O	d-stany na obszarach z „drzewostanami postrzelonymi” w czasie działań wojennych oraz na poligonach
7.	P	parki dworskie, zwłaszcza te o charakterze leśnym
8.	R	rezerваты przyrody
9.	T	d-stany na obszarach o zwiększonej trudności przy pozyskaniu i zrywce (zbocza, wąwozy, tereny podtopione i zalewowe)
10.	W	d-stany na nadbrzeżnych strefach ekotonowych (przy bagnach, jeziorach, rzekach, torfowiskach, innych zbiornikach wodnych, np. p-poż.)
11.	Z	d-stany na źródłiskach i strefach wysięków

12.3. Zestawienie pododdziałów w rezerwacie przyrody „Diabelskie Pustacie”

Lp.	Nowy adres	Stary adres	Powierzchnia	Ogólna charakterystyka
1	2	3	4	5
1.	11-29-1-03-316 -a -00	11-29-1-03-143 -a -00	3,60	PIASKI
2.	11-29-1-03-316 -b -00	11-29-1-03-143 -a -00	6,08	PIASKI
3.	11-29-1-03-316 -c -00	11-29-1-03-143 -a -00	0,72	PIASKI
4.	11-29-1-03-316 -d -00	11-29-1-03-143 -a -00	1,14	PIASKI
5.	11-29-1-03-316 -f -00	11-29-1-03-143 -b -00	4,76	PIASKI
6.	11-29-1-03-316 -g -00	11-29-1-03-143 -a -00	3,85	PIASKI
7.	11-29-1-03-316 -h -00	11-29-1-03-143 -a -00	2,23	PIASKI
8.	11-29-1-03-316 -i -00	11-29-1-03-143 -a -00	0,69	PIASKI
9.	11-29-1-03-316 -j -00	11-29-1-03-143 -a -00	0,58	PIASKI
10.	11-29-1-03-316 -k -00	-	0,13	DROGI L
11.	11-29-1-03-316 -l -00	-	0,13	DROGI L
12.	11-29-1-03-316 -m -00	-	0,06	DROGI L
13.	11-29-1-03-316 -n -00	-	0,13	DROGI L
14.	11-29-1-03-316 -o -00	-	0,16	DROGI L
15.	11-29-1-03-316 -p -00	-	0,05	DROGI L
16.	11-29-1-03-316 -r -00	-	0,53	DROGI L
17.	11-29-1-03-316 -s -00	-	0,08	LINIE
18.	11-29-1-03-317 -a -00	11-29-1-03-144 -a -00	3,00	PIASKI
19.	11-29-1-03-317 -b -00	11-29-1-03-144 -a -00	8,89	PIASKI
20.	11-29-1-03-317 -c -00	11-29-1-03-144 -a -00	0,75	PIASKI
21.	11-29-1-03-317 -d -00	11-29-1-03-144 -a -00	0,70	PIASKI
22.	11-29-1-03-317 -f -00	11-29-1-03-144 -a -00	0,47	PIASKI
23.	11-29-1-03-317 -g -00	11-29-1-03-144 -a -00	1,76	PIASKI
24.	11-29-1-03-317 -h -00	11-29-1-03-144 -a -00	5,05	PIASKI
25.	11-29-1-03-317 -i -00	11-29-1-03-144 -a -00	0,07	PIASKI
26.	11-29-1-03-317 -j -00	-	0,12	DROGI L
27.	11-29-1-03-317 -k -00	-	0,07	DROGI L
28.	11-29-1-03-317 -l -00	-	0,04	DROGI L
29.	11-29-1-03-317 -m -00	-	0,05	DROGI L
30.	11-29-1-03-317 -n -00	-	0,09	DROGI L
31.	11-29-1-03-317 -o -00	-	0,08	DROGI L
32.	11-29-1-03-317 -p -00	-	0,02	DROGI L
33.	11-29-1-03-317 -r -00	-	0,18	LINIE
34.	11-29-1-03-317 -s -00	-	0,30	LINIE
35.	11-29-1-03-318 -a -00	11-29-1-03-145 -a -00	14,26	PIASKI
36.	11-29-1-03-318 -b -00	11-29-1-03-144 -a -00	0,01	PIASKI
37.	11-29-1-03-318 -c -00	11-29-1-03-144 -a -00	2,78	PIASKI
38.	11-29-1-03-318 -d -00	11-29-1-03-144 -a -00	4,75	PIASKI
39.	11-29-1-03-318 -f -00	11-29-1-03-144 -a -00	5,11	PIASKI

Lp.	Nowy adres	Stary adres	Powierzchnia	Ogólna charakterystyka
1	2	3	4	5
40.	11-29-1-03-318 -g -00	11-29-1-03-145 -a -00	3,48	PIASKI
41.	11-29-1-03-318 -h -00	-	0,01	DROGI L
42.	11-29-1-03-318 -i -00	-	0,14	DROGI L
43.	11-29-1-03-318 -j -00	-	0,09	DROGI L
44.	11-29-1-03-318 -k -00	-	0,14	DROGI L
45.	11-29-1-03-318 -l -00	-	0,12	DROGI L
46.	11-29-1-03-318 -m -00	-	0,26	LINIE
47.	11-29-1-03-318 -n -00	-	0,32	LINIE
48.	11-29-1-03-319 -a -00	11-29-1-03-146 -a -00	0,63	PIASKI
49.	11-29-1-03-319 -b -00	11-29-1-03-146 -b -00	2,63	PIASKI
50.	11-29-1-03-319 -c -00	11-29-1-03-146 -b -00	0,39	PIASKI
51.	11-29-1-03-319 -d -00	11-29-1-03-146 -a -00	4,84	PIASKI
52.	11-29-1-03-319 -f -00	11-29-1-03-146 -b -00	0,50	PIASKI
53.	11-29-1-03-319 -g -00	11-29-1-03-146 -a -00 11-29-1-03-146 -b -00	1,83	PIASKI
54.	11-29-1-03-319 -h -00	11-29-1-03-146 -a -00	18,26	PIASKI
55.	11-29-1-03-319 -i -00	11-29-1-03-146 -a -00	1,31	PIASKI
56.	11-29-1-03-319 -j -00	-	0,28	DROGI L
57.	11-29-1-03-319 -k -00	-	0,03	DROGI L
58.	11-29-1-03-319 -l -00	-	0,11	DROGI L
59.	11-29-1-03-319 -m -00	-	0,08	DROGI L
60.	11-29-1-03-319 -n -00	-	0,23	LINIE
61.	11-29-1-03-319 -o -00	-	0,31	LINIE
62.	11-29-1-03-320 -b -00	11-29-1-03-147 -b -00	0,33	PIASKI
63.	11-29-1-03-320 -c -00	11-29-1-03-147 -b -00	3,57	PIASKI
64.	11-29-1-03-320 -d -00	-	0,04	DROGI L
65.	11-29-1-03-320 -f -00	11-29-1-03-147 -a -00	7,44	PIASKI
66.	11-29-1-03-320 -h -00	-	0,27	LINIE
67.	11-29-1-03-339 -a -00	11-29-1-03-163 -a -00	2,44	PIASKI
68.	11-29-1-03-339 -b -00	11-29-1-03-163 -a -00	2,27	PIASKI
69.	11-29-1-03-339 -c -00	11-29-1-03-163 -a -00	9,35	PIASKI
70.	11-29-1-03-339 -d -00	11-29-1-03-163 -a -00	1,09	PIASKI
71.	11-29-1-03-339 -f -00	-	0,09	DROGI L
72.	11-29-1-03-339 -g -00	-	0,09	DROGI L
73.	11-29-1-03-339 -h -00	-	0,11	DROGI L
74.	11-29-1-03-339 -i -00	-	0,15	LINIE
75.	11-29-1-03-339 -j -00	-	0,39	DROGI L
76.	11-29-1-03-340 -a -00	11-29-1-03-164 -a -00	0,18	PIASKI
77.	11-29-1-03-340 -b -00	11-29-1-03-164 -b -00	0,86	PIASKI
78.	11-29-1-03-340 -c -00	11-29-1-03-164 -b -00	1,60	PIASKI
79.	11-29-1-03-340 -d -00	11-29-1-03-164 -a -00	3,47	PIASKI
80.	11-29-1-03-340 -f -00	11-29-1-03-164 -b -00	6,11	PIASKI
81.	11-29-1-03-340 -g -00	11-29-1-03-164 -a -00	1,38	PIASKI

Lp.	Nowy adres	Stary adres	Powierzchnia	Ogólna charakterystyka
1	2	3	4	5
82.	11-29-1-03-340 -h -00	11-29-1-03-164 -a -00	0,08	PIASKI
83.	11-29-1-03-340 -i -00	11-29-1-03-164 -a -00	2,51	PIASKI
84.	11-29-1-03-340 -j -00	-	0,03	DROGI L
85.	11-29-1-03-340 -k -00	-	0,08	DROGI L
86.	11-29-1-03-340 -l -00	-	0,13	DROGI L
87.	11-29-1-03-340 -m -00	-	0,06	DROGI L
88.	11-29-1-03-340 -n -00	-	0,09	DROGI L
89.	11-29-1-03-340 -o -00	-	0,03	DROGI L
90.	11-29-1-03-340 -p -00	-	0,02	DROGI L
91.	11-29-1-03-340 -r -00	-	0,14	LINIE
92.	11-29-1-03-340 -s -00	-	0,24	LINIE
93.	11-29-1-03-341 -a -00	11-29-1-03-165 -a -00	0,56	PIASKI
94.	11-29-1-03-341 -b -00	11-29-1-03-165 -a -00	11,46	PIASKI
95.	11-29-1-03-341 -c -00	11-29-1-03-165 -b -00	1,06	PIASKI
96.	11-29-1-03-341 -d -00	11-29-1-03-165 -a -00	1,15	PIASKI
97.	11-29-1-03-341 -f -00	11-29-1-03-165 -b -00	2,33	PIASKI
98.	11-29-1-03-341 -g -00	11-29-1-03-165 -b -00	1,10	PIASKI
99.	11-29-1-03-341 -h -00	-	0,06	DROGI L
100.	11-29-1-03-341 -i -00	-	0,09	DROGI L
101.	11-29-1-03-341 -j -00	-	0,12	DROGI L
102.	11-29-1-03-341 -k -00	-	0,08	DROGI L
103.	11-29-1-03-341 -l -00	-	0,18	LINIE
104.	11-29-1-03-341 -m -00	-	0,25	LINIE
105.	11-29-1-03-342 -a -00	11-29-1-03-166 -a -00	16,12	PIASKI
106.	11-29-1-03-342 -b -00	11-29-1-03-166 -a -00	2,24	PIASKI
107.	11-29-1-03-342 -c -00	11-29-1-03-166 -b -00	8,39	PIASKI
108.	11-29-1-03-342 -d -00	-	0,12	DROGI L
109.	11-29-1-03-342 -f -00	-	0,17	DROGI L
110.	11-29-1-03-342 -g -00	-	0,25	LINIE
111.	11-29-1-03-342 -h -00	-	0,26	LINIE
112.	11-29-1-03-343 -a -00	11-29-1-03-167 -a -00	1,06	PIASKI
113.	11-29-1-03-343 -b -00	11-29-1-03-167 -a -00	10,93	PIASKI
114.	11-29-1-03-343 -c -00	11-29-1-03-167 -b -00	12,42	PIASKI
115.	11-29-1-03-343 -d -00	11-29-1-03-167 -b -00	2,83	PIASKI
116.	11-29-1-03-343 -f -00	-	0,07	DROGI L
117.	11-29-1-03-343 -g -00	-	0,16	DROGI L
118.	11-29-1-03-343 -h -00	-	0,15	DROGI L
119.	11-29-1-03-343 -i -00	-	0,24	LINIE
120.	11-29-1-03-343 -j -00	-	0,26	LINIE
121.	11-29-1-03-344 -a -00	11-29-1-03-168 -a -00	3,74	PIASKI
122.	11-29-1-03-344 -b -00	11-29-1-03-168 -b -00	0,01	PIASKI
123.	11-29-1-03-344 -c -00	11-29-1-03-168 -a -00	0,72	PIASKI
124.	11-29-1-03-344 -d -00	11-29-1-03-168 -b -00	0,52	PIASKI

Lp.	Nowy adres	Stary adres	Powierzchnia	Ogólna charakterystyka
1	2	3	4	5
125.	11-29-1-03-344 -f -00	11-29-1-03-168 -b -00	1,19	PIASKI
126.	11-29-1-03-344 -g -00	11-29-1-03-168 -b -00	3,88	PIASKI
127.	11-29-1-03-344 -h -00	11-29-1-03-168 -b -00	15,03	PIASKI
128.	11-29-1-03-344 -i -00	-	0,15	DROGI L
129.	11-29-1-03-344 -j -00	-	0,04	DROGI L
130.	11-29-1-03-344 -k -00	-	0,02	DROGI L
131.	11-29-1-03-344 -l -00	-	0,04	DROGI L
132.	11-29-1-03-344 -m -00	-	0,24	DROGI L
133.	11-29-1-03-344 -n -00	-	0,01	DROGI L
134.	11-29-1-03-344 -o -00	-	0,19	LINIE
135.	11-29-1-03-344 -p -00	-	0,27	LINIE
136.	11-29-1-03-345 -a -00	11-29-1-03-169 -a -00	7,54	PIASKI
137.	11-29-1-03-345 -b -00	11-29-1-03-169 -a -00	17,19	PIASKI
138.	11-29-1-03-345 -d -00	-	0,10	DROGI L
139.	11-29-1-03-345 -f -00	-	0,22	LINIE
140.	11-29-1-03-346 -a -00	11-29-1-03-170 -a -00	0,35	PIASKI
141.	11-29-1-03-346 -b -00	11-29-1-03-170 -a -00	9,98	PIASKI
142.	11-29-1-03-346 -c -00	11-29-1-03-170 -a -00	14,91	PIASKI
143.	11-29-1-03-346 -d -00	-	0,05	DROGI L
144.	11-29-1-03-346 -f -00	-	0,10	DROGI L
145.	11-29-1-03-346 -g -00	-	0,19	LINIE
146.	11-29-1-03-346 -h -00	-	0,28	LINIE
147.	11-29-1-03-347 -a -00	11-29-1-03-171 -a -00	5,96	PIASKI
148.	11-29-1-03-347 -b -00	11-29-1-03-171 -a -00	8,48	PIASKI
149.	11-29-1-03-347 -c -00	11-29-1-03-171 -a -00	11,59	PIASKI
150.	11-29-1-03-347 -d -00	-	0,17	DROGI L
151.	11-29-1-03-347 -f -00	-	0,12	DROGI L
152.	11-29-1-03-347 -g -00	-	0,21	LINIE
153.	11-29-1-03-347 -h -00	-	0,31	LINIE
154.	11-29-1-03-396 -a -00	11-29-1-03-185 -a -00	18,68	PIASKI
155.	11-29-1-03-396 -b -00	11-29-1-03-185 -a -00	0,60	PIASKI
156.	11-29-1-03-396 -c -00	11-29-1-03-185 -a -00	8,72	PIASKI
157.	11-29-1-03-396 -d -00	-	0,81	DROGI L
158.	11-29-1-03-396 -f -00	-	0,25	DROGI L
159.	11-29-1-03-396 -g -00	-	0,18	DROGI L
160.	11-29-1-03-396 -h -00	-	0,27	LINIE
161.	11-29-1-03-397 -~a -00	-	0,23	DROGI L
162.	11-29-1-03-397 -a -00	11-29-1-03-186 -a -00	13,20	PIASKI
163.	11-29-1-03-397 -b -00	11-29-1-03-186 -b -00	3,10	D-STAN
164.	11-29-1-03-397 -c -00	11-29-1-03-186 -c -00	2,79	D-STAN
165.	11-29-1-03-397 -d -00	11-29-1-03-186 -d -00	2,19	D-STAN
166.	11-29-1-03-397 -f -00	11-29-1-03-186 -f -00	6,90	PIASKI
167.	11-29-1-03-397 -g -00	-	0,36	LINIE

Lp.	Nowy adres	Stary adres	Powierzchnia	Ogólna charakterystyka
1	2	3	4	5
168.	11-29-1-03-397 -h -00	-	0,17	DROGI L
169.	11-29-1-03-398 -~a -00	-	0,22	DROGI L
170.	11-29-1-03-398 -~b -00	-	0,13	LINIE
171.	11-29-1-03-398 -a -00	11-29-1-03-187 -a -00	4,89	D-STAN
172.	11-29-1-03-398 -b -00	11-29-1-03-187 -b -00	8,80	PIASKI
173.	11-29-1-03-398 -c -00	11-29-1-03-187 -b -00	7,96	PIASKI
174.	11-29-1-03-398 -d -00	11-29-1-03-187 -b -00	1,42	PIASKI
175.	11-29-1-03-398 -f -00	11-29-1-03-187 -b -00	1,88	PIASKI
176.	11-29-1-03-398 -g -00	-	0,29	DROGI L
177.	11-29-1-03-398 -h -00	-	0,22	LINIE
178.	11-29-1-03-398 -i -00	-	0,06	DROGI L
179.	11-29-1-03-398 -j -00	-	0,05	DROGI L
180.	11-29-1-03-399 -~a -00	-	0,51	DROGI L
181.	11-29-1-03-399 -a -00	11-29-1-03-188 -a -00	25,56	PIASKI
182.	11-29-1-03-399 -b -00	11-29-1-03-188 -b -00	1,57	D-STAN
183.	11-29-1-03-399 -c -00	11-29-1-03-188 -a -00	0,29	PIASKI
184.	11-29-1-03-399 -d -00	11-29-1-03-188 -c -00	0,73	D-STAN
185.	11-29-1-03-399 -f -00	11-29-1-03-188 -d -00	0,58	SUKCESJA
186.	11-29-1-03-399 -g -00	11-29-1-03-188 -f -00	0,75	PIASKI
187.	11-29-1-03-399 -h -00	11-29-1-03-188 -g -00	1,16	D-STAN
188.	11-29-1-03-399 -i -00	11-29-1-03-188 -a -00	4,27	PIASKI
189.	11-29-1-03-399 -j -00	11-29-1-03-188 -a -00	0,16	PIASKI
190.	11-29-1-03-399 -k -00	11-29-1-03-188 -a -00	0,16	PIASKI
191.	11-29-1-03-399 -l -00	11-29-1-03-188 -a -00	0,05	PIASKI
192.	11-29-1-03-399 -m -00	-	0,25	DROGI L
193.	11-29-1-03-399 -n -00	-	0,09	DROGI L
194.	11-29-1-03-399 -o -00	-	0,04	DROGI L
195.	11-29-1-03-399 -p -00	-	0,02	DROGI L
196.	11-29-1-03-399 -r -00	-	0,36	LINIE
197.	11-29-1-03-402 -h -00	11-29-1-03-191 -g -00	2,49	PIASKI
198.	11-29-1-03-402 -i -00	11-29-1-03-191 -g -00	6,21	PIASKI
199.	11-29-1-03-402 -j -00	-	0,16	DROGI L
200.	11-29-1-03-403 -~a -00	-	0,21	DROGI L
201.	11-29-1-03-403 -~b -00	-	0,14	LINIE
202.	11-29-1-03-403 -a -00	11-29-1-03-192 -a -00	4,49	D-STAN
203.	11-29-1-03-403 -b -00	11-29-1-03-192 -b -00	2,61	D-STAN
204.	11-29-1-03-403 -c -00	11-29-1-03-192 -d -00	2,32	SUKCESJA
205.	11-29-1-03-403 -d -00	11-29-1-03-192 -c -00	1,00	PIASKI
206.	11-29-1-03-403 -f -00	11-29-1-03-192 -c -00	6,81	PIASKI
207.	11-29-1-03-403 -g -00	11-29-1-03-192 -c -00	0,01	PIASKI
208.	11-29-1-03-403 -h -00	11-29-1-03-192 -c -00	2,88	PIASKI
209.	11-29-1-03-403 -i -00	11-29-1-03-192 -c -00	2,05	PIASKI
210.	11-29-1-03-403 -j -00	11-29-1-03-192 -c -00	0,13	PIASKI

Lp.	Nowy adres	Stary adres	Powierzchnia	Ogólna charakterystyka
1	2	3	4	5
211.	11-29-1-03-403 -k -00	11-29-1-03-192 -c -00	4,19	PIASKI
212.	11-29-1-03-403 -l -00	11-29-1-03-192 -c -00	1,58	PIASKI
213.	11-29-1-03-403 -m -00	-	0,23	DROGI L
214.	11-29-1-03-403 -n -00	-	0,14	DROGI L
215.	11-29-1-03-403 -o -00	-	0,12	DROGI L
216.	11-29-1-03-403 -p -00	-	0,08	DROGI L
217.	11-29-1-03-403 -r -00	-	0,02	DROGI L
218.	11-29-1-03-403 -s -00	-	0,20	LINIE
219.	11-29-1-03-404 --a -00	-	0,07	DROGI L
220.	11-29-1-03-404 --b -00	-	0,20	LINIE
221.	11-29-1-03-404 -a -00	11-29-1-03-193 -a -00	5,70	PIASKI
222.	11-29-1-03-404 -b -00	11-29-1-03-193 -b -00	5,79	D-STAN
223.	11-29-1-03-404 -c -00	11-29-1-03-193 -a -00	0,34	PIASKI
224.	11-29-1-03-404 -d -00	11-29-1-03-193 -a -00	0,35	PIASKI
225.	11-29-1-03-404 -f -00	11-29-1-03-193 -a -00	3,80	PIASKI
226.	11-29-1-03-404 -g -00	11-29-1-03-193 -a -00	5,01	PIASKI
227.	11-29-1-03-404 -h -00	11-29-1-03-193 -a -00	6,22	PIASKI
228.	11-29-1-03-404 -i -00	11-29-1-03-193 -a -00	1,29	PIASKI
229.	11-29-1-03-404 -j -00	-	0,21	DROGI L
230.	11-29-1-03-404 -k -00	-	0,07	DROGI L
231.	11-29-1-03-404 -l -00	-	0,23	DROGI L
232.	11-29-1-03-404 -m -00	-	0,03	DROGI L
233.	11-29-1-03-404 -n -00	-	0,14	DROGI L
234.	11-29-1-03-404 -o -00	-	0,10	DROGI L
235.	11-29-1-03-404 -p -00	-	0,14	DROGI L
236.	11-29-1-03-404 -r -00	-	0,15	LINIE
237.	11-29-1-03-446 --a -00	-	0,20	LINIE
238.	11-29-1-03-446 -a -00	11-29-1-03-207 -a -00	13,57	PIASKI
239.	11-29-1-03-446 -b -00	11-29-1-03-207 -a -00	2,30	PIASKI
240.	11-29-1-03-446 -c -00	11-29-1-03-207 -b -00	1,11	D-STAN
241.	11-29-1-03-446 -d -00	11-29-1-03-207 -c -00 11-29-1-03-207 -d -00 11-29-1-03-207 -g -00	3,74	PIASKI
242.	11-29-1-03-446 -f -00	11-29-1-03-207 -f -00	4,50	D-STAN
243.	11-29-1-03-446 -g -00	11-29-1-03-207 -h -00	2,42	PIASKI
244.	11-29-1-03-446 -h -00	-	0,15	DROGI L
245.	11-29-1-03-446 -i -00	-	0,39	LINIE
246.	11-29-1-03-446 -j -00	-	0,19	DROGI L
247.	11-29-1-03-447 -a -00	11-29-1-03-208 -a -00	10,93	PIASKI
248.	11-29-1-03-447 -b -00	11-29-1-03-208 -a -00	0,40	PIASKI
249.	11-29-1-03-447 -c -00	11-29-1-03-208 -a -00	4,27	PIASKI
250.	11-29-1-03-447 -d -00	11-29-1-03-208 -a -00	0,02	PIASKI
251.	11-29-1-03-447 -f -00	11-29-1-03-208 -b -00	1,42	PIASKI
252.	11-29-1-03-447 -g -00	11-29-1-03-208 -a -00	5,13	PIASKI
253.	11-29-1-03-447 -h -00	11-29-1-03-208 -a -00	4,85	PIASKI

Lp.	Nowy adres	Stary adres	Powierzchnia	Ogólna charakterystyka
1	2	3	4	5
254.	11-29-1-03-447 -i -00	-	0,54	DROGI L
255.	11-29-1-03-447 -j -00	-	0,23	DROGI L
256.	11-29-1-03-447 -k -00	-	0,32	LINIE
257.	11-29-1-03-447 -l -00	-	0,11	LINIE
258.	11-29-1-03-447 -m -00	-	0,08	LINIE
259.	11-29-1-03-447 -n -00	-	0,01	LINIE
260.	11-29-1-03-447 -o -00	-	0,04	LINIE
261.	11-29-1-03-447 -p -00	-	0,16	DROGI L
262.	11-29-1-03-447 -r -00	-	0,01	DROGI L
263.	11-29-1-03-447 -s -00	-	0,10	DROGI L
264.	11-29-1-03-448 -~a -00	-	0,22	DROGI L
265.	11-29-1-03-448 -a -00	11-29-1-03-209 -a -00 11-29-1-03-209 -b -00	14,56	PIASKI
266.	11-29-1-03-448 -b -00	11-29-1-03-209 -a -00	7,55	PIASKI
267.	11-29-1-03-448 -c -00	11-29-1-03-209 -c -00	2,22	D-STAN
268.	11-29-1-03-448 -d -00	11-29-1-03-209 -d -00	1,35	D-STAN
269.	11-29-1-03-448 -f -00	11-29-1-03-209 -a -00	1,80	PIASKI
270.	11-29-1-03-448 -g -00	11-29-1-03-209 -a -00	0,71	PIASKI
271.	11-29-1-03-448 -h -00	-	0,18	DROGI L
272.	11-29-1-03-448 -i -00	-	0,29	DROGI L
273.	11-29-1-03-448 -j -00	-	0,06	DROGI L
274.	11-29-1-03-448 -k -00	-	0,38	LINIE
275.	11-29-1-03-448 -l -00	-	0,19	LINIE
276.	11-29-1-03-449 -a -00	11-29-1-03-210 -a -00	1,32	PIASKI
277.	11-29-1-03-449 -b -00	11-29-1-03-210 -a -00	5,64	PIASKI
278.	11-29-1-03-449 -c -00	11-29-1-03-210 -a -00	0,01	PIASKI
279.	11-29-1-03-449 -d -00	11-29-1-03-210 -a -00	1,55	PIASKI
280.	11-29-1-03-449 -k -00	-	0,13	DROGI L
281.	11-29-1-03-449 -l -00	-	0,15	DROGI L
282.	11-29-1-03-449 -m -00	-	0,02	DROGI L
283.	11-29-1-03-449 -n -00	-	0,13	LINIE
284.	11-29-1-03-449 -o -00	-	0,18	LINIE
285.	11-29-1-03-449 -p -00	-	0,03	LINIE
286.	11-29-1-03-454 -a -00	11-29-1-03-215 -a -00	8,19	PIASKI
287.	11-29-1-03-454 -b -00	11-29-1-03-210 -a -00	0,05	PIASKI
288.	11-29-1-03-454 -c -00	11-29-1-03-210 -a -00	3,23	PIASKI
289.	11-29-1-03-454 -j -00	-	0,17	DROGI L
290.	11-29-1-03-454 -k -00	-	0,01	DROGI L
291.	11-29-1-03-454 -l -00	-	0,31	LINIE
292.	11-29-1-03-455 -a -00	11-29-1-03-216 -a -00	3,57	PIASKI
293.	11-29-1-03-455 -b -00	11-29-1-03-216 -b -00	4,09	PIASKI
294.	11-29-1-03-455 -c -00	11-29-1-03-216 -b -00	0,80	PIASKI
295.	11-29-1-03-455 -k -00	-	0,21	LINIE
296.	11-29-1-03-455 -l -00	-	0,13	LINIE
297.	11-29-1-03-455 -m -00	-	0,12	DROGI L
298.	11-29-1-03-455 -n -00	-	0,05	DROGI L
Razem			637,63	

13. KRONIKA